

Slovenska vadnica

za

nemške osnovne šole.

Zvezek 3.

Sestavil

Josip Novak.

Odobril prosvetni oddelek za Slovenijo z odlokom z dne
3. novembra 1924, št. 19.314.

Cena broš. knjigi 30 Din.

„ vezani „ 32 „

V Ljubljani 1924.

V kr. zalogi šolskih knjig in učil.

41825

Šolske knjige, izdane v kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani, se ne smejo prodajati za višjo nego na čelni strani označeno ceno.

Pridržujejo se vse pravice.

I. Jesen.

1. Jesen.

Povrnila se jesen
je v deželo spet;
kamorkoli se ozreš,
vidiš njeno sled.

Cvela hruška, jablana
nam je na pomlad,
a sedaj že kaže nam
svoj obilni sad.

Shrambe vse napolnjene
so s pšeničico,
dosti je za kruhek bo
in potičico.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Koliko kitic ima ta pesem? — Koliko vrstic ima vsaka kitica? — Kaj je jesen? — Katere letne čase še poznaš? — Kaj je jablana? — Katera sadna drevesa še poznaš? — Kaj je pšenica? — Kaj je žito? — Kaj je kruh? — Kaj je še jed?

2. naloga: Tvorí po zgledu: p š e n i c a — p š e n i č i c a manjšalne besede iz nastopnih samostalnikov: ovca, potica, ptica, sinica, roka, knjiga (-žica), noga.

3. naloga: Tvorí po zgledu: k r u h — k r u h e k manjšalne besede iz nastopnih samostalnikov: ded, koš, nož, sin, hleb (-ček), zvon, metulj, klobuk, potok, stric, slavec, škrjanec, kos (šček), kožuh, lenuh.

4. naloga: Tvorí iz besed v oklepaju primerne manjšalne besede: Visoko v zraku žvrgoli (škrjanec), v gaju pa prepeva (slavec) svojo milo pesemco. Pridne (čebela) nanašajo (ded) sladko strd. Pisani (metulj) se izpreletavajo po cveticah. Otrok sklepa (roka) in pošilja goreče (molitev) k Bogu. Po (steza) prihaja (mama), v roki nese mašno (knjiga). Ob naši (hiša) teče bister (potok). Daj (sin) ubogega dninarja (kos) (kruh). (Solza) nedolžnega otroka je podobna rosni (kaplja). (Ovca)

imajo tople (kožuh). Naše ljube (ptica) imajo drobne (noga). Dobri (stric) mi je kupil nov (klobuk). Majhnemu lenuhu pravimo (lenuh).

5. naloga: Spregaj: Kamorkoli se ozrem, vidim sled jeseni.

Jesen se je povrnila.

Pomni: Soglasnik **r** ima v nekaterih besedah veljavo samoglasnika.

6. naloga: Uporabi nastopne besede v stavkih: črnilo, črv, grm, krf, prt, srce, vrč, vrv, zrcalo, zrno.

7. naloga: Postavi namesto črtic primerne besede s samoglasniškim r-om: Poleg hiše je lep —. Ob vodi rasto —. Kmet seje — in pšenico. — vse pokosi. Kamen je —. Na roki imam pet —. Ženjice rabijo —. Za zimo pripravljamo —. Led je —. Trup ima —, trebuh in —. Iz — se pretaka kri po vsem telesu. Kri je —.

Sklanjatev samostalnikov moškega spola.

(Ponovilo).

1. naloga: Odgovori s samostalnikoma: deček, mladenič v ednini, dvojini in množini: Kdo je mlad? Koga se usnili mož? Komu je kupil mož novo obleko? Koga hvalijo ljudje? O kom govorimo sedaj? S kom greš proti šoli?

2. naloga: Odgovori s samostalnikoma: lešnik, kostanj v ednini, dvojini in množini: Kaj je sad? Česa se veseli otrok? Čemu se smeje dete? Kaj ima deklica? V čem je črv? S čim se igra deček?

3. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik k r u h v primernih sklonih: Naduha spravi človeka od —. S trebuhom za —. Otrok se smeje belemu —. — mu dam, pameti mu ne morem. Potrjen — in izkušen svet nikoli ne škodujeta. Ali ni noža pri —? Berača s — od hiše spraviš. Kdor je h — rojen, nikdar ne doseže hleba. Čigar prejo predla, tega — jedla. Noben — ni tako oster, da bi ne bil lakoti mojster. Kdor zgodaj vstaja, mu — ostaja. Preveč še s — ni dobro.

2. Peška.

Mati je kupila sliv in jih je hotela dati otrokom po kosilu za priboljšek. Ležale so na krožniku. Milček ni še ni-

koli jedel sliv, zato je prežal neprenehoma nanje. Ves čas je hodil okrog njih kakor mačka okrog vrele kaše. Ker ni nikogar v sobi, se ne more več premagati: popade slivo in jo pojé.

Pred kosilom prešteje mati slive in zapazi, da ene ni. Gre in pové to očetu.

Pri kosilu vpraša oče: »No, otroci, ali ni eden od vas pojedel slive?«

Vsi odgovore: »Ne!«

Nato reče oče: »Naj jo je pojedel kdorsibodi, lepo sicer ni, ampak huje je, ker so v slivah peške. In če kdo ne zna jesti sliv in pogoltne peško, lahko čez en dan umre. In ravno tega se bojim.«

Milček pobledi in reče: »Ne, jaz sem vrgel peško skozi okno.«

Vsi se zasmеjejo. Milček se pa začne jokati.

Reklo: Hodi okrog sliv, kakor mačka okrog vrele kaše = rad bi imel slivo, pa ne ve, kako bi jo dobil.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je kupila mati? — Kam je položila slive? — Kje so ležale slive? — Česa Milček še ni nikoli jedel? — Kdaj je preštela mati slive? — Kdaj je hotela dati otrokom slive? — Komu pove mati, da ni ene slive? — Kje so peške? — Iz česa moramo vzeti peške? — Kdo je snedel slivo? — Koga je bilo sram?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik krožnik v primernih sklonih: Slive so ležale na —. Deni juho na —! Milček je vzel slivo s —. S — se ne smemo igrati. — je kuhinjska posoda. Nerodna dekla je ubila —. Mati je kupila tri nove —. Poleg — so noži in vilice. Pred — stoji čaša. Postavi skledo pred —!

3. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik nož v primernih sklonih: — je jedilno orodje. Kruh in meso režemo z —. Ne daj otroku —! Za rezanje rabimo —. Pri — so tudi vilice. Na mizi leži pet —. Nož je — podoben. Brusač brusi —. Ne igraj se z —! Nabrušen — rad reže.

4. naloga: Spregaj: Nisem še nikoli jedel sliv. Jaz sem vrgel peško skozi okno.

Samostalniki z naglašnim ú ali á v edninskem roditelju.

Sliva je s a d. Slabo drevo ne rodi dobrega s a d ú. Slaba drevesa rodé slabe s a d o v e.

Ne žalimo B o g á! Stari Slovani so častili dobre in slabe b o g o v e.

Pomni: Nekateri enozložni samostalniki moškega spola imajo v edninskem roditelju n a g l a š e n ú a l i á. Ti samostalniki dobivajo v dvojini in množini večinoma p r i r a s t e k — o v —.

1. naloga: Postavi nastopne samostalnike v 2. sklon ednine: a) grad, sin, tat, glas, rob, plot, rod, most, stan, dar; b) dolg, duh, les, rog, svet, voz.

2. naloga: Postavi samostalnike 1. naloge v 1. sklon množine!

3. naloga: Postavi samostalnike v oklepajih v primeren sklon: Po hribih stojé stari (grad). Tiha voda (most) podira. Ne sramuj se svojega (stan)! Ob praznikih zvonijo z vsemi (zvon). Pridna (sin) pomagata očetu. Vrana nima prijetnega (glas). Miza ima štiri (rob). (Plot) so navadno leseni. Ali še niso dobili (tat)? Predniki našega kralja so bili kmetiškega (rod). Veliki (dolg) uničijo tudi pridnega kmeta. Marsikatera ladja je že izginila v morskih (val). Pametni ljudje ne verujejo v (strah). (Vrh) Alp so tudi poleti pokriti s snegom. Na splavih prevozijo obilo (les). V mesto je pet ur (hod). Črez noč je padlo obilo (sneg).

3. Orehova lupina.

Lizika zagleda na vrtu oreh, ki je imel še zeleno lupino. Ker misli, da je jabolko, ga zagrizne, a takoj zavpije: »Uj, kako je to grenko!« To rekši, vrže oreh stran.

Njen brat Markec pa je bil že pametnejši. Pobere oreh in reče: »Grenko lupino lepo odlupim. Oreh razkoljem in potem pridem do sladkega jedrca, ki je skrito v njej. Izvrstno mi pojde v slast.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kako je bilo otrokoma ime? — Kaj je bila Lizika? — Kaj je bil Markec? — Kaj je našla Lizika? — Kakšna je bila lupina (po barvi)? — po okusu? — Kaj je Markec odlupil? — razklal? — pojedel? — Kakšno je bilo jedrce?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnice: b r a t, o r e h, v r t v primernih sklonih: Deklica je prišla na —. Na — je ležal —. Deklica še ni poznala —. Pobrala je — in ga zagriznila. Okoli — je bila grenka lupina. Deklici se je približal —. Sestra je vrgla — pred —. — je bil pa — zelo všeč. V — je bilo sladko jedrce. — je šel vesel z —.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge a) v sedanji čas, b) v prihodnji čas!

4. naloga: Tвори po zgledu: o r e h — o r e h o v izpeljane pridevnike iz nastopnih samostalnikov: brat, kmet, ded, sin, sosed, oče, župan, hrast, lipa, bukev, smreka, Vid, Anton.

5. naloga: Tвори iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevnike: (Ded) čebele rojijo. Deček je razklal (oreh) lupino. (Sosed) posestvo je veliko. Na (Vid) dan se spominjamo padlih srbskih junakov. (Kmet) živina je lepo rejena. Iz (lipa) lesa izrezujejo podobe. Nedelja je (gospod) dan. (Škof) palica je srebrna. (Bolnik) bolečine so velike. (Stvarnik) volja naj se zgodi. (Bukev) drva so najboljša.

6. naloga: Spregaj: Zagledam oreh in ga poberem. Oreh sem zagriznil in sem ga vrgel stran. Oreh bom razklal in bom pojedel jedrce.

Sklanjanje samostalnika »otrok«.

Pomni: Samostalnik o t r o k sklanjamo v množini tako-le:

Množina:

1. otroci	4. otroke
2. otrók	5. pri otrocih
3. otrokom	6. z otroki

Naloga: Postavi namesto črtic samostalnik o t r o k v primeren sklon množine: Oče ima več —. Vsi njegovi — so prav dobro vzgojeni. O teh — se ne sliši nikdar nič slabega. Ljudje hvalijo te pridne —. Oče napravi zato svojim — večkrat kako veselje. Pogosto vzame svoje — s seboj na izprehod. Šeta se s svojimi — po polju in po gozdu. — je v gozdu zelo všeč. Oče sedi med svojimi — in jim pripoveduje o gozdnih živalih in rastlinah. — ga zvesto poslušajo. Pri takih — je res veselje bivati. Neposlušnih in neolikanih — pa nihče ne mara.

4. Kmetovalčeva sreča.

Kmetič vstaja v rani uri,
truden lega v mraku spat.
V radost da pomlad mu cvetja,
a jesen v plačilo sad.

Delo je uspeh rodilo,
naj pokoj ga posladi!
Koder vlada tiha sreča,
žalosti prostora ni.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdaj kmetič vstaja (jutro)? — Kdaj kmetič lega spat (večer)? — Kdaj kmetič obeduje (poldan)? — Kdaj se kmet veseli cvetja (pomlad)? — Kdaj kmet spravlja poljske sadeže (jesen)? — Kdaj kmet počiva (zima)?

2. naloga: Postavi namesto črtic besedo *k m e t* (*k m e t i č*, *k m e t o v a l e c*) v primernih sklonih: — dela od jutra do večera. Družina pomaga — opravljati poljska dela. Pri pridnem — ni uboštva. Vsakdo spoštuje poštenega —. S — se radi pogovarjamo. Ne zaničuj —!

3. naloga: Postavi 2. nalogo tudi v dvojino in množino!

4. naloga: Spregaj: Vstajam v rani uri in legam v mraku truden spat.

5. naloga: Tvorijo po zgledu: *k m e t* — *k m e t i č* izpeljane samostalnike: kralj, riba, nož, prt, snop, gospod, grad, konj, ded, vrh (-šič).

6. naloga: Tvorijo iz besed v oklepajih izpeljane samostalnike: Star (riba) sedi v (čoln) in lovi ribe. Mlad (gospod) stanuje v lepem (grad). Po jedi si obrišemo usta s (prt). Tudi slab (veter) odlomi marsikak (vrh). Ali je tvoj (nož) oster? Za našo vasjo je prijazen (gozd). V njem rasto mladi (hrast).

7. naloga: Tvorijo po zgledu: *k m e t o v a l e c* — *k m e t o v a l č e v* izpeljane pridevnike: učitelj, berač, krojač, kovač, hrošč, stric, hlapec, učenec; mizar(-jev), tesar, zidar, čevljar, sedlar.

8. naloga: Tvorijo iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevnike: (Berač) malha je prazna. (Učitelj) vrt je lepo obdelan. (Učenec) pero je slabo. (Hlapec) obleka je ponošena. To kladivo je (kovač), ona igla je (krojač). (Mizar) stružec,

(tesar) sekira in (čevljar) kopito so orodja. (Nož) klinja je iz jekla. Spomladi nas razveseljuje milo (slavec) petje. (Krompir) cvet je bele ali vijoličaste barve. (Polž) hiša je majhna.

Rodilnik množine brez končnice.

Lizika je dober otrok.

Starši so veseli dobrih otrok (ne otrokov!).

Pomni: Nekateri moški samostalniki imajo roditelj množine brez končnice (-ov ali -ev), ki se loči od edninskega ime-novalnika po zateglem naglasu.

Naloga: Postavi namesto črtic primerne samostalnike in pazi na naglas: — za vozom drdra po prašni cesti. Po cesti drdra mnogo —. Na travniku se igra kopa —. — hiti na travnik. Star — težko hodi. V nedeljo stoji truma — pred cerkvijo. Neko pomladno cvetico imenujemo pasji —. Zima je bela ko golob, pa je volčjih —. Noben — ne pade brez božje volje z glave. Lepota sivih — je prav obrnjen čas. — ima dolgo grivo. Na semnju je obilo —.

5. Trgatev.

»Jožek, Tonček, Milček in Anica, sem pridite! Tu imate vsak svojo košarico in svoj krivček. Zdaj pa na delo!« Tako zakliče oče in dostavi: »Grozdje bomo trgali. Samo pazite, da se kdo ne ureže! In če je gnila jagoda med zdravimi, jo zavržite, preden denete grozd v košarico! Polne košarice pa boste stresali v brento koncem brajde!«

»Ah, oče,« se oglasi Tonček, »pa pokusiti smemo kako jagodo?«

»Pokusiti že,« se smehlja oče, »toda ne preveč, da pride kaj grozdja tudi v kad in pod stiskalnico.«

Tako se je začela trgatev lepega jesenskega dne. In zapeli so trgači:

En hribček bom kupil,
bom trte sadil . . .

Polne brente so nosili v klet in jih stresali v kad. In v kleti je kmalu močno zadišalo po sladkem moštu.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo kliče otroke? — Kako je otrokom ime? — Koliko je dečkov in koliko

deklic? — Kaj da oče vsakemu otroku? — Kaj bodo otroci delali? — Kaj morajo paziti? — Kakšne jagode naj zavržejo? — Kam naj devajo zdrave grozde? — Kam bodo stresali grozde iz košaric? — Kaj vpraša Tonček? — Kaj odgovori oče? — Katero pesem pojejo trgači? — Kam nosijo polne brente? — Kam stresajo grozdje iz brent? — Po čem diši v kleti?

2. naloga: Povej, kaj so nastopne osebe in reči: Jožek, Anica, košarica, krivček, grozdje, brenta, stiskalnica, kad, mošt.

3. naloga: Tvorí stavke po zgledu: K d o r t r g a, j e t r g a č iz nastopnih glagolov: kovati, orati, kopati, krojiti, nositi, pomagati, jahati, veslati, brusiti, bahati se, hlastati, voziti, brati (berem).

Sklanjatev samostalnika »dan«.

Pomni: Samostalnik d a n sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:
1. dan	dni, dneva
2. dne, dneva	dni
3. dnevú	dnema, dnevoma
4. dan	dni, dneva
5. pri dne, dnevú	pri dneh, dnevih
6. z dnem, dnevom	z dnema, dnevoma

Množina:

1. dnevi, dnovi
2. dni
3. dnem, dnevom
4. dni, dneve, dnove
5. pri dneh, dnevih
6. z dnemi, dnevi, dnovi

Naloga: Postavi namesto črtic besedo d a n v primernih sklonih: a) Koliko ur ima —? Koliko ur imata dva —? Koliko ur imajo trije —? Koliko ur ima deset —? Koliko — ima leto? Koliko — ima mesec januar in koliko — mesec februar? Delavec zasluži po 25 dinarjev na —. Oče je šel že pred dvema — v mesto, pa ga še tri — ne bo nazaj. Za — pride noč in za nočjo pride —.

b) Lenuha — straši. Dobro uporabljaj — mladosti! Bolnikovi — so šteti. Svet bo stal do sodnega —. Ob lepih — se radi izprehajamo. Predrzní tatje so pri belem — ukradli vole.

Nikoli ne pozabim veselih — svoje mladosti. Poleti imamo dolge —, pa kratke noči. Odločeni so roži kratki —. Od polnoči do poldne je polovica —. Pred nekaterimi — smo čitali pesem »Jesen«. Letos dežuje — za —. Od — do — smo starejši.

6. Pijače.

Benjamin Franklin je videl v delavnici svoje tovariše, kako so pri kosilu pili velike vrče opojnega piva in vina.

»Čemu pijete pivo in vino?« jih vpraša Franklin, ki je pil le vodo.

»Pivo in vino dajeta človeku moč,« so mu odgovorili. —

D drugega dne pa se izkušajo Benjamin Franklin in njegovi tovariši, kdo more dvigniti večjo težo. In glej, Franklin dvigne najtežje breme, da se vsi začudijo.

»Vidite sedaj,« jim reče Franklin, »kako malo moči vam je dalo pivo in vino, a kakšno moč daje meni voda.«

1. naloga: Kaj so pili delavci? — Kakšna pijača je pivo ali vino? — Kaj je pil Franklin? — Ali je voda tudi opojna pijača? — Čemu so pili delavci opojne pijače? — Ali so bili res zato močnejši kakor Franklin? — Kdo je dvignil najtežje breme? — Katera pijača je najbolj zdrava?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *t o v a r i š* v primernih sklonih: Franklin je imel mnogo —. Njegovi — so pili vino in pivo. Opojne pijače pa niso dajale — moči. Franklin je prekosil vse svoje —. Ne družite se s slabimi —! Pri malopridnih — se ne boste naučili ničesar dobrega.

3. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *v r č* v primernih sklonih: — je posoda. Z — hodimo po vodo. Kaj je v —? Izlij vodo iz —! Pazi na —, da ga ne ubiješ! — se je odbil roč.

4. naloga: Tvori po zgledu: *p i t i* — *p i j a č a* samostalnice iz nastopnih glagolov: brisati, igrati, kopati, ogrinjati, otirati, pahljati, ropotati.

5. naloga: Pretvori glagole v oklepajih v primerne samostalnice: Z (brisati) si brišemo roke in obraz. Otroci imajo mnogo (igrati). Kmet rabi (kopati) za okopavanje. Gospe ima-

jo poleti (pahljati), pozimi pa (ogrinjati). V vročih krajih živi velika kača (klópotati). Ne pijte opojnih (piti)!

6. naloga: Spregaj: Ne pijem nobene opojne pijače. Izkušam se s svojimi tovariši.

Sklanjatev samostalnikov ženskega spola.

(Ponovilo.)

1. naloga: Odgovori s samostalniki: r a c a, k o k o š, g o s v ednini, dvojini in množini: Kdo je domača ptica? Koga še ni videl otrok? Komu so pristrigli peruti? Kaj bomo jedli v nedeljo? O kom se učimo v šoli? Pred kom beži psiček?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik s l i v a v primernih sklonih: Milček še ni jedel —. Na krožniku so ležale —. Deček je hodil okrog —. Hitro je vzel — s krožnika. V — je bila peška. Peško je vzel iz —. Mati je preštela —. Ene — ni bilo. Kdo je pojedel —? — je zelo okusen sad. — je — podobna. Ali tudi vi radi jeste —? Med — je tudi nekaj češpelj.

3. naloga: Postavi namesto črtic besedi k l e t, oziroma k a d v primernih sklonih: V — stoji velika —. Oče je dal napraviti — nove obroče. Trgači nosijo grozdje v — in ga stresa v —. Iz — gredo trgači zopet v vinograd. Stiskalnica stoji poleg —. Nad — je polica.

7. Zbogom, lastovice!

Kam pa greste, lastovice,
kaj že jemljete slovo?
Ali greste morda gledat,
kam je zlato solnce šlo?

»Prišla je jesen v deželo,
za jesenjo pride mraz;
kjer smo lani zimovale,
tamkaj čakajo spet nas.«

No, pa srečen pot in zbogom,
če tako je drago vam!
Toda ko bo zime konec,
povrnite spet se k nam!

»Zbogom, zbogom, deca ljuba,
zdravi vsi ostánite,
čuvajte nam gnezda naša,
na pomlad — na snidenje!«

1. naloga: Čitajte gorenjo pesem z razdeljenima vlogama!

2. naloga: Postavi namesto črtic besedo *l a s t o v i c a* v primernih sklonih: V šoli se učimo o —. — je zelo koristna ptica. Noben pameten človek ne preganja —. Vsakdo ljubi —. Odhajajoči — želimo srečen pot. Tudi mi bi šli radi z —.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge tudi v dvojino in množino!

4. naloga: Tvorí velebnike iz nastopnih glagolov: iti, jemati, gledati, priti, zimovati, čakati, povrniti se, ostati, čuvati.

5. naloga: Spregaj: Že jemljem slovo. Grem gledat, kam je zlato solnce šlo.

Rodilnik množine na -á.

Lastovice lete jeseni v gorkejše d e ž e l e.

Spomladi se vračajo iz gorkih d e ž e l á (ne dežel!).

Pomni: Nekateri ženski samostalniki tvorijo množinski rodilnik na naglašen -á.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne samostalnike in pazi na naglas: Moja — še ne hodi v šolo. Jaz imam več —. — ni tako široka kakor cesta. Skozi gozd vodi mnogo —. V dvorani se je zbralo obilo odličnih —. Bogata — je obdarovala ubogo deklico. Po planinah se pasejo trope divjih —. Domača — je prav koristna žival. Stara — prosi milodarov. Pri vodnjaku je več deklet in —. Čebela in — so žuželke. Na zrelem sadju je vse rumeno —. Dober pastir ne zapusti svojih —. — nam daje mehko volno. — je visoka, — je tekoča. Imena — in — pišemo z veliko začetnico. Zvečer se prva prikaže — večernica. Na svidenje vrh —! Smrtna — kosi od kraja. Trgovce proda poleti mnogo —. Debela — mi kane na lice. Po obrazu mu lije potok —.

2. naloga: Postavi v nastopnih stavkih naglasno pomenje na samostalnike v množinskem rodilniku: Sosed ima pet konj ter mnogo ovca in koza. Moj oče še nima sivih las. V Sloveniji je veliko visokih gora. V Ljubljani je več cerkva. Koliko otrok ima uboga vdova? Na semenj gre mnogo mož in žena.

Kmet potrebuje več voz, pa tudi nekaj kosa. Boj se globokih voda! Žaga ima mnogo zob.

8. Trije otroci,

Trije otroci gredo skupaj v šolo.

»Danes hočem biti jako priden in pazljiv v šoli,« reče mali Vilko, sin bogatega trgovca; »moj oče mi je obljubil dinar, če bom dobro znal.«

»Jaz pa hočem biti dober in priden, da me bo mati rada imela,« dé Zvonko, sin ubožnih staršev.

»Jaz pa nimam ne očeta ne matere,« pravi Stanko; »hočem pa biti vseeno priden in pazljiv, da se kaj prida naučim.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo gre v šolo? — Kako je ime prvemu otroku? — Kako je ime drugemu otroku? — Kako je ime tretjemu otroku? — Kakšne starše ima Vilko? — Kakšne starše ima Zvonko? — Ali ima Stanko še starše? — Kaj obljubi oče Vilkotu? — Zakaj hoče biti Vilko priden? — Zakaj hoče biti Zvonko priden? — Zakaj hoče biti Stanko priden?

2. naloga: Postavi vprašanja 1. naloge v pretekli čas in odgovori!

3. naloga: Odgovori z besedo *trgovec* (*trgovka*) na nastopna vprašanja a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo ima lepo hišo? — Koga (ali česa) ne poznam? — Komu se je delavec odkril? — Koga (ali kaj) spoštujejo ljudje? — Pri kom kupuje mati blago? — S kom se pogovarja oče?

4. naloga: Spregaj: Danes hočem biti jako priden in pazljiv. Jaz nimam ne očeta ne matere.

Sklanjatev samostalnikov »mati« in »hči«.

Pomni: Samostalnika *ma ti* in *h či* sklanjamo tako-le:

Ednina:		Dvojina:	
1. mati	hči	materi	hčeri
2. matere	hčere	mater	hčer
3. materi	hčeri	materama	hčerama
4. mater	hčer	materi	hčeri
5. pri materi	pri hčeri	pri materah	pri hčerah
6. z materjo	s hčerjo	z materama	s hčerama

Množina:

1. matere	hčere
2. mater	hčer (hčerá)
3. materam	hčeram
4. matere	hčere
5. pri materah	pri hčerah
6. z materami	s hčerami

1. naloga: Odgovori s samostalnikom *m a t i* (o č e) v ednini, dvojini in množini: Kdo skrbi za otroke? Koga (ali česa) ne žalijo dobri otroci? Komu delajo poslušni otroci veselje? Koga (ali kaj) ljubijo hvaležni otroci? Pri kom so majhni otroci najrajši? S kom gredo pobožni otroci v cerkev?

2. naloga: Odgovori s samostalnikom *h č i* (s i n) v ednini, dvojini in množini: Kdo mora biti staršem pokoren? Koga (ali česa) še ni s polja? Komu kupijo starši obleko? Koga (ali kaj) pošlje oče v mesto? Pri kom so onemogli starši? S kom se pogovarja mati?

3. naloga: Postavi namesto črtic primerne samostalnike: Spoštuj — in —! Nekateri otroci so brez — in —. Dober — in dobra — sta svojim staršem pokorna. Starši so veseli svojih dobrih — in —. Slab — je, ki dela skrbnemu — žalost. — pomaga — v kuhinji in na vrtu. Otrok se v vsaki sili zateče k svoji —. Deček gre po zdravilo za bolno —. Deklica žaluje po umrli —. Siromašna vdova ima enega — in tri —. Dve — bivata v mestu in pošljeta svoji — večkrat kak denar. Dobra — stoji pred — in ji nekaj pripoveduje.

9. Pogovor o šoli.

Ali hodiš v šolo?	Da, jaz hodim v šolo.
Kdo te uči v šoli?	V šoli me uči gospod učitelj (gospodična učiteljica).
Koliko učencev je v tvojem razredu?	V mojem razredu je 48 učencev.
Ali hodijo tudi deklice v ta razred?	V ta razred hodijo tudi deklice.
Kdo sedi v šoli poleg tebe?	Poleg mene sedi Anton Vesel.
Katerega učenca imaš najrajši?	Najrajši imam Ivana Podržaja.

Ali hodiš v šolo dopoldne ali popoldne?	V šolo hodim dopoldne.
Obkorej začenjate pouk? Kdaj ga končate?	Pouk začenjamo ob osmih. Končamo ga ob trinajstih.
Kateri učni predmet ti je najljubši?	Najljubši mi je zemljepis.
O čem se učite sedaj v zemljepisu?	V zemljepisu se učimo sedaj o kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Ali ste se o Sloveniji že učili?	O Sloveniji smo se učili že lani.

Naloga: Vprašuj podobno tudi kako učenko! — Vprašuj učenec součenca, učenka součenko!

10. Bogastvo in sreča.

Na velikem, lepem gradu je zaplapolala črna zastava. Ta je naznanjala, da je bogati graščak umrl.

K maši zadušnici pride grajska gospa s hčerko Jeleno. Sedeta v prvo klop pred oltarjem. Deklica skloni v silni žalosti glavo. Svilnati robec in dragoceno oblačilo ji močijo vroče solze.

Kolikokrat so vaški otroci Jeleni zavidali bogastvo! Danes pa jo pomilujejo. Kdo izmed njih, ki ima še mater in očeta, bi neki menjal z bogato mlado Jeleno!

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo je umrl? — Kaj je zaplapolalo na gradu? — Koga je zapustil graščak? — Kam sta prišli gospa in hčerka Jelena? — Kje sta sedeli v cerkvi? — Kakšna je bila deklica? — Ali so jo drugi otroci še zavidali?

2. naloga: Zveži besedo **g r a d** z nastopnimi predlogi in tvori z njimi stavke: na, od, pred, v, za, iz, proti, nad, ob (n. pr. Na gradu plapola zastava).

3. naloga: Tvoji po zgledu: **g r a d** — **g r a š č a k** izpeljane samostalnike: mož, konj, gos, lisica, srna, golob, čebela, svinja, voda.

4. naloga: Postavi namesto črtic izpeljane samostalnice: Naš sosed je ugleden —. V svojem — ima osem konj. Na dvorišču ima — za golobe, na vrtu pa — za čebele. Pred hišo je globok —. V — se oglašajo debeli prašiči. Ponoči je prišel — in je odnesel tolsto kokoš. Lovec je ustrelil lepega —. Po vodi plava sosedov —.

Sklanjatev samostalnika »gospa«.

Pomni: Samostalnik *g o s p a* sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. <i>gospa</i>	<i>gospa</i>	<i>gospa</i>
2. <i>gospa</i>	<i>gospá</i>	<i>gospá</i>
3. <i>gospé</i>	<i>gospéma</i>	<i>gospem</i>
4. <i>gospo</i>	<i>gospa</i>	<i>gospa</i>
5. <i>pri gospé</i>	<i>pri gospéh</i>	<i>pri gospéh</i>
6. <i>z gospo</i>	<i>z gospéma</i>	<i>z gospémi</i>

1. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *g o s p a* v primernih sklonih: — je zelo darežljiva. Reveži hvalijo usmiljeno —. Deklica je prodala — košarico rdečih jagod. Sosedova hči služi pri —. Danes je šla z — v mesto. — danes ni doma.

2. naloga: Postavi stavke 1. naloge tudi v dvojino in množino!

3. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja s samostalnikom *g o s p a* (*g o s p o d*) v ednini, dvojini in množini: Kdo je bil včeraj pri vas? S kom se je mati pogovarjala v mestu? Koga ste lepo pozdravili? Pri kom je Anica služila? Koga ne boste nikoli pozabili? Komu je nesel Stanko lepe jagode?

11. Bogu je pisala.

Pisala je Tilka pismo
Bogecu v nebesa:
»Dragi atek mi boleha,
hudo ga pretresa.

Ljubi Bogec me usliši
in ozdravi ato,
da ga v hladni grob ne dejo
kakor mamó zlato!« — —

Ni doseglo čudno pismo
blaženega kraja,
a bolniku je odleglo,
da že zopet vstaja.

Saj prečital dobri Bogec
pismo iz daljav je,
gledal v srce je sirotki,
dal očetu zdravje.

Pomni: Besedo »Bog« in imena, ki jih račimo o Bogu ali božjih osebah, pišemo z veliko začetnico.

1. naloga: Prepiši nastopne stavke in podčrtaj besede, ki značijo Boga: Tilka je pisala Bogecu pismo. V nebesih trébiva naš dobri Stvarnik. Judje so križali našega Odrešenika. Jezus je poslal apostolom Tolažnika sv. Duha. Vse tri božje osebe se imenujejo sv. Trojica. O, Oče nebeški, usmili se nas! Bog je poslal svojega ljubega Sina na svet. Tisti čas je hodil Gospod po judovski deželi in je dobrote delil.

1. Ludevit, Černej;
2. Celje, Ribnica, Žalec, Ljubljčan;
3. Triglav, Drava, Blejsko jezero;
4. Bolgarija, Slovenija;
5. Slovenec.

Pomni: Z veliko začetnico pišemo tudi: 1. krstna in rodbinska imena; 2. imena mest, trgov in vasi ter njih prebivalcev; 3. imena gorá in vodá; 4. imena držav in pokrajin; 5. imena narodov.

2. naloga: Napiši iz vsake zgoraj omenjenih peterih skupin po pet imen, ki jih pišemo z veliko začetnico!

Sklanjatev moških samostalnikov s končnico -a.

Pomni: Moški samostalniki s končnico -a se včasih sklanjajo kakor ženski samostalniki s končnico -a, n. pr.

1. ata	4. ato
2. ate	5. pri ati
3. ati	6. z ato

Naloga: Postavi samostalnike v oklepajih v primerne sklone: Vsaka šola ima svojega (vodja) ali svojo voditeljico.

Otroci so radi pri dobrem (očka). Stari Slovani so imenovali gospodarja zadruga (starešina). Vsak vitez je imel svojega (oproda). Verniki so se poklonili (vladika). Gospodar gre s svojim (sluga) v mesto. (Hasan-paša) je bila Kolpa hladni grob. Tilka je prosila Boga za zdravje bolnega (ata). Ali si že bral spise Janeza (Trdiņa) ali pa (Matija) Valjavca?

12. Materina slika.

V vasi sta živela oče in mati. Imela sta edinega sinčka Stojana. Ker je bil dober in bistre glave, skleneta, da ga pošljeta v mestne šole. Pride dan, ko je Stojan moral zapustiti domačo vas in drage svoje starše. Mati jokajoč objame Stojana. Potem mu izroči svojo sliko, govoreč: »Vzemi, Stojanček moj, to je — moja slika! Dam ti jo za spomin!«

Stojan je obesil materino sliko nad zglavje svoje postelje. Vselej, ko ga je obhajala kaka izkušnjava, je pogledal materino sliko. In zdelo se mu je, kakor bi ga mati svarila . . .

Tako je Stojan rasel in ostal dober človek.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje sta živela oče in mati? — Koliko otrok sta imela? — Kako je bilo dečku ime? — Kam ga pošljeta? — Kaj izroči mati Stojanu pred odhodom? — Kam je obesil Stojan materino sliko? — Kaj je Stojan v izkušnjavah pogledal? — Kakšen otrok je ostal Stojan?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *mati* v primernih sklonih: Stojan je ljubil svojo —. Od svoje — se ni rad ločil. Najrajši bi bil vedno pri svoji —. Rad je hodil s svojo — v cerkev. Pred odhodom mu je — dala svojo sliko. Stojan pa je podal — roko v slovo.

3. naloga: Tvorí po zgledu: *mati-materin* pridevnike iz nastopnih samostalnikov: teta, dekla, sestra, učenka, Milka, Olga; babica (-čin), učiteljica, mlinarica, kukavica, Anica.

4. naloga: Tvorí iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevnike: (Učenka) svinčnik je nov. (Babica) pravljice so lepe. (Oče) blagoslov otrokom hiše zida, (mati) kletev pa jih podira. (Dekla) skrinja in (teta) omara sta rjavo pobarvani. (Mli-

narica) hiša ima eno nadstropje. (Kukavica) želodec je znotraj kosmat kakor kožuh. (Veverica) rep je dolg in metlast.

Sklanjatev samostalnika »ljudje«.

Pomni: Samostalnik človek se glasi v množini ljudje in ga sklanjamo tako-le:

1. ljudje	4. ljudi
2. ljudi	5. pri ljudeh
3. ljudem	6. z ljudmi

Naloga: Postavi namesto črtic samostalnik ljudje v primernih sklonih: Kolikor —, toliko misli. — napravijo iz muhe slona. Ne ravnaj se po hudobnih —! Vsem — je težko ustreči. Pozdravljaj vljudno odrasle —! Siromak mora na stara leta prositi pri — vbogajme. Ne prepiraj se z —! Žganje je umorilo več — nego kuga in lakota. Pijanim — se ogni s senenim vozom! Po govorjenju spoznavamo — kakor ptico po glasu. Nekateri — so zelo trdosrčni. Ne sramuj se svoje vere in svoje narodnosti pred —!

13. Naša družina in sorodniki.

Kako sem srečen, da imam še ljube starše — skrbnega očeta in dobro mamico! Tudi očetova mati živi pri nas, pravimo ji babica. Koliko lepih povesti mi je že povedala! Očetov oče, moj dedek, pa je že umrl. Po materi pa imam še dedka in babico. Ob nedeljah prihajata večkrat k nam. Meni, bratcu in sestricam pravijo, da smo jim vnuki.

Časih pride k nam tudi stric — očetov brat. Ako bi imela tudi mama kakega brata, bi bil naš ujec. Pa ga ni. Pač pa imamo tri ujne, ki so mamine sestre. V mestu imamo tudi teto. Ta je očetova sestra. Midva z bratom sva vsem tem nečaka, sestri pa nečakinji. Njih otroci so naši bratrance in naše bratranke. Radi se imamo.

Škoda, da nimamo še več sorodnikov. Kadar nas kateri obiše, je pri nas vedno veselo.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Ali imaš očeta? — Kako je ime tvojemu očetu? — Kaj je tvoj oče? — Kako je ime tvoji materi? — Ali imaš tudi deda in babico? — Koliko imaš bratov? — Kako je ime tvojim bratom? — Koliko imaš

sestrá? — Kako je ime tvojim sestram? — Koliko je tvoja sestra stara? — Ali imaš kakega strica? — Kaj je tvoj stric? Kje biva tvoj stric? — Kdo ima kako ujno? — Kje biva tvoja ujna? — Ali imaš kakega bratranca ali bratranko? — Kako je ime tvojemu bratrancu? — Kje biva tvoja bratranka?

2. naloga: Povej kaj o nastopnih osebah (n. pr. kaj je? — kakšna je? — kaj dela?): oče, mati, sin, hči, brat, sestra, ded, babica, stric, teta, ujec, ujna, vnuk, vnukinja, nečak, nečakinja, bratranec, bratranka.

Sklanjatev samostalnikov srednjega spola.

(Ponovilo.)

1. naloga: Odgovori s samostalnikoma: ravnilo, pero v ednini, dvojini in množini: Kaj je šolska priprava? Česa nima učenec? Čemu je podobno ravnilo (pero)? Kaj je kupila učenka? Pri čem leži svinčnik? S čim delamo črte?

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnika pivo in vino v primernih sklonih: V — in — je alkohol. — in — sta zelo opojni pijači. Mladi junaki ne pijejo ne — ne —. S — in z — se je že mnogo mladih ljudi ugonobilo. Napovejte boj — in —! Svarite tudi svoje tovariše pred — in —! Še hujši škodljivci kakor — in — je žganje.

3. naloga: Postavi namesto črtic samostalnika otrok, dete v primernih sklonih: Deček se ne boji —. Pri — je pestunja. Daj — nekaj jabolk! Deklica se igra z —. Mati kliče —. — leži v zibelki.

14. Anka.

Gre po stezi čez polje zeleno
Anka mlada, dete zapuščeno.
Kovčeg lahek nese mi v levici,
solze z desno briše si po lici,
joče milo mi sirota Anka,
stoče milo, toži brez prestanka:
»Oj cvetice, srečne ve sestrice!
Jasno, vedro vam je lepo lice,

jad nobeden srca ne pretresa,
solza vam ne kane iz očesa.
A gorje mu, kdor od doma mora,
kdor na domu nima več prostora,
komur starše v hladni grob dejali,
kogar kmalu služiti so poslali!»

Naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *A n k a* v primernih sklonih: Čitali smo o —. — je imela ubožne starše. A starši so — kmalu umrli. — je postala sirota. Ker ni imela svojcev, so poslali — služiti. To je siroti — hudo delo. Nesrečna — je blagrovala srečne cvetice. Bog zna, ali se je kdo usmilil sirote —? Ali je kdo sočustvoval z zapuščeno —?

Sklanjatev samostalnika »pot«.

Pomni: Samostalnik *p o t* je v ednini moškega ali ženskega spola; v množinskem imenovalniku in tožilniku je pa časih tudi srednjega spola:

Ednina:		Množina:	
1. pot		poti	ali: pota
2. pota	ali: poti	potov	
3. potu	» : poti	potom	
4. pot		pote	» : pota
5. pri potu	» : pri poti	pri potih	
6. s potom	» : s potjo	s poti	

1. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik *p o t* v primernih sklonih: Vsak človek hodi svoja —. Iz Ljubljane v Kočevje je dolga —. Ne hodite po slabih —! Ali si že hodil po tej —? Ob onem — stoji lepo znamenje. Popotnik je izgrešil pravo —. Kdor gre s pravega —, lahko zaide. To je pravi — v mesto. Ogibajte se grešnih —! Voz se je prevrnil pod —. Različni so — našega življenja. Med — smo se prijazno pogovarjali.

15. Na pokopališču.

Vseh svetnikov dan je. Ljudje hodijo trumoma na pokopališče h grobovom dragih svojcev. S seboj prinašajo vence, cvetice in sveče. Z njimi lepšajo gomile. Žalost polni vsakemu srce in solze mu silijo v oči, kdor se spominja umrlega sorodnika ali prijatelja.

Zvonovi milo zapoje. Na grobovih se vžge nebroj luči. Plamenčki trepečejo v hladni sapi. Ljudje kleče ob grobovih in molijo za dušni blagor umrlih. Marsikatera solza se utrne, mnogo zdihov in prošenj odplava proti nebu.

Na koncu pokopališča je zapuščen grob. Kdo spi ondi večno spanje? Tudi on je imel očeta in mater, brate, sestre — a sedaj ni nikogar ob grobu. Pojdimo tja in okrasimo osameli in pozabljeni grob s skromno cvetko ali svečico in izmolimo kratko molitev zanj, ki počiva v hladni zemlji!

R e k l o: Spati večno spanje = v grobu ležati.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdaj je praznik vseh svetnikov? — Kaj praznujemo dne 2. novembra? — Kam hodijo ljudje ta dva dneva? — S čim lepšajo grobove svojcev? — Ali imaš tudi kaj svojcev na pokopališču? — Ali na vseh grobovih goré luči? —

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalniki grob v primernih sklonih množine: Na pokopališču je mnogo —. Med — so s peskom posute steze. Na — gore luči. Nekateri — so popolnoma zapuščeni. Približajmo se tem —! Okrasimo pozabljene —!

3. naloga: Tvoril po zgledu: g r o b - g r o b a r izpeljane samostalnike iz nastopnih besed: mlin, kolo, vrv, drva, ptič, sedlo, davek, kamen, zlato, ruda, zid, knjiga, krava, vrata, meso, vol, miza, čevelj, rešeto, zvon; ovca (-čar), klobuk; vrt (-nar); dan (dni-).

4. naloga: Uporabi izpeljane samostalnike 3. naloge v primernih stavkih!

Sklanjatev samostalnika »oko«.

Pomni: Samostalnik o k o sklanjamo v množini tako-le:

1. oči	ali pa:	očesa
2. oči		očes
3. očem		očesom
4. oči		očesa
5. pri očeh		pri očesih
6. z očmi		z očesi.

1. naloga: Postavi namesto črtic samostalniki o k o v primernih sklonih množine: Več — več vidi. Nekateri ljudje slabo vidijo z golimi —. Moja sestra je bolna na —. Otrok ni ga-

nil — od svoje matere. Blisk — jemlje. Moj dobri prijatelj mi je še vedno pred —. Ali si upaš, mi to iz — v — povedati? Prehuda svetloba škoduje —. Na kurja — devamo obliže. S kurjimi — na nogah je težko hoditi. Vrhove mladih dreves porožemo spomladi navadno na štiri do pet —. Trte poganjajo spomladi —.

2. naloga: Postavi namesto črtic samostalnik o k n o v primernih sklonih: Soba ima pet —. — je odprto. Deček je vrigel peško skozi —. Pod — je s peskom posuta pot. Ob slovesnostih obešamo vence pod —. Obesi sliko nad —! Nad — vise zagrinjala. Med prvim in drugim — stoji miza. Postavi še stol med obe —! Obrnite se proti —! Na — stojte cvetični lonci. Ali si položil knjigo na —? Idi od —! Vsaka hiša ima —. Samo polževa hiša je brez —. Zakaj si ubil šipo v —?

16. Nezadovoljna bukev.

Bilo je v pozni jeseni. Listje je rumenelo in padalo z drevja. Mlada bukev, ki je stala blizu lepe smreke, je začela tožiti: »Neusmiljeni Stvarnik! Zakaj si tako odredil, da moramo nekatera drevesa izgubiti jeseni vso svojo krasoto? Zakaj bi ne ostala tudi jaz zelena kakor smreka!«

Ponoči nato je padel prvi sneg. Po gladkih, ozkih smrekovih iglah je večinoma sproti spolzel na tla. Kadar se ga je pa vendar nekaj nabralo, so se pripognile prožne veje in se tako rešile neprijetnega bremena.

Na širokem listju mlade bukve pa se je nakopičilo toliko snega, da so že začele krhke veje pokati. Bridko je ječala bukev. Na srečo je drugi dan posijalo solnce in rešilo ubožico. Tedaj pa je prosila veter: »Ljubi vetrček, le brž mi otresi listje, kar ga je še na meni, preden pade drugi sneg!« In vetrček jo je uslišal.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kakšna je bila bukev? — Zakaj je bila nezadovoljna? — Ali vsa drevesa izgube jeseni listje? — Katera drevesa ne izgube listja? — Kako imenujemo smrekove liste? — Kakšne so smrekove veje? — Ali ostane sneg na smrekovih iglah in vejah? — Ali tudi z bukovih listov spolzi sneg? — Kaj je rešilo bukev neprijetnega bremena?

2. naloga: Postavi besede v oklepajih v primerne sklone: Listje je padalo z (drevje). Bukev je stala blizu (smreka). Sneg je spolzel po gladkih (igla). Sneg se je nakopičil na bukovem (listje). Solnce je posijalo na mlado (bukev). Bukev in smreka sta rastle v (gozd). Veje so se pripogibale k (tla). Črni oblaki so plavali nad (gozd). Veter je otresel listje z (bukev). Krhke veje so pokale pod (sneg).

Skupna imena.

D r e v j e = mnogo dreves.

Pomni: Nekateri samostalniki zaznamujejo celoto poedinih predmetov; imenujemo jih s k u p n a i m e n a.

1. naloga: Raztolmači, kakor zgoraj, nastopna skupna imena: ljudstvo, gorovje, gospoda, grmovje, čreda, govedo, vodovje, deca, grozdje, vojska, kamenje, drobnica, hribovje, listje, družina.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerna skupna imena: Jeseni odpada — z listnatega —. Učitelj ljubi poslušno —. Sladko — ne raste po —. V Sloveniji biva pošteno —. Pastir goni — na pašo. Alpe so najvišje — v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. — se rada izprehaja. Vole in krave imenujemo —, ovce in koze pa —. Ali veste, kako hrabro se je borila srbska —? Oče, mati in otroci so —.

3. naloga: Tvorí skupna imena iz nastopnih samostalnikov ter jih uporabi v stavkih: cvet, sad, pero, zid, veja, dež, leska (-ševje), resa, smreka (-čje), klas.

4. naloga: Postavi namesto črtic besedo d e c a v primer-
nih sklonih: Kdo ne ljubi pridne —? — je poslušna. Poslušno — ima vsak rad. Starši napravijo svoji — radi kako veselje. Druží se le z dobro —! V spisu »Trgatev« smo čitali o marljivi —.

17. Bog.

Dom Ti je nebo visoko,
dom Tvoj zemlje širni krog,
Tvoje morje je globoko —
vedno in povesod si Bog!

Gledaš, sodiš moja pota,
veš, kaj v srcu mi živi,
vsaka Tebe žali zmota,
dobro vse Te veseli.

Duša, v božji dar prejeta,
Tebe čista moli naj,
da jo Tvoja volja sveta
dvigne kdaj v nebeški raj!

1. naloga: Postavi samostalnike v oklepajih v primeren sklon: Na (nebo) se sveti nebrotj (zvezda). Varujmo se grešnih (zmota)! Prva (človek) sta bivala v (raj). (Siromak) nimajo lastnega (dom). V (šola) rišemo večje in manjše (krog). Z (Bog) začni vsako (delo)! (Žival) nimajo (duša). Z dobrimi (dar) si pridobivamo (srce) (ljudje). V (morje) plavajo velike (riba). Dobri (otrok) so vedno dobre (volja). Pod (zemlja) so mogočni (sklad) (premog). (Kri) se pretaka iz (srce) po vsem (telo).

Samostalniki, navadni le v množini.

Starši so skrbni.

Pomni: Nekateri samostalniki so navadni le v množini.

1. naloga: Povej, kakšne so nastopne osebe, stvari in reči: možgani, brke, duri, gosli, grablje, vile, vilice, klešče, škarje, saje, jasli, usta, jetra, meča, pljuča, čreva, drva, tla, vrata, hlače, starši.

2. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja s samostalniki 1. naloge: Koga ni danes doma? Kaj ima mož pod nosom? S čim jemo? S čim mislimo? Kje se čisti kri? S čim striže krojač? Česa nima siromak po zimi? Kaj ima godec? Čemu se je odlomil zob? Kje leži svinčnik? Iz česa dela mesar jetrnice? Česa ne zapirajo nekateri otroci? Kje ima živina svojo klajo? Kje imamo jezik? S čim nakladamo seno? S čim drži kovač železo?

18. Človeška duša.

Človek ima dušo in telo.

Duše ne vidimo in ne slišimo. Nevidna je. Kadar se duša loči od telesa, človek umre.

Z dušo moremo misliti. Kadar smo v šoli, moremo misliti, kaj dela mati v kuhinji, oče na vrtu ali hlapec na polju. Mislimo tudi lahko, kakšen je konj, čeprav ga ne vidimo. Pravimo, da si ga predstavljamo.

Duša more tudi čutiti. Kadar nas učitelj hvali, smo veseli, čutimo veselje. Če je prijatelj bolan, smo žalostni; čutimo žalost. Svoje starše, brate in sestre ljubimo; čutimo ljubezen do njih.

Duša more hoteti. Ima prosto voljo. Otrok hoče materi v naročje. Brat hoče pisati pismo. Utrujen človek se hoče odpočiti.

Otroci ne smejo storiti vsega, kar bi hoteli. Storiti smejo le ono, kar je prav. Slušati morajo pametne ljudi, ki jim prav svetujejo.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj ima človek? — Ali vidimo dušo? — Kakšna je duša? — Kaj delamo z dušo (misliti, čutiti, hoteti)? — Kaj dela mati v kuhinji? — Kaj dela oče na vrtu? — Kaj dela hlapec na polju? — Kaj čutiš, kadar si vesel? — Kaj čutiš, kadar si žalosten? — Kaj hoče priden učenec? — Kaj hoče utrujen človek? — Kaj smemo storiti? — Česa ne smemo storiti?

2. naloga: Spregaj: Duše ne vidim in ne slišim. Z dušo morem misliti, čutiti in hoteti. Ne smem storiti vsega, kar bi hotel. Slušati moram pametne ljudi.

Podobno glaseče se besede.

Človek ima dušo in t e l o. — D e l o krepi človeka.

1. naloga: Tvori stavke z nastopnimi besedami: gad, kad; — gos, kos; — kot, god; — berilo, perilo; — log, lok; — reka, rega; — dlaka, tlaka; — plod, plot; koza, kosa; — glas, klas; — sadje, satje; — brst, prst; — skobec, skopec. (N. pr. Gad je strupena kača. Kad je globoka.)

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne besede iz 1. naloge: Godec ima gosli in —. Okrog vrta je lesen —. — nam daje mehko perje za blazine. — je široka in globoka. Kdaj bo — tvoje mamice? Smrekov — se imenuje češarek. — imenujemo tudi božjo žabico. Neposlušen učenec mora v —. Na dvo-rišču visi belo —. — nima nog. Nekdaj so hodili kmetje na —.

— je zelo priljubljen pevec. Zvon ima močen —. V kleti stoji velika —. Kosec ima ostro —. Prazen — stoji pokonci. V čebelnjaku je —. Jej le zrelo —! Lisica se je vjela v —. Palec je najdebelejši —.

19. Vest.

»Mamica, ali smem k sosedovim?« vpraša Franček svojo mater.

»Ker si mi ves čas pridno pomagal, idi za pol urice!« mu odgovori mati.

Vesel poskok, nagel korak — in deček izgine za voglom. Potrka — nič odgovora. Potrka drugič in tretjič — a nihče se ne oglasi. Previdno pogleda v sobo. Ali res ni nikogar v njej? Blizu vrat pa stoji velik jerbas najlepših jabolk. Oj, in Franček nima doma niti enega, jabolka pa so tako dobra! Pristopi k jerbasu. In lepo, debelo jabolko je v njegovi roki. Tedaj pa mu zakliče vest: »Kaj delaš? Bog te vidi! Kaj bi rekla tvoja mamica, ko bi to zvedela!«

Odločno položi jabolko nazaj v jerbas. Zastor sosednje sobe se zgane. Pred dečka stopi gospod, ki ga je opazoval. Poboža ga po zardelem ličecu, mu pogleda blagohotno v oči ter reče: »Franček, pošten si. Tu imaš jabolko in pohiti k našemu Bogdančku! Na vrtu je z mamó. Le večkrat pridi, rad te imam!«

Ko se deček za pol ure vrne domov, ga čaka nepričakovano darilce — oni jerbas, poln krasnih jabolk. Srečna mamica pritisne sina na srce ter reče s solznimi očmi: »Moj Franček, le ostani vedno tak in poslušaj vselej in povsod svojo vest!«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kam bi rad šel Franček? — Za koliko časa mu je mati dovolila iti? — Kaj je videl Franček v sobi pri sosedovih? — Ali je videl tudi kakega človeka v sobi? — Kaj bi bil lahko storil, ker ni videl nikogar v sobi? — Kaj pa mu je zaklicala vest, ko je že držal jabolko v roki? — Kam je položil jabolko? — Kdo je tedaj stopil pred dečka? — Kaj mu je rekel gospod? — Kaj je dobil Franček,

ko se je vrnil domov? — Kdo je bil tega darila vesel? — Kaj mu je rekla mamica?

2. naloga: Postavi samostalnice v oklepajih v primeren sklon: Pridni (sin) radi pomagajo svojim (mati). V (jerbas) so lepa (jabolko). Pri (vrata) imamo dolge (zastor). Gospod po-boža (deček) z (roka) po (lice). Franček gre iz (soba) na (vrt). V (oko) se svetijo svetle (solza). Tudi z majhnimi (darilo) raz-veselimo (srce) dobrih (otrok).

3. naloga: Tvorí po zgledu: d a r i l o — d a r i l c e manjšalne besede iz nastopnih samostalnikov: jedro, pero, mesto, telo, pismo, steblo, dete, okno, uho, oko, srce, krilo.

Istoglasne besede z različnim pomenom.

Poslušajmo svojo v e s t!

Dobil sem veselo v e s t, da je oče ozdravel.

1. naloga: Postavi namesto črtic istoglasne besede: a) Čebele nam dajejo — in vosek. — hribi so doline. Daj siromaku — kruha! V grmu poje črni —. Skozi vas vodi ozka —. Vroč — lije pridnemu kmetiču po obrazu. Za vročim poletjem pride hladna —. Neko gozdno drevo imenujemo —. Stric je danes naš ljubi —. — dim se vali iz goreče hiše. Najdaljši — na roki se imenuje sredinec. Na vrtu je lepa, črna —. Poleg hleva je navadno —. — hišo imamo klet. — nadomešča siromaku kravo. — je kuhinjska posoda. — je velik. Dober — je zlata vreden. Nadškof Sava je bil — mož.

b) Brez — ni medu. Po — gre star mož. Mati mi je dala dva — potice. — je ostrá. Ali slišiš — peti? Med glavo in truplom je —. Nekateri otroci ne zapirajo —. Prinesi mi 1 kg —! Mati — jedila s soljo. Jabolko — sladko. Deček — sladko jabolko. Gostilničar toči vino iz —. Števíla so — in liha. — setve ni žetve. V tem gozdu je veliko —. Poslušaj glas —! Učenec se mora povsod lepo —.

20. Srce — oltar.

Tvoja duša, ljubo dete,
bodi kakor lep oltar;
nanj polagaj misli svete,
grešnih misli pa nikdár.

Voščenic v belem krogu
na oltarju plamené,
želje, dvigajoče k Bogu,
v prsih tvojih naj goré.

A ljubezen do Očeta,
ki prebiva vrh nebá,
ta nad vse ti bodi sveta,
bodi — večna luč srcá!

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je oltar? — Kaj gori na oltarju? — Kaj gori pred oltarjem? — Kaj stoji na oltarju (tabernakelj)? — Kaj je v tabernaklju? — Kaj bere mašnik pri oltarju?

2. naloga: Tvorí po zgledu: greh — grešen pridevniko iz nastopnih samostalnikov: gozd, hiša, vrt, les, soba, led, prostor, mesto, miza, gnoj, okus, kras, moč, železo, pamet, žalost; cvetica (-čen); kruh (-šen), smeh; rog (-žen), dolg, snaga, sneg.

3. naloga: Tvorí iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevniko: (Hiša) vrata so (les). Ribnik pokriva (led) skorja. Otroci delajo (sneg) moža. Pri hlevu je (gnoj) jama. Iz (kruh) moke pečemo kruh. (Vrt) ograja je (železo). Ne bodi (smeh)! Nohti so (rog). Naša cerkev je (prostor) in zelo (kras). Mati kuha (okus) jedila. Učenec mora imeti (snaga) zvezke. Po (gozd) potih se radi izprehajamo. Čebele nabirajo (cvetica) prah. Vsi smo (greh) ljudje. Sosed je (dolg) sosedu 100 Din. Z (moč) konji se lahko vozi. Jeseni so dnevi (hlad) in (dež).

Sklanjatev pridevnikov.

(Ponovilo.)

1. naloga: Odgovori z besedama lep vrt v ednini, dvojini in množini: Kaj je kras kmetskega doma? Česa se veselimo spomladi? Čemu je treba lepega plotú? Kaj je kupil sosed? Kje rastejo različne rastline? S čim se ponaša mladenka?

2. naloga: Odgovori z besedama nova hiša v ednini, dvojini in množini: Kaj stoji ob cesti? Česa nima sosed? Čemu manjka strelovod? Kaj je kupil oče? Kje je tudi vrt? S čim ima gospodar veliko veselje?

3. naloga: Odgovori z besedama mlado jagnje v ednini, dvojini in množini: Kdo skače po trati? Koga se ne boji dete? Komu še ne rastejo rogovi? Koga je kupil brat? Pri kom stoji pastir? S kom se igrajo otroci?

4. naloga: Postavi pridevnike v oklepajih v primeren sklon: Po (slab) tovarišiji rada glava boli. Potrpljenje (železen) vrata prebije. (Isker) konju ni treba biča. (Priden) otrokom radi privoščimo (pošten) zabavo. (Zvest) prijatelja visoko cenimo. Voz z (lesen) kolesi se kmalu pokvari. Brez (opojen) pijáč lahko živimo. (Lep) obleka ne naredi človeka. Na (visok) gorah je tudi poleti sneg. Z (oster) nožem se ni varno igrati. (Bogat) pojedine izpraznijo mline. Iz (majhen) iskre nastane (velik) ogenj.

5. naloga: Postavi namesto črtic besedi bratov zvezek (učenčeva knjiga, učenkinino držalo) v primernih sklonih: — — je šolska priprava. — — ne morem najti. Primakni svinčnik — —! Našel sem — —. Ravnilo leži pri — —. Dete se igra z — —.

21. Drago zeljce.

Dve dekli, Marijana in Urša, sta šli v mesto na trg. Vsaka je nesla težek jerbas na glavi. Marijana vso pot godrnja in vzdihuje, Urša pa je vesela in se smeje.

Marijana pravi: »Kako se moreš smejati in tako dobre volje biti? Tvoj jerbas je tako težek kakor moj, in ti nisi močnejša od mene.«

Urša odgovori: »Priložila sem v jerbas neko skrivno zeljce in jedva čutim, da kaj nesem. Stóri tudi ti tako!«

»Joj,« pravi Marijana, »to zeljce je gotovo zelo drago! Rada bi si tudi jaz z njim olajšala svoje breme; povej mi, ljuba moja, kako se imenuje to zeljce?«

Urša odgovori: »To drago zeljce, ki lajša vse težave in jih dela prijetne, se imenuje — potrpežljivost.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kako je bilo ime deklama? — Kaj sta nesli v mesto na trg? — Katera je nesla težji jerbas? — Ali sta obe enako lahko nesli? — Katera je nesla lažje? — Katera je nesla težje? — Zakaj je Urša nesla

lažje (potrpežljiva)? — Kakšna je bila Marijana (nepotrpežljiva)?

2. naloga: Postavi namesto črtic besedi **n o v j e r b a s**
a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Mati je kupila — —. Jabolka so v — —. — — je drag. Mi nimamo — —. — — se prilaga nov prt. Dekla gre z — — v mesto.

3. naloga: Postavi namesto črtic besedi **p r i d n a d e k l a**
a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Sosed ima — —. Vsak gospodar nima — —. Mati gre s — — v mesto. — — nese težek jerbas. — — je treba tečne hrane. Deklica sedi pri — —.

4. naloga: Postavi namesto črtic besedi **t e ž k o b r e m e**
a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Vsakdo se boji — —. — — se radi izognemo. S — — se težko hodi. — — utruji tudi korenjaka. Odložimo — — in počijmo! Ne govorimo več o — —!

5. naloga: Tвори po zgledu: **p o t r p e ž l j i v** — **p o t r p e ž l j i v o s t** samostalnice iz nastopnih pridevnikov: ubogljiv, krotek, širok, učen, skop, debel, šibek, srdit, pijan, lakomen, požrešen, nevoščljiv, moder, pobožen.

6. naloga: Pretvori pridevnike v oklepajih v izpeljane samostalnice: (Ponižen) je lepa (čeden). Moj brat prekaša po (marljiv) vse svoje součence. Starčka obhajajo (slab). (Mlad) je (nor), čez jarek skače, kjer je most. (Dolg) življenja našega je kratka. Mladine najlepša lepota je ta: (nedolžen), (ponižen) in (žlahten) srca. (Snažen) in (čist) varuje telo, krasi otroka, moža in ženo. Človek kaže v (mlad), kaj hoče biti v (star). (Priden) več velja nego kup zlata. (Previden) nikjer ne škoduje.

Pridevniki nasprotnega pomena.

Urša je bila **p o t r p e ž l j i v a**.

Marijana je bila **n e p o t r p e ž l j i v a**.

1. naloga: Imenuj pridevnike, ki značijo nastopnim pridevnikom nasprotnosti in tvori z obojimi stavke: vljuden, poslušen, pošten, miren, čist; — bel, kriv, len, lep, mehek, širok, tenek, zdrav, žalosten.

2. naloga: Postavi namesto črtic pridevnike nasprotnega pomena: Drevo je —; grm je —. Peresnik je —; pero je —. Krogla je —; kocka je —. Grad je —; kočja je —. Nož je —;

škarje so —. Peč je —; led je —. Sod je —; vreča je —. Trgovec je —; dninar je —. Pelin je —; med je —. Papir je —; skorja je —.

22. Ne želi tujega blaga.

Bogat trgovec je izročil pred odhodom v tuje dežele prijatelju mošnjo z denarji, da mu jo hrani, dokler se ne povrne.

Trgovec odpotuje pa se ne vrne več. Padel je po nesreči s konja in si zlomil tilnik. Ko prijatelj zve, da je bogati trgovec mrtev, vzame mošnjo z denarji in jo prinese njegovī ženi.

To dejanje poštenega moža pa ni bilo všeč njegovemu znanцу. Zato ga očitno pograja, rekoč: »O, neumnež! Zakaj nisi ohranil denarja zase? Saj bi ne bil nihče tega zvedel, ker ti ga je izročil rajni trgovec brez lista in brez prič.«

Toda poštenjak ga zavfne: »Prijatelj, tuje blago ni moje! Četudi bi tega nihče ne vedel, pa bi znal zanje Bog, ki bi ga poterjal od mene. Saj se glasi njegova zapoved: »Ne želi tujega blaga!«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je izročil trgovec svojemu prijatelju? — Kam je nato odšel? — Ali se je vrnil s potovanja? — Kaj se mu je na poti zgodilo? — Kaj je naredil prijatelj z denarjem? — Kakšen je bil ta prijatelj? — Zakaj ni obdržal trgovčevega denarja? — Ali je bil njegov znanec tudi tako pošten? — Kaj bi bil on storil z denarjem?

2. naloga: Postavi besede v oklepajih v primeren sklon: (Bogat trgovec) je odpotoval na (isker konj). Pred odhodom v (tuj kraj — množ.) je izročil (polna mošnja) denarja (dober prijatelj). Na (slaba pot) je trgovec padel z (isker konj) in je v (tuja dežela) umrl (nagla smrt). (Pošten mož) pa ni zmotil pohlep po denarju in si ni hotel omadeževati (poštena roka — množ.) s (tuje blago). Vse (zlat in srebrn denar) je vrnil (trgovčeva žena). Znanec je zato pograjal (pošten prijatelj). Ta pa je (nepošten znanec) zavrnil, rekoč: Ali ne poznaš (božja zapoved), ki se glasi: Ne želi (tuje blago)!

Določna in nedoločna oblika pridevnikova.

B o g a t trgovec je izročil prijatelju denar.

Prijatelj je zvedel, da je b o g a t i trgovec umrl.

Pomni: D o l o č n a oblika pridevnikova se razločuje od n e d o l o č n e samo v edninskem imenovalniku in tožilniku moškega spola.

Naloga: Postavi pridevnike v oklepajih v določno ali nedoločno obliko, kakor pač misel zahteva: (Mlad) pes se rad igra. (Mlad) pes našega sosedu je sinoči vso noč cvilil. Na griču stoji (star) grad. (Star) grad za našo vasjo je bil nekdanj last mogočnih grofov. Ali ste že videli (košat) kostanj pri naši hiši? (Košat) kostanj daje hladno senco. Naša župna cerkev ima (visok) zvonik. Lani je treščilo v (visok) zvonik naše župne cerkve. Vaš (bel) kruh je boljši nego naš (črn). Mi imamo (črn) kruh, vaš je pa (bel). Naš zvon ima (močen) glas. (Močen) glas našega zvonu se daleč sliši. Okoli mesta je bil nekdanj (trden) zid in (globok) jarek. Pozneje so (trden) zid podrl in (globok) jarek zasuli.

23. Na semanji dan.

Mati Micki je kupila
petelinčka lepega,
Jožek je dobil konjička,
a konjička slepega.

Bratec pravi: Ali vidiš,
kako lep je moj konjič?
Sestra reče: »Kaj boš hvalil!
Saj je slep, ne vidi nič!

Glej, kako moj petelinček
živo gleda — kakor ti!
»No pa reci, naj zapoje,«
bratec ji odgovori.

»Moj petelin poje zjutraj,
ko je še povsod temà,
ko še ata spi in mama,
in nihče ne vidi ga.«

»Vidiš, tudi moj konjiček
le tačas odpre oči;
a čez dan preveč ga sram je,
ker ga vedno gledaš ti!«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je bila mati? — Kaj je kupila Micki? — Kaj je kupila Jožku? — Ali je petelinček kaj pel? — Ali je konjiček gledal? — Kdaj je Mickin petelinček pel? — Ali ga je kdo slišal? — Kdaj je Jožkov konjiček gledal? — Ali ga je kdo videl gledati?

2. naloga: Postavi besede v oklepajih v primeren sklon: Mati je šla (lep dan) v mesto. Na semnju je bilo mnogo (mlad konj). Jaz imam pet (pridna sestra). Delaj veselje (skrben ata)! Petelinček ima (živo oko). Ne žali (dobra mati)! Učiteljev Stanko je najrajši med (šolski otrok).

3. naloga: Tвори po zgledu: s e m e n j — s e m a n j i pridevnike iz nastopnih samostalnikov: krava, koza, miš, riba, medved, jelen, gos, žaba, gad, kura; jutro; govedo (-eji), pes (pasji), mačka, ovca (-čji), raca, deca, otrok, volk, knez (-žji), Bog.

4. naloga: Tтвори iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevnike: (Riba) in (žaba) kri je mrzla. (Raca) kljun je ploščat. (Volk) in (pes) zobje so ostri. (Krava) in (koza) mleko je zdrava pijača. (Gos) jajce je večje kakor (kura). Cerkev imenujemo tudi (Bog) hram. Iz (ovca) volne delajo sukno. (Gos) perje devamo v blazine. (Jelen) rogovi so veliki. Bojte se (gad) pika! Zenica (mačka) oči je podolgasta. Knez biva v svojem (knez) dvoru. Mačka sedi pred (miš) luknjo.

Stopnjevanje pridevnikov.

1.

Petelin je lep. — Pav je lep.

Kdo je lepši? — Pav je lepši kakor petelin.

Konj je drag. — Vol je drag.

Kdo je dražji? — Konj je dražji kakor vol.

Solnce je svetlo. — Luna je svetla.

Kaj je svetlejša? — Solnce je svetlejša kakor luna.

Pomni: Pridevnik, ki naznanja lastnost brez primerjave, stoji v prvi ali nasebni stopnji.

Pridevnik, ki naznanja lastnost v višji ali nižji meri, stoji v drugi ali primerjalni stopnji.

Drugo ali primerjalno stopnjo izobrazujemo s končnicami: -š i, -š a, -še; -j i, -j a, -j e; -e j š i, -e j š a, -e j š e.

1. naloga: Primerjaj v stavkih: lep, gozd, vrt; — mlad (mlajši), Milica, Anica; — trd (trši), les, kamen; — slab, deček, dete; — sladek (slajši), med, sladkor; — hud (hujši), pes, volk; — kratek (krajši), svinčnik, pero; — grd (grši), pijanec, pijanka; — ljub, brat, sestra.

2. naloga: Primerjaj v stavkih: visok, cerkev, hiša; — drag, zlato, srebro; — težek (težji), železo, svinec; — lahek (lažji), olje, voda; — nizek (nižji), stol, miza; — ozek (ožji), cesta, steza; — širok (širji), travnik, njiva; — globok (globčji), jezero, morje.

3. naloga: Primerjaj v stavkih: priden (pridnejši), Janko, Rozika; — bister, studenčnica, potočnica; — koristen, konj, krava; — droben, oreh, lešnik; — hiter, pes, zajec; — debel, deblo, veja; — bogat, trgovec, delavec; — nov, moja knjiga, tvoja knjiga; — zvest, pes, mačka; — star, mati, babica; — gost, mleko, voda; — mehkek, goba, kreda; — čist, voda, steklo.

4. naloga: Primerjaj v stavkih: velik (večji), deček, mladenci; — majhen (manjši), kokoš, golob; — dolg (daljši), klop, ravnilo; — tenek (tanjši), vrv, nit; — dober (boljši), kruh, pčtica.

24. Če Bog da.

Sosed je prišel vprašat soseda, ali pojde drugi dan na konjski semenj.

Sosed mu odgovori: »Če Bog da, pojdem.«

Prvi pa dé z nasmehom: »Jaz pa pojdem, če Bog da ali ne!«

Zmenila sta se, da naprežeta skupaj oba konja in da se popeljeta z enim vozom.

Drugo jutro pa pride prvi sosod povedat drugemu: »Čuj, jaz ne pojdem na semenj, ker mi je ponoči konj poginil.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je vprašal prvi sosod drugega? — Kaj je drugi sosod odgovoril? — Kaj je na to del prvi? — Kaj sta se zmenila? — Ali sta se res

drugo jutro skupaj peljala? — Zakaj se prvi sosed ni peljal na semenj?

2. naloga: Tvori po zgledu: k o n j — k o n j s k i pridevnike iz nastopnih samostalnikov: žena, jesen, šola, gozdar, gora, njiva, polje, morje, Srb, Slovenec, gospod; vol (-ovski), osel, brat; dete (-inski); mož (-ški), človek, travnik, kovač, krojač, dekle, otrok, Hrvat; kmet (-iški, -čki).

3. naloga: Tvori iz samostalnikov v oklepajih primerne pridevnike: (Konj) kopito je trdo. Samostalni klop je (žena) spola. V (šola) sobi je mnogo otrok. Mesar prodaja (vol) in (svinja) meso. (Travnik) cvetice so različnih barv. (Kovač) kladivo in (krojač) likalnik sta težka. (Slovenec, Hrvat in Srb) jezik so si zelo podobni. Dečki nosijo (mož), deklice pa (žena) obleko. (Morje) voda je slana. (Vas) župan je sicer (kmet) človek, a je vkljub temu moder mož. Tudi (gospod) otroci morajo hoditi v šolo. Modriš je (polje), planinka pa (gora) cvetica.

Stopnjevanje pridevnikov.

2.

Drugi sosed je bil p r e v i d n e j š i o d prvega.

Pomni: Namesto k a k o r stavimo lahko predlog o d; samostalni za njim pa postavimo v r o d i l n i k.

1. naloga: Primerjaj po gorenjem zgledu: kratek, miza, klop; — globok, potok, reka; — debel, hrast, smreka; — star, Janko, Branko; — velik, grad, hiša; — lahek, les, papir; — prozoren, steklo, zrak; — oster, britev, nož; — dolg, njiva, vrt; — dober, voda, vino.

2. naloga: Imenuj sam predmete ter jih primerjaj z drugimi!

25. Pametni sluga.

Gračak je moral plačati prijatelju v mestu večjo vsoto denarja. Izroči torej novce svojemu slugi, naj jih nese v mesto. Ko pride zvesti služabnik v gozd, skoči razbojnik z napetim samokresom predenj ter zavpije: »Denar sem!«

Sluga se ustavi; orožja nima pri sebi, braniti se ne more. Mirno potegne pismo z denarjem iz žepa ter pravi hladno: »Tu je denar. Ali gospodarjev je. V mesto naj bi

ga nesel. Ne bo mi verjel, da me je kdo napadel in mi vzel denar s silo. Prestrelite mi vsaj klobuk, potem mi bo verjel, da ste mi ga vzeli s silo in se bom mogel izkazati, da ga nisem dal kar tako iz rok!«

Pri tej priči sname klobuk z glave, razbojnik pa pravi grohotaje se: »Lahko ti postrežem.« Sproži samokres in prestreli klobuk. Komaj pa počí strel, zgrabi sluga razbojnika za grlo in ga zviije na tla, ker je bil močnejši. Vzame mu denar in ne prinese samo denarja gospodarjevemu prijatelju, ampak tudi razbojnika izroči sodišču.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kam je nesel sluga denar? — Kdo ga je v gozdu napadel? — Kaj je imel razbojnik v roki? — Kako je zavpil nad slugo? — Ali je imel tudi sluga kako orožje? — Ali se je mogel braniti? — Kaj pravi? — Ali mu je razbojnik prestrelil klobuk? — Kaj pa je sluga nato storil?

2. naloga: Izpremeni nastopne nikalne stavke v trdilne stavke: Sluga nima orožja pri sebi. Ne nosim vedno denarja s seboj. Ne prestreli mi klobuka! Lovec ni ustrelil srne. Kmet ne prodá svojih volov in kónj. Učenec ne piše računské naloge. Mati ni kupila hčerki nove obleke. V tem gozdu ni hrastov in bukev. Nekateri učenci ne čítajo radi knjig. Ali učenka ne plete nogavic? Kdo ni videl Triglava?

3. naloga: Postavi namesto črtic besedo sluga v primernih sklonih: Graščak pošlje svojega — v mesto. — izroči večjo vsoto denarja. — gre skozi gozd. Razbojnik skoči pred —. On se — ne boji, ker — nima orožja. Razbojnik prestreli — klobuk. Med — in razbojnikom se vname hud boj. Razbojnik sicer bije po —; a — vendarle ne more premagati.

Stopnjevanje pridevnikov.

3.

Pomlad je pogosto m r z l a. Jesen je navadno m r z l e j š a. Zima je pa n a j m r z l e j š i letni čas.

Pomni: Pridevnik, ki naznanja lastnost v najvišji ali najnižji meri, stoji v t r e t j i ali p r e s e ž n i s t o p n j i.

Tretjo ali presežno stopnjo izobrazujemo, ako drugi stopnji dodamo predpono n a j. Predpono n a j pišemo s k u p a j s pridevnikom.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne pridevnike v drugi, oziroma v tretji stopnji: Vsi poletni dnevi so dolgi; eden je pa — kakor drugi: ta je —. Gozdna drevesa so visoka; eno je pa — od drugih: to je —. Domače živali so koristne; krava je — nego druge: zato je krava —. Mnogo učencev je pridnih; eden je pa — kakor drugi: ta je —. Mnogo živali je močnih; a lev je —. Nekatera mesta so zelo velika; London je pa med vsemi — mesto. Vse cvetice so lepe; a — je vrt-nica. Apnenec je trd; kremen je —; demant je pa —.

2. naloga: Stopnjuj v stavkih nastopne pridevnike: sla-dek, lahek, kratek, dober, tenek.

lep — prelep.

Pomni: Visoko stopnjo lastnosti izražamo, če pridevniku pristavimo: pre-, pra-, vele-, vse-.

3. naloga: Tvori zložene pridevnike: a) s predpono pre-: mlad, trd, suh, krasen, moker, mehkec, visok, nizek, mrzel, vroč, hud, dober, gladek, širok, ozek;

b) s predpono pra-: star;

c) s predpono vele-: učen, spoštovan, ugleden, cenjen;

č) s predpono vse-: mogočen, veden, viden.

4. naloga: Tvori iz pridevnikov v oklepajih primerne zložene pridevnike: Sedaj se ne moremo kopati, ker je voda (mrzel). (Mlad) otrok ne sprejemajo v šolo. Ne jej (vroč) jedi! Slovenci imamo mnogo (učen) mož. Hudobnež ne uide (veden) Bogu. Redkokje še vidimo (star) gozdove. Skočil bi čez jarek, če ne bi bil (širok). Boj se (mogočen) Sodnika! (Plitev) reke niso plovne.

26. Zvesti pes.

Dolgo vrsto let je služil pes zvesto svojemu gospodarju. Ko pa se je postaral, ga je hotel nehvaležnež potopiti.

Vzame ga s seboj v čoln in odrine od brega. Ko pri-vesla sredi reke, zagradi psa in ga vrže v vodo. Ubogi pes izgine pod valovi, a kmalu se prikaže zopet na površju in se obupno trudi, da bi priplaval do čolna. Vsakokrat, ko se približa, ga neusmiljeni gospodar sune z veslom. Slednjič ga hoče udariti z njim po glavi, a omahne, ker se je preveč

nagnil in pade v vodo. Utonil bi bil, toda zvesta žival ga zgrabi za suknjo in ga srečno privleče do brega.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Koga je imel gospodar? — Kakšen je postal pes? — Kako se ga je hotel gospodar iznebiti? — Kam ga je peljal? — Kaj je storil z njim sredi reke? — Kaj je pes poizkušal? — Kaj hoče naposled gospodar narediti? — Kaj se mu zgodi? — Kdo je rešil neusmiljenega gospodarja?

2. naloga: Tvorí po zgledu: **n e h v a l e ž e n** — **n e h v a l e ž n e ž** izpeljane samostalnike: poreden, neumen, siten, neroden, hudoben, aboten, neveden, pohlepen, sladkosneden, oduren.

Srce neusmiljenega človeka je **t r d o k a k o r k a m e n**.

3. naloga: Tvorí primerne prispodobе: bel, sneg; črn, oglje; zelen, trava; strupen, gad; krotek, jagnje; vroč, krop; zvit, lisica; sladek, med; lahek, pero; okrogel, sod; težek, svinec; mehkek, vosek; suh, trska; star, zemlja.

4. naloga: Potavi namesto črtic primerne pridevnike: Sosedov konj je — kot blisk. Peč je — kakor led. Deček je — kot riba. Mati je — kakor mravlja. Češnja je — kot kri. Mladenič je — kot jelka. Misel je — kot pelin. Lice je — kot mleko. Hlapec je — kakor lev. Nebo je — kot ribje oko.

II. Zima.

27. Prvo zimsko jutro.

Glej, sneg — sneg — sneg!
 Ko da metulji letijo z neba!
 Že bel je breg,
 in v beli obleki dolina je vsa.

Iz shrambe sani!
 Pa z njimi s hriba v dolino zdrčimo —
 Ko blisk to hiti!
 Še, če se prevrnemo, se veselimo.

In iz snega
postavimo moža v kot na dvorišče.
Ej, v ustih ima
pač pipo, a sam naj tobaka poišče!

Na led gremó!
In najsi brije okoli nam lic,
kaj dé nam to?
z ledú nas spravi očetov le klic.

Le padaj sneg,
ko da metulji letijo z neba,
na dol in breg!
Le padaj, saj deca te rada ima!

1. naloga: Postavi besede v oklepajih v primeren sklon: Sneg leti z (oblačno nebo). Vsa narava je v (bela obleka). Vzajemem sani iz (temna shramba). Vozimo se z (majhne sani). Sani drče s (strm hrib) v (globoka dolina). Dečki delajo iz (mehek sneg) (snežen mož). Mož stoji na (domače dvorišče). V (široka usta) ima pipo. Gremo tudi na (gladek led). Drsamo se po (gladek led). Burja nam brije okoli (cvetoče lice). Le očetov klic nas spravi z (gladek led).

2. naloga: Tvorí po zgledu: d v o r — d v o r i š č e izpeljane samostalnice: grob, sejm, strn, kosa, gnoj, boj, grablje, lov, ples.

3. naloga: Tvorí izpeljane samostalnice s pripono -i š č e tudi iz nastopnih glagolov: drsati, igrati, stanovati, gledati, soditi, prebivati, pribežati, kopati se, pokopati, brisati, dirkati, učiti, skladati.

Osebni zaimki.

J a z delam sneženega moža. T i se dršaš po ledu. Deček ima sani; o n se driča s hriba v dolino. Deklica nima sani; o n a se ne driča. Dete je še majhno; o n o se še ne more igrati z drugimi otroki.

1. naloga: Postavi gorenje stavke a) v dvojino, b) v množino!

Pomni: Jaz, ti, on, (ona, ono); midva, vidva, onadva, (onidve); mi, vi, oni, (one, ona) so o s e b n i z a i m k i.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne osebne zaimke: — pišem nalogo. Kaj delaš pa —? Učenci čitajo; — imajo knjige pred seboj. — jih poslušamo. Deklica je zelo marljiva; — rada pomaga svoji materi. Ali — poznate to deklenco? — jo dobro pozna. Oče popravlja orodje; — tudi pozimi ne more počivati. — se po poti grdo vedeta. Jabolko je samo padlo z drevesa; — je najbrže črvivo. Pri maši strežeta dva strežnika; — imata rdeči halji. Sosed ima dve hiši; — sta še skoraj novi. Drevesa so po zimi gola; — so izgubila jeseni vse listje.

28. Sanke.

Vsako nedeljo popoldne je šel Dorček s svojim očetom na izprehod. Tudi pozimi, v snegu in mrazu. Šla sta vun iz mesta, tja pod bližnji hrib. Na tistem hribu je bilo pozimi vse živo. Trd, debel sneg je ležal povsod. Po tem snegu pa so drčale sanke, ena za drugo, te večje, one manjše. Na sankah pa so sedeli in se jih trdno oprijemali dečki in tudi deklice, veliki in majhni. Kakor blisk so pridrčale sanke v dolino, da se je kar kadilo snega. Hitro so mladi sankarji, rdečih lic in ušes, poskakali s sank. Prijeli so za vrv in so sanke vlekli zopet v hrib nazaj. Ali pa so jih kar nesli na hrbtu.

To je gledal mali Dorček in hudo mu je bilo. Vse to veselje uživajo drugi, le on ne. Trdneje prime očeta za roko in prosi: »Ljubi oče, še meni take sanke.«

»Ako se učiš vedno pridno,« odvrne oče, »ti jih prinese Božiček.«

Ker je bil Dorček vedno priden, ga je uslišal Božiček. Pod božičnim drevesom so stale prelepe nove sanke.

Odzdaj pa ni bil Dorček več žalosten gledalec pod hribom. Moško je sedel na svojih novih saneh in drčal v dolino, da mu je kar sapo jemalo.

Če je pa včasih zavozil v sneg in z malim, rdečim noskom ril po snegu, no — kaj to!

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kam je hodil Dorček z očetom na izprehod? — Kaj je videl na tistem hribu? — Kako je prosil očeta? — Kaj mu je oče odgovoril? — Ali je

Božiček uslišal Dorčka? — Ali je Dorček odslej še samo gledal mlade sankake?

2. naloga: Stopnuj v stavkih nastopne pridevnike: debel, lep, majhen, mlad, nov, priden, trd, velik.

3. naloga: Postavi pridevnike v oklepajih a) v drugo stopnjo: Ni (trd) kamna kakor je demant. Jaz imam (debel) knjigo kakor ti. Mojemu (mlad) bratu je ime Janko. Pred (velik) prazniki posnažimo vso hišo. — b) v tretjo stopnjo: Marsikdo mora umreti v (lep) letih svojega življenja. Ta deček je letos (priden) učenec. Sosed ima (majhen) hišo v vaši. V časnikih čitamo (nov) novice.

4. naloga: Tvorí po zgledu: s a n k e — s a n k a č izpeljane samostalnice ter jih uporabi v stavkih: rog, gost, kolo, brada, voz.

Sklanjatev osebnega zaimka prve osebe.

J a z sem pogumen deček. M e n e ne prestraši vsak ropot. Sicer je tudi m e n i včasih tesno pri srcu; pa si mislim: Kakor druge, tako varuje tudi m e n e angel varih, ki je noč in dan p r i m e n i. Zato strah ne opravi ničesar z m e n o j.

Pomni: Osebni zaimek za p r v o o s e b o sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. jaz	midva (midve)	mi (me)
2. mene	naju	nas
3. meni	nama	nam
4. mene	naju	nas
5. pri meni	pri nama (naju)	pri nas
6. z menoj (mano)	z nama	z nami

1. naloga: Postavi gorenje stavke v dvojino in množino!

2. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja z osebnim zaimkom prve osebe a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo ima dobre roditelje? — Koga ni doma? — Komu storé roditelji mnogo dobrega? — Koga ljubijo starši? — Pri kom je brat? — S kom govori popotnik?

3. naloga: Postavi vprašanja 2. naloge v pretekli čas in odgovori!

29. Božični prazniki.

Božični prazniki so pred durmi. Za čudo pridni so danes otroci. Vsi so v hiši, vsi se gnetejo za mizo. Tihi so, da je kar neverjetno. Že sinoči je prišel njihov starejši brat, ki se uči v mestnih šolah. S seboj je prinesel vsega, kar je potrebno za jaselce. Že zjutraj so se otroci napotili v log nabirat mah. Prinesli so ga poln koš. Za pet takih jaselec bi ga zadostovalo.

Ko so bili otroci v logu, je hlapec utrdil v kotu desko. Na to desko stavi zdaj starejši deček jaselce. Iz mahu napravi goro. Po gori se vije cesta. Posuta je z najdrobnejšim peskom. Cesta drži v Betlehem, ki stoji v kotu vrh gore. Pod goro postavi hlevček. Vanj položi na slamico božje dete. Ob straneh mu stojita osliček in volek. Poleg je božja Porodnica s svetim Jožefom. Potem razpostavlja po gori drevesa, ovce, krave, voliče in pastirce. Spredaj utrdi vrsto drobnih svečic. Naposled obesi na dolgo konjsko žimo od stropa doli angela, ki nosi v rokah napis: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!«

Ko starejši sin vse to ureja in nastavlja, sede mlajši bratje in sestrice okrog njega. Mirni so, kakor bi bili pribiti. Ne premaknejo oči od jaselec. Nebeška radost jim sije z zadovoljnih obrazov. Danes so pozabljene vse igre. Celo jesti jim ni mar. Zadovoljujejo se s hlebčki, ki jih je mati nalašč spekla zanje.

Domačemu psu Belinu pa ne gre v glavo, da se danes nihče izmed otrok ne zmeni zanj. Gleda jih in gleda. Naposled skoči na klop in se nerodno rine mednje. Otroci ga popolnoma prezirajo. Nekdo ga celo krcne po gobčku. Belin se nevoljen zopet zavleče pod klop pri peči, se zvije in dremlje dalje.

1. naloga: Pripoveduj po nastopnih podatkih, kako delaš jaselce: Zjutraj iti v log po mah. Potem pritrditi v kot deska. Na deska napraviti iz mah gora. Vrh gora postaviti Betlehem. Pot do Betlehem posuti z najdrobnejši pesek. Pod gora po-

staviti hlevček. Vanj položiti na slamica božji dete. Ob stran pa postaviti Marija in sveti Jožef ter osliček in voliček. Končno razpostaviti po gora drevo, ovca, krava in pastirček. Na dolg konjski žima obesiti angel z napis: »Slava Bog na višava in mir ljudje na zemlja!«

2. naloga: Pripoveduj 1. nalogo a) v prvi osebi dvojine, b) v prvi osebi množine!

3. naloga: Postavi namesto črtic besedi s t a r e j š i b r a t v primeren sklon a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Danes so otroci najrajši pri — —. Kar ne ločijo se od — —. — — dela jaselce. Pred — — stoji koš mahu. Otroci podajajo — — mah. Vsi gledajo — —.

Sklanjatev osebnega zaimka druge osebe.

Čul sem, da ti rad lažeš. Tega bi ne bil pričakoval od tebe. Tebi že nihče več ne verjame. Resnicoljubne dečke ljudje spoštujejo; tebe pa zaničujejo. Nihče ni rad pri tebi in nihče ne občuje rad s teboj.

Pomni: Osebni zaimek za drugo osebo sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. ti	vidva (vidve)	vi (ve)
2. tebe	vaju	vas
3. tebi	vama	vam
4. tebe	vaju	vas
5. pri tebi	pri vama (vaju)	pri vas
6. s teboj (tabo)	z vama	z vami

1. naloga: Postavi gorenje stavke v dvojino in množino!

2. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja z osebnim zaimkom druge osebe a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo hodi rad v šolo? — Koga ne manjka nikdar v šoli? — Komu je kupil oče novo vadnico? — Koga hvali učitelj? — Pri kom je bil včeraj Dragotin? — S kom gre sestra v šolo?

3. naloga: Odgovori na vprašanja 2. naloge tudi z osebnim zaimkom prve osebe!

30. Božičnica.

Zvezda prejasna nad hlevom blešči,
 Jezušček v hlevu na slami leži,
 zbor pastirjev pred njim kleči —
 pojdimo k njemu še mi!

Mati Marija od sreče drhti,
 sveti Jožef strmi in molči,
 Dete iz jaselc milost deli —
 prosit hitimo je vsi!

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne predloge: Jezušček leži — slami. Jasli so — hlevu. — jaslih stojita Jožef in Marija. Pastirji klečijo — Jezuščkom. Pojdimo še mi — jaselcam! — hlevom blešči zvezda.

2. naloga: Postavi namesto črtic osebni zaimek prve osebe v primernih sklonih: — rad delam jaselce. — so jaselce zelo všeč. Moj brat še ne zna narediti jaselc brez —. Kadar delam jaselce, je vedno pri —. On gre z — tudi po mah. — ima moj brat zelo rad.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge a) v dvojino, b) v množino!

Sklanjatev osebnega zaimka tretje osebe.

a) Moški spol.

Janko je postrežljiv deček; o n rad pomaga vsakemu. N j e g a ni treba nikdar dvakrat prositi. N j e m u se smili vsak siromak. Učitelj ljubi n j e g a bolj kakor druge učence. P r i n j e m se shajajo le dobri otroci. L e z n j i m se radi igrajo.

Pomni: Osebni zaimek tretje osebe moškega spola sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. on	ona (dva)	oni
2. njega	njiju	njih
3. njemu	njima	njim
4. njega	njiju	nje
5. pri njem	pri njima (njiju)	pri njih
6. z njim	z njima	z njimi

1. naloga: Pripoveduj gorenje stavke a) o Janku in Mirku, b) o Janku, Jožku in Francku!

2. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja z osebnim zaimkom tretje osebe moškega spola a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo piše nalogo? — Koga ni treba nikdar gratjati? — Komu zapiše učitelj dober red? — Koga imajo starši radi? — Pri kom se učijo tudi drugi učenci? — S kom hodijo radi v šolo?

3. naloga: Odgovori na vprašanja 2. naloge tudi z osebnim zaimkom a) prve osebe, b) druge osebe!

31. Voščilo za novo leto.

Srečo, zdravje, zadovoljnost
naj Vam novo leto nosi.
To je želja, ki jo danes
srce moje za Vas prosi.

32. Jelka.

Lepa tenka jelka je stala v gozdu. Višja je bila nego vsa drevesa naokolo. Visoko nad borovci, hrasti, lipami, bukvami, brezami in jelšami je dvigala svoj vrh. Toda zadovoljna ni bila.

»Vedno na enem in istem mestu stati — to ni lepo!« je dejala. »Kako rada bi pogledala v svet, kaj je tam daleč za gorami.«

Pa so prišli v gozd drvarji, zagoreli in močni ljudje. Zapele so ostre sekire. Zahreščalo je med vrhovi, in jelka je padla po tleh.

Odsekali so ji veje, jih razžagali in zložili na kup. In olupili so ji skorjo in jo položili vrhu razžaganih vej. Deblo pa so drsali po bregu navzdol v dolino.

Prišla je zima. Šli so s sanmi po jelkove veje in kurili so z njimi peči. Iz njene skorje pa so mleli čreslovino za strojarje.

A deblo?

Jelkovo deblo je postalo visok jambor sredi ponosne ladje. In zdaj plave po morju od brega do brega in nosi iz

kraja v kraj bela jadra in slavno zastavo naše mile domovine!

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je stala jelka? — Kakšno drevo je jelka? — Katera drevesa so še stala v gozdu? — Kakšno drevo je hrast (lipa, bukev)? — Ali je bila jelka zadovoljna? — Kaj je želela? — Kdo je prišel v gozd? — Kaj so storili z jelko? — Čemu nam rabijo jelkove veje? — Kaj napravljajo iz jelkove skorje? — Kaj so napravili iz jelkovega debla? — Kaj je bilo na jamboru? — Katere barve ima naša državna zastava?

2. naloga: Izpiši iz gorenjega spisa predloge z dotičnimi samostalniki ter določi povsod sklon! (N. pr. v gozdu, mest.)

3. naloga: Spregaj: Stojim vedno na enem in istem mestu. Nisem zadovoljen. Odsekam veje, jih razžagam in zložim na kup. Grem s sanmi po jelkove veje.

Sklanjatev osebne zaimka tretje osebe.

b) Ženski spol.

Pomni: Osebni zaimek tretje osebe ženskega spola sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. ona	oni (dve)	one
2. nje	njiju	njih
3. njej (nji)	njima	njim
4. njo	njiju	nje
5. pri njej (nji)	pri njima (njiju)	pri njih
6. z njo	z njima	z njimi

1. naloga: Pripoveduj vajo na str. 46 namesto o Janku o Milici!

2. naloga: Pripoveduj isto vajo a) o Milici in Katici; b) o Milici, Katici in Reziki!

3. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja z osebnim zaimkom tretje osebe ženskega spola a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo rad pomaga materi? — Koga so starši veselili? — Komu preskrbijo vse potrebno? — Koga cenijo tudi drugi ljudje? — Pri kom se vadijo deklice plesti nogavice? — S kom se učenke rade pogovarjajo?

4. naloga: Odgovori na vprašanja 3. naloge tudi z osebnim zaimkom a) prve osebe, b) druge osebe!

33. Prišle so ptičice.

Prišle so ptičice
z mrzle goré,
drobne siničice
ter žvrgolé:

»Cicifuj, činžara,
cicifuj, činžara,
bojte se zimice,
božji ljudje!«

»»Mi ne bojimo se
zime prav nič,
ker preskrbimo se
bolj ko kak ptič!
Drva navožena,
v vrste so zložena,
polne so žitnice,
poln vsak kotič.««

1. naloga: Povej, iz katerih besed so izpeljane nastopne besede: ptičica, siničica, zimica, božji, žitnica, kotič.

2. naloga: Spregaj: Jaz se ne bojim zime prav nič. Jaz se preskrbim bolj ko kak ptič.

Sklanjatev osebnega zaimka tretje osebe.

c) Srednji spol.

Pomni: Osebni zaimek t r e t j e o s e b e srednjega spola sklanjamo tako-le:

Ednina:	Dvojina:	Množina:
1. ono	oni (dve)	ona
2. njega	njiju	njih
3. njemu	njima	njim
4. njega	nji	nje
5. pri njem	pri njima (njiju)	pri njih
6. z njim	z njima	z njimi

1. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja z osebnim zaimkom tretje osebe srednjega spola (misli pri tem na jag-nje!) a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini: Kdo je zelo živah-

na žival? — Koga se ni treba bati? — Komu dajemo večkrat soli? — Koga imajo otroci zelo radi? — Pri kom stoji stara ovca? — S kom se pasejo tudi koze?

2. naloga: Odgovori na vprašanja 1. naloge tudi z osebnim zaimkom tretje osebe ženskega spola (misli pri tem na kozico!) a) v ednini, b) v dvojini, c) v množini!

34. Taščica.

Taščica prileti zimskega dne na okno kmetiške hiše, kakor da bi rada prišla na gorko. Kmetič ji odpre okno. Takoj prileti v izbo. Tu pobira drobtinice, ki padajo z mize. Otroci imajo ptička prav radi.

Zima mine. Kmetič odpre okno, in mali gost odleti v bližnji gozd. Tam si naredi gnezdo in veselo prepeva.

Zopet se vrne zima. Z njo pa se vrne tudi taščica h kmetiču, in glej! — s seboj pripelje samico. Družina kmetičeva ju je jako vesela. Živalci sta prav domači. Otroci rekó: »Ptička naš gledata, kakor da bi nam hotela kaj povedati.« Oče pa odgovori: »Ko bi mogla govoriti, bi rekla: »Zaupanje zbuja zaupanje in ljubezen zopet ljubezen.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo prileti na kmetiško okno? — Kaj odpre kmetič? — Kam zleti taščica? — Kaj dela taščica v sobi? — Do kdaj je taščica pri kmetiču? — Kako dolgo je v gozdu? — Kam pride zopet pozimi? — Koga pripelje s seboj? — Kdo ju je zelo vesel? — Kaj rekó otroci? — Kaj odgovori kmetič?

2. naloga: Postavi gorenji berilni spis v pretekli čas!

3. naloga: Tvorí po zgledu: ž i v a l — ž i v a l c a manjšalne besede iz nastopnih samostalnikov: klop, luč, stvar, pesem, peč, brv, vrv.

Krajše oblike osebnih zaimkov.

Učitelj ljubi m e n e in t e b e.

Če sem priden, m e hvali; če si neposlušen, t e graja.

Kakor t i m e n i, tako jaz t e b i.

Če m i posodiš knjigo, pa t i posodim pero.

Pomni: Osební zaimki imajo v 2., 3. in 4. sklonu d a l j š e in k r a j š e oblike in sicer:

2. mene — me	tebe — te	njega — ga	nje — je
3. meni — mi	tebi — ti	njemu — mu	njej — ji
4. mene — me	tebe — te	njega — ga	njo — jo
2. njiju — ju, jih		njih — jih	
3. njima — jima		njim — jim	
4. njiju — ju, jih		nje — jih	

Pomni: Ako je osebni zaimek p o u d a r j e n (naglašen), rabimo daljšo obliko.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne osebne zaimke ter pazi, ali je zaimek naglašen ali nenaglašen: Danes —, jutri —. Ali — posodiš svojo knjigo? Jaz — — posodim; toda ne pomazi —! Deček je izgubil pero; posodi — —! Ti očeta do praga, sin — čez prag. Oče in mati sta šla v semenj, pa — še ni domov. Ljubo doma, kdor — ima. Učitelj je pohvalil — ne —. Materin blagoslov otrokom hiše zida, očetova kletev — pa podira. Kdor ne uboga, tepe — nadloga. Kadar prideš v mesto, obišči —! Če hočeš, da — Bog pomaga, ne goni reveža od praga! Ptice so pozimi lačne; zato — potresamo zrnja. Kdor si dobrovoljno breme naloži, lahko — nosi. Ne zabi — v tujini! Nikoli — ne zabim, dragi prijatelj! Kdor — s kamnom, ti — s kruhom. Krt in jež sta koristna; zato naj bi — kmet ne preganjal.

2. naloga: Določi v nastopnih stavkih osebne zaimke, njih osebo, število in sklon: Daj mi pero! Tu ga imaš! Ali me vidiš? Jaz te vidim. Nesi ji kruh! Oče, odpusti jim! Mati te ljubi, ti ljubiš pa njo. Jaz ti dam jabolko, ti mi daj hruško! Revežu radi pomagamo; s tem mu lajšamo gorjé. Lovec je ustrelil srno; pogledjmo jo! Krogla ji je šla skozi glavo. Kovač ima klešče, da drži z njimi železo v ognju. Hlapca nam sekata drva; mati jima nese kosilq. Stoj pred menoj in glej mi v oči!

35. Huda zima.

Zima je hotela pokončati ljudi in živali. Zato je napravila takšen mraz, da je vse pokalo. Vode so zamrznile in debel sneg je zapadel.

Ali, kar je hotela, ni mogla storiti. Uboge ptičice je sicer zeblo in dobivale so le malo živeža. Ali priletele so k hišam in dobri ljudje so jim trosili zrnec in drobtinic.

Domača živina je stala v toplih hlevih. Da ne bi mogla zima k nji, zamašili so ljudje okna ter povili duri s slamo. V jasli so polagali živini seno in oves.

Sami pa so si pridno grelj sobe. Čim bolj je pritiskal mraz, tem bolj so kurili v peči, da je bilo toplo. Kadar so šli z doma, so se oblekli v debele suknje in kožuhe.

Ko je zima spoznala, da ne more pokončati ljudi in živali, je odnehala. Topel vetrič je pripihal, led se je raztajal in sneg skopnel. Solnce je dobivalo od dne do dne več moči. Kmalu so zopet zapele ptičice, travniki so ozeleneli in cvetice so zacvetele.

1. naloga: Postavi nastopne stavke a) v sedanji, b) v prihodnji čas: Zima je hotela pokončati ljudi in živali. Vode so zamrznile. Sneg je zapadel. Ptičice je zelo zeblo. Priletele so k hišam. Ljudje so jim trosili drobtinic. Živina je stala v toplih hlevih. Ljudje so si pridno grelj sobe. Oblekli so se v debele suknje. Topel vetrič je pripihal. Led se je raztajal. Sneg je skopnel. Solnce je dobivalo od dne do dne več moči. Ptičice so zopet zapele. Travniki so ozeleneli. Cvetice so zacvetele.

2. naloga: Pretvori nastopne trdilne stavke v nikalne: Zima hoče pokončati ljudi in živali. Ljudje imajo gorko obleko. Jaz imam novo knjigo. Sosed ima lepo hišo. Brat in sestra hočeta iti v mesto. Otroci se hočejo igrati. Vi imate debelo žogo. Vidva imata nove pisanke. Midva hočeva pisati nalogo. Zdaj hočemo peti. Ti imaš rdeče jabolko. Vidva hočeta jesti. Jaz hočem računati. Mi imamo lep smrekov gozd. Vi hočete gozd posekati.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge v pretekli čas ter jih pretvori tudi v nikalne stavke!

Zaimki s predlogi.

Oče kupi sinu toplo obleko; on skrbi z a n j (ne: za nje-ga!) Mesar je kupil jagnje, pa še ni prišel p o n j e (ne: po nje-ga!).

Pomni: Nekatero oblike osebnih zaimkov pišemo skupaj s predlogi.

Naloga: Postavi namesto črtic primerne zaimke s predlogi: Na hiši je mično gnezdece; lastovica je znesla svoja jaj-

čeca —. To je naša župna cerkev; stopimo —! Bolnik želi duhovnika; pošljite —! Neznaten je črvič v prahu, pa tudi — skrbi nebeški Oče. Ljubimo svoje starše in molimo —! Tu je poštni nabiralnik; vrzi pismo —! Pred hišo je visok oreh; deček je splezal —. Morski bregovi so skalnati; valovi butajo —. Ker nisem prišel pravočasno domov, je prišel oče —. Nič mi nisi pisal; ali pozabil —? Idi k materi; mati ima nekaj —.

36. Medsebojna pomoč.

Naš sosed Davorin je priden čevljar. Dela nove čevlje in škornje ter popravlja stare. Če hoče imeti novo sukňjo ali hlače, mora iti k bližnjemu krojaču, da mu jih pomeri in napravi. Klobuk, slamnik ali čepico si kupi pri klobučarju. Klobučar potrebuje nove srajce in drugega perila. Tega mu ne napravi krojač, ampak klobučarjeva sestra Lenka, ki je šivilja. Ona ima vedno mnogo opravila s šivanjem. Zato ne more sama perila prati, temveč ga daje sosedi perici, ki ga snažno opere. Pridno delo napravi dobro slast. Perica gre k peku in si kupi kruha. Pek si privošči večkrat kaj boljšega za kosilo ali večerjo. Pošlje svojega vajenca k mesarju na trg po mesa in klobas. A tudi mesar ne živi samo ob mesu, temveč potrebuje drugih živil. Te kupi pri trgovcu. Trgovcev je več v našem kraju.

Tako si morajo vsi ljudje na svetu med seboj pomagati, ako hočejo živeti. Sam človek ali sama družina si ne more doživljati in pripravljati vsega, česar je treba za živež in obleko. — Potrebna je na svetu medsebojna pomoč ljudi.

1. naloga: Imenuj rokodelce iz gorenjega sestavka in druge ter povej a) o vsakem, kaj izdeluje, b) katera orodja uporablja!

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne osebne zaimke: Naš sosed je čevljar; — ima mnogo dela. Pred — je čevljaril njegov oče. Ljudje radi zahajajo k —. Stopimo še mi do — in naročnino par čevljev! Pri — so cene vedno najnižje. — čislajo zato vsi odjemalci.

3. naloga: Tvoři po zgledu: p r a t i — p e r i c a izpeljane samostalniko iz nastopnih besed: pleti, presti, tretı, žeti.

4. naloga: Povej, kje perica pere — trgovec prodaja — dete spi — dekla suši — kurjač kuri — oče čita — se deklica guga — mesar kolje — brivec brije? (N. pr. Perica pere v pralnici.)

5. naloga: Postavi namesto črtic izpeljane samostalniko s pripono -i c a: Mati pošlje otroka v —. — tarejo lan, — predejo iz prediva niti. Dekla gre po perilo v —; hlapec pa žene vola v —. V — čitamo časopise. Mati da umazano perilo —. — imajo ostre srpe. Navadno jemo v —, spimo pa v —. Otroci se radi gugajo v —.

Povratno-osebni zaimek.

Vladko se rad uči. Vedno ima kako knjigo p r i s e b i. Še celo na izprehod vzame knjigo s e b o j. S tem dela veselje s e b i in svojim staršem. Misli si: Kakor si bom postlal, tako bom ležal.

Pomni: P o v r a t n o - o s e b n i z a i m e k sklanjamo tako-le:

1. —	4. sebe, se
2. sebe, se	5. pri sebi
3. sebi, si	6. s seboj

1. naloga: Postavi namesto črtic povratno-osebni zaimek: Kdor — dela boji, slabo živi. Kdor sam — povišuje, prazno glavo oznanjuje. Vsak je — najbližji. Še prsti na roki — niso enaki. Kadar greš volku naproti, pokliči psa s —! Lenuh sam — čas krade. Pomagaj — sam in Bog ti bo pomagal. Hudobnež — boji svoje sence. Vsak za —, Bog za vse. Kdor sam — ne privošči, drugim tudi ne. Ne prepirajte se med —!

2. naloga: Spregaj: Sebi orjem, sebi sejem, sebi bodem tudi žel. Nimam dovolj denarja pri sebi. Zjutraj umijem najprej sebe, potem umijem pa še bratca.

37. Naša hiša.

Preprosta res je hiša naša,
da marsiktera jo prekaša,
in njene borne, nizke stene
odzunaj so samo lesene.

In streha slamnata jo krije,
A skozi okna nam ne sije
prijazno solnce nič drugače
kot v mestne hiše in palače.

Ko zunaj pa vihar razsaja,
vse zadovoljnost nas navdaja,
saj v naši hišici preprosti
nam vsem zavetja je zadosti.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne osebne zaimke: To je naša hiša; — je naše bivališče. V — prav radi prebivamo. Na strehi je dimnik; iz — se večkrat kadī. Mati kuha kosilo, ki — bo dobro dišalo. Pred hišo je prijazen vrt; po — se radi izprehajamo.

2. naloga: Tvorī po zgledu: s l a m a — s l a m n a t izpeljane pridevnike: brada, mož, pleča, kosem, meso, pero, trava, moka (-čnat)!

3. naloga: Pretvori samostalnike v oklepajih v primerne pridevnike: V (gora) krajih tudi poleti včasih sneži. Osel in zajec sta (uho) živali. Po gozdu nam pojo (krilo) pevci. Sedaj vidimo že malo (slama) streh. Imenuj nekatere (rog) živali! Bukev je (list) drevo. Gorska pota so (skala) in (rob). Mlinar ima (moka) obleko. V (senca) gozdih je zelo hladno. Otroci si radi delajo (papir) čake.

4. naloga: Imenuj rokodelce, ki so zaposleni, kadar se stavi hiša in povej o vsakem, kaj dela!

5. naloga: Naštej gradivo, ki se uporablja, kadar se stavi hiša ter povej, čemu se uporablja!

Svojilni zaimki.

Moj brat je mizarški mojster. Šola ni mojega brata nikdar posebno veselila. Žaga in oblič sta bila moje mu bratu že od nekdanj najljubši orodji. Zato je dal oče mojega brata učiti mizarstva. Sedaj se tudi drugi uče pri mojem bratu tega rokodelstva. Vsi odjemalci so z mojim bratom popolnoma zadovoljni.

Pomni: Svojilni zaimki se sklanjajo kakor pridevniki.

1. naloga: Postavi gorenje stavke a) v dvojino, b) v množino!

2. naloga: Postavi namesto črtic besedi m o j s v i n č n i k (t v o j a p i s a n k a) v primeren sklon: — — je šolska priprava. Poleg — — leži tudi peresnik. Učitelj pomakne k — — še ravnilo. Kdo je našel — —? Danes tvorimo stavke o — —. Med — — in njegovim peresnikom leži kreda.

3. naloga: Postavi svojilne zaimke v oklepajih v primeren sklon: (Naš) hiša je nova. Podobna je zelo (vaš) hiši. Tudi sosedova hiša ji je podobna, le da je (njegov) mnogo manjša. V (naš) hiši je šest stanovanj; v (vaš) so pa le štiri. Pred (naš) hišo je vrt, pred (vaš) ga pa ni. Sosed ima tudi vrt, ki pa leži za (njegov) hišo. Ali bi tvoj oče prodal (vaš) hišo? Oče pravi, da ne proda (naš) hiše.

38. Naša domovina.

V naši domovini prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci. Zato nazivamo svojo domovino »Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Pa tudi nekaj Nemcev, Bolgarov, Rumunov in Turkov biva v naši domovini.

Obsežna je naša domovina. Razprostira se od snežnega Triglava do temnega Balkana. Po njej se dvigajo proti nebu visoke gore in se širijo prostrane ravnine.

Bogata je naša domovina. V njej dozoreva toliko žita, da ga je nam vsem dovolj za vsakdanji kruh in ga lahko še prodamo sosedom. Našo domovino pokrivajo prostrani gozdovi. Njihova stoletna drevesa dajejo obilo lesa. V zemlji pa hrani naša domovina grmade premoga in raznih rudnin, ki jih rabimo v obrtih.

Prelepa je naša domovina. Divna je s svojimi snežniki in gorskimi jezери. Toplo južno solnce zlati morsko gladino, ki obliva cvetočo obalo.

Domovina je sveta zemlja. Ona nam je dala vse naše slavne može. Zanje so prelivali kri naši dedi in pradedi, odbijajoč sovražne napade. Domovina časti imena vseh naših velikih mož in naših junakov.

Naš kralj je Aleksander I. iz vladarske rodovine Karadjordjevičev.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kako imenujemo našo domovino? — Kateri narodi prebivajo v naši domovini? — Kakšna je naša domovina (obsežen, bogat, lep)? — Od kod pa do kam se razprostira? — Kaj nam daje naša domovina (žito, les, premog in druge rudnine)? — Kaj krasi našo domovino? — Kdo vlada naši domovini?

2. naloga: Postavi namesto črtic besedi n a š a d o m o v i n a v primernih sklonih: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je — —. V — — je mnogo lepih jezer. Iz — — izvažajo žito in živino. Med — — in Čehoslovaško je Avstrija. Sovražniki bi radi škodovali — —. Bog čuvaj — —!

Povratno svojilni zaimek.

To je m o j brat. Jaz imam s v o j e g a (ne mojega!) brata prav rad.

Tonček gre s t v o j i m bratom v cerkev. Zakaj pa ti ne greš s s v o j i m (ne tvojim!) bratom?

Micika je n j e g o v a sestra. Tonček rad pomaga s v o j i (ne njegovi!) sestri.

Pomni: Kadar se nanaša svojilni zaimek na osebek istega stavka, tedaj rabimo p o v r a t n o - s v o j i l n i z a i m e k »s v o j«.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne povratno-svojilne zaimke: Vsakdo je — sreče kovač. Vsak pometaj pred — pragom! Vsakemu je — najlepše. Bruno v mojem očesu vidiš, pezdirja v — pa ne. Kdor dobroto izkaže, — sreči kola maže. Sreče — poderuh, kdor je modrim ukom gluhi. — glava, — svet. Pustite vsakemu —!

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne svojilne, oziroma povratno-svojilne zaimke: Učenci ljubijo — učitelja. — učitelj mi hoče le dobro. Janko je izgubil — knjigo. Jaz sem našel — knjigo in sem mu jo vrnil. — starši skrbe za nas. Mi smo — staršem hvaležni za vse dobrote. Vi nimate — hiše, ampak stanujete v — hiši. Modri starši — otroke lepo vzgajajo. — otroci redno obiskujejo šolo. Nekdo mi je vzel — nož. Ne vem, ali bom — nož še kdaj videl ali ne.

39. Pismo.

Dragi ujec!

Kadarkoli slišim v šoli pri zemljepisni uri ime B l e d ali se doma učim o njem, se spomnim vselej na Vas ter Vas

blagrujem, ker ste tako srečni, da bivate v r a j u K r a n j - s k e d e ž e l e.

Kako rad bi tudi jaz videl ta biser naše domovine! Toda brez Vašega dovoljenja mi to najbrže še dolgo ne bo mogoče. Zato Vas prav lepo prosim, da mi dovolite prihodnje praznike priti k Vam na Bled.

Ljubi ujec, ne odbite mi moje prošnje! Za Vaše dovoljenje se Vam že vnaprej zahvaljujem ter Vas prisrčno pozdravljam

Vaš hvaležni nečak

Dušan Slavič.

V Kočevju, dne 15. januarja 1922.

Pomni: Pismo ima zgoraj o g o v o r, spodaj pa piščevo i m e t e r k r a j, d a n, m e s e c i n l e t o p i s a j a.

Z a i m k e, k i z n j i m i o g o v a r j a m o o s e b o, k a t e r i j e p i s m o n a m e n j e n o, p i š e m o z v e l i k o z a č e t n o č r k o.

Pismo spravimo v z a v i t e k, k i g a z a l e p i m o. N a s p r e d n j o s t r a n z a v i t k a n a p i š e m o n a s l o v i n p r i l e p i m o p o š t n o z n a m k o.

<p><i>Gospod</i></p> <p><i>Anton Godec</i></p> <p><i>posestnik</i></p> <p><i>na</i></p> <p><i>Bledu št. 58</i></p>	<p>Poštna znamka</p>
---	--------------------------

1. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja: Kaj moramo imeti, če hočemo pisati pismo (list, zavitek, črnilo, peresnik, pero)? — Kako moramo pisati (lepo, čisto)? — Kaj napišemo zgoraj? — Kaj napišemo spodaj? — Kam spravimo pismo? — Zakaj zalepimo zavitek (ne more nihče čitati)? — Kaj napišemo na sprednjo stran zavitka? — Kaj prilepimo na zavitek? — Koliko velja poštna znamka za pismo? — Kam nesemo pismo (poštni nabiralnik)?

2. naloga: Prepiši gorenje pismo!

3. naloga: Napiši slično pismo tako, kakor bi ga skupno pisala brat in sestra, Dušan in Dragica!

4. naloga: Postavi v nastopnem pišmu namesto črtic primerne zaimke: Ljuba — mamica! Za — god — želim obilo zadovoljnosti in zdravja! Naj — bo sreča vedno mila! Bog — živi še mnogo let! Sporočam —, da v šoli dobro napredujem. Gospod učitelj — ima zelo rad. Veselim se že počitnic, ko bom zopet lahko pri —. Prav lepo — pozdravlja — hvaležni sinko Zoran.

5. naloga: Napiši pismo 4. naloge v običajni pisemski obliki ter dostavi tudi kraj, dan, mesec in leto pisanja!

40. Domovina.

Beseda sladka, domovina!
Ne prideš več mi iz spomina;
kot iskra živa v srcu tliš,
ljubezen k sebi mi budiš.

Ko solnca žar na tebe sije,
srce veselo v meni bije:
a žalost tare mi duha,
če megla te nesreč obda.

Če je obličje jasno tvoje,
veselo moja struna poje;
a če oko se ti solzi,
v potokih moje se topi.

O, sijaj, sijaj, solnce milo,
na ljube domovine krilo;
obličje jasni ji temno,
in krasi s cvetjem jo ljubo!

1. naloga: Poišči v gorenjem sestavku osebne in svojilne zaimke ter določi pri vsakem osebo, število in sklon!

2. naloga: Tvorilni po zgledu: s r e č a — n e s r e č a samostalnik nasprotnega pomena: sloga, red, snaga, mir, pamet (nes-), čast, čistost, določnik, hvaležnost, zvestoba, vera.

3. naloga: Uporabi gorenje in dobljene samostalnice v primernih stavkih!

Nedoločni zaimki.

Nekdo je rekel: »Nikdo ni tako hudoben, da ne bi ljubil svoje domovine. Vsak najbolj ceni kraj, kjer se je rodil. Sicer je že marsikdo zapustil svojo domovino, a se je z veseljem zopet vrnil, če je le mogel. Marsikateri pa bi se bil rad vrnil, pa mu ni bilo mogoče. Ohranil pa je do smrti v svojem srcu nekaj, kar imenujemo: ljubezen do domovine.«

Pomni: Zaimke, ki jih stavimo namesto samostalnikov, ki jih ne moremo ali nočemo imenovati, imenujemo **nedoločne zaimke**.

Nedoločni zaimki so: kdo, nekdo, nikdo, nihče, malokdo, marsikdo, vsakdo; kaj, nekaj, marsikaj, malokaj; nič, kateri, nekateri, marsikateri, vsakateri, malokateri; vsak, sleherni; kak, marsikak, marsikakšen; neki; ves, vsa, vse.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih nedoločne zaimke: Malokdo učaka visoko starost. Vsak je svoje sreče kovač. Vse je delo božjih rok. Človek kaže v mladosti, kaj hoče postati v starosti. Nič je dobro za oči. Povej nam kaj! Marsikaj bi lahko povedal, a malokaj dobrega. Nihče ne uide smrti. Bolje nekaj kakor nič.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne nedoločne zaimke: — trka; poglej, — je! Ko bi — ne skrival, bi — ne kradel. — si želi popolne sreče, a je na svetu — ne doseže. — se s tujim jezikom pači, z domačim pa berači. — ne sme pisati, dokler ne rečem. — v ustih kruli po črevesu. — ni za vse.

41. Naša trobojnica.

Na zastavi naše države so tri barve: modra, bela in rdeča.

Modra barva je barva neba. Kaže mi pot do Vsemogočnega, ki ima v roki naše življenje in našo bodočnost. Uči me zvestobe do naroda, do domovine, do mojega Stvarnika.

Bela barva mi pravi, da so naši pradedi, ki so bili sicer junaki od nog do glave, ljubili mir in spravo. Z enako go-

stoljubnostjo so sprejemali pod svoj krov prijatelja in neprijatelja. Opominja me, naj bo moja duša bela in čista. To mi daje mirno vest in sladak počitek po delu.

Rdeča barva je barva veselja. Spominja me radosti, da sem otrok naše krasne, bogate in slavne zemlje. Spominja me pa tudi krvi, ki so jo naši junaki prelili za svoj dom in za našo svobodo.

Krasen pomen treh barv naše trobojnice naj živi v naši duši, naj živi v naših mislih in v naših delih, pa bo srečna naša domovina!

1. naloga: Imenuj predmete, ki so modre, bele in rdeče barve!

2. naloga: Postavi namesto črtic besedi naša trobojnica v primernih sklonih: — — ima tri barve: modro, belo in rdečo. Včasih vidimo na — — tudi državni grb. Mizar je naredil — — nov drog. Z — — kinčamo svoje domove. Vsak državljan mora spoštovati — —, — — ne pustimo nikomur zaničevati.

3. naloga: Spregaj: Ljubim našo domovino in spoštujem našo trobojnico.

Sklanjatev nedoločnih zaimkov.

Naše trobojnice ne pustimo nikomur zaničevati. Janko ni ničesar odgovoril.

Pomni: Nedoločna zaimka nikdo (nihče) in nič sklanjamo tako-le:

1. nikdo (nihče)	nič
2. nikogar	ničesar
3. nikomur	ničemur
4. nikogar	nič
5. pri nikomer	pri ničemer
6. z nikomer	z ničimer

1. naloga: Postavi nedoločne zaimke v oklepajih v primeren sklon: Bog ne ostane (nikdo) nič dolžen. Smrt si v (nič) ne prebira. Kdor se ne uči, tudi (nič) ne zna. Ne žali (nikdo)! Ne občujem z (nikdo), ki ni pošten. Bog ne da (nikdo) vsega. Ne vzemi (nič), kar ni tvojega! (Nihče) ne ve vsega. Z (nič) ne izkazujemo staršem večje ljubezni, kakor če smo jim v vsem

pokorni. Zadovoljen je, kdor (nič) ne pogreša. Zapravljiv sin spravi lahko bogatega očeta na (nič).

Pomni: Druge nedoločne zaimke, sestavljene s k d o, sklanjamo kakor kdo, sestavljene s k a j, sklanjamo kakor kaj in sestavljene s k a t e r i, sklanjamo kakor pridevnike.

2. naloga: Postavi nedoločne zaimke v oklepajih v primeren sklon: (Marsikdo) je že nesreča izpametovala. Ljudje si z (marsikaj) zdravje kvarijo. (Marsikateri) ne zadošča le beseda. Kdor ima s (kaj), lahko gre v Rim. Svet (malokdo) prizanese. Pečeni golobje (nikdo) v usta ne lete. (Nič) se ne veselimo bolj kakor praznikov. Ne pajdaši se z (vsak)!

42. Ivanček pripoveduje, kako je v mestu.

Včeraj sem bil prvič v mestu. Zjutraj sva se z očetom peljala z vlakom. Zdelo se mi je, kakor da se mi sanja. Drevje, hiše, njive, travniki — vse je teklo mimo nas kakor za stavo. Rad sem videl, ko je vlak obstal. Vrtelo se mi je že v glavi.

Iz vlaka je izstopilo toliko ljudi, kolikor se jih usuje pri nas v nedeljo iz cerkve. Ko ne bi se bil držal očeta za suknjo, bi se bil gotovo izgubil.

Kake hiše so v mestu! Kot same šole in še večje! Pa druga se drži druge. In kaka okna imajo! Da bi lahko šel kar z vozom skozi nje.

Pa kaj vse vidiš v izložbah! Najrajši bi bil kar gledal, toda z očetom nisva mnogo utegnila.

To pa mi ni prav nič ugajalo, da je po cestah in ulicah toliko ljudi in voz. Komaj sem se izogibal. Ko sem se malce ozrl, sva se zadela z nekim gospodom, da sem skoraj padel. Pa še hud je bil! Tudi zrak je v mestu tako čuden. Vesel sem bil, ko sva se z očetom vrnila domov.

Vse lepše je pri nas na vasi. Tu poznam vsakega, mene pa tudi vsakdo pozna. Bolj domače je pri nas nego v mestu. Rajši živim na kmetih.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je bil Ivanček? — Kako je prišel Ivanček v mesto? — Kaj je videl med

vožnjo? — Koliko ljudi je izstopilo iz vlaka? — Kakšne hiše so v mestu? — Kakšna okna imajo mestne hiše? — Kaj bi bil Ivanček najrajši gledal? — Kaj mu pa ni prav nič ugajalo? — Ali je bilo Ivančku všeč v mestu? — Kje je rajši: v mestu ali na kmetih?

2. naloga: Izpiši iz gorenjega sestavka stavke, v katerih so zaimki in jih podčrtaj!

3. naloga: Postavi besede v oklepajih v primernen sklon: Včeraj sem bil v (mesto, vas, gozd). Z (oče, mati) sva se peljala z (voz, sani). Vlak je drdral proti (Maribor, Ljubljana, Kočevje). Vse je teklo mimo (mi, vi, oni). Po (cesta, ulica, pot) gre mnogo (mož, žena, ljudje). Držal sem se (oče, mati) za (roka, plašč). Šel sem tudi v (prodajalna, cerkev, davčni urad). Oče bi bil lahko vse opravil brez (jaz, ti, on, ona). Nenadoma je stopil pred (midva, vidva, onadva) dober znanec. Med (jaz) in (ti) je velik razloček; ti si rajši v (mesto), jaz pa sem rajši na (kmete). Rajši grem na (vrt, njiva) kakor pa zopet v (mesto).

4. naloga: Spregaj: Peljem se z vlakom v mesto. Komaj se izogibam ljudem. Rajši živim na kmetih nego v mestu.

Glavni in nedoločni števnik.

Nekatere hiše v mestu imajo po tri ali štiri nadstropja. V mestu je mnogo cest in ulic.

Pomni: Eden, dva, trije, štirje, pet i. t. d. so glavni števnik.

Mnogo, veliko, dosti, več, preveč, malo, manj, premalo, precej, obilo, nekoliko, nekaj, nič so nedoločni števnik.

1. naloga: Postavi namesto črtic primerne glavne števnike: Teden ima — dni. Dan ima — ure. Ura ima — minut. Pol metra je — decimetrov. Četrto hektolitra je — litrov. Ducat je — kosov. Kilogram ima — gramov. Dinar ima — par. Soba ima — stene. Kmet ima — konja. Na obeh rokah imam — prstov. Navadno leto ima — dni. Mesec marec ima — dan. — igralcev še — petelina ne redi.

2. naloga: Izdelaj 1. nalogo tudi pismeno in napiši števnike z besedami!

3. naloga: Določi v nastopnih stavkih nedoločne števnike: Na vrtu je mnogo jablan, obilo hrušk, precej sliv in nekaj breskev. Na njivi je veliko žita pa malo plevla. Stari Slovani so

verovali v več bogov. Včasih je na semnju manj živine nego kupcev. Od dosti besedi se nihče ne zredi. Preveč ljudi, premalo prostora. Trгоvec ima le še nekoliko zvezkov pa nič peres.

43. Pogovor na kolodvoru.

Prosim, kdaj odhaja vlak proti Ljubljani?	Proti Ljubljani odhaja vlak ob 11. uri 20 minut.
Koliko imam še časa?	Imate še 15 minut časa.
Ali je blagajna že odprta?	Da, blagajna je že odprta.
Koliko velja vozni listek do Ljubljane?	Do Ljubljane velja za III. razred 11 Din 50 p, za II. razred pa 23 Din.

Prosim vozni listek do Ljubljane!	Za kateri razred?
Prosim, dajte mi ga za II. razred!	Tu je listek in velja 23 Din.
Imam tudi nekaj prtljage.	Od prtljage morate posebej plačati.
Koliko moram plačati?	Od prtljage plačate 7 Din.

Gospod sprevodnik, v kateri voz naj vstopim?	V katerem razredu se vozite?
V II. razredu.	Prosim, vstopite v ta voz!
Hvala!	

44. Drava, Sava in Soča.

Drava, Sava in Soča so sestre. Nekdaj so se menile med seboj, katera bo prihodnji dan prva pritekla v morje. Zvečer Sava in Soča zaspita. Drava pa se le potuhne in začne kmalu tiho teči naprej. Ko se v jutro Sava prebudi in zapazi, da se Drava vali že proti morju, se spusti jezna v urnem teku navzdol. Ko se Soča prebudi in vidi, da sta jo sestri prekanili, prodere na nasprotni strani s silno močjo gore, se zažene skoz skalnate soteske in dospe prva v morje.

Ta pripovedka opisuje značaj vseh treh glavnih slovenskih rek. Drava se vali tiho in potuhnjeno, bistra Sava dere, obe v Črno morje; Soča pa bobni urno po skalnatih strugah goriških gorá v Jadransko morje.

1. naloga: Pokaži na zemljevidu, kje tečejo Drava, Sava in Soča! — Imenuj nekatere druge reke, ki se izlivajo v prej imenovane! — Kateri večji kraji leže ob Dravi, Savi in Soči?

2. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: O katerih rekah smo čitali? — Kaj so se dogovorile te reke? — Kdaj bi smele vse tri začeti teči? — Ali so čakale vse tri do jutra? — Katera je prva začela teči? — Zakaj je tekla Drava tiho in potuhnjeno? — Katera izmed ostalih dveh se je nato prebudila? — Kaj je videla? — Ali je tudi Sava tekla tiho in počasi? — Katera se je zadnja prebudila? — Ali je tekla za njima? — Katera je dospela prva v morje? — V katero morje tečeta Drava in Sava? — V katero morje teče Soča?

3. naloga: Postavi namesto črtic besedi b i s t r a S a v a v primernih sklonih: — — je največja reka v Sloveniji. Mesti Kranj in Krško ležita ob — —. Iz Ljubljane drži proti — — široka državna cesta. Čez — — drži tudi več mostov. Med — — in tiho Dravo so Karavanke. Nekateri učenci še niso videli — —.

4. naloga: Postavi namesto črtic besedi s v e t i S a v a v primernih sklonih: — — je bil sin Štefana Nemanja. — — življenje na dvoru ni ugajalo. Menihi na Sveti gori so sprejeli — — v samostan. Nemanjevi poslanci pa so prišli za — —. Spomin — — živi še danes v srbskem narodu. Po — — se imenuje tudi red — —.

Nedoločni zaimki, oziroma nedoločni števnik.

M n o g o ljudi m n o g o vé.

Pomni: Nekatero nedoločno števniko rabimo tudi kot nedoločno zaimko. Ako stoji dotična beseda sama zase, je nedoločni zaimek, ako je pa v zvezi s samostalnikom, je nedoločni števnik.

Naloga: Določi v nastopnih stavkih a) nedoločne števniko, b) nedoločne zaimke: Slab denar pozna dosti ljudi. Kdor veliko govori, veliko ve ali veliko laže. Več oči več vidi. Malo de-

la, malo jela. Bolje malo, pa to dobro. Preveč še s kruhom ni dobro. Veliko kokodajec, malo jajec. Boljše nekoliko nego nič. Mnogo psov zajčja smrt. Kdor veliko pije, malo popije.

45. Turki v Kostelu.

Leta 1578. so Turki razrušili Metliko in se polastili skoraj ob istem času Kostela. Prišli so pred trg preoblečeni kakor Hrvatje in prosili pomoči, češ, da so jim Turki vse uropali. Da bi jim tržani bolj gotovo verjeli, so nosili s seboj dojenčke in nekaj hišnega orodja. Iz krščanskega usmiljenja so jih Kostelci sprejeli. Ko so jih pogostili in jim poskrbeli za prenočišča, so legli k počitku. Sredi noči pa so odprli ti hinavci turški tolpi vrata. Ta se je naglo polastila trga in gradu. Ko so vse izropali, so zažgali trg in grad in odšli.

Kranjski plemiči so kmalu zvedeli za ta napad. Udarili so naglo preko Bele Krajine na Hrvaško in se postavili pri Topoloviču na prežo. Pokončali so Turke, rešili ujetnike in se vrnili z bogatim plenom.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo je pred stoletji pogosto ropal in požigal po Kranjski deželi? — Kam so prišli Turki l. 1578.? — Kako so bili oblečeni? — Česa so prosili? — Ali so se jih Kostelci usmilili? — Kako so jim pomagali? — Kaj pa so preoblečeni begunci ponoči naredili? — Kaj se je zgodilo s Kostelom? — Kdo pa je Turke kmalu potem premagal?

2. naloga: Tvoril po zgledu: t r g — t r ž a n izpeljane samostalnice: mesto, vas, gora, zemlja, tlaka, Ljubljana, Celje, Rim, Krist, Luter, Mohamed.

Vrstilni števnik.

Naš kralj je Aleksander P r v i. Ti sediš v d r u g i klopi. T r e t j a božja zapoved se glasi: Posvečuj praznik! Turki so porušili Kostel 1578. leta.

Pomni: Vrstilni števnik naznanjajo vrsto ali red posameznih oseb ali stvari.

Z a š t e v i l k a m i, ki značijo vrstilne števnik, postavljamo p i k o.

1. naloga: Tвори iz glavnih števnikov 1 do 20 vrstilne!

2. naloga: Čitaj nastopne stavke: Leta 860. ali 861. je poklical knez Rastislav sveta brata Cirila in Metoda na Moravsko. Sveti Metod je umrl 6. aprila 885. leta. Sveti Sava se je rodil leta 1176. Bitka na Kosovem se je bila dne 15. junija 1389. leta. Dne 1. decembra 1918. leta se je izvršilo ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Papež Pij XI. biva v Rimu. Njegov prednik je bil Benedikt XIV.

3. naloga: Prepiši stavke 2. naloge in zapiši števnike s črkami!

4. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Koliko mesecev ima leto? Koliki mesec je november? julij? februar? Koliko dni ima teden? Koliki dan je torek? sobota? četrtek? Kateri razred obiskuješ? Koliko klopi je v naši šolski sobi? V kateri klopi sediš? Koliko naloge izdelujemo?

III. Pomlad.

46. Pomlad.

Mladó je nebo se razpelo
in jasno ko ribje oko;
ščink! ščinkavec ščinka veselo,
ko grm zeleni in drevo.

Trobentice, zvončke, zlatice
čebela obira brenčé;
igrajo se v solncu mušice,
metulj spreletava se že.

Pastirček pri čredi prepeva
in uka, pomladi vesel;
pred hišo se starček ogreva,
kožušček je solncu odpel.

Kakó je lepó zdaj na sveti,
čast pojmo in hvalo Bogu,
ki dal nam je spet doživeti
to rajsko lepoto — juhu!

1. naloga: Postavi besede v oklepajih v primeren sklon: a) v ednini: Veselimo se (lepa pomlad). Solnce plava po (jasno nebo). Jasno nebo radi primerjamo z (ribje oko). Ali slišiš (vesel ščinkavec) peti? Deklica se približa (bel zvonček) in ga utrga. — b) v dvojini: (Pisan metulj) se spreletavata od cvetice do cvetice. Starčka sta odpela (gorek kožušček). Pred (vesel pastirček) stopa krotka čreda. Dete ima v roki dve (rumena zlatica). — c) v množini: Cvetice so polne (pridna čebela). Ptčki pridno love (drobna mušica). Otroci se igrajo z (rumena trobentica). Vse zeleni: (nizek grm) in (visoko drevo).

2. naloga: Tvorí po zgledu: lep — lepota izpeljane samostalnice iz nastopnih pridevnikov: gorek, čist, nag, slep, topel, trd, mehek, suh.

3. naloga: Tvorí iz pridevnikov v oklepajih primerne samostalnice: Solčna (gorek) topi sneg in led. Rudnine imajo (trd). Čuvajmo oči, ker (slep) je nekaj groznega. Pomladna (topel) prija vsakemu. Tudi otrok dvigne papír z (lahek). (Čist) hiše kaže pridno gospodinjo. Pri starih ljudeh opažamo (gluh) in (hrom).

Spregatev glagolov.

(Ponovilo.)

1. naloga: Spregaj v sedanjem, preteklem in prihodnjem času: Jaz sem priden učenec. Sem vesela deklica. Nisem grd lenuh. Jaz sem sita, nisem lačna.

2. naloga: Spregaj v sedanjem, preteklem in prihodnjem času: Jaz ljubim dobre starše. Spremljam brata v šolo. Pomagam materi v kuhinji. Ne žalim dobrega očeta. Jaz hodim rad v šolo in ne ostajam brez vzroka doma.

3. naloga: Spregaj v sedanjem, preteklem in prihodnjem času: Po pridnem delu sladko spim: Na zemljevidu kažem mesta Slovenije. Ko pridem iz šole, obedujem. Imam snažne knjige in nimam umazanih zvezkov. Hočem pisati, nočem pa postopati.

4. naloga: Spregaj v sedanjem, preteklem in prihodnjem času: Bojim se hudega psa. Jaz se rad učim, pa se tudi rad malo igram. Pogovarjam se s prijateljem in se smejem njegovim šalám.

5. naloga: Tvorí velelnike iz nastopnih glagolov v ednini, dvojini in množini: Hoditi (v šolo); moliti (pobožno); veseliti

se (pomladi); čitati (to knjigo); zapeti (veselo pesem); pisati (materi pismo); biti (vljuden); umiti se (vsako jutro); pokazati (pravo pot); kovati (trdo železo); spati (mirno) in sanjati (lepe sanje).

47. Zvonček—bahač.

Zgodaj spomladi se dvigne zvonček iz zemlje. Bahato se ozira po snivajočem travniku, ki ves pust in premrl komaj čuti žarke pomladnega solnca. Zvonček kliče: »O cvetice, mlade ve sestrice! Kako ste zaspane! Solnce se široko smeje z neba in vas vabi v veselo življenje. Kaj se niste še naspale, zaspanke?«

Druge pomladne cvetice so se šele prebujale iz zimskega spanja in komaj so v snu čule mladega bahača. Kar se oglasi izpod bližnjega grma trobentica, ki je samo z enim očesom gledala iz talne ruše: »Nam očitaš, da smo zaspane! Koliko prej si se pa ti lani spravil spat kot me! Ali ne pomniš, kako si bil že hromoten, zaspan, star in le še malo živ, ko smo me bistro gledale v božje solnce ter se košatile s cvetjem in zelenjem? Kdor dolgo spi, se tudi naspi.«

Zvonček je previdno povесil glavico, spoznal resnico in molčal.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Katera cvetica se je spomladi prva zbudila? — Ali so druge cvetice že tudi vzklike? — Kako jih je zvonček klical? — Katera cvetica se mu je prva oglasila? — Kako mu je odgovorila? — Ali je zvonček kaj odgovoril na to?

2. naloga: Določi v nastopnih stavkih osebne zaimke, osebo, število in sklon: O cvetice, mlade ve sestrice! Solnce vas vabi v veselo življenje. Nam očitaš, da smo zaspane! Koliko prej si se pa ti lani spravil spat kot me! Me smo bistro gledale v božje solnce.

3. naloga: Postavi v nastopnih stavkih namesto črtic osebne zaimke vseh treh oseb in v vseh treh številih: Solnce — vabi v veselo prirodo. Pomladno solnce — prijetno ogreva ude. Po — se pretaka junaška kri.

Brezosebni glagoli.

Poleti večkrat grmi. Pred gromom se zabliska.

Pomni: Nekatere glagole rabimo navadno le v 3. osebi ednine; imenujemo jih brezosebne glagole.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih brezosebne glagole ter one, ki niso brezosebni: Temni oblaki se zbirajo na nebu. Zdaj pa zdaj se zabliska. Včasih tudi votlo zagrmi. Grmenje čujemo najprej iz daljave, a se vedno bolj približuje. Med nevihto silno dežuje; vsuje se tudi pogubonosna toča. Ozračje se shladi. Po visokih gorah celo sneži. Kadar je mrzlo, me zebe. Če se prehladim, me boli v grlu ali v prsih.

2. naloga: Postavi stavke 1. naloge a) v pretekli, b) v prihodnji čas!

48. Trije angelčki so potovali . . .

Trije angelčki so potovali
po stezicah belih v mladi dan.
Vsi so cvetje pisano nosili,
ga nosili in trosili prek poljan.

Kamor angelček je prvi stopil,
tam vzcvetele lilije so bele;
kamor angelček je drugi stopil,
tam so rdeče rože vzplamenele;
kamor angelček je tretji stopil,
tam vijolice so zadehtele . . .

1 naloga: Imenuj cvetice, navedene v gorenji pesmi! — Imenuj še druge pomladne cvetice in napiši njih imena!

2. naloga: Spregaj: Potujem po belih stezicah. Nosim in trosim pisano cvetje.

Sestavljeni glagoli.

Dehteti — zadehteti; cveteti — vzcveteti.

1. naloga: Tvori sestavljene glagole s predlogi v oklepajih: pisati (v, od, pri), kupiti (na, do, pod), zidati (v, za, po), hiteti (od, do, pri), učiti (iz, na, po), kopati (iz, pod, za).

2. naloga: Sestavi glagole v oklepajih s primernimi predlogi: Kovač je (kovati) konja. Učenec si je (posoditi) knjigo.

Kmet je (sejati) seme. Ptič je (leteti) v zrak. Deklice so (trgati) mnogo cvetic. Solnce je (plavati) izza gorá. Pes je (hiteti) zajca. Dete je (spati) v materinem naročju. V zvoniku je že (zvoniti) poldne. Gospodinja je (klicati) družino k obedu.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge a) v sedanji čas, b) v prihodnji čas!

4. naloga: Uporabi sestavljene glagole 1. naloge v primernih stavkih!

49. Gnezdece.

»Oče, v vinogradu za hišo sem videl gnezdo!« pripoveduje Zorko.

»Odvedi me tja!« pravi oče. S seboj vzame še Reziko.

Res, na breskovi vejici je bilo pritrjeno gnezdece. Ko je zagledala samica nepoklicane goste, je čivkajoč odletela na črešnjo. V gnezdu je čebljala četverica golih mladičev in odpirala rumene kljunčke. Zorko je že hotel seči po njih, a oče ga je pokaral in rekel:

»Taki stvarci sta bila tudi vidva! Ko sta bila majhna, sta imela tudi vidva tako gnezdo — zibelko. Mati je vaju negovala, skrbela in se bala za vaju. Ko sta bila lačna, je vaju takoj nasitila. Če je bilo vama mraz, je vzela vaju v posteljo in ogrela. Kako bi bila plakala, če bi bil tebe in Reziko kdo odnesel iz hiše! Ravno tako bi bilo hudo ubogi samici, če bi ji razdrli gnezdo in ugrabili mladiče. Bog ne daj, da bi jim storili kaj žalega! Le pogledjte, kako so srčkani! Ko dorastejo, bosta imela še večje veselje z njimi. Ne bodo nam samo drobili lepih pesemc, ampak nam bodo pokončali tudi mnogo škodljivih gosenic. Trtje in sadno drevje bo jeseni dobro obrodilo.«

Te besede so šle otrokoma do srca. Gnezda se nista doteknila. Zorko in Rezika sta preživela ob njem še mnogo lepih trenutkov.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je Zorko videl gnezdece? — Komu je to povedal? — Koga je vzela oče s seboj? — Koliko mladičev je bilo v gnezdecu? — Kakšne kljunčke so imeli? — Kaj je Zorko hotel vzeti? — Ali je oče

dovolil vzeti mladiče? — Kdo bi žaloval, če bi Zorko vzel mladiče? — Ali sta storila otroka mladičem kaj žalega? — Kaj sta preživela ob gnezdu?

2. naloga: Določi v gorenjem sestavku osebnim zaimkom osebo, število in sklon!

3. naloga: Postavi v nastopnih stavkih namesto črtic osebne zaimke vseh treh oseb in v vseh treh številih: Mati — je negovala in je skrbela za —. Če — je bilo mraz, — je ogrela. Plakala bi, če bi — kdo odnesel ali — storil kaj žalega.

Dovršni in nedovršni glagoli.

Kmet o r j e njivo. — V nekaterih urah p r e o r j e kmet celo njivo.

Kmet s e j e pšenico. — Spomladi v s e j e kmet različna semena.

Pomni: Glagoli, ki naznanjajo trajajoče dejanje ali stanje brez ozira na njega začetek ali dovršitev, so n e d o v r š n i g l a g o l i.

Glagoli, ki izražajo nastop ali dovršitev kakega dejanja ali stanja, so d o v r š n i g l a g o l i.

1. naloga: Podčrtaj v nastopnih stavkih nedovršne glagole po enkrat, dovršne glagole pa po dvakrat: Učitelj stoji pred tablo. Učenec stopi pred klop. Deklica sede v klop. Učiteljica sedi pri mizi. Deček rad jé kruh. Delavec pojé velik kos kruha. Slavec poje pozno v noč. Zapojmo »Bože pravde«! Obriši si roke! Tablo brišemo z gobo. Kdor veliko pije, malo izpije. Kosec kosi na cvetočem travniku in odkosi marsikateri cvetki pisano glavico. Človek obrača, Bog obrne. Janko rad čita knjige; prečital jih je že lepo število. Kadar grmi, zagrmi včasih s tako silo, da se vse potrese. Ne tresi mize! Kdor rad pleše, kmalu dopleše.

2. naloga: Tvorí stavke z nastopnimi glagoli: hoditi, obhoditi; sekati, nasekati; loviti, vloviti; kuhati, skuhati; pisati, opisati; voziti, zavoziti; prati, izprati; rezati, razrezati; hiteti, dohiteti; bati se, zbatí se; gnati, pregnati. (N. pr. Učenec hodi v šolo. Popotnik obhodi mnogo sveta.)

3. naloga: Postavi namesto črtic primerne glagole: Deklica — nogavice. Ali si že — nogavico? Ptice — po zraku, ribe — po vodi. Lastovica — jeseni v toplejše kraje, spomladi pa — zopet nazaj. Včasih — ribe prav k bregu. Učenci lepo

— pesem »Bože pravde«. Ravnokar so — pesem »Lepo našo domovino«. Mleko hitro —. Kadar voda —, kaže toplomer 100° C. — pismo na pošto! Iz prodajalne mi — 1 kg sladkorja! Suha drva rada —. Sosedu sta — hiša in hlev. Z očmi —. — to sliko!

50. Stoji učilna zidana.

Stoji učilna zidana,
pred njo je stara jablana,
ta jablana je votel panj,
sinica znosi gnezdo vanj.

Sinica zjutraj prileti,
na šolskem oknu obsedi,
na oknu kljunček svoj odpre,
tako prepevati začne:

»Poslušaj me učitelj ti,
kako se pod teboj godi!
Vsi dečki tvoji me črté,
povsod lové, povsod podé.

Zalezli so moj ptičji rod,
iz gnezda vrgli ga za plot.
Mladički tam pomrli so,
oči svetlé zaprli so.«

»»Grdobe grde, paglave,
masti ste vredne leskove!
Kdor v gnezdu ptičice lovi,
ta v srcu svojem priden ni!««

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je stalo pred šolo? — Kdo je gnezdil v njeni votlini? — Kaj so ji vzeli hudobni dečki? — Kam so jih vrgli? — Kaj se je zgodilo tam z mladiči? — Kam je sinica priletela? — Komu je tožila hudobne dečke? — Kako je rekla? — Kaj je rekel učitelj hudobnim dečkom?

2. naloga: Tvori iz nastopnih glagolov sestavljene glagole s primernimi predlogi ter jih uporabi v stavkih: stati, leteti, sedeti, slušati, loviti, poditi, lezti, vreči, nositi, peti.

Povratni glagoli.

Otroci se igrajo ob poti.

Pomni: Glagole, ki jih rabimo z besedico se, imenujemo povratne glagole.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih povratne glagole in one, ki niso povratni: Ko se zdani, se vsa narava zbudi. Mati budi svoje otroke. Dobri otroci se lepo vedejo in se ljubijo med seboj. Vsakdo ljubi pridne otroke. Len učenec se ne uči, zato se tudi šole boji. Učitelj uči učence lepega vedenja. Vse se veseli lepe pomladi. Pomladne cvetice nas razveseljujejo. Vojaki branijo domovino. Ne brani se kruha! Kdor se v petek smeje, se joče v nedeljo. Otroci, ne igrajte se z ognjem! Kakor se nagne mlado drevesce, tako bo rastlo staro drevo. Tudi v sili, v šali se ne laži; kakršen si, takega se kaži! Kdor rad laže, tudi krade. Človek kaže v mladosti, kaj hoče biti v starosti. Vedno trudi se čebela, trot lepó živi brez dela.

2. naloga: Tvorí iz nastopnih besed stavke a) v sedanjem, b) v preteklem, c) v prihodnjem času: Oče, sosed, pogovarjati se (o čem?). — Janko, Jožek, Vladko, kopati se (kdaj?). — Minka, igrati se (s čim?). — Učenec, učiti se (česa?). — Miš, podgana, skrivati se (pred kom?). — Mati, hči, izprehajati se (kje?). — Srna, bati se (koga?). — Konj, voz, zvrniti se (kam?). — Dete, smejati se (komu?). — Ljudje, vračati se (od kod?).

3. naloga: Tvorí stavke z nastopnimi glagoli: kuhati, kuhati se; loviti, loviti se; vrtiti, vrtiti se; čuvati, čuvati se; darovati, darovati se; gledati, gledati se; hladiti, hladiti se; pisati, pisati se; prati, prati se; umivati, umivati se; braniti, braniti se; drgniti, drgniti se; greti, greti se; trkati, trkati se; vrniti, vrniti se.

51. Slavec.

V nizkem grmičevju prebiva najboljši gozdni pevec, ljubi slavec. V njegovem grlu biva stotero pesemc. Mile so in doneče, zategle in vesele. A le spomladi se oglašá. Takrat pa poje neprenehoma pozno v noč.

Težko ga zagledaš. Njegova preprosta rjava suknjica ga dobro prikriva. In tudi gnezdece si naredi tik pri tleh prav preprosto. Pa tudi njegova jajčeca so zelenkaste bar-

ve, da jih ni takoj spoznati. Tako se skriva pred svojimi sovražniki.

V grmičevju živi. Od tal pobira s šilastim kljunom črviče in gosenice. In ker mnogo skaklja po tleh, zato ima tudi močne, dolge nožice. Rad se koplje in pije, zato ga vidimo često ob gozdnih robovih.

1. naloga: Sestavi spis o slavcu po nastopnih podatkih: — je naš najboljši gozdni —. Njegove — so mile in doneče. Prebiva v nizkem —. Njegovo — je rjave —. — je šilast. — so dolge in močne. — si naredi tik pri —. Vanj znese zelenkasta —. Od — pobira — in —. Rad pije tudi — in se koplje v nji.

2. naloga: Poišči v gorenjem spisu glagole ter povej o vsakem, ali je dovršni ali nedovršni glagol!

3. naloga: Dodaj vsakemu nastopnih nedovršnih glagolov primeren dovršni glagol: peti, gledati, skrivati se, živeti, pobirati, skakati, kopati se, piti.

4. naloga: Tвори po zgledu: šilo — šilast izpeljane pridevnike iz nastopnih besed: črta, lisa, metla, dim, srp, goba, klin, roža, igla, grah, rja, cev, grba, jajce (-čast), srce; — bel; rdeč, črn, rjav, rumen, siv, moder, zelen.

5. naloga: Tтвори iz besed v oklepajih primerne pridevnike: Trhel les je (goba). Repatica ima (metla) rep. Nekateri konji so (lisa). Luna ima včasih (srp), včasih pa okroglo obliko. Po nebu plavajo (bel) in (siv) oblaki. Smreka je (igla) drevo. Jabolčni cveti so (rdeč). Učenci rišejo (jajce) črte. Deklice ljubijo (roža) in (križ) obleke. Modriš ima (črta), vrba (sulica) in lipa (srce) liste. Sosedova krava je (dim) barve. Nekatere ptice imajo (cev) kosti.

Predpretekli čas.

Ko se je bil slavec skr'il v goščavo, je začel veselo prepevati.

Pomni: Predpretekli čas kaže dejanje, ki je bilo že minilo, ko je nastopilo drugo.

Glagol spregamo v predpreteklem času tako-le:

sem bil spisal
si bil spisal
je bil spisal i. t. d.

1. naloga: Spregaj: Preden sem stopil v šolo, sem se bil odkril. Ko sem bil vstal, sem se umil in oblekel. Na izprehod sem šel, ko sem se bil vse za šolo naučil.

2. naloga: Poišči v nastopnih stavkih glagole v predpreteklem času: Vaščani so si zopet sezidali domove, ki jih je bil požar uničil. Kar je bil kmet izkupil za vole, za to je kupil družini obleko. Kdor je bil prej prišel, tisti je prej opravljal. Popotnik je prišel, ko smo bili že odvečerjali. Ko so zidali šolo, so bili najeli mnogo delavcev. Ko je bilo dete vstalo, je opravilo jutranjo molitev.

3. naloga: Tvori iz nastopnih stavkov zložene stavke ter postavi dotične glagole v predpretekli čas: Učenec je spisal nalogo. Učenec je šel na vrt. (ko) — Sosed je kupil novo hišo. Sosed je prodal svojo staro hišo. (ker) — Deček je pokazal tujcu pot. Deček se je vrnil k svojim tovarišem. (ko) — Oblak se je utrgal. Reka je prestopila svoje bregove. (ker) — Kmet je pridelal žito. Kmet je žito deloma prodal, deloma ga je ohranil za dom. (kar) — Seno se je posušilo. Hlapci so ga naložili na vozove. (ko).

52. Ubegla ptica.

Zopet v širnem gozdu
gostolim,
pa se več ujeti
ne pustim.

Tesno kletko, ptičar,
sam imej,
vele rože v oknu —
sam jih glej!

Moja domovina:
hrib in dol;
domovina tvoja:
skrb in bol.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje je bila ptica zaprta? — Kdo jo je zaprl v kletko? — Kam je ubežala? — Kaj je delala v gozdu? — Kje ima ptica svojo domovino?

2. naloga: Tvori velelnike iz nastopnih glagolov: gostoliti, ujeti, pustiti, imeti, gledati.

Želelnik.

Oče, prosim vas, naj grem v gozd!

Pomni: Želelnik tvorimo, ako pristavimo določniku besedico naj.

Na koncu želelnega stavka postavimo klicaj.

1. naloga: Poišči v nastopnih stavkih želelnike: Mlajši naj posluša starejšega! Kdor hoče živeti in srečo imeti, naj dela veselo in moli naj vmes! Naj človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče! Naj ti bo sreča mila! Otroci naj pomagajo svojim staršem! Po poti sta se dva učenca nespodobno vedla; naj vstaneta! Nalogo moram spisati, naj jo učitelj pogleda ali ne!

2. naloga: Povej, kako naj se vede učenec! (Prijazno pozdravljati, v tuji hiši na vrata potrkat, čevlje pred durmi ostrgati, v sobi se odkriti, v obraz gledati, razločno in glasno odgovarjati, ne prikimavati in odkimavati, se vljudno posloviti.)

53. Pri božjem grobu.

Nestrpno sem štel dneve do velikega petka, ko pojdemo popoldne v cerkev. In ko sem šel — brat Tonček je šel navadno z menoj ali pa sestra Micika — kako sem se čudil krasoti božjega groba in se nisem mogel nagledati in načuditi!

Res, mala nebesa! Kamor se ozreš, vsepovsod same luči, bele, rdeče, zelene, modre, rumene. Zdi se, kakor bi se bliskale mnoge čudesne oči iz božjega groba. In vojaki, ki stoje ob strani resni in gledajo tako hudo in jezno! In angela, ki jokata ob grobu! In v grobu gospod Bog! In monštranca, stoječa visoko na oltarju, zavita v tenčico, in dve dolgi vrsti sveč ob njej — čudovito!

Ljudje prihajajo tiho; stopajo počasi, po prstih. Ponižno poklekajo daleč od groba, drsajo po kolenih do križa, položenega pred grob, ter poljublajo spoštljivo in ponižno pet ran Odrešenikovih. Ah, vse je še mnogo lepše, nego sem si slikal poprej v mislih!

Težko in nerad sem se ločil od groba, a navsezadnje sem se moral. Na poti domov, pa sem sanjaril in govoril

venomer o krasoti, ki sem jo ravnokar gledal . . . Kakor v nebesih!

Pomni: Cvetni teden, cvetna nedelja, veliki teden, veliki četrtek, veliki petek, velika sobota, velika nedelja, velika noč.

1. naloga: Postavi v nastopnih stavkih namesto črtic zgoraj navedena imena tednov in dni: Štel sem dneve do — —. Vedno bolj se bližamo — —. Kristjani spoštujejo — —. Povej, kateri dan je po — —! Kateri dan je pred — —?

2. naloga: Spregaj: Nestrpno štejem dneve do velikega petka. Nisem se mogel nagledati in načuditi. Kamor sem se bil ozrl, vsepovsod sem videl same luči. Ponižno bom pokleknil in bom pobožno molil. Naj se ne ločim od božjega groba! Venomer sem govoril o krasoti, ki sem jo bil videl v cerkvi.

Pogojnik.

Rad bi o s t a l vedno pri božjem grobu.

Pomni: Ako naznanjamo nekaj kot negotovo, postavimo glagol v p o g o j n i n a k l o n (p o g o j n i k).

Glagol v pogojniku spregamo tako-le:

Sedanji čas.

1. (jaz)	}	bi ostal, -a -o
2. (ti)		
3. (on, ona, ono)		

i. t. d.

Pretekli čas:

1. (jaz)	}	bi bil ostal, -a, -o
2. (ti)		
3. (on, ona, ono)		

i. t. d.

1. naloga: Spregaj: Jaz bi šel v šolo, pa sem bolan. Jaz bi pisal, pa nimam peresa. Jaz bi znal, če bi se bil učil. Jaz bi bil kupil knjigo, če bi bil imel denar.

2. naloga: Postavi v nastopnih stavkih glagole v oklepaju v pogojnik: O, da (biti) srečni vse žive dni! Lakomnik (prodati) še lastnega brata. Komarje (kovati), ako mu kdo podkve (delati). Ako ljudje ne (mreti), že davno svet (podreti). Če (biti) vsi ljudje dobri in pošteni, ne (potrebovati) postav. Ko nihče ne (skrivati), ne nihče (krasti). Ko mi sila ne (biti), te ne (prositi).

54. Krist je vstal.

Zvončki beli prikipeli
so iz tal
in po loki razzveneli:
Krist je vstal!

Veje vrba upogiblje
v bister val
in se šepetaje ziblje:
Krist je vstal!

Kvišku škorec je pogledal,
sírifotal,
da oblačkom bi povedal:
Krist je vstal!

Solnčni žarek izza gor je
prisijal
in je vest razlil na morje:
Krist je vstal!

1. naloga: Povej, katere stvari oznanjajo Kristovo vstajenje? — Komu ga oznanjajo?

Krajša oblika tretje množinske osebe.

Čebele brenčijo. — Čebele brenčé.

Cvetice cvetijo. — Cvetice cvetó.

Pomni: Nekateri glagoli imajo v tretji množinski osebi poleg daljše tudi krajšo obliko.

1. naloga: Tvorí daljšo in krajšo obliko tretje množinske osebe: bučati, častiti, dišati, govoriti, kositi, molčati, spatí, šumeti, želeti; — brati, dreti prati, rasti, žgati.

Pomni: Reči: rečejo, rekó! — peči: pečejo, pekó; — teči: tečejo, tekó; — vleči: vlečejo, vlekó.

2. naloga: Tvorí stavke s krajšo obliko tretje množinske osebe: Zajci, bežati (pred kom?). — Deklice, peti (kaj?). — Kristjani, častiti (koga?). — Kosci, kositi (kje?). — Cvetice, dišati (kako?). — Vsi ljudje, želeti si (česa?). — Otroci, brati (kaj?). — Perice, prati (kje?). — Bolniki govoriti (kako?). — Peki, peči (kaj?). Ure, teči, pa nič ne, reči.

3. naloga: Tvorí iz nastopnih glagolov krajšo obliko tretje množinske osebe ter jih uporabi v primernih stavkih: žvrgoleti, plesti, začeti, skrbeti, učiti, nesti, stati, vzeti, goretí, odpreti.

55. Setev.

Vsa zelena je ledina
in zeleno vse je polje!
Kmet na njivi že od zore
orje, seje zlate volje.

Na poljane, na planine
pomlad rož je natrosila
in drevesa je v ponosno
bujne šopke premenila.

Pomlad sveta, sij v srce mi!
Vanje sejem zrna zlata —
naj vzkale, se oplode mi,
bodi žetev mi bogata!

1. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja: Kakšna je ledina? — Kaj je še zeleno? — Kaj cvete? — Kaj še cvete? — Kje cveto cvetice? — Kje še cveto cvetice? — Kdo orje? — Kaj seje kmet? — Kaj še seje kmet? — Kdaj seje? — Kdaj še seje?

2. naloga: Tvorí po zgledu: ž e t i — ž e t e v samostalnice iz nastopnih glagolov: moliti, voliti, sejati, trgati, briti, sklanjati, spregati, pleti, obuti.

3. naloga: Tvorí samostalnice iz glagolov v oklepajih: Kmet se jeseni veseli bogate (žeti). Ob (trgati) je v vinogradu veselo življenje. Kakršna spomladi (sejati), taka bo jeseni (žeti). (Moliti) je povzdigovanje duha k Bogu. Brivec ima ostre (briti). Materin blagoslov otrokom hiše zida, očetova (kleti) jih pa podira. Siromak ima slabo obleko in raztrgano (obuti).

Pridevni deležnik.

Cvetke diše. — Dišeča cvetka nam je ljuba.

Pomni: Pridevni deležnik tvorimo, ako tretji množinski osebi pristavimo končnico -č, (-ča, -če).

Pridevne deležnike sklanjamo kakor pridevnike.

1. naloga: Tvori iz nastopnih glagolov najprej 3. osebo množine (kjer je mogoče, krajšo obliko), potem pa pridevni deležnik istega glagola: govoriti, molčati, spati, buditi; rasti, žgati, cveteti, peti; dihati, plavati, poslušati, lajati.

2. naloga: Tvori iz glagolov v oklepajih pridevne deležnike: Strašen je pogled na (goreti) hišo. (Cveteti) drevesa nas razveseljujejo. (Dihati) človek ni mrtev. Pred oltarjem vidimo dve (klečati) ženi. Po vodi švigajo (plavati) ribe. V (dreti) vodah jih je že mnogo utonilo. Imej odprte roke za (trpeti) brata! Zvečer radi poslušamo (žvižgati) kosa. (Peti) deklice rajajo po travniku. (Teči) vode so čistejše od (stati). Otrok se boji (peči) kopriv. (Bati se) pes huje laja nego grize. (Dišati) vijolice se ponižno skrivajo. Pes je zasledil (spati) zajca. (Stati) mlin ne hasne.

56. Gospodarsko orodje.

Zbolel je gospodar. Moral je v posteljo. Orodje je bilo tega prav veselo, saj mu ni bilo treba več delati. Vse na dvorišču je počivalo.

Nekega jutra pa začne sekira tožiti: »Joj meni! Na zemlji ležim. Rja me já. Roč mi že gnije!«

Motika pristavi: »Tudi meni ni najbolje.«

Lopata trdi: »Meni se godi še slabše.«

»Ves bom razpadel,« zastoče plug.

»Meni pa bodo izpadli vsi zobje,« reče brana.

»Tudi mene bolé zobjé, ker so mi sedaj tako topi«, zajoka žaga.

Klešče rekó odločno: »Jaz sploh ne zdržim več, čeprav ne zinem!«

»Kolo sem izgubil,« joče voz, »in lestvi sta mi že čisto polomljeni!«

Tedaj pa pride kmet, ki je že okreval. Zveseli se orodje in vzklikne: »Pozdravljamo te, dobri naš gospodar! S teboj in za tebe hočemo delati in v delu ozdraveti!«

1. naloga: a) Naštej orodje, o katerem čitamo v gorenjem sestavku! — b) Povej, kaj delamo s posameznimi orodji!

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne samostalnice iz gorenjega sestavka: — ni bilo treba več delati. Rja je —. Roč gnije —. — ni najbolje. — se godi še slabše. — bo razpadel. — bodo izpadli zobjé. Tudi — bolé zobjé. — sploh ne zdrže več. — je odpadlo kolo.

3. naloga: Imenuj glagole, ki so v gorenjem sestavku, v nedoločniku in v 1. osebi ednine sedanjega časa ter določi pri vsakem, ali je dovršni ali nedovršni glagol!

4. naloga: Tvori pridevne deležnike iz nastopnih glagolov: delati, počivati, tožiti, ležati, gniti, trditi, reči, boleti, jokati.

Trpni deležnik.

Kmet je popraval voz. — Voz je popravljen.

Roč je zgnil. — Roč je zgnit.

Pomni: Trpni deležniki se končujejo na -en, (-ena, -eno), -n, (-na, -no) ali na -t, (-ta, -to).

1. naloga: Tvori trpne deležnike iz nastopnih glagolov: spisati, izruvat, posekati, razklati, prečitati, posušiti, obljubiti (-ljen), razdeliti; zašiti, zasuti, razriti, odpreti, umiti, obuti, podreti, zapreti, prešteti.

2. naloga: Postavi glagole v oklepajih v primerne oblike: Učenec je (spisati) nalogo. Naloga je (spisati). Učitelj je (zapreti) neposlušnega učenca. Len učenec je večkrat (zapreti). Mati je (umiti) otroka. Priden otrok je vedno (umiti). Drvarji so (posekati) več dreves. V gozdu leže (posekati) drevesa. Bog je (obljubiti) Zveličarja. (Obljubiti) Zveličar se je rodil v Betlehemu. Kosec je (nabrusiti) koso. Kosa je (nabrusiti). (Odpreti) vrata! Vrata so že (odpreti). Deček je (ubiti) steklenico. Za plotom leži (ubiti) steklenica.

57. Kako je kralj Peter I. Osvoboditelj spoštoval kmetiški stan.

Ko so zasedli premočni sovražniki vso Srbijo, je moral tudi sivolasi kralj Peter prebivati v tujini. Nekoč je rekel: »Mene sovražijo nasprotni vladarji. Zaničljivo mi očitajo, da je bil moj praded kmet. Jaz pa pravim očito vsemu svetu: Moj ljubljeni srbski narod je kmetiški narod. Jaz sem bolj ponosen na svoj kmetiški rod nego na svojo kraljevsko krono!«

Tudi mi smo kmetiški narod in ponosni smo na svojega prvega narodnega kralja Petra I. Osvoboditelja!

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdo je zasedel vso Srbijo? — Kje je moral takrat prebivati kralj Peter? — Kdo je sovražil kralja Petra? — Kaj so mu sovražni vladarji očitali? — Kaj je kralj Peter na to odgovoril? — Na kaj je bil kralj Peter ponosen? — Na koga smo pa mi ponosni?

2. naloga: Tвори po zgledu: o s v o b o d i t i — o s v o b o d i t e l j izpeljane samostalnike iz nastopnih glagolov: boriti, braniti, krotiti, krstiti, ravnati, hraniti, čitati, mučiti.

3. naloga: Tвори iz glagolov v oklepajih primerne samostalnike: Vsaka šola ima svojega (voditi). Starši so naši (rediti). Rokodelci so (izdelovati) raznih človeku potrebnih predmetov. Imenuj nekatere (pisati)! (Učiti) so naši (vzgojiti). (Voditi) srednjih šol se imenujejo (ravnati).

4. naloga: Povej po zgledu: K d o r i m a s i v e l a s e, j e s i v o l a s, kakšen je, kdor ima črne lase, črne oči, golo glavo, široka pleča, bister um, slab um, dolga ušesa, visoke noge.

5. naloga: Tтвори iz besed v oklepajih zložene pridevnike: Ta učenec je prav (bister um) deček. (Gola glava) jastreb je ptica roparica. Komu je (dolga ušesa) osel podoben? Otroci pijancev so večinoma (slab um). Ta (črne oči) deklica je moja sestra. (Široka pleča) junak se nikogar ne boji. Ali ste že slišali pravljico o (zlati lasje) kraljičini? Pes preganja (brze noge) zajca. Nekateri učenci so zelo (trda glava). Zdravi otroci so (rdeča lica). (Tanke noge) srna je zelo plaha žival.

Namenilnik.

Pomni: Namenilnik se končuje na **-t** in ga rabimo samo v takih stavkih, kjer se pripoveduje o kakem p r e m i k a r j u.

1. naloga: Postavi glagole v oklepajih v namenilnik: Hlapec je šel na travnik (kositi). Pojdi v sobo (učiti se)! Dete gre zvečer kmalu (spati). Deček teče zdravnika (klicati). Hribolazec se je napotil na gore (občudovati) lepo naravo. Ženjice hité na polje (žeti) žito. Oče se je peljal v mesto (kupiti) novo obleko.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne glagole v namenilniku: Dekla gre na potok perilo —. Oče in sin sta šla v gozd drva —. Mačka gre miši —. Pes teče ustreljenega zajca

— Star mož hodi — od hiše do hiše. Skoči v prodajalnico bankovec —! Pastir žene krave —. Mati je prišla vrata —. Hči gre večerjo —. Pozimi se hodimo —.

58. Bog, porosi!

Bog, porosi s hladnim dežjem
mi zeleno polje,
da po njivah mlado žito
bo rodilo bolje!

Bog, zalij ga, pade rosa
naj iz zarje zlate —
šla bo rž, pšenica v klasje
kot nevesta v svate!

Z majskim dežjem blagoslovi,
Bog, mi kruha kos —
v Tvojo čast se bo jeseni
bliskal zlati voz!

Naloga: Povej o vsakem nastopnih glagolov, ali je dovršni ali nedovršni glagol: porositi, rositi; roditi, obroditi; zaliti, liti; pasti, padati; iti, hoditi; blagosloviti, poblagosloviti; bliskati se, zabliskati se.

Glagolnik.

Pridni otroci se radi u m i v a j o.

U m i v a n j e je zdravju koristno.

Pomni: Besedo, ki izraža dejanje v samostalniški obliki, imenujemo g l a g o l n i k.

Glagolnik se tvori iz trpnega deležnika z obrazilom -j e.

1. naloga: Tvori glagolnike iz nastopnih glagolov: skrivati, ležati, bahati, kopati, risati, zidati, dihati, govoriti (-jenje), živeti (-ljenje), šteti, misliti.

2. naloga: Tvori iz glagolov v oklepajih glagolnike: (Čitati, pisati in računati) so učni predmeti. Otroke veseli (igrati). S (poležavati) se omehkužimo. Dolgo (sedeti) ni zdravo. (Gibati) nas krepi. (Spati) je človeku potrebno. (Darovati in povzdigovati) sta dela sv. maše. V gozdu se glasi veselo (peti) ptičev. Na veliki petek se spominjamo Kristusovega (trpeti). (Po-

trpeti) železna vrata prebije. Z (drgniti) se tvori toplota. Dekleta se morajo učiti (kuhati in šivati). Pridne otroke veseli (učiti).

59. Binkošti.

Janko pojde k birmi. Krojač mu je prinesel novo obleko, botrček mu je pa poslal nove čevlje. To je bilo veselja v hiši!

Vsi so se sukali okoli Janka. Mati mu je pomagala oblačiti lepo zlikano srajco. Oče mu je prinesel iz omare nov slammik. Sestre so mu zapenjale čevlje. Komaj so mu še pripeli rožo na prsno stran, je že potrkal boter na vrata. Bil je prav dobre volje in je vprašal birmanca: »No, Janko, česa si pa želiš?«

Janko se je namuznil in ni ničesar odgovoril. »Glej, podarim ti srebrno uro, a pazi, da je ne potareš!« Vsa družina se je začudila lepemu darilu; nikomur pa ni srce tako veselo utripalo kakor Janku. Bilo je čas iti v cerkev.

Ko sta se vrnila od birme, je prinesel Janko s seboj zavoj najlepših in najslajših reči. Pripovedoval je sestram, kako ga je udaril škof na lahno po licu in ga potem pobožal. Pri tem mu je uhajala roka vedno v telovnikov žep. Zdaj pa zdaj je potegnil uro iz njega in jo nastavljal k ušesom. Prikradel se je v sobo in jo izkušal odpreti — ali o joj, zdrknila mu je iz rok in — čof! — padla mu je na tla; a na srečo se ni razbila. Prestrašen jo je pobral in jo nesel materi shranit, zakaj Bog ne daj, da bi jo že prvega dne potrl.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kam je šel Janko? — Katera nova oblačila je dobil? — Kdo je šel z njim k birmi? — Kdo ga je birmal? — Kaj mu je boter podaril? — Kaj se mu je zgodilo z uro? — Komu jo je nesel shranit?

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne trpne deležnike: Botrček je poslal Janku čevlje. Janko je bil vesel — čevljev. Sestra mu je čevlje zapela. Čevlji so že —. Mati mu je zlikala srajco. Janko je oblekel — srajco. Sestra mu je pripela rožo na prsi. Šel je s — rožo v cerkev. Boter mu je podaril sre-

brno uro. Janko je ogledoval — uro. Škof je birmal otroke. Otroci so bili —.

Besedna družina.

Učitelj uči in otroci se učé. Učitelj je naučil otroke čitati, naučili so se pa tudi pisati in računati. Mojster bo izučil dečka mizarstva. Vajenec se bo izučil čevljarstva. Kdor uči, je učitelj ali učiteljica. Kdor se uči, je učenec ali učenka. Mladino veseli učenje. Kdor se mnogo uči, postane učen. Učen mož je učenjak.

Pomni: Učiti, učiti se, naučiti, naučiti se, izučiti, izučiti se, učitelj, učiteljica, učenec, učenka, učen, učenje, učenjak je besedna družina.

1. naloga: Tvorí stavke z besedami nastopne besedne družine: pisati, spisati, napisati, prepisati, izpisati, odpisati, vpisati, pripisati, zapisati, pisanka, spis, spisovnica, pismo, pisatelj, pisanje, pisar, pisarna.

2. naloga: Poizkusi zbrati še več besednih družin!

60. Češnje.

Pred našo hišo stoji velika češnja. Kako krasna je spomladi, ko je posuta z belim cvetjem! Kakor ogromen šopek se mi zdi. Čebelice in druge žuželke šumijo po njej in nabirajo sladki med.

Posamezni cveti so v šopkih na dolgih pecljih. Cvetišče nosi na robu pet nazaj zavihanih čašnih listkov, pet belih venčnih listkov in mnogo prašnikov. Na dnu cvetišča je prost pestič s plodnico, vratom in brazdo.

Kmalu porumene cvetni listki in veter jih odnaša, da se nam zdi, kakor bi snežilo. Iz plodnice pa se razvijejo češnje, ki so v začetku drobne in zelene, pa hitro rastejo ter se začno čez poldrugi mesec rdečiti in zoreti. Oj, kako lepo je šele tedaj češnjevo drevo!

Ko so pa češnje za silo dozorele, že splezam na drevo in od tedaj sem mu vsakdanji gost. Saj so češnje prvi sad in kako dober! Tiste, ki jih ne morem doseči, rad privoščim škorcem, vrabčkom in drugim pticam. Čudno pa se mi vidi

res, da drozg odlušči meso in jé — koščice. No, tako pa skrbi, da raznaša seme.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je češnja? — Kakšne barve je cvetje? — Katere dele ima cvet? — Kdo nabira po cvetju med? — Kaj se zgodi s cvetnimi listki? — Kaj se razvije iz plodnice? — Kakšne so češnje v začetku? — Kakšne so pozneje? — Kdo rad zoblje rdeče češnje?

2. naloga: Sklanjaj: dolg pecelj, pridna čelica, češnjevo drevo in uporabi posamezne sklone v primernih stavkih!

3. naloga: Tvori po zgledu: rdeč — rdečiti glagole iz nastopnih pridevnikov: rumen, rujav, siv, bel, črn, dolg (daljši), kratek (krajši), gluhi, slepi, veder, suhi, grenek, temni, rjav, svetel, živ, slab.

4. naloga: Tvori iz pridevnikov v oklepajih primerne glagole: Češnje že (rdeč). Jeseni listje (rumen) in trava (rujav). Z nezmernostjo si ljudje (kratek) življenje. Spomladi drevje (zelen). Solnčni žarki (zlat) vrhove gorá. Nebo se je (po-temni). Dedku so lasje (o-sivi). Zidar je (pre-bel) šolsko sobo. Lepo petje še žalostnega človeka (raz-veder). Poletno solnce (iz-suh) vso zemljo. Železo v vlagi (za-rjav). Zobe si moramo po jedi (o-čisti). Čevlje moraš dobro (po-črni). Tolšča se na hladnem kraju hitro (s-trdi).

61. Uganka.

Kakor sneg najprej sem bela
in nato ozelenela;
slednjič kakor kri žarim,
tudi tebi prav dišim.

Krajevni prislove.

Tu vidite sliko kralja Petra Osvoboditelja. — Kje?

Obesi jo tja!

— Kam?

Pomni: Nepregibne besede, ki odgovarjajo na vprašanja: kje? kam? kod? (odkod? dokod?), imenujemo krajevne prislove.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih krajevne prislove: Jabolko ne pade daleč od jablane. Kukavica je zgoraj pepelasta. Od daleč se čuje zamolkel grom. Ali si bil doma? Smrt povsod za nami hodi. Tod se izprehajam najrajši. Drugod so

višje gore od naših. Previdnost nikjer ne škoduje. Ti sedi semkaj, tvoj součenec naj sede tjakaj! Bogu se ne moremo nikamor skriti. Vsaka pot ne drži domov. Od nikoder ni rešitve. Urino nihalo niha s e m i n t j a.

2. naloga: Uporabi nastopne krajevne prislove v kratkih stavkih: tukaj, tamkaj, spredaj, zadaj, znotraj, zunaj, notri, vun, odkod, dokod.

62. Bodi postrežljiv!

Ob poti se igrajo otroci. Mimo pride popotnik. Ustavi se, se obrne do otrok in vpraša: »Kdo mi zna pokazati pot do vaškega župana?«

»Jaz vam jo hočem pokazati,« reče Marko in gre s tujcem. Odvede ga prav v vas do hiše vaškega župana in reče: »Tukaj stanuje gospod župan. Kar povprašajte v hiši! Pa zbogom!«

»Stoj!« mu odvrne popotnik in seže v žep. »Tu imaš desetico za svoj trud!«

»Lepa hvala, denarja ne vzamem!« reče Marko. »Za ta mali trud res nočem plačila.«

»To je lepo, deček!« ga pohvali tujec. »Le vedno bodi tako postrežljiv!«

Ko se Marko vrne med tovariše, jim brž pove, kako ga je tujec pohvalil. Vsi se razvesele tega lepega poročila.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja; Ali imamo v naši občini župana? — Kako se piše naš gospod župan? — Kdo ga pozna? — Kje stanuje? — Kje ima svojo občinsko pisarno?

2. naloga: Spregaj: Igram se z otroki ob poti. Ustavim se in se obrnem do otrok. Vrnem se med tovariše. Razveselim se lepega poročila.

Časovni prislov.

V č e r a j so iz vseh hiš razobesili trobojnice. — K d a j ?
Visele bodo d o j u t r i. — D o k l e j ?

Pomni: Nepregibne besede, ki odgovarjajo na vprašanja: kdaj? odklej? doklej? imenujemo časovne prislove.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih časovne prislove: Hitimo zgodaj na delo! Oh, kmalu mine čas mladosti. Nesreča nikoli ne praznuje. Danes meni, jutri tebi. Davi je bila huda slana. Zvečer solnce zahaja. Doslej še nismo stradali. Tudi slepa kokoš včasih zrno najde. Dober mlin vedno klepeče. Kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri! Brat je prišel pozno iz mesta. Nikdar še nisem bil tako vesel kakor včeraj.

2. naloga: Uporabi nastopne časovne prislove v kratkih stavkih: sedaj, drevi, sinoči, precej, rano, odslej, vselej, zmeraj.

63. Mravlje.

Na travniku je bilo vedno bolj veselo. Pribrenčale so marljive čebele. Kakor majhni zrakoplovi so letale od cvetice do cvetice in pile sladko medico. Više v zraku pa so prhutali pisani metulji. Solnčni žarki so že popili rosne kapljice.

Tedaj se srečata čisto doli v rosni travi mravlji. Prva je nosila v močnih kleščah bel jajčast mehurček, druga pa je vlekla velikansko iver.

»Kam pa tako hitite, botra?« vpraša prva mravlja.

»Ej, silo imam, silo!« odvrne druga. »Ponoči se nam je v mravljišču podrl kos stropa. Zdaj pa znašamo bruna, da popravimo škodo. Kam pa vi?«

»Vendar vidite, da nesem zarod na zrak. Solnca se hoče deci, da postane močna.«

»To je res. Pa zbogom, botra!«

In mravlji se razideta.

1. naloga: Povej, kaj so delale čebele, kaj so delali metulji, kaj je delala prva mravlja in kaj je delala druga mravlja?

2. naloga: Postavi nastopne stavke v množino: Marljiva čebela leta od cvetice do cvetice. V zraku prhuta pisan metulj. Solnčni žarek pije rosne kapljice. Mravlja nosi jajčaste mehurčke. Mravlja znaša bruna, da popravi škodo.

3. naloga: Postavi stavke 2. naloge (v ednini in v množini) v pretekli in v prihodnji čas!

Načinovni prislov.

»T a k o piši!« pravi učitelj učencu. — K a k o?
 Nezadovoljnež nima nikdar d o s t i. — K o l i k o?
 S e v e d a bom čital to knjigo. — A l i?

Pomni: Nepregibne besede, ki odgovarjajo na vprašanja: kako? koliko? ali? imenujemo n a č i n o v n e p r i s l o v e.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih načinovne prislove: Ne govori drugače, kakor misliš! Burja pozimi silno brije. Jutri te gotovo obiščem. Ljudje si pridejo večkrat navzkriž. Ne jej preveč! Brata ni doma, morda je pri sosedu. Lažnik govori vedoma neresnico. Naloži si le toliko, kolikor moreš nesti! Sinček komaj dohaja očeta. Mornar se zaman upira silnim valovom. Siromak vozi samotež drva iz gozda.

2. naloga: Uporabi nastopne načinovne prislove v kratkih stavkih: nalašč, narobe, skrivaj, dokaj, jako, zares, bržkone, menda, vsaj.

Deklica l e p o poje; deček s p r e t n o telovadi.

Pomni: Za n a č i n o v n e p r i s l o v e rabimo dostikrat tudi p r i d e v n i k e s r e d n j e g a s p o l a.

3. naloga: Pretvori pridevnike v oklepajih v načinovne prislove: Učenci morajo (vljuden) pozdravljati. Dete (pobožen) moli. Ti me nisi (pazljiv) poslušal. Odgovarjaj (glasen in razločen)! Meščani se (lep) oblačijo. (Dober) premisli vsako reč, predno začneš! Spomladi trava (bujen) raste. Solnce poleti (vroč) pripeka. Protí vodi je (težek) plavati. Pod drevesom je (prijeten) počivati. Jagnje (vesel) poskakuje po trati.

64. Čebelica in čmrlj.

Na dišeči cvetki sta se sešla čmrlj in čebela.

»Uj, čebela,« pravi čmrlj, »kako si ti suha! Poglej mene, kako sem debel in rejen! Kaj pa delaš z medom, ki ga nabiraš po cvetju? Ali ga ne poješ sama?«

»O ne!« odgovori čebelica, »dajem ga tudi drugim!«

»To si bedasta!« reče nato čmrlj, »jaz ga pa sam pojem. Čemu bi ga dajal drugim? Zato pa sem tudi životen in rejen, hm, ti si pa kakor trska!«

»Naj bom kot trska, zato me pa tudi ljudje ljubijo bolj nego vse druge živalce moje vrste. Tebe pa se boje in te ne marajo,« odgovori čebelica in odleti proti ulnjaku.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj sta čebela in čmrlj? — Kje sta se sešla? — Kaj sta delala na cvetki? — Komu da čebela med? — Kaj stori pa čmrlj z njim? — Koga zato ljudje ljubijo? — Koga pa ne marajo?

2. naloga: Povej, iz katerih glagolov so nastopni glagoli izpeljani: sniti se, pogledati, nabirati, pojesti, odgovoriti, odleteti.

Vzročni prislov.

Jemo z a t o, da živimo; a ne živimo z a t o, da jemo.

— Z a k a j?

Pomni: Nepregibne besede, ki odgovarjajo na vprašanje: zakaj? imenujemo v z r o č n e p r i s l o v e.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih vzročne prislove: Junake slavimo zategadelj, ker so se žrtvovali za domovino. Bog nam ne pošilja nadlog vselej le zato, da bi nas ponižal, ampak dostikrat zategadelj, da nas povzdigne. Včeraj sem bil bolan, zaradi tega sem ostal doma. Zdaj se smeš igrati, torej bodi vesel! Lažniku nihče ne verjame, zato ne lažite!

2. naloga: Določi v nastopnih stavkih a) krajevne, b) časovne, c) načinovne in č) vzročne prislove: Ponoči in skrivaj se priplazi tat k hiši. Majhen lonček hitro vzkipi. Turki so nenadoma planili v deželo. Počasi tudi daleč prideš. Najprej hlev, potlej kravica. Zunaj lep, znotraj slep. Govoril je vedoma neresnico, torej je lagal. Pesnike slavimo zato, ker so duševni voditelji svojega naroda. Ti si nepazljiv, zaradi tega stoj! »Danes tukaj, jutri tam«, poje popotnik. Včasih teče pes, včasih zajec. Božja pomoč se kaže povsod.

65. Lenka.

Lenka se šeta —
metla pometa;
Lenka počiva —
igla ji šiva;

Lenka pred duri —
 peč se zakuri;
 a kokotiček
 skoči v lončiček,
 leže v ponvico,
 dvigne glavico:
 »Lenčica, Lenka,
 kikeriki!
 Sem že pečenka,
 jest se mudi!«

1. naloga: Odgovori na nastopna vprašanja: Kdo se šeta, (pometa, počiva, šiva, kuri, skače, leži, jé)? — Kje se šetam, (pometam, počivam, šivam, kurim, skačem, ležim, jem)? — S kom ali s čim se šetamo, (pometamo, šivamo, kurimo, jemo)? — Kaj pometate, (šivate, kurite, jeste)?

2. naloga: Tvorí iz nastopnih nedovršnih glagolov dovršne ter uporabi oboje v primernih stavkih: šetati se (na-), počivati (od- si), šivati (pri-), kuriti (za-), jesti (po-), pometati (-sti), skakati (skoč-), ležati (leč-), dvigati (-gniti).

IV. Poletje.

66. Poletna.

Ej, to zlato žitno polje —
 klas se klasu pripogiblje,
 in škrjanec se nad njivo ziblje
 ter se smeje dobre volje.

Ej, to zlato žitno polje —
 v žitu rdeča roža,
 ki jo vetrič ljubeznivo boža,
 kakor mati ne zna bolje.

Ej, to zlato žitno polje —
 v žitu pedpedika,
 ped za pedjo skrivši se umika
 prepelica čez podolje.

1. naloga: Sklanjaj: pšeničen klas, rdeča roža, žitno polje. — Uporabi posamezne sklone v primernih stavkih!

2. naloga: Tvorí po zgledu: ljubezen — ljubezniv izpeljane pridevnike: črv, laž, snet, plesen, milost, šala (-ljiv), škoda, most (nepre-), dobrota.

Stavek.

Poleti zori zlato žito.

Kdo pozna vsa žita?

Oj, kako krasno je bogato žitno polje!

Ženjice, veselo vihtite svoje srpe!

Naj bi nam Bog ne poslal pogubne toče!

Pomni: Stavki so: povedni, vprašalni, klicalni, velelni in želelni.

Na konec povednega stavka stavimo piko, na konec vprašalnega stavka vprašaj, na konec klicalnega, velelnega in želelnega stavka pa klicaj.

1. naloga: Določí nastopne stavke: Ali drži ta pot v mesto? Oj, kako hrabro so se bojevali naši junaki! Vsak pometaj pred svojim pragom! Naj bi nam Bog bil milostiv! Dober počitek je pol dela. Kako lepo nam solnce sije! Sloga naj vlada med nami! Kdo je naš vladar? Z Bogom začni vsako delo! Od rok do ust je dolga pot. Kako veselo žvrgoli škrjanček visoko v zraku! Kdaj je dan najkrajši? Da bi mi starši še dolgo živeli! Ponižni je mil Bogu in ljudem. Ogibajte se slabe družbe!

2. naloga: Pretvori nastopne stavke v vprašalne, klicalne, velelnne in želelne: Otrok sluša svoje roditelje. Konj nese pokonci svojo glavo. Solnce jasno sije. Njiva je lepo obdelana.

3. naloga: Pretvori stavke 1. naloge v drugačne (n. pr. povedne v vprašalne, klicalne v želelne i. t. d.)!

Moj oče orje.

Tvoj oče ne orje.

Naš plug je nov.

Vaš plug ni nov.

Tvoj brat hoče peti.

Moj brat noče peti.

Vaš pes ima dolgo dlako.

Naš pes nima dolge dlake.

Pomni: Stavki so trdilni ali pa nikalni.

V nikalnih stavkih postavimo pred glagol nikalnico »ne«.

Z glagoli »sem, hočem, imam« zrašča nikalnica »ne« v »nisem, nočem, nimam«.

4. naloga: Pretvori nastopne trdilne stavke v nikalne: Mlinska kolesa se vrte. Včeraj je ves dan deževalo. Oče pojde jutri v mesto. Hlapec je sklepal koso. Kosci bodo šli kosit. Žito bo že kmalu zrelo. Naš hlapec je priden delavec. Učenca sta spisala nalogo. Danes se hočemo igrati. Ali imate vsi knjige? Zdaj računajte! Ti imaš mnogo prijateljev. Nekateri ljudje so zelo potrpežljivi. Zakaj hočeš iti k sosеду?

5. naloga: Pretvori nastopne nikalne stavke v trdilne: Danes nimamo računstva. Vidva nimata prave knjige. Sedaj nočeva počivati. Sosedova dečka nista vedno poslušna. Ti otroci niso lačni. Kosec nima skrhane kose. Kdaj nimate pouka? Včeraj nisem bil v šoli. Zakaj nočeš čitati? Letos ni mnogo sadja.

67. Kres.

To so imeli dan pred kresom naši pastirji opravka! Dopoldne in popoldne so nabirali na paši v gozdu drv in vejevja. Vse to so zlagali na vrhu hriba v visoko grmado, da jo zažgo za kres.

Po večerji, ko je že legel mrak na zemljo, se je začelo gori na hribu nekaj svetlikati, kakor da bi čepela tam majhna kresnica. Toda ta luč se je vedno bolj širila in dvigala — in na hribu je visoko zaplapolal — kres.

Nekdo je imel pri sebi orglice in veselega petja, vriskanja in rajanja ni hotelo biti konca ne kraja.

Ali svetli kolobar okrog kresa se vedno bolj krči. Polagoma otemnevajo stvari, ki so se prej tako natanko videle v svetli luči. Plamen peša, pada, ugaša . . .

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kakšno opravilo so imeli pastirji dan pred kresom? — Kdaj so zažgali kres? — Kako so se zabavali pri kresu?

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne glagole v trpnem deležniku: Pastirji nabirajo drva. Drva so —. Vejevje zlagajo vrh hriba. Vejevje je —. Zvečer zažgo kres. Kres je —. Ljudje hvalijo pastirje. Pastirji so —. Preden odidejo, pogasijo ogenj. Ogenj je —.

Določeni glagol.

- Zažgati. — Pastirji zažgo kres.
 Zaplapolati. — Plamen je visoko zaplapolal.
 Biti. — Mladina je zelo vesela.

Pomni: Glagol ima nedoločeno obliko (nedoločnik) in določeno obliko (določeni glagol).

1. naloga: Imenuj več glagolov v nedoločeni obliki!

2. naloga: Uporabi nastopne glagole v določeni obliki v primernih stavkih: grizti, vpiti, metati, reči, lupiti, sekati, priti, zakuriti, kovati, odpreti, naložiti, zažgati.

Kmetič vstaja v rani uri. V mraku lega truden spat. Delo je rodilo uspeh.

Pomni: V vsakem stavku je določeni glagol. Brez določenega glagola ni stavka.

3. naloga: Imenuj v nastopnih stavkih določene glagole: Velika vročina je minila. Zrak je hladnejši. Dnevi se krajšajo. Prišla je jesen. Listje po drevju rumeni. Kmet pospravlja s polja še zadnje sadeže. Nebo pokrivajo temni oblaki. Začenja se čas deževja. Ptice selilke hite v tople kraje. Želimo jim srečno pot!

4. naloga: Postavi namesto črtic primerne določene glagole: Kam — učenec? — si nov zvezek! Jutri — nedelja. Ob nedeljah — iti k maši. Kje — včeraj? Včeraj — v mestu. Lovci — divjačino. Poljedelec — ozimino. Ali — svojega učitelja? Jabolko — rdeče. Hruški — sladki. Hlapca — drva. Ne — svojih staršev! Človek — dušo in telo. Duše ne —. Kdo vse —? Naloge — čedno pisati.

68. Kosec.

Prepelica prepelí,
 ko še ni minila rosa;
 kosec travico kosí,
 v solncu se mu sveti kosa.

Pot, ki čelo mu rosi,
 si obriše, koso brusi;
 kadar se mu dobra zdi,
 razkoračen jo poskusi.

Travne bilke padajo,
vmes sirotice cvetice;
glávice pokladajo
petelinčki in zlatice.

Padaj, padaj travica,
sivka suho bo hrustála;
pridna naša kravica
mleka bo obilo dala.

1. naloga: Imenuj v nastopnih stavkih določene glagole: Prepelica prepeli v gostem žitu. Svetla rosa je minila. Kosec kosi visoko travo. Kosa se sveti v solncu. Pot rosi koscu čelo. Kosec si je pot obrisal. Travne bilke padajo. Sivka bo seno hrustála. Kosec brusi jekleno koso. Pridna kravica bo dala obilo mleka. Cvetice pokladajo pisane glavice.

2. naloga: Tvori po zgledu: k o s i t i — k o s e c izpeljane samostalnike iz nastopnih glagolov: jezdit, kupiti, gosti, piti, moriti, svetovati, tkati, poslati, učiti, utopiti, plezati, ceniti.

3. naloga: Tvori iz glagolov v oklepajih primerne samostalnike: Slavec je naš najboljši (peti). Dober govornik ima navadno mnogo (poslušati). Devet (igrati) še enega petelina ne redi. Grajski (loviti) je dober (streljati). Oče je šel k (briti). Dober (piti), slab (delati). Ne bodi za vsako reč (kupiti)! Starši so naši najboljši (svetovati). Angeli so (poslati) božji. (Utopiti) so potegnili iz vode. (Kriti) pokriva streho. Duhovniki so (oznanjevati) božje besede. Izpod hriba izvira več srebrnočistih (vreti).

Povedek.

Kosec k o s i .

Trava p a d a .

Pomni: Določeni glagol p o v e, da oseba, stvar ali reč kaj dela. Zato imenujemo določeni glagol v stavku p o v e d e k.

1. naloga: Poišči v nastopnih stavkih povedke: Hodimo v šolo. Učenci smo. Učitelj nas uči. Jaz čitam. Ti si računala. Jutri boste telovadili. Učenec se mora pridno učiti. Sedi mirno! V šoli ne smem šepetati. Šola je naša dobrotnica. Ne zamujajmo šole! Len učenec se le malo nauči. Ali znaš lepo pisati? Vstanite!

2. naloga: Uporabi te-le glagole kot povedke v nastopnih stavkih: biti, boleti, držati, pometati, prebiti, segati, škodovati.

veljati, verjeti, zanetiti. — Prava snaga ne — samo do praga. Sloga — od Boga. Mala iskra — velik ogenj. Vsak — pred svojim pragom! Snaga in red — pol zdravja. Krpa hišo —. Lažniku še resnice ne —. Poštenje več — nego sto oral sveta. Tat in lažnik — rojena brata. Previdnost nikjer ne —. Po slabi tovarišiji rada glava —. Potrpljenje železna vrata —.

69. Žito.

Po polju se vije pot. In po poti korakajo veseli šolski otroci s svojim učiteljem. Radovedno se ozirajo na desno in levo in poslušajo, kaj jim učitelj razklada.

»Glejte, na tej njivi raste pšenica! Kmalu bo zrela. Le pogledjte, kako se že pripogiba polno klasje! Jerica, kaj pa dobivamo iz pšenice?«

»Kruh,« odgovori Jerica.

»Kako pa to?« vpraša učitelj.

»Zrelo pšenico požanjejo in osuše v kozolcih. Potem jo zmlatijo na podu. Zrnje očistijo s posebnim strojem. Nato ga zmeljejo v mlinu. Iz mlina pripeljejo moko za kruh in otrobe za klajo živini,« pripoveduje Jerica.

»Pridna Jerica! Kdo ve povedati, kakšne rastline nam še dajejo krušno moko?« vpraša učitelj.

»Rž in ječmen,« zakličejo otroci.

»Vidite, na oni njivi raste ječmen in tam na tretji rž,« razkazuje učitelj.

»Oj, kako lepe cvetice rastejo vmes!« vzklikne Franjica.

»Te cvetice so: modriš, kokolj, poljski mak in slak,« uči učitelj. »Res so lepe, a plevel so, ki škoduje žitu. Pšenico, ječmen in rž nazivljemo namreč z imenom žito.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj so pšenica, ječmen in rž? — Kje raste žito? — Kdo požanje žito? — Kje ga posuše? — Kdo ga omlati? — Kje ga zmeljejo? — Kako imenujemo zmleto žito? — Kaj napravi mati iz moke? — Kaj je kruh? — Katere cvetice rasto med žitom? — Kako imenujemo te cvetice?

2. naloga: Poiščite v gorenjem berilnem sestavku določene glagole in tvorite z njimi kratke stavke!

Najkrajši stavek.

Pojemo. — Se smehljajo. — Diši. — Trgajte!

Pomni: Določeni glagol sam je najkrajši stavek.

Naloga: Izpremeni te-le nedoločnike v najkrajše stavke: a) v različnih oblikah sedanjega časa: klicati, paziti, rezati, davati, stresati; b) v različnih oblikah preteklega časa: pokušati, začeti, kupiti, saditi, nositi; c) v različnih oblikah prihodnjega časa: jesti, piti, se veseliti, hvaliti, prepevati.

70. Pot do kruha.

Kmetič je seme vsejal,
Bogec je solnce poslal,
dežek in vetrček vmes,
blagoslov svoj iz nebes.

Prišel ženjičic je trop,
žele so, vezale snop.
Kmalu je cepec zapel,
mlinar nam žito semlel.

Mati je spekla nam kruh,
kruh pri nas nikdar ni suh.
Prosimo vsak dan Boga,
da bi ne zmanjkalo ga.

Naloga: Postavi namesto črtic primerne povedke: Kmet — seme. Bog — gorko solnce. Dež in veter — svoj blagoslov. Nato — ženjice. One — žito. Žito — v snope. Kmalu potem — cepec. Mlinar — žito. Mati — kruh. Pri nas kruh — suh. Vsak dan — Boga. Da bi nikdar ne — kruha!

Osebek.

J e m kruh.	— Kdo? — Jaz.
P r o s i t e Boga zanj!	— Kdo? — Vi.
B o d i mu hvaležen!	— Kdo? — Ti.

Pomni: Določeni glagol (povedek) izraža tudi glagolsko osebo.

Glagolsko osebo imenujemo stavkov o s e b e k.

Osebkina ne izražamo vedno s posebno besedo.

1. naloga: Poišči v nastopnih stavkih povedke in določi pri vsakem glagolsko osebo (osebek): Včeraj sva bila v mestu. Pišite nalogo! Dobil sem novo knjigo. Ali se rada uči? Z lažjo si žalil učitelja. Jutri bomo prišli k vam. Rad čitam lepo pesem. Si že bil v Ljubljani? Prihodnje leto bova šla v gimnazijo. Tega niste prav zapisali. Ali bosta marljiva? Učenci smo. Odgovori glasno! Pomagajva očetu! Ali hodite radi v šolo?

2. naloga: Poišči v nastopnih stavkih povedke in določi pri vsakem glagolsko osebo (osebek): Deklici sta lepo peli. Vravec je ptica. Kovači kujejo železo. Zima bo prišla. Kmetje so vsejali seme. Kosca urno kosita. Ženjica je požela pšenico. Kdaj bodo jabolka zrela? Sadje zori jeseni. Hlapca bosta jutri orala.

3. naloga: Uporabi nastopne glagole v stavkih in sicer:

a) v prvi osebi ednine sedanjega časa: hoditi, spati, moliti;

b) v tretji osebi množine prihodnjega časa: orati, žeti, kositi;

c) v drugi osebi dvojine preteklega časa: risati, iti, vstati;

č) v prvi osebi množine preteklega časa: biti, trgati, učiti se;

d) v tretji osebi dvojine sedanjega časa: kuhati, prati, pomivati;

e) v drugi osebi ednine prihodnjega časa: kupiti, prodati, posoditi.

71. Najboljši gospodar.

Živel je mož, ki je imel tri sinove, lepo kmetijo in velike gozde. Starejšega sina vzame s seboj v gozd, mu pokaže lepe smreke in ga vpraša: »Kaj bi storil s temi smrekami, če bi bile tvoje?«

Sin mu odgovori: »Vse bi posekal ter prodal in potlej bi dobro živel.«

Oče si misli: »Ta ne bi bil dober gospodar; jutri poizkusim srednjega sina.«

Drugi dan vzame oče srednjega sina s seboj v gozd. Ko prideta do lepih smrek, mu jih oče pokaže in ga vpraša: »Kaj bi storil s temi smrekami, če bi bile tvoje?«

Sin mu odgovori: »Posekal bi jih in postavil taka poslopja, kakršna imajo po mestih.«

Oče si zopet misli: »Tudi ta ne bi bil dober gospodar; jutri poizkusim najmlajšega sina.«

Tretji dan reče oče najmlajšemu sinu: »Danes pa pojdi ti z menoj v gozd!«

Ko prideta do lepih smrek, vpraša oče sina: »Kaj pa bi ti storil s temi smrekami, če bi bile tvoje?«

Sin odgovori: »Pustil bi jih, da bi rasle, ker so tako lepe.«

»Prav praviš, ti boš dober gospodar,« reče oče in mu izroči gospodarstvo.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Koliko sinov je imel oče? — Kaj je imel še? — Kaj bi oče rad izvedel? — Kam je zato jemal s seboj svoje sinove? — Kaj je vsakega vprašal, ko je prišel z njim v gozd? — Kaj mu je odgovoril najstarejši sin? — Kaj mu je odgovoril srednji sin? — Kaj mu je odgovoril najmlajši sin? — Kateri odgovor je bil očetu najbolj všeč? — Komu je izročil gospodarstvo?

2. naloga: Stopnjuj: Dober gospodar, lepa kmetija, velik gozd, star sin, visoka smreka, krasno poslopje.

Osebkova beseda.

Kosi.	— Kdo? (on)	— K o s e c kosi.
Lepo poje.	— Kdo? (ona)	— D e k l i c a lepo poje.
Je visoko.	— Kaj? (ono)	— D r e v o je visoko.

Pomni: Da stavek bolje razumemo, moramo osebek večkrat določiti s posebno besedo. To besedo imenujemo *o s e b k o v o b e s e d o*.

Po osebkovi besedi vprašamo z vprašalnico »k d o?« ali »k a j?«

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih povedek, osebek in osebkovo besedo: Učenci pišejo nalogo. Mi smo šli v šolo. Vi ste šli iz cerkve. Mati zjutraj zgodaj vstaja. Ura bije osem. Kladivo je težko. Jaz ga komaj vzdignem. Moja brata sta v

Ljubljani. Kravi mukata v hlevu. V čisti vodi plavajo brze postrvi. Ni vsaka voda čista. Ali ti bo oče kupil novo obleko? Shrambe so polne jesenskih pridelkov. Kmet bo posekal visoke smreke. Jaz bi jih ne posekal.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne osebkove besede: — vleče voz. — se peljemo z vozom. — imajo po štiri kolesa. — je okroglo. Kolesa dela —. — so rokodelci. Ali — poznaš kakega kolarja? — ne poznam nobenega. V gozdu žive divje —. — gre s psom na lov. — beži pred psom. — počí. — prinese lovcu zajca. — se ne smejo igrati s puško.

72. Hrast.

Hrast je orjak med gozdnimi drevesi. Njegovo debelo in visoko deblo stoji na močnih, daleč segajočih koreninah. Obdano je z debelo, hrapasto skorjo. Tudi veje so trdne in močne. Listi so veliki, krpasti in odpadejo v pozni jeseni. Plod je želod, ki ima lupino in jedro ter nosi trdo kapico.

Želod, ki jeseni odpade, daje svinjam tečen živež. Ubogim ljudem nadomešča kavo. Tudi vevericam in šojam služi v živež. Kadar je hroščevo leto, rjavi hrošči posebno radi žro mlado hrastovo listje. V šiškah žive zapljunki šiškarice. Rogači in mravlje srkajo sok, ki priteka iz hrastovega debela.

Tesarji tešejo hrastov les v močna bruna za mostove, ladje, mline. Iz hrastove skorje delajo čreslo. Otroci si delajo iz želodov razne igrače.

Hrast doseže visoko starost, nekateri do 500 let.

1. naloga: Opiši hrast po nastopnih podatkih: Kaj je? — Deblo. — Korenine. — Veje. — Listi. — Plod. — Starost. — Korist: ljudem, živalim.

2. naloga: Povej, iz katerih samostalnikov so izpeljani nastopni pridevniki: gozden, močen, tečen; hrapast, krpast; hrastov, hroščev.

3. naloga: Povej še več izpeljanih pridevnikov s končnicami: -en, -ast, -ov in -ev!

4. naloga: Odgovori z besedama okrogla šiška na nastopna vprašanja: Kaj visi na hrastu? — Česa nima deček?

— Čemu je podobna kroglica? — Kaj je deklica pobrala? — V čem živi zapljunek šiškarice? — S čim se igra dete?

5. naloga: Tvorí stavke z besedama: močen hrast (debelo deblo) v vseh sklonih ednine, dvojine in množine!

Povedkov imenovalnik.

Hrast je drevo.	— Kaj je?	— . . . drevo.
Veja je dolga.	— Kakšna je?	— . . . dolga.
Gozd je očetov.	— Čigav je?	— . . . očetov.
Bodi prvi!	— Kateri bodi?	— . . . prvi.

Pomni: Glagol »biti« določujemo na vprašanja: kaj? kakšen? čigav? kateri? z imenovalnikom. Ta imenovalnik imenujemo povedkov imenovalnik.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih povedkove imenovalnike: Moj oče je rokodelec. To orodje je njegovo. Naša hiša je stara. Hiše so poslopja. Mi smo bili veseli. Ti boš žalosten. Vidva sta učenca. Bodite pazljivi! Te knjige so bratove. Ali so ti svinčniki vaši? Ta učenec ni najpridnejši. On je drugi. Ne bodi zadnji! Aleksander I. je kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev. Bodi zdrav! Katera knjiga je njena?

2. naloga: Dopolni v nastopnih stavkih povedek s povedkovim imenovalnikom: Mi smo (kaj?). — Vsi učenci niso (kakšen?). — To posestvo je (čigav?). — Bodimo (kakšen?)! — Prešeren je bil (kaj?). — Moj brat je v šoli (kateri?). — Tvoja obleka ni (kakšen?). — Hrast je (kaj?). — Ti konji so bili (čigav?). — Jesen je (kakšen?). — Vidva bosta (kaj?). — Ali so te njive (čigav?)?

Duša ostani čista.	Kakšna ostani? . . . čista.
Srce se mi zdi oltar.	Kaj se zdi? . . . oltar.
Voščence se mi vidijo želje.	Kaj se vidijo? . . . želje.

Pomni: Tudi glagole: ostati, ostajati, zdeti se, videti se, postati, postajati določujemo s povedkovim imenovalnikom.

3. naloga: Določi v nastopnih stavkih povedkove imenovalnike: Mož se mi je zdel znan. Ta knjiga se mi vidi tvoja. Moj brat je postal vojak. Ostanite zdravi! Ne ostajaj zadnji! Vihar je postajal vedno silnejši. Ta učenec si mi vidi len. Jaz bom postal uradnik. Šola se mi zdi svetišče. Otroci, ostanite pošteni!

4. naloga: Določi v nastopnih stavkih: a) povedke, b) osebke, c) osebkeve besede, č) povedkove imenovalnike: Bodi staršem hvaležen! Domača vas se mi zdi najprijaznejša. Ostani zvest domovini! Lenoba je vsega hudega mati. Globoka voda se nam zdi zelena. Konj je koristen. Vsaka laž postane očita. Minka se mi zdi najmarljivejša v šoli. Oddaljene gore se mi vidijo modre. Nevihta je prihajala vedno silovitejša. Slomšek je bil škof. Bog ostane vedno najboljši zdravnik. Lažnik postane navadno tudi tat. Ta nož se mi vidi očetov.

Bog Oče se i m e n u j e tudi Stvarnik.

K a k o se imenuje? . . . S t v a r n i k .

Pomni: Tudi glagole: imenovati se, zvati se, klicati se, praviti se določujemo na vprašanje: kako? s p o v e d k o v i m i m e n o v a l n i k o m .

5. naloga: Določi v nastopnih stavkih povedkove imenovalnike: Ta cvetlica se imenuje solnčnica. Oče našega kralja se je zval Peter. Moj tovariš se piše Gregorič. Naš pes se kliče Dagon. Naši kravi se pravi Dimka. Blejsko jezero se imenuje biser Slovenije. Najdragocenejše zelišče se zove zadovoljnost. Kralj Peter se zove Osvoboditelj. Nerodnemu človeku se pravi klama.

6. naloga: Postavi namesto črtic primerne povedkove imenovalnike: Ta starček se mi vidi —. Moj brat je postal —. Ali je ta hiša —? Nebo je —. Naša pokrajina se zove —. Potok postaja vedno bolj —. Ta reka se mi zdi zelo —. Bog Sin se imenuje tudi —. Mali srbski narod je postal —. Ostanimo vedno —! Srbi in Hrvati so naši —.

73. Uganka.

Nima fantek kapice,
kapica ima fantička;
prišumele sapice,
niso vzele kapice,
vzele so fantička.

74. Sekire in drevje.

Iz kovačnice so peljali poln voz sekir skozi dobrovo na semenj. Solnce je sijalo. Nabrušene sekire so se blesketale v solncu. Drevje se je ustrašilo tega smrtnega orožja.

»Kdo nas reši? Te sekire nas vse posekajo,« je govorilo in vzdihovalo drevje.

Nato se oglasi star hrast in pravi: »Ne bojte se! Dokler nobeno od nas tem sekiram ne da toporišča, nam ne morejo škodovati, četudi so še tako nabrušene.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj so peljali skozi dobrovo? — Kdo se je ustrašil? — Česa se je drevje balo? — Kako je hrast potolažil?

2. naloga: Tvori iz glagolov v oklepajih trpne deležnike: Sekire so (nabrusiti) ali (skrhati). Drevje je (posekati). Kolo je (okovati). Vrata so (zapreti) ali (odpreti). Njiva je (preorati) in (posejati). Žito je (požeti), (omlatiti) in (spraviti). Travnik je (pokositi). Seno je (posušiti) in (zvoziti) domov. Kosilo je (skuhati).

3. naloga: Določi v gorenjem berilnem sestavku povedke, osebkve in osebkeve besede!

Predmet.

Kovač d e l a sekire. — (Koga ali) k a j dela? — . . . s e k i r e.
Učitelj nas u č i. — K o g a (ali k a j) uči? — . . . n a s.

Pomni: Stavkov člen, ki dopolnjuje glagol na vprašanje: koga? ali kaj?, imenujemo p r e d m e t.

1. naloga: Določi predmete v nastopnih stavkih: Kokoš pobira zrna. Otroci imajo ptičke prav radi. Ptički si delajo gnezda. Mati pripelje otroka v šolo. Zaupanje zbuja zaupanje. — Starši nas ljubijo. Oče te kliče. Kdo me pozna? Njega spoštujejo vsi ljudje. Gospodar je vaju poslal v gozd.

2. naloga: Dopolni nastopne stavke s predmeti na vprašanje: koga? ali kaj?: Sodnik kaznuje —. Dež naj bi namakal —! Učenec spoštuje —. Otroci nabirajo —. Solnce ogreva —. Vrvar izdeluje —. Hvalite —! Starši so mu kupili novo —. Vidva sta — rešila nevarnosti. Bog nam odpušča —. Hčerka piše materi —. Smrt reši — trpljenja. Ženjice so požele —. Povezale so — v snope.

Solnce nam prijazno s i j e. — K o m u s i j e?

— . . . n a m.

Hiši s e j e p o d r l dimnik. — Č e m u s e j e p o d r l?

— . . . h i š i.

Pomni: Stavkov člen, ki dopolnjuje glagol na vprašanje: komu? ali čemu?, imenujemo tudi p r e d m e t.

3. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete na vprašanje: komu? ali čemu?: Ne dajaj se ljudem v zobe! Nepremišljenost nam večkrat škoduje. Jelenom odpadejo vsako leto rogovi. Čudili smo se morju. Škrge služijo ribi za dihanje. Vsem ljudem je težko ustreči. Umakni se pijancu s polnim vozom! Hčeri obleka dobro pristoji. Mokrota škoduje hiši. Ta pesem mi ne ugaja. Mački diše posebno miši. Učenje vam bo vedno koristilo. Pes pomaga lovcu loviti. Ne dovoli bolniku jesti težkih jedil! Vojak služi domovini.

4. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete a) na vprašanje: komu? ali čemu? b) na vprašanje: koga? ali kaj?: Oče je kupil sinu obleko. Gosem bomo pristrigili peruti. Pismo- noša je izročil gospe pismo. Bolniku pošlji zdravnika! Jutri vama prinesem knjigo. Med vojno so pobrali cerkvam zvonove. To sliko darujem tebi. Močnega človeka primerjamo hrastu. Dekla nese hlapcu kosilo. Bog nam pošilja nadloge.

5. naloga: Postavi namesto črtic primerne predmete: — častimo z molitvijo. Hlapec poklada —. Učenci pišejo —. Sin pomaga —. Ptiči — razveseljujejo s svojim petjem. Vrtnar zaliva —. Sneg pobeli —. Gostilničar streže —. Ribič lovi —. Lepa godba — zelo ugaja. Posodi — pero! Jaz ti — posodim, če — posodiš —. Kmet obdeluje —. Mi spoštujemo pridnega —. Daj — danes naš vsakdanji —!

Starši se v e s e l e pridnih otrok. — K o g a se vesele?

— . . . o t r o k .

Drevje se b o j i sekir. — Č e s a se boji?

— . . . s e k i r .

Pomni: Stavkov člen, ki dopolnjuje glagol na vprašanje: koga? ali česa?, imenujemo tudi p r e d m e t.

6. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete na vprašanje: koga? ali česa?: Smrt reši človeka trpljenja. Le urno se loti dela! Ne ogiblji se ga! Častna obleka ne pokrije sramote. Gospod, usmili se nas! Še muha išče kruha. Varujte se greha! Ti me ne slušaš. Ne preganjajte krtov! Nihče ne ve vsega. Ne draži psov! Groba ne prodere jok. Človek potrebuje oblačila. Danes me ne zebe. Bog te obvaruj nesreče! Ne zatiraj siromakov! V grobu ni sovraštva.

7. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete a) v tožilniku, b) v dajalniku, c) v rodilniku: Prijatelj ti je podaril knjigo. Mladost nas ne varuje smrti. Učenci naj ptičkom trosijo zrnja! Starost nas opominja minljivosti. Krava nam daje mleko. Bog vama odpusti grehe! Odpri revežu vrata! Lažnivcu še resnice ne verjamemo. Otrokom nedostaje izkušnje. Vidva sta me rešila nevarnosti.

Bolnik je v d a n Bogu. — K o m u je vdan?

— . . . B o g u.

Bolnik je p o t r e b e n miru. — Č e s a je potreben?

— . . . m i r u.

Pomni: Stavkov člen, ki dopolnjuje pridevnik na vprašanje: komu? ali čemu? in koga? ali česa?, se tudi zove p r e d m e t.

8. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete: Opojne pijače so zdravju škodljive. Bodite zvesti svoji domovini! Marljiv učenec je željen pouka. Vrtnar je kokoši sovražen. Jajce je jajcu podobno. Skopuh je denarja lakomen. Sitemu trebuhu še bel kruh ni všeč. Dvorana je polna ljudi. Plačilo bodi delu primerno! Ptice so koristne sadnemu drevju. Vsak delavec je vreden plačila.

9. naloga: Postavite namesto črtic primerne predmete: Sin je — podoben. Noša bodi — primerna! Vrana — ne izkljuje oči. Nevednež je — potreben. Sava je bogata —. Bog rad prizanaša skesanemu —. Truden popotnik je — potreben. Ne dotikaj se tuje —! Vsak si želi dolgega —. — se ne moremo skriti. Vsi čakamo boljših —. Jeseni so drevesa polna —. Napijmo se sveže —! Ne posmehuj se sivi —! Roditelji so veseli pridnih —.

Bog nam j e d a l doživeti pomlad.

K a j j e d a l? — . . . d o ž i v e t i.

Pomni: Za p r e d m e t nam rabi včasih tudi glagol v n e d o l o č n i k u.

10. naloga: Določi v nastopnih stavkih predmete, ki jih izražajo glagoli v nedoločniku: Ne smete se lagati! Prijatelja spoznati nesreča te uči. Vsakdo želi srečen biti. Deklica mora materi pomagati. Lenuh ni hotel iti v šolo. Svoje domovine no-

čemo nikdar pozabiti. Sestra zna dobro kuhāti. Vsak človek mora delati. V šoli se učimo tudi telovaditi.

11. naloga: Postavi namesto črtic primerne nedoločnike: V šoli morate mirno —. Ali znaš to nalogo —? Vsak človek želi dolgo —. Od Kristusa se učimo ponižni —. Včasih mora tudi šiba —. Učiteljica uči učenke —. Revežev ne smemo —. Kdo hoče to knjigo —? Priden delavec noče rok križem —. Ti ne smeš — z menoj.

12. naloga: Postavi stavke 2. naloge tudi v pretekli in v prihodnji čas!

75. Lovec.

Izkušen lovec, mož bradat,
na lov gre v hosto na zverjad.

Ob njem Čuvaj koraka — pes,
ki gospodarju vdan je ves.

Na plen lisjak baš ide svoj,
pomeri lovec nanj takoj.

»Pif, paf!« po hosti zadoni,
lisjak že ustreljen leži . . .

»Le teci, teci mi, Čuvaj,
tatu prinesi mi sedaj!« —

Odbegne pes, sledeč po tleh,
in že lisjak mu je v zobeh.

»Ukradel mnogo si kokoš,
odslej nobene več ne boš!« —

Tako pes zvesti govori,
žival pred lovca položi.

Nasmehne lovec se nato,
Čuvaja boža prav ljubó:

»Ti storil svojo si dolžnost,
doma dobodeš lepo kost!

Tako! — Zdaj pa naprej, Čuvaj,
in Bog še nama sreče daj!« —

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kam gre lovec? — Kdo gre z njim? — Kdo jima pride nasproti? — Kaj stori lovec? — Kdo leti ponj? — Komu prinese pes lisjaka? — Kaj mu obljubi lovec za to?

2. naloga: Povej, kakšne so nastopne osebe in reči: lovec, mož, hosta, zverjad, pes, gospodar, lisjak, tat, tla, zob, kokoš, žival, kost.

Prilastek.

Slavec je najboljši pevec.

Kakšen pevec? — Najboljši . . .

Njegova jajčeca so zelenkasta.

Čigava jajčeca? — Njegova . . .

Pomni: Stavkov člen, ki pojasnjuje samostalnik na vprašanje: kakšen? ali čigav?, imenujemo prilastek.

1. naloga: Določi prilastke v nastopnih stavkih: Dober svèt je drag. Dajte kruha ubogim otrokom! Pavje perje je lepo. Pasji zobje so močni. Morska voda je slana. Ti imaš toplejšo obleko kakor jaz. Tvoj oče prodaja svojo hišo. Sava je velika reka. Mi ljubimo svoje starše. Lisičja dlaka je gosta. Čast je ledena gaz. Nezrelo sadje škoduje zdravju. Poleti radi poslušamo ptičje petje. Železo je najkoristnejša kovina. Nevljudnih otrok nihče ne hvali. Tujec se bliža sosedovi hiši. Gosi nam dajejo mehko perje.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne prilastke: — človeku nikdo ne zaupa. Kdaj je — god? — beseda najde — mesto. — rep je košat. — jabolko samo odpade. Bog ve — misli. — delavcu pomaga Bog. Solnce ne sije tako lepo kakor — oko. Vsakdo naj pazi na — reči! Potrpljenje prebije — duri. Laž ima — noge. — hlapec je prinesel pismo. — sod ima — glas. — kočja je več vredna nego — palača. — prijatelj je redek.

V gozdu slišimo petje ptičev.

Koga ali česa petje? — . . . ptičev.

Pomni: Za prilastke nam služijo tudi samostalniki v roditelju.

3. naloga: Določi prilastke v nastopnih stavkih: Prinesi mi kupico vode! O nevihti se sliši piš vetrov. Teža teles je raz-

lična. Cvet mladosti vene. Voda studencev je čistejša od vode rek. Najvišji del gore se imenuje vrh. Listje dreves pada jeseni na rjavo zemljo. Ravnina je raven kos zemlje. Okno je del hiše.

4. naloga: Postavi namesto črtic primerne prilastke (samostalnice v rodilniku): Pridnost več velja nego kup —. Rokav je del —. Duh — je prijeten. Dolgost — našega je kratka. Barva — je različna. Spodnji del — imenujemo vznožje. Snaga in red je pol —. Ali čuješ žuborenje —? Poštenje več velja nego sto oral —. Slavca vidimo navadno ob robu —.

V gozdu slišimo petje ptičev.

V gozdu slišimo ptičje petje.

Pomni: Namesto samostalnika v rodilniku rabimo kot prilastek pogosto rajši izpeljani pridevnik.

5. naloga: Pretvori v nastopnih stavkih prilastke v rodilniku v pridevniške prilastke: Slavca vidimo navadno ob robu gozda. Misel človeka je ko petelin na strehi. Duh vijolice je prijeten. Nebo je čisto ko oko ribe. Pomoč Boga nam je vsikdar potrebna. Hči skopuha je dostikrat žena požeruha. Listje dreves pada jeseni na zemljo. Ali si že čital pesmi Stritarja? Lenoba je mreža vraga. Očeta je ganila ljubezen sina.

Bližajo se velikonočne počitnice.

Katere počitnice? — Velikonočne . . .

Velikonočne počitnice trajajo sedem dni.

Koliko dni? — Sedem . . .

Ribnica na Dolenjskem je trg.

Katera Ribnica? — . . . na Dolenjskem.

Pomni: Stavkov člen, ki pojasnjuje samostalnik na vprašanje: kateri? ali koliko?, je tudi prilastek.

Za prilastke nam služijo tudi samostalnik s predlogom.

6. naloga: Določi prilastke v nastopnih stavkih: Peter Osvoboditelj je bil oče našega kralja. V nekaterih krajih imajo mline na veter. Leto ima dvanajst mesecev. Oni-le travnik je sosedov. Njiva pri potoku je požeta. Naša soba ima štiri okna. Ta hrast je zelo star. Ljubezni do domovine se nam ni treba sramovati. Danes imamo dosti dela. Ali poznaš tega gospoda?

Skrbna gospodinja hiši tri vogle podpira. Izgubil sem ključ od vrat. Nekatero rastline so strupene. Hlapcu se je zlomilo oje pri vozu. Požar je uničil mnogo hiš. Več oči več vidi. Ti sediš v prvi klopi. Človek je enak dimu na strehi. Bogastvo iz odrtije se nenadoma razbije. Človek brez vere ni vere vreden.

7. naloga: Določi v stavkih 6. naloge a) povedek, b) osebek, c) osebkovo besedo, č) povedkov imenovalnik, d) predmet.

76. Jelen in volk.

Gre vročega dne jelen k potoku, da si ugasi žejo. Kar se prikaže onkraj potoka izza grma volk in reče: »Dragi jelen, nikar se me ne boj! Pridi rajši semkaj k meni, da se tudi midva prijateljski objameva, zakaj vedi, danes se je sklenil vesoljni mir med živalmi.«

Premeteni jelen pa, sluteč, da zver ne govori resnice, vzdigne glavo ter pravi: »Ravno prav, da si mi to povedal! Tedaj pa nama ni treba bežati odtod. Vidim namreč, da prihajajo na oni strani proti tebi lovski psi.«

Komaj pa jelen to izusti, že se okrene volk, a še reče: »Morda pa psi še ne vedo, kar so sklenile živali na zboru.« Nato pa se spusti v goščavo. Jelen pa mirno pije dalje potočnico, vesel, da se je tako lahko rešil požrešnega volka.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje se snideta volk in jelen? — Kje pije volk? — Kje pije jelen? — Kam hoče volk jelena zvabiti? — Kaj mu reče? — Ali gre jelen k volku? — Zakaj ne? — Kaj mu odgovori? — Kaj stori volk nato?

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne samostalnice: Jelen gre k —. Volk beži od —. Volk se prikaže izza —. Volk se skriva za —. Deni knjigo pod —! Vzemi zvezek izpod —! Svinčnik leži na —. Pero je padlo z —. Dečki gredo v —. Deklice gredo iz —. Med — je mnogo pridnih. Kdo izmed — je najpridnejši? Pod — so rudnine. Nad — so rastline.

3. naloga: Postavi vprašanja 1. naloge v pretekli čas in odgovori!

Prislovno določilo kraja.

Jelen p i j e pri potoku. — K j e p i j e?

— . . . p r i p o t o k u.

Jelen gre k potoku. — Kam gre?

— . . . k potoku.

Jelen hodi ob potoku. — Kod hodi?

— . . . ob potoku.

Jelen beži od potoka. — Odkod beži?

— . . . od potoka.

Jelen dirja do potoka. — Dokod dirja?

— . . . do potoka.

Pomni: Stavkov člen, ki določuje glagol na vprašanja: kje? kam? kod? odkod? dokod?, imenujemo prislovno določilo kraja.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih prislovna določila kraja: Naš kralj biva v Beogradu. Mnogo ljudi gre v Ameriko. Rad bi potoval po Jugoslaviji. Moj brat je prišel iz Rusije. Rusi so prodrli do Karpatov. Zunaj brije mrzla burja. Stopi noter! Tam se pasejo ovce, tu se pasejo krave. Izza grma se je prikazal volk. Deček je tekel do doma.

2. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kje biva naš okrajni glavar? Kam se izliva Sava? Kod plavajo ribe? Odkod padata dež in sneg? Dokod drži južna železnica? Kje je naša šola? Kam zneso ptice svoja jajčeca? Kod nabiramo jagode? Odkod dobivamo premog? Dokod pridejo ptice pozimi?

77. Veverica.

In veverica
s smreke tam
se norca dela:
»Kumek, kam?
Če moreš, pa
ujemi me
in v torbi s sabo
vzemi me!«
A če potekel
si za njo —
ho, ho, ho, ho! —
po deblu gor
je šinila,
med vejami
izginila;

in zdaj je tu
 in zdaj je tam,
 a ti ne veš,
 ne kod ne kam!

Naloga: Določi prislovna določila kraja: Veverica je na smreki. Urno šine po deblu gor. Skrije se med vejami. Zdaj je tu in zdaj je tam. Skoči tudi z drevesa na tla. Teci za njo! Deni jo v torbo!

Prislovno določilo časa.

Mesec s v e t i ponoči. K d a j sveti? . . . p o n o č i.
 Kmet d e l a od jutra O d k d a j dela? . . . o d j u t r a
 do večera. D o k d a j dela? . . . d o v e č e r a.
 Duša bo večno ž i v e l a. K a k o d o l g o
 bo živela? . . . v e č n o.

Pomni: Stavkov člen, ki določa glagol na vprašanja: kdaj? odkdaj? dokdaj? kako dolgo?, imenujemo prislovno določilo časa.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih prislovna določila časa: Nesreča nikoli ne praznuje. Pozimi zamrznejo nekatere reke. Da bi ti solnce svetilo od zore do mraka! Očeta ne bo do torka domov. Davi je bilo nebo popolnoma jasno; zdaj se je pa že pooblačilo. Na sveti večer je tudi o polnoči sv. maša. Ta kruh je od včeraj. Jeseni se vlačijo megle po polju.

2. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kdaj vzhaja solnce? Kdaj greš spat? Odkdaj si danes v šoli? Odkdaj vlada naš kralj? Dokdaj morate spisati nalogo? Dokdaj traja poletje? Kako dolgo bomo danes v šoli? Kako dolgo že obstaja kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev?

78. Gobe.

Med trohnečim listjem in igličjem leže odpadli češarki. Tu in tam prodira tenak solnčni žarek skozi gosto vejevje na zeleni mah. Vse je tiho v gozdu.

Tedaj se oglasi v vlažni travi stari goban: »Oh, kakšne čase smo doživeli!«

»Kako to menite, dedek?« ga vpraša mlad jurček in si popravi rjavi klobuček.

In stari goban reče: »Res, ti še ne pomniš, kako je bilo nekoč tod. Lepo v miru smo živeli mi preprosti gobani ali jurčki v svoji beli obleki z rjavim klobukom. In radi so nas poiskali ljudje. A zdaj poglej naokrog, kakšna gospoda se zdaj tod šopiri!«

»Vidim te prevzetne gospe z živordečimi klobuki in belimi pikami. Lepe so pa res.«

»Lepe?« zagodrnja goban. »Sama prešernost jih je in sam strup! To so mušnice, vse lepo pisane, a vse strupene.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj raste v gozdu? — O katerih gobah čitamo v gornjem sestavku? — Ali poznaš še katere druge gobe? — Kakšne barve je goban? — Kakšne barve je mušnica? — Katere gobe jemo? — Katere so strupene?

2. naloga: Tvori iz glagolov v oklepajih pridevne deležnike: Med (trohneti) listjem leže češarki. Star goban raste pri na tleh (ležati) deblu. Obsevajo ga skozi vejevje (prodirati) solnčni žarki. Jezno (gledati) se venomer huduje, (reči): »Včasih smo rasli tu v miru (živeti). Radi so nas iskali v gozd (prihajati) ljudje. A zdaj pa poglej tu (rasti) gospodo!« Mali jurček pa rdeče in belopikaste gobe (videti) mirno odgovori: »Lepe so pa res.« — »Kaj?« odvrne (godrnjati) goban, »vse so strupene!«

Prislovno določilo načina.

G o v o r i glasno!   K a k o govori? . . . glasno.

Lisica je jako z v i t a.   K a k o zvita? . . . jako.

Konj je mnogo v e č j i od osla. K o l i k o večji? . . . mnogo.

Pomni: Stavkov člen, ki določa glagole in pridevnike na vprašnji: kako? koliko?, imenujemo prislovno določilo načina.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih prislovna določila načina: Mestne hiše stojе v vrstah. Meščani se lepo oblačijo. Vran je črn kakor oglje. Po delu se sladko počiva. Pridnost več velja nego kup zlata. Volk je silno požrešen. Jelka je zelo visoko drevo. Češnjevo cvetje je belo kakor sneg. Spomladi trava bujno raste. Vsak dela po svoje.

2. naloga. Postavi namesto črtic prislovna določila načina: Slavec — poje večerno pesem. Divja mačka je — večja od domače. Po poti morate — pozdravljati! Majhen lonček

— skipi. Zrele jagode — dišé. Pastir — prepeva. Ne jej — !
Ne govori —, nego misliš! To gorovje je — visoko. — upora-
bite zlati čas svoje mladosti!

79. Strupene jagode.

Janezek najde v gozdu grmič z lepimi črnimi jago-
dami. »To so lepe češnje,« si misli. Utrga jagodo in jo po-
zoblje. Ker se mu zdi sladka in dobra, jih pozoblje še več.
Pa kmalu čuti, da mu ni dobro. V glavi se mu zavrti, pred
očmi mu je nekako temno, da prav ne vidi in ves je omam-
ljen.

To namreč niso bile češnje, ampak strupene jagode.
Iztežka je domov prilezel. Doma pove odkritosrčno, kje je
bil in kaj je storil. Urno mu dadó toliko mlačnega mleka
in sirotke piti, da je hudo bljuval; glavo pa mu umivajo z
mrzlo vodo. Končaj je ušel smrti; le počasi je ozdravel.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kaj je Janezek
jedel? — Kaj si je mislil? — Ali so bile res češnje? — Kako
mu je bilo po njih? — S čim so ga doma zdravili? — Kaj bi
se bilo lahko zgodilo?

2. naloga: Določi stavkove člene v nastopnih stavkih:
Janezek najde v gozdu črne jagode. To niso bile češnje. Kmalu
čuti slabosti. Iztežka je prilezel domov. Urno mu dadó piti
mlačnega mleka.

3. naloga: Postavi prvi odstavek gorenjega berilnega
spisa (izvzemši stavek med narekovanjem) v pretekli čas!

Prislovno določilo vzroka.

Čebele gojimo zaradi medu.

Zakaj (iz katerega vzroka) jih gojimo?

— . . . zaradi medu.

Svinčnik rabimo za pisanje.

Čemu (v kak namen) ga rabimo?

— . . . za pisanje.

Govedo je človeku v korist.

V kaj mu je?

— . . . v korist.

Sveče delajo iz voska.

Iz česa jih delajo?

— . . . iz voska.

Kosec kosi s koso.

S čim kosi?

— . . . s koso.

Pomni: Stavkov člen, ki določa glagol na vprašanja: zakaj? (iz katerega vzroka?) čemu? (v kak namen?) v kaj? iz česa? s čim? imenujemo prislovno določilo vzroka.

1. naloga: Določi v nastopnih stavkih prislovna določila vzroka: Kamen pade zaradi teže na tla. Krompir zaradi deževja močno gnije. Bolnik od bolečin ne more zaspati. Oče dela iz ljubezni do otrok. Peruti služijo ptičem za letanje. Zidamo si hiše za stanovališča. Pastir si poje v razvedrilo. Hrani denar za stara leta! Maslo se napravlja iz smetane. Siromak je umrl od lakote. Ptiča spoznamo po perju. Svojega bližnjega ljubimo zavoljo Boga. Kristus je trpel iz ljubezni do človeštva.

Drvar je odšel v gozd napravljat drva.

Čemu je odšel? — . . . napravljat drva.

Pomni: Namenilnik je v stavku prislovno določilo vzroka.

2. naloga: Postavi namesto črtic primerne namenilnike: Pojdite po dežju gob —! Kosci so šli zarana travo —. Mirko naj gre k tabli —! Ognjegasci so hiteli ogenj —. Jutri pojdemo seno —. Idite brž v cerkev —! Pojdimo na led se —! Naš župnik se je peljal bolnika —. Dekla gre v hlev živino —. Brat je tekel v pradajalno svinčnik —.

80. V vodi.

Vročje zdaj je, kar se da.

Kaj nam hoče to?

Brž stecimo tja kraj vrb

in potem — v vodó!

Ah, kako to dobro de:

solnček vrh neba,

a ob nas tako ljubo

vodni hlad šumljá.

Vodni val šumljá glasan,

mlado kri hladi

in objema nas lepo

in telo krepí.

Če dospe povodni mož,
vsi tedaj na breg,
stržemo korenček mu,
da spusti se v beg!

Naloga: Določi v nastopnih stavkih stavkove člene: Zdaj je vroče. Pojdimo se kopat! Potoček ljubo šumlja. Vodni val hladi mlado kri. Povodnega moža se ne bojimo. Stečemo na breg. Stržemo mu korenček.

Prosti in zloženi stavki.

Učitelj pripoveduje.	}	Učitelj pripoveduje in
Učenci poslušajo.		učenci poslušajo.
V šoli se mnogo naučimo.	}	Ker se v šoli mnogo naučimo,
Mi hodimo radi v šolo.		hodimo radi v šolo.

Pomni: Navadno izražamo svoje misli s prostim stavkom.

Ako združimo več prostih stavkov v eno celoto, pravimo tej zvezi zloženstavek.

1. naloga: Poišči izmed nastopnih stavkov najprej proste in potem zložene stavke: Ako hočeš veliko let šteti, moraš od mladega zmerno živeti. Bodi mož beseda! Cvenk večkrat pravico prevpije. Če je oče junak, bo sin gotovo vojščak. Delo beli jelo. Gorje mu, pri komer se mačke in miši bratijo. Hodi okoli dela, kot mačka okoli vrele kaše. Krpa hišo drži. Lenuh sam sebi čas krade. Miši veseli, ako mačke ni. Nikoli ne kupuj, česar ne potrebuješ! Ponižnost je Bogu in ljudem ljuba.

2. naloga: Tvorí iz nastopnih prostih stavkov zložene stavke: Bog ne gleda besed. Bog gleda srce (ampak). — Vsa telesa so težka. Tudi najdrobnejši prah pade na tla (zato). — Krompir je kruh ubožcem. Gospoda ga rada jé (tudi). — Volja je dobra. Meso je slabo (ali). — On dela. Ti držiš roke križem (pa). — Bodite pripravljeni na smrt! Ura smrti ni nikomur znana (zakaj). — Žalost prikipi do vrha. Veselje se že glasi (kadar). — On mnogo potrebuje. On ni nikoli srečen (kdor). — Bog ga ljubi. Bog ga kaznuje (kogar).

81. Umivanje in kopanje.

Nežika: »Mamica, naša mačica se je pa danes zjutraj s šapico brisala po gobčku in ušesih, kakor bi se umivala.«

Mati: »Da, Nežika, mačica hoče biti snažna in zato se že zgodaj čisti in umiva.«

Nežika: »Ali se tudi druge živali umivajo?«

Mati: »Seveda! Ali še nisi videla mlinarjevih račic, ki se večkrat v potoku potapljajo, kopljejo in tako očistijo, da so bele kakor sneg?«

Nežika: »Videla sem jih, videla! Potem pa res ni lepo, da prihaja sosedov Radovanček k nam umazanega obraza in nesnažnih rok ter hodi tak celo v šolo.«

Mati: »Gotovo ne! Umazanih, nesnažnih otrok nima nihče rad. Otrok mora paziti na snago svojega telesa! Vsako jutro si umije obraz, ušesa, vrat, prsi in večkrat tudi glavo in noge. Tudi zobe si izmije vsako jutro in vsak večer. Otroku je snaga prva skrb, ker ona je polovica zdravja.«

Nežika: »Ali pa ni kopanje nevarno, vsaj če je voda globoka? Ali morda škodljivo?«

Mati: »Nevarno ni, ker se tudi v globoki vodi lahko koplje vsak, ki zna plavati, a v plitvi ni nobene nevarnosti. Škodljivo pa kopanje na noben način ni, temveč je zdravo in koristno.«

Nežika: »In zakaj je tako koristno in zdravo?«

Mati: »Le poslušaj me! Človeška koža je posuta z majhnimi luknjicami, ki jim pravimo potnice. Te večkrat zamaši prah. Zato pa jih mora človek očistiti, da ne zboli. Vse to pa dosežemo, če se kopljemo v navadni ali pa morski vodi.«

Nežika: »Saj je morska voda vendar slana. Ali ne škoduje?«

Mati: »Nikakor ne! Kopanje v morju je jako zdravo. Tako kopelj priporočajo zdravniki časih tudi bolnikom, ker ima morska voda do nekaterih bolezni posebno zdravilno moč. Srečni so tisti ljudje, ki se morejo tudi v morju kopati. Umivanje in kopanje telesa je potrebno vsakemu človeku, ki hoče ohraniti zdravje in doseči visoko starost.«

1. naloga: Čitajte gorenji sestavek z razdeljenima vlogama!

2. naloga: Določi nastopne stavke, ali so prosti ali zloženi: Naša mačica se je danes s šapico brisala po gobčku. Mačica hoče biti snažna in zato se že zgodaj umiva. Ali se tudi druge živali umivajo? Ali še nisi videla mlinarjevih račic, ki se večkrat v potoku kopljejo? Nesnažnih otrok nima nihče rad. Otroku mora paziti na snago svojega telesa. Otroku je snaga prva skrb, ker ona je polovica zdravja. Človeška koža je posuta z najhujšimi luknjicami, ki jim pravimo potnice. Potnice večkrat zamaši prah. Kapanje v morju je jako zdravo.

Premi govor.

Nežika pravi: »Naša mačica se je danes umivala.«

»Da, mačica hoče biti snažna,« odgovori mati.

»Potem pa res ni lepo,« reče Nežika, »da prihaja sosedov Radovanček umazan k nam.«

Pomni: Govor lahko navedemo tako, kakor ga je kdo govoril. Imenujemo ga **p r e m i g o v o r**.

Premi govor stavimo med narekovaj (» — «).

Po **n a p o v e d n e m** stavku pred premim govorom pišemo **d v o p i č j e** (:).

Napovedni stavek stoji **v č a s i h** tudi **n a k o n c i** premege govora ali pa tudi **m e d** premim govorom. V tem slučaju ločimo napovedni stavek od premege govora z vejico (,).

1. naloga: Prepiši nastopne stavke ter postavi primerna ločila: Učitelj vpraša Kako je ime našemu kralju — Učenec odgovori Našemu kralju je ime Aleksander I. — Jutri pojdem v mesto pripoveduje učenec svojemu součencu — Jaz bi tudi rad šel odgovori součenec pa mi starši ne dovolijo — Pregovor pravi Lažniku še resnice ne verjamemo — Spoštuj očeta in mater nam kliče četrta božja zapoved — Pustite male k meni je rekel nekoč Kristus ker njih je nebeško kraljestvo — Tvoja nogavica je slabo pletena je karala učiteljica leno učenko — Učenka prosi Oprostite gospodična drugo bom izdelala skrbneje.

2. naloga: Poišči v prejšnjih berilnih sestavkih preme govore ter jih prepiši z napovednimi stavki vred!

82. Trije najboljši zdravniki.

Sloveč zdravnik je ležal na smrtni postelji. Ko čuti, da se mu bliža zadnja ura, pokliče k sebi mnogo svojih tovarišev.

Pride jih precejšnje število. Vsi molče čakajo, kaj jim pove sloveči in znameniti tovariš. Bolnik pa se poslovi od zbranih tako-le: »Dragi tovariši in prijatelji! Bridka je navadno ura ločitve, ker nihče ne umrje rad — a záme je lahka. Umrjem s tolažbo, da zapustim tri najboljše in najimenitnejše zdravnike.«

Navzoči zdravniki poslušajo radovedno, ker mislijo, da umirajoči imenuje tri izmed njih. Ker pa bolnik molči, ga silijo in prosijo, naj jim vendar pove tiste tri zdravnike.

Umirajoči zdravnik molči na to nekoliko časa, potem se sklone v postelji ter odgovori s slabotnim, a vendar dovolj razumljivim glasom: »Najboljši in najznamenitjši zdravniki so zmernost, čista voda in gibanje pod milim nebom.«

Ko to izgovori, umrje.

Zbrani zdravniki osupnejo, in eden izmed njih reče: »Resnico je govoril blagopokojni naš tovariš — le žal, da to veruje malokdo.«

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Kateri so najboljše zdravniki? — Kdo je to povedal? — Kdaj je povedal? — Komu je povedal? — V čem moramo biti zmerni? — Čemu nam služi čista voda? — Česa se navžijemo pod milim nebom?

2. naloga: Postavi pridevnike v oklepajih v določno ali nedoločno obliko, kakor pač misel zahteva: (Sloveč) zdravnik je ležal na smrtni postelji. Tovariši so čakali, kaj jim bo povedal (sloveč) zdravnik. Ti si mi (drag) tovariš. Moj (drag) tovariš je umrl. (Umirajoč) bolnik težko sope. (Umirajoč) bolnik se je poslovil od svojih dragih. Pri nas je bil (star) mož. (Star) mož je bil znanec mojega očeta. (Bister) potok poleg naše hiše se imenuje Bistrica. Po rebri teče (bister) potok. Na dvorišče je prišel (bel) pes. (Bel) pes našega soseda je dober čuvaj, njegov (rujav) pes pa ni mnogo vreden.

3. naloga: Povej po zgledu: Kdor z d r a v i, je z d r a v n i k, kaj je, kdor toži, plača, sodi, greši, redi, služi, vozi, vodi, spoveduje, mašuje, pomaga (-čnik); — kdor je bolan, svet, mučen; — kdor ima obrt, hišo, vinograd, posest, dolg (-žnik); — kdor dela v uradu; — kdor živi v puščavi.

4. naloga: Tvorijo iz besed v oklepajih primerne izpeljane samostalnice: (Soditi) poslušati (tožiti). (Bolan) gre k (zdraviti). (Hiša) in (vinograd) sta (posest). (Spovedovati) opominja (grešiti). (Mučen) so (svet). (Obrt) imajo (pomagati). (Urad) je kraljev (služiti). Ne bodi (dolga), ampak dober (plačati)! Kdor gre na visoke gore, mora imeti (voditi). Nekdaj je živel mnogo (puščava).

Zavisni govor.

Zdravnik pravi: »Najboljši zdravniki so zmernost, čista voda in gibanje pod milim nebom.«

Zdravnik pravi, da so najboljši zdravniki zmernost, čista voda in gibanje pod milim nebom.

Bolnik toži: Glava me boli in spati ne morem.

Bolnik toži, da ga boli glava in da ne more spati.

Pomni: Premij govor lahko izpremenimo v zavisni govor z veznikom da.

Zaimki premege govora se v zavisni obliki izpreminjajo glede na osebo, ki pripoveduje govor.

1. naloga: Izpremeni nastopne preme govore v zavisne: Sekira toži: »Rja me je in roč mi že gnije.« Motika pristavi: »Tudi meni ni najbolje.« Voz joče: »Kolo sem izgubil in lestvi sta mi že čisto polomljeni!« Kleščke reko: »Jaz sploh ne zdržim več, čeprav ne zinem!« Žaga zajoka: »Mene bolé zobje, ker so mi tako topi.«

2. naloga: Izpremeni nastopne stavke v preme govore: Učitelj pove učencem, da bodo šli popoldne na šolski vrt. Gospodar pravi hlapcu, da ga bo peljal v mesto. Mati obljubi otrokom, da jim bo za veliko noč skuhala pisanih pirhov, če bodo pridni. Zvonček je klical cveticam, da jih pomladno solnce že vabi v veselo življenje. Ptiki tožijo, da jih nekateri hudobni dečki preganjajo. Zvonko dé, da nima ne očeta ne matere, da pa se hoče vseeno pridno učiti.

83. Pogovor pri zdravniku in v lekarni.

1.

Gospod doktor, boli me v Odprite usta; le široko zinite!
grlu; prosim zapišite mi — Kdaj vas je začelo bo-
kako zdravilo. leti?

Danes ponoči sem začutil Najbrž ste se včeraj kaj pre-
prve bolečine. hladili.

Na izprehodu mi je bilo vroče, pa sem najbrže prehitro pil mrzlo vodo.
 Prosim, gospod doktor!

Koliko sem dolžen?

Hvala lepa, gospod doktor!
 Zbogom!

To je zelo nezdravo; tega ne smete nikdar več storiti. Zapisal vam bom zdravilo. Tu imate recept. V lekarni boste dobili neko tekočino. To morate vsako uro enkrat grgrati.

30 dinarjev. — Če vas bo jutri še bolelo, pridite zopet.

Srečno!

2.

Dober dan!
 Prosim za tu napisana zdravila.

Ali bom moral dolgo čakati?

Koliko velja?

Tu je denar.

Kaj želite?
 Prosim, sedite!

Takoj jih dobite. — Tu imate vodo za grgranje.

10 Din 50 p.

Hvala lepa! Zbogom!

84. Žabe.

Rega, rega, rega, rega,
 vedno hujša je zadrega,
 solnce že do dna nam sega,
 jojmene, kaj bo iz tega!

Kum, kum,
 le pogum:
 slišal sem od juga šum!

Kvak, kvak,
 glej oblak,
 glej oblakov sivih vlak,
 vedro vode nosi vsak,
 kmalu bo vse polno mlak.

Rega, rega, rega, rega,
Bog nas reši vsega zlega!

Kum, kum,
le pogum!
Kvak, kvak,
glej oblak!

Naloga: Tvoril po zgledu: »Vedno hujša je zadrega« stavke iz nastopnih besed: lep, vreme; svetel, nebo; sladek, češnje; kratek, noči; dolg, dnevi; drag, živila; čist, zrak; topel, voda; star, človek; gorek, sije solnce; temen, v gozdu; mrzel, v rovu.

Razčlenba prostega stavka.

St.	Stavek	Stavkovni členi	Besedne vrste
1	Zelena	pril.	prid.
2	žaba	oseb. bes.	sam., ž. sp., ed., im.
3	lovi	pov.	nedovrš. glag., III. os., ed., sed. č.
4	na	} prisl. dol. kr.	predl.
5	travniku		sam., m. sp., ed., mest.
6	škodljive	pril.	prid., 1. st.
7	žuželke	predm.	sam., ž. sp., mn., tož.

Naloga: Razčleni na enak način nastopne stavke: Danes pišemo v šoli nalogo. Pridni učenci radi izdelujejo svoje naloge. Zaradi bolezni nisem mogel spisati včeraj domače vaje. Bolniku bodo poklicali veččega zdravnika. Moj oče je že tri tedne bolan. Mraz ga hudo pretresa. Marsikdo se ne boji smrti. Vsak človek mora enkrat umreti.

85. Nevihta.

Dan je soparen. Solnce silno pripeka. Posušiti hoče vse cvetice na polju. Nobena sapica ne pihlja. Nobena ptičica ne žvrgoli v senčnatem grmiču. Tesna tihota vlada povsod. Cvetice povešajo venoče glavice.

Zdaj se privlečejo v soparni zrak temne megle. Združijo se v sivočrn oblak. Ta obeta hudo nesrečo. Iz jeznega obraza mu švigajo bliski. Grom bobni. Oblak vrešči in vre.

Že padajo debele, težke kaplje. Vse stvari beže pred ploho. Toča se usuje in poka po strehah. Molitev, jok in stok se sliši v vsaki hiši, na vsakem pragu. Ni dolgo — in vsak kraj je zagrnen z belim mrtvaškim prtom.

1. naloga: Postavi gorenji sestavek v pretekli čas!

2. naloga: Razčleni nekatere proste stavke gorenjega sestavka!

86. Kam in kje?

»Kam drži na desno cesta,
kam drži na levo pot?

Mož, povejte mi po skušnji,
kje se laže ognem zmot!«

»»Pot, ki vidiš ga na pravo,
te prinese v mesta kras;
ki drži na levo, steza,
te pripelje v prosto vas.

Če nameriš jo na mesto,
kras zidovja najdeš hiš;
če se pa na vas obrneš,
tam nasprotno vse dobiš.««

»Kam tedaj naj se obrnem,
naj li v mesto se podam,
ali naj na vas jo mahnem,
srečo boljšo kje imam?«

»»Vidiš, to ti je vse eno,
kakor se pač vedel boš;
lahko v mestu, lahko v vasi
si, če hočeš, srečen mož.««

1. naloga: Čitaj gorenjo pesem z razdeljenima vlogama!

2. naloga: Odgovori na vprašanja: Kam greš? — gledaš? — se pelješ? — hodiš? — hitiš? — ženeš ovce? — Kje stojiš? — pereš? — loviš? — se učiš? — sediš? — paseš?

3. naloga: Izpremeni vprašanja 2. naloge tako, da bo glagol a) v prvi osebi ednine, b) v tretji osebi množine, c) v

prvi osebi dvojine, č) v drugi osebi množine ter odgovori potem na vsako vprašanje!

87. Milan.

Milan je dovršil šolo. Starši so ga dali učiti rokodelstva v oddaljeno mesto. Tam se mu je silno tožilo po domu in po domačih. Nekega dne pobegne skrivaj in se vrne domov. Nič veseli ga niso bili doma. Ni znal povedati nič drugega, zakaj je pobegnil, nego da mu je bilo dolg čas.

Oče prime Milana jako trdo: »Doma te prav nič ne potrebujemo. Za nekaj let boš izučen pomočnik in mojster. Tedaj te sprejmemo vsi rade volje, ker nam boš lahko mnogo koristil. Danes pa — kaj nam pomagaš? Take dečke, ki nič ne znajo, podimo stran. Ali hočeš še ti v družbo lenuhov in potepuhov?«

Milan se je natihem vrnil naslednje jutro k mojstru v mesto. Šele tretji dan je došla materi razglednica, da je prišel srečno tja. Učil se je marljivo in spoznal mnogo ljudi. Ti so znali ceniti njegovo spretnost in vztrajnost.

Domov se je vrnil zares šele kot spoštovan rokodelski mojster. Vsi so ga z veseljem sprejeli.

1. naloga: Odgovori na ta-le vprašanja: Česa se je šel Milan učiti? — Po čem se mu je tožilo v mestu? — Kaj je storil? — Kako so ga doma sprejeli? — Kaj mu je rekel oče? — Ali je Milan ostal doma? — Kdaj se je zopet vrnil?

2. naloga: Tvori samostalnike s pripono - u h iz nastopnih besed: len, črn, skop, debel; potepati se, oderati, ogledovati, prekucevati, požreti, polegati.

3. naloga: Razčleni nekatere proste stavke gorenjega sestavka!

88. Nasvet.

Vse minljivo je na sveti,
mine lica kras, denar;
česar ni ti možno vzeti,
lepih čednosti je dar;
te, mladina, skrbno goji
v plemeniti duši svoji!

89. Bratovska ljubezen.

Igrica v enem dejanju.

O s e b e:

Oče,
teta,Danilo,
Vida.

Prvi prizor.

*Danilo in Vida.**Danilo (sedi pri mizi ob svojih knjigah in se uči).**Vida (vstopi s cveticami v roki):* Dober dan, Danilo!
Kaj pa delaš?*Danilo (se ozre in vstane):* A, ti si, Vidka? Učim se za materin god; sicer znam voščilce že na pamet.*Vida:* Tudi jaz sem pripravljena za jutrišnji dan. Ali kdo ve, če bodo cvetice mami po volji.*Danilo:* I, kajpada! mari ne veš, kako rada ima cvetice? Samo paziti moraš, da ti do jutri ne ovenejo.*Vida:* Za to že poskrbim; takoj jih vtaknem v kozarec vode.*Danilo: (gre k omari):* Glej, tukaj je že pripravljen kozarec in voda! *(Postavi na vogel mize.)*

Drugi prizor.

*Prejšnja, oče.**Oče (vstopi):* Ali sta spisala svoje naloge?*Danilo:* Da, ljubi oče! *(Steče k mizi po zvezek.)* Tukaj je moja naloga!*Vida (brska v svoji košarici).**Oče:* Nalogo si spisal prav čedno, toda kdo ve, ali je brez napak?*Danilo:* Upam, oče! Pregledal sem jo dvakrat.*Oče (pregleduje):* Da, da! Brez pogreška je. Glej, da ostaneš vedno tako priden računar. *(Mu vrne zvezek.)**Danilo:* Hočem, hočem!*Oče:* Kaj pa ti, Vida?*Vida:* Učiteljica mi ni dala ničesar pisati; naročila mi je le, da obrobim to rutico.

O č e (*vzame in ogleduje robec*): Hm! Meni se zdi lepo, a jaz se ne razumem na to. Materi pokaži, da ti pove, je li prav.

V i d a: Mamici sem že pokazala in me je pohvalila!

O č e: Tedaj sta bila oba pridna! In to je lepo! Zato vama danes izpolnim željo in vaju vzamem s seboj v zverinjak.

D a n i l o: Ali je res? Oj, kako si naju razveselil! (*Ploskne zrokami.*)

V i d a: Kako si dober, oče! (*Ga objame.*)

O č e: Ako sem z vama dober, je to le znamenje, da sta tudi vidva dobra. Pridne otroke imajo starši vselej radi, nemarljive pa kaznujejo. — Toda sedaj pazita, da se ne zakasnimo; kadar sta pripravljena, me pokličita! (*Odhaja.*)

O b a: Takoj, takoj!

D a n i l o (*spravlja svoje knjige in zvezke*).

V i d a: Kako sem zadovoljna! Le pomisli, Danilko! Videla bova medvede in kamelo . . . . Juhuhu! (*Se zavrti in zvrne z rokavom kozarec, ki je stal na voglu.*) Oh!

D a n i l o (*priskoči*): Kaj se je pripetilo?

V i d a: Kako sem nesrečna! Razbila sem kozarec in cvetice so se pomečkale. Oh, oh! (*Joka.*)

D a n i l o: Ne boj se! Steci v kuhinjo po drug kozarec; cvetice že popraviva. (*Pobira.*)

V i d a: Ko bi mama vedela, da sem razbila kozarec, bi od mene niti cvetic ne sprejela. (*Odide.*)

Tretji prizor.

Danilo, teta, kasneje oče, Vida.

T e t a: Ali ni nekaj padlo na tla? Ali se ni nekaj razbilo?

D a n i l o: Da, ljuba tetka! Prosim te, molči, da ne čujejo starši! Nesreča se je pripetila.

T e t a: Misliš, da te bom še celo zagovarjala? Ti grdun, ti! Takoj povem očetu, kaj si naredil.

O č e (*vstopi*): Kaj pomeni ta krik?

T e t a: Le poglej, dragi brat, Danilo pobira čepinje. Razbil je kupico!

D a n i l o: Nezgoda se je dogodila, mili oče.

O č e: To opravičenje ne zadostuje; ako bi bil bolj previden, bi se to ne pripetilo! Nerodnež!

V i d a (*z drugim kozarcem, obstane ob vratih*).

D a n i l o: Oprosti mi, oče!

O č e: Tega ti ne oprostim! Za svojo okornost in nepazljivost se moraš pokoriti, da ti ostane ta dan v spominu.

T e t a: Prav ravnaš, dragi brat, le kaznuj ga, da ne bo več tako nepazljiv in okoren.

O č e: Prej sem ti obljubil, da greš danes z menoj v zverinjak. Ker pa si razbil kozarec, ostaneš doma. Ali si slišal?

D a n i l o: Da, oče!

V i d a (*poklekne pred očeta*): Presrčni atek! Ne kaznuj Danilka! On je nedolžen. Jaz sem kriva te nezgode.

T e t a: Ni res, ni res! Vide ni bilo takrat niti v izbi; ona ga le zagovarja.

O č e: Torej, kako je bilo?

V i d a: Veruj, mili oče! Od prevelikega veselja, da naju popelješ v zverinjak, sem se zasukala in pri tem sunila cvetice z mize. Danilko ni kriv; on naj gre le s teboj. Doma ostanem le jaz!

O č e: Ali je to resnica, Danilo?

D a n i l o (*se joče*).

V i d a: Resnico sem ti povedala, oče!

O č e: Tedaj vaju objamem, ljuba otroka. (*Prostre roke nad njima.*) Ti, Danilko, si obdolžil samega sebe, da obvaruješ svojo sestrico in si bil celo pripravljen sprejeti kazen mesto nje. A ti, Vidka, si odkritosrčno izpovedala svoj pregrešek. Oba sta ravnala pohvalno.

T e t a: Zato pa vzemi oba v zverinjak; a jaz jima podarim vsakemu en dinar (*jemlje iz žepa*), ker se imata res tako rada, kakor se spodobi bratom in sestram.

(*Zavesa pade.*)

90. Lepa naša domovina!

Lepa naša domovina,
 oj, junaška zemlja mila,
 stare slave dedovina,
 da bi vedno častna bila!
 Mila kakor si nam slavna,
 mila si nam ti edina,
 mila, koder si nam ravna,
 mila, koder si planina.

Blagoslov naj se razliva
 v tvojem polju in lesovih,
 Bog ljubezni naj prebiva
 v tvojih selih in domovih!
 V božjem dihu, v božjem varstvu
 tvoja ladja mirno plava.
 Mir s teboj po vsem vladarstvu!
 Tvojim sinom večna slava!

91. Narodna himna.

Bože pravde, Ti što spase
 od propasti dosad nas,
 čuj i odsad naše glase
 i odsad nam budi spas!

Močnom rukom vodi, brani
 budućnosti naše brod!
 Bože, spasi, Bože, hrani
 našeg kralja i naš rod!

Iz mračnoga sinu groba
 naše krune novi sjaj.
 Nastalo je novo doba,
 novu sreću, Bože, daj!

Kraljevinu našu brani,
 petvekovne borbe plod!
 Aleksandra, Bože, hrani,
 moli ti se sav naš rod.

Slovensko-nemški slovarček.

A

a, aber, hingegen
 aboten, albern, töricht
 ah, ah!
 ako, wenn, wofern
 ali, oder, doch, aber; (vprašalna
 besedica „ali“ se ne prevaja)
 alkohol, m. der Alkohol
 ampak, sondern
 angel, m. der Engel; angel varih,
 der Schutzengel
 angelček, m. das Engelschen
 apnenec, m. der Kalkstein
 apostol, m. der Apostel
 ata, m. der Papa
 atek, m. = ata, der Papa

B

babica, z. die Großmutter
 bahač, m. der Prahler, der Groß-
 tuer
 bahati, prahlen
 bankovec, m. die Banknote
 barva, z. die Farbe
 baš, gerade, just
 bati se, bojim se, Furcht haben,
 fürchten
 bedast, töricht, dumm
 beg, m. die Flucht; v beg se
 spustiti, die Flucht ergreifen
 begunec, m. der Flüchtling
 bel, weiß; beli dan, der helle Tag
 beliti, schmalzen, fetten
 belopikast, weißsprenkelig
 berač, m. der Bettler
 beračica, z. die Bettlerin
 beračiti, betteln
 berilo, s. das Lesebuch; berilen
 sestavek, das Lesestück
 beseda, z. das Wort
 beseden, Wort-; besedna družina,
 die Wortfamilie
 besedica, z. das Wörtchen
 bežati, im, fliehen
 bič, m. die Peitsche
 bilka, z. der Halm
 binkošti, z. Pfingsten
 birma, z. die Firmung
 birmanec, m. der Firmling
 birmati, firmen
 biser, m. die Perle
 bister, schnell, munter sich bewe-
 gend; bistra voda, ein schnell
 fließendes Wasser; bistro gledati,
 einen lebhaften Blick haben;
 bistra glava, ein heller Kopf;
 bister um, scharfer, durchdringen-
 der Verstand; bistro oko, ein
 munteres, lebhaftes Auge
 biti, sem, sein
 biti, bijem, schlagen
 biti se, bijem se, kämpfen
 bitka z. die Schlacht

- bivališče, s. der Aufenthaltsort, der Wohnsitz
- bivati, sich aufhalten, wohnen
- blaginja, ž. das Wohl, die Wohlfahrt
- blago, s. das Gut, die Ware; tuje blago, fremdes Gut
- blagohoten, wohlwollend, wohlgeneigt
- blagor, m. Heil; dušni blagor, Seelenheil
- blagoslov, m. der Segen
- blagosloviti, segnen, weihen, einweihen
- blagrovati, blagrujem, glücklich, selig preisen
- blazina, ž. das Kissen
- blažen, glücklich, selig, gebenedeiet; blažen kraj, ein glücklicher Ort
- bleščati se, bleščim se, glänzen, strahlen
- blisk, m. der Blitz
- bliskati, blitzen; bliskati se, blinken, glitzern; oči se bliskajo (iskreče oči), feurige Augen
- bližati se, sich nähern, nahen; bliže, näher; vedno bliže, immer näher
- bližina, ž. die (örtliche) Nähe; v bližini, in der Nähe
- bližnji, nahe befindlich; der Nächste
- bljuvati, bljuvam, bljujem, sich erbrechen, speien
- boben, m. die Trommel
- bobneti, bobnim, dumpf rollen, dumpf hallen, dröhnen
- bodočnost, ž. die Zukunft
- bogastvo, s. der Reichtum
- bogat, reich
- Bogec, m. der liebe Herrgott
- boj, m. der Kampf
- bojevati se, bojujem se, kämpfen
- bol, ž. der Schmerz
- bolečina, ž. der Schmerz
- bolehati, kränkeln, leidend sein
- bolen = bolan, krank
- boleti, bolim, schmerzen; zobje me bole, ich habe Zahnschmerzen
- bolezen, ž. die Krankheit
- bolj, mehr
- bolje, besser; boljši, besser
- bolnik, m. der Kranke
- boren, ärmlich, armselig
- boriti se, kämpfen, ringen, fechten
- borovec, m. die Kiefer, die Waldföhre
- boter, m. der Pate
- botra, ž. die Patin
- božati, sanft streicheln, lieblosen
- Božiček, m. das Christkindlein
- božičen, Weihnachts-; božični dan, der Christtag; božični prazniki, die Weihnachtsfeiertage; božično drevesce, der Christbaum
- božičnica, ž. das Weihnachtslied
- božji, Gottes-, göttlich; božji grob, das heilige Grab; božja služba, der Gottesdienst
- brada, ž. der Kinnbart, das Kinn
- bradat, bärtig
- brajda, ž. an einem Geländer gezogene Reben, die Rebenhecke
- brana, ž. die Egge
- braniti, verteidigen, beschützen; braniti se, sich gegen etwas wehren; braniti se kruha, das Brot verschmähen
- brat, m. der Bruder
- brati, berem, sammeln; brati, citati, lesen
- bratiti se, sich verbrüdern, Bruderschaft schließen

bratovski, Bruder-, brüderlich;
bratovska ljubezen, die Bruder-
liebe
bratranec, m. der Cousin, das
Geschwisterkind
bratranka, ž. die Cousine
brazda, ž. die Furche
breg, m. das Ufer, der Bergab-
hang
breme, s. die Bürde, die Last
brenčati, brenčim, summen; bren-
čē, summend
brenta, ž. die Butte
breskev, ž. der Pfirsichbaum, die
Pfirsich
brez, ohne
breza, ž. die Birke
brezoseben, unpersönlich
bridek, scharf, bitter
brisati, brišem, wischen, weg-
wischen; brisati se, brišem se,
sich abwischen
britev, ž. das Rasiermesser
briti, brijem, rasieren, scharf wehen
brivec, m. der Barbier
brki, m. der Schnurrbart
brskati, scharren, wühlen
brst, m. die Baumknospe, der
Trieb
bruno, s. der Balken
brusač, m. der Schleifer
brusiti, schleifen
brv, ž. der Steg
brz, schnell, hurtig
brž, schnell, unverzüglich
bržkone, wahrscheinlich
bučati, bučim, dumpf tönen, brau-
sen, fausen
buditi, wecken; budite se, aufzu-
wachen pflegen
bujen, üppig

bukev, ž. die Buche
burja, ž. der Nordostwind
butati, stoßen

C

cel, ganz
celó, sogar, selbst
celota, ž. das Ganze
cena, ž. der Preis
ceniti, den Preis, den Wert einer
Sache bestimmen, schätzen, achten;
cenjen, geschätzt
cerkev, ž. die Kirche
cesta, ž. die Straße
cevka, ž. das Röhrchen
cvenk, m. der Metallklang, klingen-
de Münze
cvesti, cvetem, blühen; cvetoč,
blühend
cvet, m. die Blüte
cveten, Blüten-, Blumen-; cvetna
nedelja, der Palmsonntag; cvetni
teden, die Palmwoche
cvetica, ž. die Blume
cvetičen, Blumen-; cvetičen lonec,
der Blumentopf
cvetišče, s. der Fruchtboden bei
der Blüte
cvetje, s. die Blüten
cvetka, ž. das Blümchen, die Blume
cviliti, quieken, winseln

Č

čaka, ž. der Tschofo
čakati, warten; čakati koga, je-
manden erwarten; čakati česa,
etwas erwarten
čas, m. die Zeit; dolg čas, die
Langeweile
časih, bisweilen, dann und wann
časnik, m. die Zeitung

- časopis, m. die Zeitschrift
časoven, Zeit-; časoven prislov,
das Umstandswort der Zeit
čast, ž. die Ehre
časten, Ehren-, ehrenvoll
častiti, ehren, verehren
časa, ž. der Trinkbecher, das Trink-
glas; cvetna časa, der Blumen-
kelch
časen, Becher-, Kelch-; časni listi,
die Kelchblätter
če, wenn, ob
čebela, ž. die Biene
čebelica, ž. das Bienen
čebeljak, m. das Bienenhaus
čebljati, flüstern, lispeln, schwätzen
čeden, sauber, reinlich, nett, hübsch;
čedno pisati, schön schreiben
čednost, ž. die Sauberkeit, die
Reinlichkeit, die Tugend
čelo, s. die Stirn
čemu, wem? — zu welchem Zwecke?
warum?
čepeti, čepim, hocken, lauern
čepina, ž. die Scherbe, die Hirn-
schale, der Schädel
čeprav, wenn auch, obwohl
česa, wessen?
često, oft, häufig
češ, in der Meinung, mit dem
Gedanken, als wenn
češarek, m. der Fruchtzapfen (am
Nadelholz)
češnja, ž. die Kirsche, der Kirsch-
baum
češnjev, Kirsch-; češnjevo drevo,
der Kirschbaum
češplja, ž. die Pflaume, die
Zwetschke
četrt, ž. der vierte Teil eines
Ganzen, das Viertel
četrtak, m. der Donnerstag; ve-
liki četrtak, der Gründonnerstag
četrti, der vierte
četudi, wenn auch, obwohl
četverica, ž. eine Zahl von vier
Personen oder Sachen
čevelj, m. der Schuh
čevljar, m. der Schuhmacher
čevljarček, m. das Schusterlein
čevljariti, das Schuhmacherhand-
werk ausüben
čevljarstvo, s. des Schuhmacher-
handwerk
čez = črez, über; čez malo časa,
über eine kleine Weile
čigar, wessen; čigar si bodi,
wessen immer es sein mag
čigav, wessen? wem gehörig?
čim, je; čim bolj, je mehr
čislati, beachten, wertschätzen, hoch-
schätzen, achten; malo čislati,
geringachten
čist, rein
čistiti, reinigen
čisto, ganz, völlig
čistost, ž. die Reinheit, die Keusch-
heit
čitati, lesen
čivkati, piepen, zwitschern; čiv-
kajoč, zwitschernd
član, m. das Mitglied
člen, m. das Glied; stavkov člen,
das Satzglied
človek, m. der Mensch
človekov, des Menschen, eines
Menschen
človeški, Menschen-, menschlich
človeštvo, s. die Menschheit
čmrlj, m. die Erdhummel
čof, patš!
čoln, m. der Kahn

čreda, die Herde
 čreslovina, z. der Gerbestoff
 črevo, črevesa, s. der Darm;
 čreva, die Gedärme
 črn, schwarz
 črnilo, s. die Tinte
 črta, z. der Strich, die Linie; jaj-
 časta črta, die Doufflinie
 črtica, z. das Strichchen
 črtiti, hassen, anfeinden
 črv, m. der Wurm
 črvič, m. das Würmchen
 črviv, wurmig, wurmstichig
 čuden, wunderbar, seltsam
 čuditi se, sich wundern, staunen;
 čuditi se komu, čemu, sich
 über jemanden, über etwas
 wundern
 čudo, s. das Wunder; za čudo
 priden, wunderbar brav
 čudovit, wundervoll, wundersam
 čuti, čujem, hören; ali čuješ?
 hörst du? — wachen
 čutiti, empfinden, fühlen
 čuvati, wachen, bewachen, beschützen
 čuvati se, sich vor jemanden hüten

D

da, daß, ja
 dajalnik, m. der Dativ
 dajati, dajem, geben; v zobe se
 dajati, Anlaß zur Nachrede geben
 daleč, weit, ferne
 daljava, z. die weite Entfernung;
 iz daljave, aus der Ferne
 daljši, weiter, länger
 dan, m. der Tag; dne, am
 danes, heute
 dar, m. die Gabe, das Geschenk
 darežljiv, freigebig, wohlthätig
 darilce, s. ein kleines Geschenk

darilo, s. das Geschenk
 darovanje, s. das Schenken, die
 Schenkung; das Opfern, das
 Offertorium (als ein Teil der
 Messe)
 darovati, darujem, spenden, schen-
 ken, opfern, aufopfern; darovati
 se, sich aufopfern
 dati, geben; Bog ne daj, Gott
 behüte!
 davčen, Steuer-; davčni urad,
 das Steueramt
 davek, m. die Steuer
 davi, heute früh
 davno, längst; že davno je tega,
 es ist schon lange her
 debel, dick; debel sneg, tiefer
 Schnee; debele solze, große
 Tränen
 deblo, s. der Baumstamm
 deca, z. die Kinder
 deček, m. der Knabe
 dečko, m. = deček
 ded, m. der Großvater
 dedek, m. das Großväterchen
 dedovina, z. der Erbbesitz, das
 Stammhaus
 dejanje, s. das Tun, die Hand-
 lung, der Akt
 dekla, z. die Magd
 dekle, s. das Mädchen
 deklica, z. das Mädchen
 deklíč, m. das Mädchen
 del, m. der Teil
 delati, arbeiten, verfertigen
 delavec, m. der Arbeiter
 delavnica, z. die Werkstätte
 deležnik, m. das Mittelwort, das
 Particip
 deliti, teilen; milosti deliti, Gna-
 den spenden

- delo, s. die Arbeit, die Beschäftigung; božje delo, ein Werk Gottes
- deloma, teilweise, zum Teil
- demant, m. der Demant, der Diamant
- denar, m. das Geldstück, das Geld
- desen, recht, rechts befindlich; desna roka, die rechte Hand
- desetica, z. die Behn, der Behner
- deska, z. das Brett
- desnica, z. die rechte Hand
- dete, das Kind
- deti, dem, stellen, tun; to mi dobro de, das tut mir wohl; sagen
- deti, denem, legen, stellen
- devati, legen, stellen
- dež, m. der Regen
- dežela, z. das Land
- deževati, dežujem, anhaltend regnen
- deževje, s. anhaltendes Regengewetter; zur Regenzeit
- dih, m. der Hauch, der Atemzug
- dihanje, s. das Atmen
- dihati, atmen
- dim, m. der Rauch
- dimnik, m. der Rauchfang
- dinar, m. der Dinar
- divjati, rennen, traben
- dišati, dišim, riechen, einen Geruch von sich geben; schmecken, munden; dišeč, riechend
- diven, wunderbar, wunderschön
- divjačina, z. ein wildes Tier, das Wild, das Wildbret
- divji, wild
- dlaka, z. das (tierische) Haar
- dninar, m. der Tagelöhner
- dno, s. der Boden
- do, bis, zu
- dober, gut
- dobiti, bekommen, gewinnen
- dobivati, bekommen, gewinnen
- dobrota, z. die Güte, die Wohltat
- dobrotnica, z. die Wohltäterin
- dobrovoljen, gutwillig, bereitwillig, freiwillig
- dogoditi, dazugeben, hinzufügen
- dogoditi se, sich ereignen, sich begeben
- dogovoriti se, sich verabreden
- dohajati, nachkommen, einholen
- dohiteti, dohitim, eilend erreichen, eilen, einholen
- doiti, doidem, einlangen, einholen
- dojenček, m. der Säugling
- dokaj, viel
- dokdaj, bis zu welcher Zeit? bis wann?
- doklej, bis wann? wie lange?
- dokler, solange, bis
- dokod, bis wohin? wie weit?
- doktor, m. der Doktor
- dol, m. das Thal, die Niederung
- dolg, lang
- dolg, m. die Schuld
- dolgost, z. die Länge
- doli, unten, hinab, herab
- dolira, z. das Thal
- določati, bestimmen, festsetzen
- določeni, bestimmt
- določevati, določujem, bestimmen, festsetzen
- določilo, s. die Bestimmung
- določiti, bestimmen, festsetzen
- določnik, m. der Indicativ
- dolzen, Schuld-, schuldig, verpflichtet
- dolžnost, z. die Schuldigkeit, die Pflicht

- dom, m. das Heim, die Heimstätte;
z doma iti, vom Hause fort-
gehen, ausgehen, verreisen
doma, zuhause, daheim; ga ni
doma, er ist nicht zuhause
domač, Haus-; domača žival, das
Haustier; domača vas, das Hei-
matsdorf; domači, die Hausge-
nossen, die Hausleute; heimisch
domov, nachhause
domovina, z. die Heimat, das
Vaterland
doneti, donim, hallend tönen,
dröhnen
doplesati, doplešem, das Tanzen
beendigen, austanzen
dopoldne, vormittags
dopolniti, ergänzen
dopolnjevati, dopolnjujem, er-
gänzen
dorasti, dorastem, zur völligen
Größe auswachsen; dorasel, er-
wachsen
doseči, dosežem, fangen, erreichen
doslej, bisher, bis jetzt
dospeti dospem, gefangen, ein-
treffen
dostaviti, hinzufügen; pismo do-
staviti, einen Brief zustellen
dosti, genug
dostikrat, genug oft, oftmals
dotekniti se, dotaknem se, berühren
dotičen, betreffend, bezüglich
dotikati se, berühren, antasten
dovoliti, bewilligen, erlauben
dovolj, genug
dovoljenje, s. die Bewilligung, die
Erlaubnis
dovršen, perfectiv; dovršni gla-
goli, Vollendungszeitwörter
dovršitev, z. die Vollendung
dovršiti, vollenden, vollbringen,
dozoreti, dozorim, reif werden
dozorevati, heranreifen
doživeti, doživim, erleben
drag, teuer, kostspielig, kostbar;
draga mati, liebe Mutter! teure
Mutter! — ako vam je drago,
wenn es ihnen beliebt
dragocen, kostbar
dražiti, reizen, necken, heßen
drčati, drčim, rutschen, gleiten,
glitschen
drdrati, ratschen, klappern, schnar-
ren; voz drdra, der Wagen
raffelt
dremati, dremljem, daran sein
einzuschlafen, schlummern
dreti derem, sich mit großer Ge-
walt schnell fortbewegen, reißen,
reißend strömen
drevesce, s. das Bäumchen; bo-
žično drevesce; der Christbaum
drevi, heute abends
drevje, s. die Bäume
drevo, s. der Baum
drgniti, drgnem, reiben, weßen,
kratzen; drgniti se, sich reiben
an etwas
drhteti, drhtim, zittern; drhteti
od sreče, vor Glück zittern
dričati se, auf dem Eise schleifen,
rutschen
droben, klein, winzig
drobiti, bröckeln; pesem drobiti,
trillernd singen
drobnica, z. das Kleinvieh, (Schafe
und Ziegen)
drobtinica, z. das Brösel
drog, m. die Stange, das Ried
drozg, m. die Singdrossel, die
Amsel

drsati, schleifen, schleifend ziehen;
 drsati se, gleiten, gleitschen, rutschen
 drug, ein anderer; drug za drugim, einer nach dem andern;
 drugi dan, am folgenden Tag
 drugač = drugače, anders, sonst
 drugi, der Zweite
 drugič, zum zweitenmale, ein andermal wieder, zweitens
 drugod, anderwärts, anderswo
 družba, z. die Gesellschaft
 družina, z. die Familie, das Gesinde
 družiti se, sich gefellen, mit jemandem Umgang haben
 drva, s. das Brennholz
 drvar, m. der Holzhauer
 držalo, s. der Halter
 držati, držim, halten; pot drži, der Weg führt; roke križem držati, müßig sein
 država, z. der Staat, das Reich
 državen, Staats-; državen grb, das Staatswappen; državna cesta, die Reichsstraße
 državljan, m. der Staatsangehörige, der Staatsbürger
 ducat, m. Dugend
 duh, m. der Geruch, der Geist; sveti Duh, der heilige Geist
 duhovnik, m. der Geistliche, der Priester
 duri, z. die Türe, das Tor
 duša, z. die Seele
 dušen, Seelen-, Geistes-, geistig
 duševen, Seelen-, Geistes-, geistig
 dvakrat, zweimal
 dvigati, heben; dvigati se, sich erheben
 dvigniti, dvignem, heben; dvig-

niti se, dvignem se, sich erheben
 dvojnina, z. die Zweizahl
 dvopičje, s. der Doppelpunkt
 dvor, m. der Hof; kraljevi dvor der königliche Hof
 dvorana, z. der Saal
 dvorišče, s. der Hofraum, der Hof

E

edin, einzig
 ednina, z. die Einzahl
 edninski, der Einzahl; edninski rodilnik, Genitiv der Einzahl
 ej, ei!
 enak, einerlei, gleich
 enkrat, einmal
 enozlozen, einseitig

F

fant, m. der Bursche, der Knabe
 fantek, m. der Knabe, das Bürschchen
 fantič, m. das Bürschchen
 fantiček, m. das Knäblein, das Bübchen

G

gaber, m. die Hainbuche, die Weißbuche
 gad, m. die Vipex, die Kreuzotter
 gaj, m. junger, gepflegter Wald, der Hain
 gaz, z. der Pfad, der Schneepfad
 geniti, ganem, bewegen, rühren
 gibanje, s. die Regung, die Bewegung
 gibati, gibljem, regen, bewegen
 gladek, glatt
 gladina, glatte Fläche; morska gladina, der Meerespiegel

- gladiti, glätten, bügeln, streicheln
 glagol, m. das Zeitwort
 glagolnik, m. das Verbalsubstantiv
 glagolski, des Zeitwortes; glagolska oseba, die Person des Zeitwortes
 glas, glasú, m. die Stimme
 glasen = glasán, laut
 glasiti se, Laute von sich geben, klingen, tönen, lauten
 glava, z. der Kopf, das Haupt
 glavar, m. das Oberhaupt; okrajni glavar, der Bezirkshauptmann
 glaven, Haupt-; glavna reka, der Hauptfluß; glavni števnik, das Hauptzahlwort
 glavica, z. das Köpfchen
 gledalec, m. der Zuschauer
 gledati, schauen, zusehen; gledé, mit Rücksicht auf, hinsichtlich
 globok, tief
 glodati, nagen; kosti glodati, an Knochen nagen
 gluh, taub, gehörlos
 gnati, zinem, treiben
 gnesti se, gnedem se, sich drängen
 gnezdo, s. das Nest
 gnezdece, s. das Nestchen
 gnil, faul
 gniti, gnijem, faulen, verwesen
 gnoj, m. der Mist, der Dünger
 goba, z. der Schwamm, der Pilz; strupena goba, der Giftschwamm
 goban, m. der Herrenpilz
 gobček, m. das Mäulchen, das Schnäuzchen
 god, m. das Fest, das Namensfest, der Namenstag
 godba, z. die Musik
 godec, m. der Musikant, der Spielmann
 goditi se, ergehen, gehen; slabo se mi godi, es geht mir schlecht; geschehen, zugehen
 godrnjati, godrnjam, brummen, murren
 gojiti, hegen, pflegen
 gol, kahl, nackt, unbewachsen; z golim očesom, mit freiem, unbewaffnetem Auge
 golob, m. die Taube
 gomila, z. der Erdhügel, der Grabhügel
 goniti, treiben
 gora, der Berg
 gorek, warm; na gorkem bitu, in der Wärme sich befinden
 gorenji, der obere
 goreti, gorim, brennen; goreč, brennend; goreča sveča, eine brennende Kerze; goreča molitev, ein inbrünstiges Gebet; gorreti za kaj, für etwas begeistert sein
 góri, oben, droben
 gorjé, s. das Weh; gorjé mu, weh ihm!
 gorovje, s. das Gebirge, die Gebirgsgruppe
 gorski, Berg-, Gebirgs-; gorsko jezero, der Gebirgssee
 gos, z. die Gans
 gosnica, z. die Raupe
 gosli, z. die Geige, die Violine
 gospa, z. die Frau
 gospod, m. der Herr
 gospoda, z. die Herrschaft
 gospodar, m. der Hauswirt, der Dienstgeber, der Besitzer, der Eigentümer

- gospodarski, Wirtschafts-, gospo-
 darsko orodje, das Wirtschafts-
 gerät
 gospodarstvo, s. die Wirtschaft
 gospodična, z. das Fräulein
 gospodinja, z. die Herrin, die
 Hausfrau, die Haushälterin
 gost, m. der Gast
 gost, dicht, dick
 gosti, godem, geigen, spielen
 gostilničar, m. der Gastwirt
 gostoleti, gostolim, zwitschern,
 trillern
 gostoljubnost, z. die Gastfreund-
 lichkeit
 goščava, z. das Dickicht, dichtes
 Gestrüppe, dichter Wald
 gotovo, sicher, bestimmt, gewiß
 govedo, s. das Rind, das Rind-
 vieh
 govor, m. die Rede, das Gespräch;
 premi govor, die direkte Rede
 govoriti, reden, sprechen; govoreč,
 sprechend
 govorjenje, s. das Reden, das
 Sprechen, das Berede
 govornik, m. der Redner
 gozd, m. der Wald
 gozdar, m. der Förster
 gozden, Wald-; gozdna žival,
 das Waldtier
 grablje, z. der Rechen
 grad, gradu, m. die Burg, das
 Schloß
 grah, m. die Erbsen
 grajati, tabeln
 grajski, Burg-, Schloß-; grajska
 gospa, die Burgfrau
 gram, m. das Gramm
 graščak, m. der Schloßherr, der
 Gutsbesitzer
 grb, m. das Wappen
 grba, z. der Hücker, der Buckel
 grd, häßlich, garstig, abscheulich
 grdoba, z. die Häßlichkeit; ti gr-
 doba! du Abscheulicher! du ab-
 scheuliches Ding!
 grdun, m. abscheulicher Mensch
 greh, m. die Sünde
 grenek, bitter
 grešen, sündhaft, sündig
 grešiti, fehlen, sündigen
 greti, grejem, wärmen; greti se,
 grejem se, sich wärmen
 grgranje, s. das Gurgeln; voda
 za grgranje, das Gurgelwasser
 grgrati, gurgeln
 grič, m. der Hügel
 gristi, grizem, beißen
 griva, z. die Mähne
 grlo, s. die Kehle, die Gurgel
 grm, m. der Strauch, der Busch
 grmada, z. der Haufen, der Schei-
 terhaufen
 grmenje, s. das Donnern, das
 Gebonner
 grmeti, grmim, donnern; grmi,
 es donnert
 grmič, m. das Büschchen, kleiner
 Strauch
 grmičevje, s. kleines Gesträuch
 grmovje, s. das Gesträuch, das
 Gebüsch
 grob, m. das Grab; na grobu,
 am Grabe; božji grob, das
 heilige Grab
 grof, m. der Graf
 grohotati se, überlaut, grob lachen
 grom, m. der Donner
 grozd, m. die Traube, die Wein-
 traube
 grozdje, s. Weintrauben

grozen, schauerhaft, entsetzlich
 guba, z. die Falte, die Runzel; v
 tri gube se držati, eine gebeugte
 Haltung haben
 gugati, schaukeln

H

halja, z. weißes Gewand, das
 Oberkleid
 hasniti, nützen; kaj hasni, was
 hilft es!
 hčerka, z. das Töchterchen
 hči, z. die Tochter
 hektoliter, m. das Hektoliter
 hinavec, m. der Heuchler
 hiša, z. das Haus
 hišica, z. das Häuschen
 hiter, schnell, rasch
 hiteti, hitim, eilen, sich beeilen
 hlad, m. die Kühle
 hladen, kühl
 hladiti, kühlen, abkühlen; hladiti
 se, sich abkühlen
 hlapec, m. der Knecht
 hlatasti, schnappen, haschen, nach
 etwas gierig greifen
 hleb, m. der Laib; hleb kruha,
 ein Laib Brot
 hlebček, m. das Laibchen
 hlev, m. der Viehstall
 hlevček, m. kleiner Stall
 hod, m. das Gehen, der Gang;
 pet ur hoda, fünf Stunden
 Weges
 hoditi, gehen, wandeln
 hosta z. das Didicht, das Gehölz,
 der Wald
 hoteti, hočem, wollen
 hraber, tapfer, mutig
 hram, m. das Zimmer, die Kammer;
 božji hram, das Gotteshaus

hraniti, aufbewahren, sparen, er-
 nähren, beköstigen, erhalten
 hrapav, uneben, rauß
 hrast, m. die Eiche
 hrbet, m. der Rücken
 hrib, m. die Anhöhe, ein mäßiger
 Berg
 hribček, eine kleine Anhöhe
 hribolazec, m. der Bergsteiger
 hribovje, s. die Berge, die Berg-
 gruppe
 hromoten, lahm, krüppelhaft, ge-
 brechlich
 hrošč, m. der Käfer; navadni ali
 rujavi hrošč, der Maikäfer
 hrustati, mit Geräusch essen, knor-
 peln
 hruska, z. die Birne, der Birn-
 baum
 hud, böse, schlimm, arg; hudo
 storiti, Böses tun; hudo gledati,
 finster blicken; hud boj, he-
 tigger Kampf; hudo mi je, es
 wird mir eng ums Herz
 hudoben, boshaft, böse
 hudobnež, m. böser, boshafter
 Mensch, der Bösewicht
 hudovati se, hudujem se, böse
 sein, sich ärgern
 hvala, z. das Lob, der Dank; pojte
 hvalo Gospodu, lobsinget dem
 Herrn; hvala! ich danke! hvala
 lepa! schönen Dank!
 hvaležen, dankbar
 hvaležnost, z. die Dankbarkeit

I

igla, z. die Nadel
 igličje, s. die Baumnadeln, die
 Nadelstreu, das Nadelholz
 igrača, z. das Spielzeug

igravec, m. der Spieler
 igrati se, spielen
 igrlica, z. das Spielchen, ein kurzes
 Theaterstück
 ime, s. der Name; kako ti je
 ime? wie heißest du?
 imenovalnik, m. der Nominativ
 imenovati, imenujem, nennen, be-
 nennen; imenovati se, imenu-
 jem se, heißen, genannt werden
 imeti, imam, haben
 in, und
 iskati, iščem, suchen; kruha iskati,
 seiner Nahrung nachgehen
 isker, feurig, flink, munter
 iskra, z. der Funke
 isti, derselbe, ebenderselbe
 iti, grem, gehen
 iver, z. der Holzsplinter
 iz, aus; iz česa? woraus?
 izba, z. das Zimmer
 izdelati, verfertigen, durchführen,
 anfertigen
 izdelovati, izdelujem, ausarbeiten
 izginiti, izginem, verschwinden
 izgovoriti, aussprechen
 izgrešiti, verfehlen; izgrešiti pot,
 den Weg verlieren
 izgubiti, verlieren; izgubiti se,
 in Verlust geraten, verloren
 gehen
 izkazati, izkažem, dartun, erweisen;
 izkazati se, beweisen
 izkazovati, izkazujem, ausweisen,
 erweisen
 izkljuvati, izkljujem, mit dem
 Schnabel ausspicken, aushacken
 izkupiti, für die Ware Geld be-
 kommen
 izkušati, versuchen, prüfen; izku-
 šati se, sich mit jemandem messen

izkušnja, z. der Versuch, die Pro-
 be, die Prüfung, die Erfahrung
 izkušnjava, z. die Versuchung
 izliti, izlijem, ausgießen, weg-
 gießen
 izlivati se, sich ergießen, münden
 izložba, z. die Ausstellung
 izmed, zwischen; eden izmed vas,
 einer aus eurer Mitte
 izmiti, izmijem, wegwaschen, aus-
 waschen
 izmoliti, durch Beten erlangen,
 erstehen, erbeten, mit dem Beten
 fertig werden, ausbeten
 izobraževati, izobražujem, bilden,
 formen, geistig ausbilden
 izogibati, se, ausweichen; izogi-
 bati se koga (česa), jemanden
 (etwas) meiden, fliehen
 izpametovati, izpametujem, zur
 Vernunft bringen, klug machen
 izpasti, izpadem, herausfallen,
 ausfallen
 izpeljati, izpeljem, herausführen,
 ableiten; izpeljan pridevnik,
 abgeleitetes Eigenschaftswort
 izpisati, izpišem, herausschreiben
 izpiti, izpijem, austrinken
 izpod, unter — hervor
 izpodkopati, izpodkopljem, unter-
 graben, unterminieren
 izpolniti, voll machen, ausfüllen,
 erfüllen
 izposojati, ausleihen; izposojati
 si, sich ausborgen, entlehnen,
 izpovedati, izpovem, aussagen,
 bekennen, gestehen; izpovedati
 se, die Beichte ablegen, beichten
 izprati, izperem, durch Waschen
 herausbringen, auswaschen

izprazniti, leer machen, ausleeren,
entleeren

izprehajati se, spazieren

izprehod, m. der Spaziergang;

iti na izprehod, spazieren gehen

izpreletavati se, hinundherfliegen

izpremeniti, verändern; izpremi-

njati se, sich verändern, wechseln,

schillern

izpustiti, herauslassen, loslassen,

freilassen, entlassen; vodo iz-

pustiti, abfließen lassen

izražati, in Worte fassen, aus-

drücken

izrezovati, izrezujem, ausschneiden,

schneiden

izročiti, ausshändigen, einshändigen;

pismo izročiti, einen Brief be-

stellen, überreichen, übergeben;

izročiti koga sodišču, jemanden

dem Gerichte überliefern

izropati, ausrauben

izruvati, izrujem, ausrauben; iz-

ruvati zob, einen Zahn aus-

brechen

izstopiti, izstopim, heraustreten

aussteigen

izučiti, auslehren, abrichten, aus-

bilden; izučiti se, auslernen, sich

ausbilden; izučen, einer der (ein

Handwerk) ausgelernt hat

izustiti, aussprechen

izvažati, herausführen, ausführen,

exportieren

izvedeti, izvem, in Erfahrung

bringen

izvirati, hervorquellen, entspringen

izvleči, izvlečem, herausziehen, her-

vorziehen

izvrsten, vortrefflich, vorzüglich,

ausgezeichnet

izvršiti, vollziehen, vollstrecken

izvzeti, izvzamen, ausnehmen; iz-

vzemši, ausgenommen, mit Aus-

nahme

izza, hinter — hervor

J

jablana, z. der Apfelbaum

jabolčen, Apfel; jabolčni cvet,

die Apfelblüte

jabolko, s. der Apfel

jad, m. das Gift, der Bohn

jadro, s. das Segel

jagnje, s. das Lamm

jagoda, z. die Beere

jahati, reiten

jajce, s. das Ei

jajčast, eiförmig, eirund, oval

jajčece, s. das Eichen

jako, sehr

jama, z. die Vertiefung, die Grube

jambor, m. der Mastbaum

jarek, m. der Graben

jaselce, z. das Weihnachtskripp-

chen

jasen, heiter, hell, licht

jasli, z. die Futterkrippe

jasniti, hell, heiter machen, auf-

heitern

jastreb, m. der Habicht

jaz, ich

ječati, ječim, jammern, ächzen

ječmen, m. die Gerste

jed, z. das Essen

jedilen, Speise-; jedilno orodje,

das Eßgerät

jedilo, s. das Essen, die Kost, die

Nahrung

jedrce, s. das Kernchen

jedva, kaum

jeklen, von Stahl, stählern

jeklo, s. der Stahl
 jelen, m. der Hirsch
 jelka, ž. die Tanne; jelkova veja,
 der Tannenaft
 jelo, s. das Eisen; malo jela,
 wenig Brot
 jelša, ž. die Erle
 jemati, jemljem, nehmen; s seboj
 jemati, mitzunehmen pflegen;
 sapo mi jemlje, es benimmt
 mir den Atem; oči mi jemlje, es
 blendet die Augen
 jerbas, m. der Korb
 jesen, ž. der Herbst; jeseni, im
 Herbst
 jesenski, Herbst-, herbstlich
 jesti, jem, essen
 jetra, s. die Leber
 jetrnica, ž. die Leberwurst
 jezdit, reiten
 jezen, zornig
 jezero, s. der See
 jezik, m. die Zunge, die Sprache
 jež, m. der Igel
 joj, weh! o joj! o weh! joj meni!
 weh mir!
 jojmene, weh mir!
 jok, m. das Weinen; jok in stok,
 Weinen und Jammern
 jokati, jokam, jočem, weinen
 jug, m. der Süden
 juha, ž. die Suppe
 juhu, juče!
 junak, m. der Held, der Held
 junaški, heldenmäßig, Helden-; ju-
 naška kri, Heldenblut
 jurček, m. der Herrenpilz, der
 Pilzling
 jutranji, Morgen-; jutranja moli-
 tev, das Morgengebet
 jutri, morgen

jutrišnji, morgig
 jutro, s. der Morgen
 južen, südlich, Süd-; južna želez-
 nica, die Südbahn

K

k = h, zu
 kača, ž. die Schlange; kača ro-
 potača, die Klapperschlange
 kad, ž. der Bottich
 kadar, wann, wenn
 kadarkoli, wann immer, so oft
 kaditi se, rauchen, stauben
 kaj, was; kaj? was?
 kajpada, freilich, natürlich
 kak, irgend ein
 kako? wie?
 kakor, wie, als
 kakršen, wie
 kakšen, wie beschaffen? was für
 ein?
 kam, wohin?
 kamela, ž. das Kameel
 kamen, m. der Stein
 kamor, wohin
 kamorkoli, wohin immer
 kaniti, kanem, tröpfeln
 kaplja, ž. der Tropfen
 kapljati, tröpfeln; dež kaplja, es
 fallen Regentropfen
 kapljica, ž. das Tröpfchen
 kar, was, als (da) plötzlich
 karati, mit Worten züchtigen, ver-
 weisen, rügen
 kasno, spät; kasneje, später
 kaša, ž. der Brei, der Hirsebrei
 kateri, welcher; kateri? welcher?
 kazati, kažem, zeigen; kazati se,
 den Anschein haben
 kaznovati, kaznujem, strafen

- kdaj, wann? od kdaj, seit wann?
do kdaj, bis wann?
kdo, irgendwer, jemand; kdo?
wer?
kdor, wer; kdorsibodi, wer es sei
ker, weil, da, denn
ki, der, welcher
kinčati, schmücken
kipeti, kipim, aufwallen, aufspru-
deln, beim Sieden überlaufen
kitica, z. die Strophe
kje, wo?
kjer, wo
kladivo, s. der Hammer
klaja, z. das Viehfutter
klama, z. der Tölpel
klas, m. die Ähre
klasje, s. die Ähren
klati, koljem, schlachten, spalten
klečati, klečim, knien
klepetati, klepečem, klappern
klešče, z. die Zange
klet, z. der Keller
kletev, z. das Fluchen, der Fluch
kletka, z. der Käfig, der Vogel-
schlag
klic, m. der Ruf
klicaj, m. das Ausrufungszeichen
klicati, kličem, rufen; klicati se,
heißen
klinja, z. die Klinge
ključ, m. der Schlüssel; ključ od
vrat, der Türschlüssel
kljun, m. der Schnabel
kljunček, m. das Schnäbelchen
kljuniti, kljunem, mit dem Schna-
bel pikern, hacken
klobasa, z. die Wurst
klobuk, m. der Hut
klobuček, m. das Hütchen
klop, z. die Bank
- kmalu, bald
kmet, m. der Bauer, der Land-
mann; na kmetih, auf dem
Lande
kmetič, m. der Bauer, das Bäuer-
lein
kmetija, z. das Bauerngut, die
Bauernwirtschaft
kmetiški = kmetski, Bauern-;
kmetiški stan, der Bauernstand;
bäuerlich
knez, m. der Fürst
knjiga, z. das Buch
ko, wie, als, nachdem
kocka, z. der Würfel
koča, z. die Bauernhütte
kod, auf welchem Wege, wo —
herum?
koder, wo — herum
kokodajc, m. der Gackelant der
Henne; veliko kokodajc, malo
jajc, viel Geschrei und wenig
Wolle
kokolj, m. der Kornraden
kokoš, z. die Henne
kokotiček, m. kleiner Hahn, das
Hähnchen
kolar, m. der Wagner
koleno, s. das Knie
koliki, der wievielte?
koliko, wie viel?
kolikokrat, wie oft?
kolikor, so viel
kolo, s. das Rad
kolobar, m. der Kreisring, der
Kreis
kolodvor, m. der Bahnhof
komaj, kaum
komar, m. die Mücke, die Gelfe
komu, wem?

- končati, beenden; končati se, enden, ein Ende nehmen
 končnica, ž. die Endung
 konec, m. das Ende; ni konca ne kraja, ohne Ende
 koničast, spitzig
 konj, m. das Pferd
 konjič, m. das Kößlein, das Pferdchen
 konjiček, m. das Kößlein
 konjski, Pferde-; konjski semenj, Pferdemarkt
 kopa, ž. die Schar
 kopanje, s. das Baden
 kopati, kopljem, baden; kopati se, (sich) baden
 kopelj, ž. das Bad
 kopito, s. der Huf, der Leisten
 korak, m. der Schritt
 korakati, schreiten, marschieren
 korenček, m. das Wurzelchen; korenček strgati komu, jemandem ein Rübchen schaben
 korist, ž. der Nutzen, der Vorteil
 koristen, nützlich
 koristiti, nützen
 kos, m. das Stück
 kos, m. die Schwarzdrossel, die Amsel
 kosa, ž. die Sense; smrtna kosa, die Sense des Todes
 kosec, m. der Mäher
 kosem, m. die Flocke, die Schneeflocke
 kosilce, s. kleines Früh- oder Mittagsmahl
 kosilo, s. das Mittagsmahl
 kositi, mähen; das Mittagsmahl einnehmen
 kosmat, behaart, zottig
 kost, ž. das Bein, der Knochen
 kostanj, m. die Kastanie, der Kastanienbaum
 koš, m. der Rückenkorb
 košarica, ž. kleines Handkörbchen
 košat, breitästig, buschicht
 košatiti se, sich ausbreiten, sich ausdehnen
 koščica, ž. der Obfiststein, der Kern
 kot, m. der Winkel
 kot = kakor, wie; kot = ko, als
 kotič, m. das Winkelschen
 kovač, m. der Schmied
 kovati, kujem, schmieden, hämmern, beschlagen
 kovčeg, m. der Koffer
 kovina, ž. das Metall
 koza, ž. die Ziege; divja koza, die Gemse
 kozarec, m. der Becher, das Trinkglas
 kozelc, m. die Garbenharfe
 kozica, ž. das Ritzchen
 koža, ž. die Haut
 kožuh, m. der Pelz
 kožušček, m. das Pelzchen
 kraj, m. das Äußerste, der Rand, das Ende; vse od kraja, alles (ohne wählerisch zu sein); die Gegend, der Ort
 kraj, neben, an, längs
 krajeven, Orts-, örtlich
 krajsati se, kürzer werden
 kralj, m. der König
 kraljestvo, s. das Königreich; nebeško kraljestvo, das Himmelreich
 kraljevina, ž. das Königreich
 kraljevski, Königs-, königlich
 kraljčina, ž. die Königstochter
 kras, m. der Schmuck, die Zierde

- krasen, herrlich, prächtig, schön
 krasiti, zieren, schmücken
 krasota, z. die Pracht, die Herrlichkeit, die Schönheit
 krasti, kradem, stehen
 kratek, kurz; krajši, kürzer
 krava, z. die Kuh
 kravica, z. eine kleine Kuh
 krcniti, krcnem, einen leichten Schlag geben
 krčiti se, sich zusammenziehen, abnehmen
 kreda, z. die Kreide
 kremen, m. der Kieselstein, der Quarz
 krepiti, kräftigen, stärken, laben
 kres, m. das Feuer, das am Vorabend des Johannisfestes angezündet wird
 kresnica, z. der Johanniskäfer, das Johanniskäferchen
 krhek, spröde, zerbrechlich
 kri, z. das Blut
 krik, m. der Schrei, das Geschrei, das Jauchzen
 krilat, geflügelt
 krilo, s. der Flügel, der Frauenrock
 kristjan, m. der Christ
 kriti, krijem, decken, bedecken
 kriv, krumm; schuld, schuldig; on je kriv, er ist schuld daran
 krivček, m. krumme Federn als Hutschmuck
 krizati, bekreuzen, kreuzigen, ans Kreuz schlagen
 križem, kreuzweise; roke križem držati, mit verschränkten Armen, d. i. müßig dastehen
 krog, m. der Kreis
 krogla, z. die Kugel
 krojač, m. der Schneider, der Kleidermacher
 krojiti, zuschneiden
 krompir, m. die Kartoffel, der Erdapfel
 krona, z. die Krone
 krop, m. siedend heißes Wasser
 krotek, zahm, sanft, sanftmütig
 krotiti, bändigen, bezähmen
 krov, m. das Dach, das Dachwerk, das Verdeck (des Schiffes)
 krožnik, m. der Teller
 krpa, z. der Flicken, der Leinwand- oder Tuchstück
 krsten, Tauf-; krstno ime, der Taufname
 krstiti, taufen
 krščanski, christlich
 krt, m. der Maulwurf
 kruh, m. das Brot
 kruhek, m. das Brötchen, das liebe Brot
 kruliti, grunzen
 krušen, Brot-; krušna moka, das Brotmehl
 kuga, z. die Seuche, die Pest
 kuhati, kochen
 kuhinja, z. die Küche
 kuhinjski, Küchen-; kuhinjska posoda, das Küchengeschirr
 kukavica, z. der Stuckuck
 kup, m. der Haufe
 kupec, m. der Käufer
 kupica, z. das Trinkglas
 kupiti, kaufen
 kupovati, kupujem, kaufen
 kura, z. das Huhn
 kuriti, heizen
 kurji, Hühner-; kurje oko, das Hühnerauge
 kvariti, beschädigen, verderben

kvišku, in die Höhe empor, nach
aufwärts

L

lačen, hungrig
ladja, z. das Schiff
lagati, läzem, lügen
lahek, leicht; lažje, laglje, läze,
leichter; lahko bi marsikaj po-
vedal, ich könnte manches er-
zählen
lajanje, s. das Wellen
lajati, bessern
lajšati, erleichtern, lindern
lakomen, gierig, habgierig
lakomnik, m. der Habgierige
lakota, z. der Hunger
lani, im vorigen Jahre, voriges
Jahr
las, m. das Haupthaar; lasje, die
Haare
last, z. der Besitz, das Eigentum
lasten, eigen
lastnost, z. die Eigenschaft
lastovica, z. die Schwalbe
laž, z. die Lüge
lažnik, m. der Lügner
lažnivec, m. der Lügner
le, nur
leči, ležem, sich legen, sich nieder-
legen; leči jajca, brüten, hecken
led, m. das Eis
leden, aus Eis, eisig, Eis-
ledina, z. unbebautes, brachliegendes
Ackerland
legati, sich (wiederholt) legen, sich
zu legen pflegen
lekarna, z. die Apotheke
len, träge, lässig, faul
lenuh, m. der Faulenzler, der Faul-
pelz

lep, schön; lepši, schöner
lepota, z. die Schönheit
lepšati, verschönern, schmücken,
zieren
les, m. das Holz, der Wald
lesen, hölzern, aus Holz
leskov, Hasel-; leskova mast,
Schläge
lestva, z. die Leiter
lešnik, m. die Haselnuß
letanje, s. das Hinundherfliegen,
das Fliegen, das Herumlaufen
leten, Jahres-; letni čas, die
Jahreszeit
leteti, letim, fliegen, laufen
leto, s. das Jahr; novo leto, das
Neujahr
letos, heuer
lev, m. der Löwe
lev, links; leva roka, die linke
Hand
levica, z. die linke Hand
ležati, ležim, liegen
lice, s. die Wange, die Backe
licece, s. das Gesichtchen
likalnik, m. das Bügeleisen
likati, glätten, bügeln
lilija, z. die Lilie
lipa, z. die Linde
lisa, z. der Flecken
lisica, z. der Fuchs
lisičji, Fuchs-; lisičji rep, der
Fuchschwanz
lisjak, m. das Fuchsmännchen
list, m. das Blatt; list za pismo,
das Briefpapier
listek, m. der Zettel; vozni listek,
das Fahrblatt; časni listki, die
Keldyblätter
listje, s. das Laub, die Blätter

listnat, belaubt; listnato drevje,
das Laubholz
liti, litem, gießen; solze liti,
Tränen vergießen
lizati, lizem, lecken, naschen
ljub, lieb, wert, teuer
ljubezen, z. die Liebe
ljubezniv, liebenswürdig
ljubiti, lieben; ljubite se med se-
boj, liebet einander
ljubljenček, m. der Liebling, das
Schoßkind
ljudje, m. die Menschen, die Leute
ljudstvo, s. das Volk
ločilo, s. das Trennungszeichen
ločitev, z. die Scheidung, die
Trennung; ura ločitve, die Ab-
schiedsstunde
ločiti, scheiden, trennen, unter-
scheiden; ločiti se, sich trennen
log, m. der Hain, der niedere
Walb
lok, der Bogen
loka, z. eine sumpfige Talwiese
lonček, m. das Töpschen
lončiček, m. das Töpschen
lonec, m. der Topf
lopata, z. die Schaufel
lotiti se, angreifen, in Angriff
nehmen; lotiti se dela, zum
Werke schreiten, Hand ans Werk
legen, angreifen
lov, m. die Jagd
lovec, m. der Jäger
loviti, fangen, jagen
lovski, Jagd-, Jäger-; lovski pes,
der Jagdhund
luč, z. das Licht
lučca, z. das Lichtchen
luknja, z. das Loch
luknjica, z. das Löchelchen

luna, z. der Mond
lupina, z. die Schale; orehova
lupina, die Nußschale

M

mačica, z. das Kästchen
mačka, z. die Kaze; divja mačka,
die Wildkaze
mah, m. das Moos
mahnti, mahnem, eine schwingende
Bewegung machen; mahnem jo
kam, sich irgendwohin begeben
maj, m. der Monat Mai
majhen, klein; manjši, kleiner
mak, m. der Mohn
mal, klein; malo, wenig
malce, ein kleinwenig
malha, z. der Bettelsack
malokaj, selten etwas, nicht leicht
etwas, wenig
malokateri, selten einer, wenige
malokdo, selten jemand, nicht leicht
jemand
malopriden, nichtsnußig, schlecht
mama, z. die Mutter
mamiča, z. das Mütterchen
manj, weniger, minder
manjkati, mangeln, fehlen
manjšalen, verkleinernd; manjšalna
beseda, das Verkleinerungswort
mar, ni mu nar, er kümmert sich
nicht; mar(i) ne veš? weißt du
denn nicht?
marati, sich kümmern, beachten;
ne maram te, ich mag dich nicht
marec, m. der Monat März
marjetica, z. das Gänseblümchen
marljiv, emsig, eifrig, beflissen
marsikaj, so manches
marsikak, so mancher
marsikakšen, mancherlei

- marsikateri, so mancher
 marsikdo, so mancher
 maslo, s. zerlassene Butter, das
 Rindschmalz
 mast, z. das Fett; leskova mast,
 die Haselrute
 maša, z. die Messe; maša zaduš-
 nica, das Seesenant
 mašen, Meß-; mašna knjiga, das
 Meßbuch
 mašnik, m. der Priester
 materin, Mutter-; materina lju-
 bezen, die Mutterliebe
 mati, z. die Mutter
 mavrica, z. der Regenbogen
 mazati, mažem, schmieren
 meča, s. die Baden
 med, m. der Honig
 med, zwischen, unter
 medica, z. der Met, der Honig-
 trank
 medved, m. der Bär
 meгла, z. der Nebel, die Wolke
 mehkek, weich
 mehurček, m. das Bläschen
 menda, vermutlich
 menih, m. der Mönch
 meniti, meinen, glauben, dafür-
 halten; kako meniš? wie meinst
 du? meniti se, sich unterreden
 menjati, wechseln, tauschen
 mera, z. das Maß
 mesar, m. der Fleischhauer, der
 Metzger
 mesec, m. der Mond, der Monat
 meso, s. das Fleisch
 mesten, Stadt-, städtisch
 mesto, s. die Stadt; die Stelle
 mesto, anstatt
 meščan, m. der Städter, der
 Bürger einer Stadt
 metla, z. der Besen
 metlast, besenartig
 metulj, m. der Schmetterling
 mičen, reizend
 mil, lieb; mila domovina, liebes
 Heimatland; milo jokati, bitter-
 lich weinen; pod milim nebom,
 unter freiem Himmel; sreča
 mu je mila, das Glück ist ihm
 geneigt
 milodar, m. die Liebesgabe
 milost, z. die Gnade
 milostiv, gnädig, gnadenvoll, harm-
 herzig
 mimo, vorüber, vorbei
 miniti, minem, vergehen, ein Ende
 nehmen
 minljiv, vergänglich
 minljivost, z. die Vergänglichkeit
 mir, m. der Friede, die Ruhe
 miren, ruhig, friedsam
 misel, z. der Gedanke
 misliti, denken, sinnen, meinen
 miš, z. die Maus
 miti, mijem, waschen
 miza, z. der Tisch
 mizar, m. der Tischler
 mizarski, Tischler-; mizarski
 mojster, der Tischlermeister
 mizarstvo, s. das Tischlerhand-
 werk
 mlačen, lau
 mlad, jung; mlajši, jünger
 mladenič, m. der Jüngling
 mladenka, z. das Mädchen
 mladič, m. das Junge von einem
 Tiere
 mladiček, m. das Junge
 mladina, z. die Jugend, die jungen
 Leute; das Jungvieh

- mladost, z. das Jugendalter, die Jugend
 mlaka, z. die Pfütze, die Lache
 mlatiti, dreschen
 mleko, s. die Milch
 mlin, m. die Mühle; mlin na veter, die Windmühle
 mlinar, m. der Müller
 mlinarica, z. die Müllerin
 mlinski, Mühl-; mlinsko kolo, das Mühlrad
 mnogo, viel
 množina, z. die Mehrzahl
 množinski, vielfach; množinski rodilnik, Genitiv der Mehrzahl
 moč, z. die Kraft, die Stärke; zdravilna moč, die Heilkraft
 moču, kräftig, stark; močno dišati, stark riechen; močnejši, kräftiger, stärker
 moči, morem, können, vermögen, imstande sein
 močiti, naß machen, näßen
 moder, blau
 moder, weise, klug; modro se držati, eine ernste, gescheite Miene machen
 modriš, m. die blaue Kornblume
 mogoče, möglich; ni mogoče! unmöglich!
 mogočen, mächtig
 moj, mein
 mojster, m. der Meister
 moka, z. das Mehl; krušna moka, das Brotmehl
 moker, naß, feucht
 mokrota, z. die Masse, die Feuchtigkeit
 molčati, molčim, schweigen; molčé čakati, stillschweigend warten
 molitev, z. das Gebet
 moliti, mólim, beten
 monštranca, z. die Monstranze
 morati, müssen
 morda, vielleicht
 moriti, tödten, morden
 morje, s. das Meer, die See
 mornar, 'm. der Seemann, der Matrose
 morski, Meer-, See-; morska voda, das Meerwasser
 most, die Brücke
 moški, männlich; moški spol, männliches Geschlecht
 mošnja, z. der Beutel, der Geldbeutel
 mošt, m. der Most
 motika, z. die Haue
 mož, m. der Mann; mož beseda, ein Mann ein Wort; mož beseda biti, sein Versprechen halten
 možgani, m. das Gehirn
 možno, möglich
 mrak, m. die Dämmerung
 mravlja, z. die Ameise
 mravljišče, s. der Ameisenhaufen
 mraz, m. die Kälte, der Frost
 mreti, mrem, mrjem, sterben
 mreža, z. das Netz
 mrtev, todt
 mrtvaški, Todten-, Leichen-; mrtvaški prt, das Todtentuch
 mrzel, kalt
 mučiti, martern, quälen, peinigen, plagen; mučen, peinlich, qualvoll
 muditi se, sich aufhalten, verweilen; mudi se, es hat Eile, es eilt
 muha, z. die Fliege
 mukati, muhen, brüllen (vom Rindvieh)

mušica, z. kleine Fliege
mušnica, z. der Fliegenschwamm

N

na, auf, gegen, zu, in
nabiralnik, m. der Sammelkasten
(z. B. für Briefe)
nabirati, sammeln
nabrati, nabere, sammeln, zusammenlesen; nabrati se, sich ansammeln
nabrusiti, scharf schleifen, schärfen;
nabrušen nož, scharf geschliffenes Messer
način, m. die Art und Weise; na noben način, keinesfalls
načinoven, der Weise; načinovni prislov, das Umstandswort der Weise
načuditi se, sich satt wundern; nisem se mu mogel načuditi, ich konnte mich nicht genug über ihn wundern
nad, über — hinauf
nadloga, z. die Plage, die Mühsal, das Kreuz, die Drangsal
nadstropje, s. das Stockwerk
naduha, z. die Schweratmigkeit, das Asthma
nag, nackt, unbelledet
nagel, jäh, plötzlich; nagla smrt, ein plötzlicher Tod
naglas, m. der Accent, die Betonung
naglasen, Accent = ; naglasno znamenje, das Betonungszeichen
naglasiti, betonen; naglasen, betont
nagledati se, sich satt schauen
nagniti se, nagnem se, sich neigen
naj-, dela presežno stopnjo iz

primerjalne stopnje, n. pr. najkrajši, am kürzesten; najprej, zuerst
naj, lassen, sollen, mögen; naj vidim! laß mich sehen! naj gre! er soll (mag) nur gehen! naj se jezi! er mag zürnen!
najeti, najmem, najamem, bingen, mieten
najsji, obgleich
najti, najdem, finden
nakopičiti se, sich anhäufen
nakovalo, s. der Amboß
nakovati, nakujen, anschmieden
nakrmiti, satt füttern
nalahno, gemächlich, bequem
nalašč, eigens, mit Fleiß, mit Vorsatz
naloga, z. die Aufgabe
naložiti, auflegen, aufladen
namakati, bewässern
namen, m. die Absicht, der Zweck
namenilnik, m. das Supinum
nameniti, zudenken, bestimmen
nameriti, richten, Richtung nehmen
namesto, anstatt, statt
namreč, nämlich
namuzniti se, namuznem se, eine schmunzelnde, lächelnde Miene machen
nanašati, herantragen, zusammentragen
nanositi, zusammentragen
naokoli, herum, im Umkreise
naokrog, herum
napad, m. der Anfall, der Angriff
napaka, z. der Fehler
napasti, napadem, anfallen, angreifen
napeti, napnem, spannen
napis, m. die Aufschrift

- napisati, napišem, aufschreiben
 napiti se, napijem se, sich satt trinken, sich voll trinken
 napolniti, voll füllen, anfüllen
 naposled, endlich, schließlich
 napotiti se, sich auf den Weg machen, sich begeben
 napovedati, napovem, ansagen, ankündigen; napovedati vojsko, den Krieg erklären
 napraviti, machen, zustande bringen
 napravljati, machen, herrichten
 napreči, naprežem, einspannen, anspannen
 napredovati, napredujem, Fortschritte machen
 naprej, vorwärts
 naproti, entgegen; naproti iti, entgegen gehen
 narava, z. die Natur
 narediti, machen
 narekovaj, m. das Anführungszeichen
 narobe, verkehrt, umgekehrt
 naročiti, auftragen
 naročje, s. der Platz auf oder in den Armen
 narod, m. der Volksstamm, das Volk
 naroden, Volks-, volkstümlich
 narodnost, z. die Volkstümlichkeit, die Nationalität
 naseben, an und für sich; nasebna stopnja, die erste Stufe
 nasekati, anhauen, anhacken, in einer gewissen Menge oder genug hacken
 nasititi se, sich sättigen
 naslednji, nachfolgend, folgend
 nasloniti se, sich anlehnen
 naslov, m. der Titel, die Adresse
 nasmeh, m. das Anlächeln
 nasmehniti se, nasmehnem se, eine lächelnde Miene machen
 naspati se, naspim se, genug schlafen, auschlafen
 nasproten, entgegengesetzt, feindlich
 nasproti, gegenüber, entgegen
 nastati, nastanem, entstehen, werden
 nastaviti, aufstellen
 nastavljati, aufstellen, ansetzen
 nastop, m. der Antritt
 nastopen, nachfolgend, folgend
 nastopiti, antreten, beginnen
 nasvet, m. der Vorschlag, der Antrag
 naštet, naštejem, aufzählen
 natanko, genau
 natihem, im Stillen, heimlich
 nato, hierauf, hernach
 natresti, natresem, eine gewisse Menge herabschütteln
 natrositi, eine gewisse Menge streuen, bestreuen
 naučiti, erlernen machen, mit Erfolg lehren; naučiti se, erlernen
 navada, z. die Gewohnheit, der Brauch
 navaden, üblich, gebräuchlich, gewöhnlich; navadno leto, gemeines Jahr
 navdajati, erfüllen
 naveden, angeführt
 navoziti, in einer gewissen Menge anfahren
 navsezadnje, zuletzt
 navzdol, bergab, abwärts
 navzkriž, kreuzweise
 navzoč, anwesend
 navžiti se, navzijem se, zur Genüge genießen

- nazaj, zurück
 nazivati, benennen
 naznanjati, anzeigen, mittheilen
 ne, nicht; o ne! o nein!
 nebesa, s. der Himmel
 nebeski, himmlisch, Himmels-
 nebo, s. der Himmel, das Himmels-
 gewölbe
 nebroj, m. die Unzahl
 nečak, m. der Kesse
 nečakinja, z. die Nichte
 nedelja, z. der Sonntag; cvetna
 nedelja, der Palmsonntag; ve-
 lika nedelja, der Ostersonntag
 nedoločni, nicht bestimmt, unbe-
 stimmt
 nedoločnik, m. die Kennform
 nedolžen, unschuldig
 nedostajati, es mangelt, es fehlt
 an etwas
 nedovršni, unvollendet; nedovršni
 glagoli, die Dauerzeitwörter
 nego, als, sondern
 negotov, ungewiß, unsicher, unbe-
 stimmt
 negovati, negujem, hegen, pflegen
 nehvaležen, undankbar
 nehvaležnež, m. der Undankbare
 neizkušeni, unerfahren
 nekaj, etwas, ein wenig, einige
 nakateri, mancher, einige
 nekdanj, ehemals, einst; od nek-
 danj, von jeher
 nekdo, jemand
 neki, ein gewisser, ein
 nekoč, einmal, einst
 nekoliko, eine gewisse Menge,
 etwas; nekoliko časa, eine Zeit
 lang
 nekoč, einmal, einst
 nemarljiv, unforgsam, nachlässig,
 träge
 nenadoma, unverhofft, unerwartet,
 plötzlich
 nenaglasni, unbetont
 nepazljiv, unachtsam, unaufmerk-
 sam
 nepazljivost, z. die Unachtsamkeit,
 die Unaufmerksamkeit
 nepoklicani, ungerufen
 neposlušni, ungehorsam, unfolg-
 sam
 nepošteni, unehrlich, unredlich
 nepregibni, unabänderlich
 nepremišljenost, z. die Unüber-
 legtheit, die Unbesonnenheit
 neprenehoma, ununterbrochen,
 unablässig, unaufhörlich
 nepričakovani, unerwartet, unver-
 hofft
 neprijatelj, m. der Unfreund, der
 Feind
 neprijeten, unangenehm
 nerad, ungern
 neresnica, z. die Unwahrheit
 nerodni, ungeschickt
 nerodnež, m. der Ungeschickte
 nesnažni, unsauber, unreinlich
 nesreča, z. das Unglück
 nesrečni, unglücklich
 nesti, nesem, tragen
 nestrpen, unerträglich, ungeduldig
 neumeni, unvernünftig, dumm
 neumnež, m. der Törichte, der
 Dumme
 neusmiljen, unbarmherzig
 nevaren, gefährlich
 nevarnost, z. die Gefahr
 nevedni, unwissend, unkundig
 nevednež, m. der Unwissende
 neverjetni, unglaublich, unglaub-
 würdig, unwahrscheinlich
 nevesta, z. die Braut

neviden, unsichtbar
nevihta, z. das Gewitter, der
Sturm

nevljuden, unhöflich
nevoljen, unwillig, mißmutig
nevoščljiv, neidisch
nezadovoljen, unzufrieden, unge-
nügſam

nezadovoljnež, der Unzufriedene
nezdrav, ungesund
nezgoda, z. der Unglücksfall, der
Unfall

nezmernost, z. die Unmäßigkeit
neznamen, unkenntlich, unmerklich,
unbedeutend

nezrel, unreif, unzeitig
nič, nichts; ničesar, nichts
nihalo, s. das Bendel
nihati, schaukeln, wiegen, schwingen
nihče, niemand

nikakor, auf keine Weise, durch-
aus nicht

nikalen, Verneinungs-; nikalen
stavek, Verneinungsſatz

nikalnica, z. das Verneinungswort
nikamor, nirgendshin

nikar, ja nicht, gar nicht

nikdar, niemals

nikdo, niemand; nikogar, nie-
manden

nikjer, nirgendſ

nikoder, nirgendſ; od nikoder,
von keiner Seite

nikoli, niemals

nit, z. der Faden, der Zwirn
niti, auch nicht, nicht einmal;
niti — niti, weder — noch

njiva, z. der Acker

no, aber, doch; no, otrocil wohl-
an Kinder!

noben, (nobeden), keiner, kein

nocoj, heute nachts, heute abends
noč, z. die Nacht; velika noč,
Ostern

nočem, ich will nicht
noga, z. der Fuß, das Bein
nogavica, z. der Strumpf, die
Fußſocke

nohet, m. der Nagel am Finger
und an der Zehe

nor, närrisch

nos, m. die Nase

nosek, m. das Näschen

nositi, tragen

noša, z. die Kleidertracht

notri, drinnen, darin

nov, neu; novo leto, das Neu-
jahr

novec, m. die Münze, das Geld-
ſtück

novica, z. die Neuigkeit

nož, m. das Meſſer

nožica, z. das Füßchen

O

o, o! oh! o ne! o nein!

o = ob, an, auf, um, zu; von,
über

oba, beide

obála, z. das Ufer

občevati, občujem, verkehren

občina, z. die Gemeinde

občudovati, občudujem, bewun-
dern

obdarovati, obdarujem, beſchenken

obdati, umgeben

obdelati, bearbeiten, obdelan vrt,
kultivierter Garten

obdelovati, obdelujem, bearbeiten

obdolžiti, beſchuldigen

obed, m. das Maſſl, das Eſſen,
das Mittagſmahl

- obedovati, obedujem, (zu Mittag) speisen
- obesiti, hängen, aufhängen
- obešati, aufhängen
- obetati, Versprechungen machen, versprechen
- obhajati, anwandeln, befallen; festlich begehen, feiern
- obhoditi, um etwas herumgehen, umgehen; bereisen
- običajen, gebräuchlich, gewöhnlich
- obil, reichlich; obilo, in Fülle
- obilen, reichlich
- obirati, abpflücken, ablesen, abnehmen
- obiskati, obiščem, besuchen
- obiskovati, obiskujem, Besuche machen, besuchen
- objemati, umfassen, umarmen
- objeti, objamem, umfassen, umarmen
- obkoliti, umringen, umzingeln
- oblaček, m. das Wölkchen
- oblačen, wolfig, umwölkt
- oblačilo, s. das Kleidungsstück
- oblačiti se, sich ankleiden, sich anziehen
- oblak, m. die Wolke
- obleči, oblečem, anziehen, ankleiden, bekleiden; obleči se, sich ankleiden
- obleka, z. die Kleidung, der Anzug
- oblič, m. der Hobel
- obličje, s. das Antlitz, das Gesicht
- oblika, z. die Form, die Gestalt
- oblivati, begießen
- obliž, m. das Wundpflaster
- obljubiti, versprechen, verheißen
- obmesten, die Stadt umgebend
- oboj, der eine und der andere, beide
- obračati, umwenden, umkehren
- obramba, z. die Beschirmung, der Schutz, der Schirm
- obraz, m. das Antlitz, das Gesicht
- obrazilo, s. die Bildungssilbe
- obred, m. die Ceremonie
- obrisati, obrisem, abwischen
- obrniti, obrnem, umwenden, umkehren; obrniti se, sich umkehren, sich umwenden, sich umbdrehen, sich wenden; čas prav obrniti, nutzbar machen, anwenden
- obrobiti, umsäumen, verbrämen, einfassen
- obroč, m. der Reif, die Radschiene
- obroditi, Früchte bringen
- obrt, m. das Gewerbe
- obsedeti, obsedim, sitzen bleiben
- obsevati, umstrahlen, bescheinen, bestrahlen
- obsežen, umfangreich, umfassend
- obstati, obstanem, stehen bleiben
- obstati, obstojim, stehen bleiben, bestehen
- obteči, obtečem, umlaufen
- obupen, verzweifelt, trostlos
- obuti, obujem, anziehen (die Fußbekleidung)
- obvarovati, obvarujem, bewahren, behüten, beschützen; obvarovati koga nesreče, jemanden vor Unglück bewahren
- obzidje, s. die Ringmauer
- oče, m. der Vater
- očistiti, reinigen
- očit, offenbar, offen
- očitati, vorwerfen, vorhalten
- očiten, in die Augen fallend, anscheinlich; očitno povedati, offen, aufrichtig sagen
- od, von

- odbegniti, odbegnem, entfliehen
 odbijati, wegschlagen, abschlagen, zurückschlagen
 odbiti, odbijem, wegschlagen, abstoßen; odbiti prošnjo, eine Bitte abschlagen
 oddaleč, von fern, aus der Ferne
 oddaljen, entfernt, entlegen
 odgovor, m. die Antwort, die Erwiderung
 odgovoriti, antworten, erwidern
 odhajati, fortgehen; vlak odhaja, der Zug fährt ab
 odhod, m. der Weggang, der Abmarsch, die Abfahrt
 oditi, odidem, weggehen, fortgehen, abreißen
 odjemalec, m. der Abnehmer, der Kunde
 odkdaj, seit wann?
 odkimavati, zum Zeichen der Verneinung den Kopf schütteln
 odklej, seit wann? von welcher Zeit an?
 odkod, woher?
 odkósiti, odkósim, mit der Mittagsmahlzeit fertig werden, abspesen
 odkositi, odkosim, wegmähen
 odkriti se, odkrijem se, das Haupt entblößen; odkrit, entblößten Hauptes
 odkritosrčen, offenherzig, aufrichtig
 odlašati, aufschieben
 odleči, odležem, leichter, besser werden, nachlassen
 odleteti, odletim, wegfliegen, fortfliegen
 odličn, hervorragend
 odločiti, beschneiden, bestimmen
 odlomiti, abbrechen, wegbrechen
 odložiti, weglegen, ablegen
 odlupiti, wegschälen, abschälen
 odluščiti, abhülsen, die Schale oder Hülse entfernen
 odnašati, wegtragen, forttragen
 odnehati, nachlassen, ablassen, nachgeben
 odnesti, odnesem, wegtragen, forttragen
 odpadati, wegfallen, abfallen
 odpasti, odpadem, wegfallen, abfallen
 odpeti, odpnem, aufknöpfen
 odpeti, odpojem, aufhören zu singen; odpeti pesem, ein Lied absingen
 odpirati, öffnen
 odpisati, odpišem, schriftlich erwidern, antworten
 odplavati, wegschwimmen, davonschwimmen
 odpočiti se, odpočijem se, ausrasten, ausruhen
 odpotovati, odpotujem, wegwandern, abreißen
 odpreti, odprem, öffnen; odprt, offen
 odpustiti, nachlassen, nachsehen, verzeihen, vergeben
 odpuščati, nachlassen, vergeben, verzeihen,
 odrasti, odrasem, erwachsen;
 odrasel, erwachsen
 odrediti, bestimmen, verfügen
 Odrešenik, m. der Erlöser
 odriniti, odrinem, wegschieben;
 odriniti čoln od brega, den Kahn vom Ufer abstoßen
 ordtija, z. der Bucher
 odsekati, abhacken, abhauen
 odslej, von nun an, hinfort

odtod, von hier, von da aus
oduren, verdrießlich, unfreundlich
odvečerjati, mit dem Abendessen
fertig werden

odvesti, odvedem, weggleiten, ab-
leiten; führen

odvrniti, odvrnem, wegwenden,
ablenken, abwenden; entgegenen

odzdaj, von nun an, hiesort

odzunaj, außerhalb, draußen

ogenj, m. das Feuer, die Feuers-
brunst

ogibati se, ausweichen, meiden

oglasiti se, sich vernehmen lassen,
sich melden

oglašati se, sich vernehmen lassen,
sich melden

ogledovati, ogledujem, beschauen,
besichtigen

oglje, s. die Kohle

ogniti se, ognem se, aus dem
Bege gehen, ausweichen

ognjegasec, m. der Feuerwehr-
mann

ogovarjati, anreden

ogovor, m. die Anrede

ograja, ž. die Umzäunung, der
Baun

ogreti, ogrejem, erwärmen

ogrevati, erwärmen; ogrevati se,
sich wärmen

ogrinjati, umhüllen, einhüllen

ogromen, ungeheuer

oh, ach!

ohraniti, erhalten

oj, o! ach!

oje, ojesa, die Deichsel

okleniti se, oklenem se, sich an
jemanden klammern

oklepaj, m. das Einschließungs-
zeichen, die Klammer

okno, s. das Fenster

oko, s. das Auge

okoli, herum; okoli mesta, um
die Stadt herum

okopavanje, s. das Umgraben

okoren, steif, starr; plump, un-
behilflich

okornost, ž. die Steifheit; die
Schwerfälligkeit, die Plumpheit

okrajn, Bezirkk-; okrajni glavar,
der Bezirkshauptmann

okrasiti, verzieren, schmücken

okreniti se, okrenem se, sich
umwenden, sich umdrehen

okrevati, gesunden, sich erholen

okrog, herum

okrogel, rund

okus, m. der Geschmackinn der
Geschmack

okusen, schmackhaft, geschmackvoll

olajšati, erleichtern, lindern, mildern

olje, s. das Öl

oltar, m. der Altar

olupiti, schälen

omadeževati, omadežujem, be-
flecken, bemaceln

omahniti, omahnem, wanken,
das Gleichgewicht verlieren

omamiti, betäuben, betören

omara, ž. der Schrank, der Kasten

omehkužiti, verweichlichen

omeniti, erwähnen, anführen; zgo-
raj omenjen, oben angeführt

omlatiti, adressen

ondi, dort, an jener Stelle

onemoči, onemorem, kraftlos
werden, erlahmen, ermatten;

onemogel, entkräftet, abge-
spannt

oni-le, jener dort

onkraj, jenseits

- opazovati, opazujem, beobachten,
bemerken
opazati, bemerken, beobachten
opisati, opišem, umschreiben, bunt
bemalen
opisovati, opisujem, umschreiben,
bemalen, bezeichnen
oploditi, befruchten
opojen, berauschend; opojne pi-
jače, geistige Getränke
opoldne, mittags
opominjati, mahnen, erinnern, er-
mahnen
opravek, m. die Beschäftigung,
die Verrichtung, das Geschäft;
veliko opravkov imeti, viel zu
verrichten haben
opravičenje, s. die Rechtfertigung
opraviti, verrichten, besorgen, voll-
strecken
oprijemati se, sich an etwas an-
halten, sich an etwas klammern,
sich um etwas schlingen
oprijeti, oprimem, umgreifen
oproda, m. der Waffenträger, der
Schildknappe
oprostiti, befreien, lössprechen; ver-
zeihen
oral, m. = oralo, s. das Joch
orati, orjem, ackern
oreh, m. die Nuß, der Nußbaum
orehov, Nuß; orehova lupina,
die Nußschale
orglice, ž. die Mundharmonika
orodje, s. das Werkzeug; jedilno
orodje, das Speisegerät
orožje, s. die Waffe
osa, ž. die Wespe
osameti, osamim, vereinsamen;
osamel, vereinsamt
oseba, ž. die Person
osebek, m. der Satzgegenstand
oseben, persönlich; osebni za-
imek, das persönliche Fürwort
osel, m. der Esel
osliček, m. das Eselcin
ostajati, bleiben, übrig bleiben
ostati, ostanem, bleiben, übrig
bleiben
oster, scharf, rauh; ostra beseda,
ein strenges Wort
ostrgati, ostrgam, ostržem, ab-
schaben; čevlje ostrgati, den
Stoß von den Schuhen entfernen
osupniti, osupnem, erstaunen
osušiti, trocken machen, abdörren
osvoboditelj, m. der Befreier
osvoboditi, befreien
otemnevati, finster oder dunkel
werden, sich trüben
otirati, bereiben, abwischen; solze
si otirati, sich die Tränen aus
den Augen wischen
ostresti, otresem, abschütteln, ab-
heuteln
otrobi, m. die Kleien
otrok, m. das Kind
otroški, Kinder-
ovca, ž. das Schaf
oveniti, ovenem, verwelken
oves, m. der Hafer
ozdraveti, ozdravim, gesund
werden, genesen
ozdraveti, ozdravim, gesund
machen, heilen
ozek, schmal
ozeleneti, ozelenim, grün werden
ozimina, ž. die Herbstsaat, das
Wintergetreide
ozir, m. der Umblid, die Rücksicht
ozirati se, sich umsehen, sich um-
schauen, berücksichtigen

oznanjevati, oznanjujem, verkün-
digen
ozračje, der Luftkreis, die Atmo-
sphäre
ozreti se, ozrem se, sich umsehen

P

pa, aber, und
pač, wohl
pačiti se, Geberden machen, Ge-
sichter schneiden
padati, fallen, sinken
paglav, zwerghaft
paglavček, die Kaulquappe, der
Knirps
pahljati, säckeln
pajdašiti se, mit jemandem Um-
gang pflegen
palača, z. der Balast
palec, m. der Daumen
palica, z. der Stock, der Stab
pamet, z. das Gedächtnis; na
pamet znati, auswendig wissen
pameten, vernünftig, gescheit, klug,
besonnen
panj, m. der Baumstock
papež, m. der Papst
papir, m. das Papier
par, m. das Paar
para, z. die Para
parkelj, m. die Klaue, der gespal-
tene Huf
pasji, Hundes-, Hunde-, pasji zob,
der Hundszahn
pasti, padem, fallen, stürzen,
sinken; s konja pasti, vom
Pferde stürzen; padli junaki,
die gefallenen Helden
pasti se, pasem se, weiden
pastir, m. der Hirt
pastirček, m. der Hirtenknabe

pastirec, m. der Hirtenknabe
paša, z. die Weide
paša, m. der Pascha
pav, m. der Pfau
pavji, Pfauen-
paziti, achtgeben, aufmerksam sein
pazljiv, aufmerksam
pecelj, m. der Obstengel, der
Blattstiel
peč, z. der Ofen
pečenka, z. der Braten
peči, pečem, baden, braten
ped, z. die Spanne
pek, m. der Bäcker
pelin, m. der Bermet
peljati, peljem, führen, fahren;
peljati se, fahren
pepelast, aschenförmig, aschfarbig
peresnik, m. der Federhalter
perica, z. die Wäscherin
perilo, s. die Wäsche
perje, s. Federn; gosje perje,
Gansfedern
pero, s. die Feder
perut, z. der Flügel
pes, m. der Hund
pesek, m. der Sand
pesem, z. das Lied, das Gedicht
pesemca, z. das Liedchen, das
Gedichtchen
pesnik, m. der Dichter
pestič, m. der Blütenstengel
pestunja, z. die Kindswärterin
pešati, müde werden, ermatten,
schwach werden
peška, z. der Obstkern
petek, m. der Freitag; veliki pe-
tek, der Charfreitag
petelin, m. der Hahn
petelinček, m. ein kleiner Hahn;
die Klatschrose

- petér, fünferlei
 peti, pojem, singen; tönen
 petje, s. das Singen, der Gesang
 petpedikati, schlagen (von der Wachtel)
 pevec, m. der Sänger; (ptiči)
 pevci, die Singvögel
 pezdír, m. ein kleines, beim Brecheln abfallendes Stückchen des Holzigen Teiles des Flachstengels
 pihljati, schwach blasen, sanft wehen
 pijača, ž. das Getränk; opojne pijače, berausende Getränke
 pijan, berauscht, betrunken
 pijanec, m. der Säufer, der Trunkenbold
 pijanka, ž. die Säufferin
 pik, m. der Stich
 pika, ž. der Punkt
 pipa, ž. die Tabakspfeife
 pirh, m. das gefärbte Osterei
 pisan, bunt, buntfärbig, befleckt
 pisanje, s. das Schreiben
 pisanka, ž. das Schreibheft
 pisar, m. der Schreiber
 pisarna, ž. die Kanzlei; občinska pisarna, die Gemeindefkanzlei
 pisatelj, m. der Schriftsteller
 pisati, pišem, schreiben; kako se pišes? wie heißest du mit deinem Schreibnamen?
 pisec, m. der Schreiber
 pismen, schriftlich
 pismo, s. der Brief
 pismoša, m. der Briefträger
 piš, m. der Sturmwind
 piščal, ž. die Pfeife
 piti, pijem, trinken
 pivo, s. das Bier
 plačati, zahlen
 plačilo, s. der Lohn
 plah, scheu, schüchtern, furchtsam
 plakati, weinen, wehklagen
 plamen, m. die Flamme
 plamenček, m. das Flämmchen
 plameneti, plamenim, mit Flammen brennen, flammen
 planina, ž. das Bergland; die Alpe, der Grasplatz im Gebirge
 planinka, ž. die wohlriechende Schwarzorche
 planiti, planem, eine schnelle Bewegung machen; planiti na koga, auf jemanden losstürzen, ihn überfallen
 plapolati, lodern, flattern
 plašč, m. der Mantel
 plavati, schwimmen; po zraku plavati, in der Luft schweben
 pleče, s. die Schulter; pleča, die Schultern
 plemenit, adelig; adel
 plemič, m. der Edelmann
 plen, m. die Beute, der Raub
 plesati, plešem, tanzen
 plesen, ž. der Schimmel
 plesti, pletem, flechten, stricken; pleten, geflochten, gestrickt
 plevel, m. das Unkraut
 plezati, klettern
 plitev, nicht tief, seicht
 pljuča, s. die Lunge
 plod, m. die Frucht
 plodnica, ž. der Fruchtboden, der Fruchtknoten
 ploha, ž. der Gußregen, der Platzregen
 ploskniti, plosknem, plazen; z rokami ploskniti, die Hände zusammenschlagen

- ploščat, flach, glatt
 plot, m. der Zaun
 plug, m. der Pflug
 pluti, plovent, schwimmen, schiffen
 po, zu, je, in, auf, nach
 pobarvati, färben; pobarvan, ge-
 färbt
 pobegniti, pobegnem, flüchtig
 werden, entweichen
 pobeliti, weiß machen, ausweißen,
 tünchen
 pobirati, auflesen
 pobledeti, pobledim, die Farbe
 verlieren, verblaffen
 poboljšati se, sich bessern
 pobožati, lieblosend streicheln
 pobožen, fromm, andächtig
 pobrati, poberem, vom Boden
 aufheben, aufklauben, auflesen;
 wegnehmen
 počakati, eine Zeit lang warten,
 abwarten
 počasi, langsam
 počitek, m. die Rast; brez po-
 čitka, rastlos, ohne auszuruhen
 počiti, krachen, knallen
 počitnice, z. die Ferien
 počivati, rasten, ausruhen
 pod, unter
 podariti, schenken
 podati se, sich ergeben, nachgeben;
 sich begeben
 podčrtati, unterstreichen
 podgana, z. die Ratte
 podirati, stürzen machen, nieder-
 reißen
 poditi, jagen, verschrecken
 podkev, z. das Hufeisen
 podnevi, bei Tage
 podoben, ähnlich
 podolgst, länglich
 podreti, podereim, niederreißen; po-
 dreti se, niederstürzen, einstürzen
 poganjati, antreiben; treiben, her-
 vorwachsen lassen; očesa po-
 ganjati, knospen
 pogasiti, löschen, auslöschen
 poginiti, poginem, zugrunde gehen,
 umkommen
 pogled, m. der Blick
 pogledati, die Augen aufsun, an-
 blicken, ansehen
 pogojen, bedingt; pogojni naklon,
 der Conditional; pogojni stavek,
 der Bedingungsstoß
 pogojnik, m. der Conditional
 pogoltniti, pogolinem, ver-
 schlucken, verschlingen
 pogostiti, bewirten
 pogosto, häufig, oft
 pogovarjati se, sich besprechen,
 ein Gespräch führen
 pogovor, m. das Gespräch, die
 Unterredung
 pograjati, tadeln, rügen
 pogrešati, vermessen
 pogrešek, m. der Fehler, das
 Gebrechen
 poguben, verderblich
 pogubonosni, Verderben bringend
 pogum, m. der Mut
 pogumen, mutig
 pohiteti, pohitim, sich irgendwo-
 hin eifend begeben
 pohlep, m. heftige Begierde, die
 Sucht
 pohlepen, gierig, lüstern,
 pohvalen, lobend, lobenswert
 pohvaliti, beloben
 poiškati, poiščem, aufsuchen; po-
 iskati v knjigi, nachschlagen
 poizkusiti, versuchen

- pojasnjevati, pojasnujem, er-
läutern, aufklären, erklären
pojdem, ich werde gehen; pojdimo,
gehen wir!
- pojedina, z. der Schmauß, das
Gastmahl, das Festmahl
- pojesti, pojém, aufessen, verzehren
pokarati, einen Verweis geben,
rügen
- pokati, beißen; knallen, knachen
pokazati, pokazem, zeigen; pot
pokazati, den Weg weisen
pokladati, legen; pokladati ži-
vini, dem Vieh Futter vorlegen,
füttern
- poklekati, wiederholt niederknien
poklekniti, pokleknem, nieder-
knien
- poklicati, pokličem, rufen
pokloniti se, sich verbeugen; po-
kloniti se komu, jemandem
seine Aufwartung machen
- pokoj, m. die Ruhe, die Rast
pokonci, aufrecht
pokončati, vernichten, vertilgen
pokopališče, s. der Friedhof
pokoren, gehorsam
pokoriti se, Buße tun, büßen
pokositi, abmähen; smrt ga je
pokosila, der Tod hat ihn da-
hingerafft
- pokrajina, z. der Landstrich, die
Landschaft; die Provinz
pokriti, pokrijem, bedecken; po-
krit, bedeckt
pokrivati, bedecken
pokusiti, kosten
pokušati, kosten
pokvariti, beschädigen, verderben
pol, m. die Hälfte, halb
- polagati, legen; živini polagati,
dem Vieh Futter vorlegen, füttern
polagoma, gemacht, allmählich
polastiti se, sich einer Sache be-
mächtigen, sich etwas aneignen
poldan, m. der Mittag
poleg. daneben, dabei, neben
poleten, Sommer-; poletnega
dne, eines Sommertages; po-
letna, das Sommerlied
poleti, im Sommer
poletje, s. der Sommer
poležavati, (über die gehörige Zeit)
liegen zu bleiben pflegen
polica, z. ein horizontal irgendwo
(z. B. an der Wand) ange-
brachtes Brett, um etwas darauf
zu stellen
polje, s. das Feld
poljedelec, m. der Feldbauer, der
Landwirt
poljski, Feld-; poljski sadeži, die
Feldfrüchte; poljski mak, der
Feldmohn, die Klatschrose
poljubljati, liebkoßen, streicheln,
küssen
poln, voll
polniti, füllen
polnoč, z. die Mitternacht
polomiti, nacheinander zerbrechen
polovica, z. die Hälfte
položiti, legen, hinlegen
polž, m. die Schnecke
polžev, Schnecken-; polževa hiša,
das Schneckenhaus
pomagati, helfen
pomakniti, pomaknem, rücken
pomazati, pomazem, beschmieren
pomečkati, verknüllen, verknittern,
zerquetschen
pomen, m. die Bedeutung

- pomeniti, bedeuten
 pomeriti, das Geschöß richten, zielen
 pometati, lehren, segnen
 pomilovati, pomilujem, bemitleiden, mit jemandem Erbarmen haben
 pomisliti, ein wenig denken, bedenken
 pomivati, abwaschen, auswaschen
 pomlad, z. der Frühling
 pomladen, Frühlings-, pomladne cvetice, Frühlingsblumen
 pomniti, sich merken, sich erinnern, gedenken; pomni, merke dir!
 pomoč, z. die Hilfe
 pomočnik, m. der Helfer, der Gehilfe
 pomreti, pomrem, nacheinander sterben, aussterben, absterben
 ponašati se, sich gebärden, sich betragen, sich aufführen
 ponižati, herabsetzen, herabwürdigen, demütigen
 ponižen, demütig, bescheiden
 ponižnost, z. die Demut, die Bescheidenheit
 ponoči, in der Nacht, nachts
 ponos, m. der Stolz
 ponosen, stolz
 ponositi, abtragen; ponošena obleka, ein abgetragenes Kleid
 ponuditi, anbieten; ponuditi se, sich anerbieten
 ponvica, z. eine kleine Pfanne
 pooblačiti se, sich allmählich bewölken
 popasti, popadem, hastig erfassen, packen
 popeljati, popeljem, ein wenig fahren, führen; popeljati se, hinfahren,
 popiti, popijem, nach und nach austrinken; kdor veliko pije, malo popije, wer viel trinkt, trinkt nicht lange; auffaugen
 popoldne, nachmittags
 popoln, vollständig, vollkommen
 popolnoma, vollständig, vollkommen
 popotnik, m. der Reisende, der Wanderer
 popraviti, verbessern, ausbessern; wieder gut machen; zurecht richten
 popravljati, ausbessern, verbessern
 popred, vorher, früher
 poprej, vorher, vormals, früher
 poreden, mutwillig, böshaft
 porezati, porežem, abschneiden, beschneiden
 poročilo, s. die Nachricht
 porodnica, z. die Gebärende; božja porodnica, die Gottesgebärende
 porositi, betauen, besenken, benetzen
 porumeneti, porumenim, gelb werden
 posamezen, einzeln
 posebej, abgesondert, besonders
 poseben, besonder; poseben stroj, eine besondere Maschine; posebno, besonders, insbesondere, vornehmlich
 posekati, durch Hacken fällen; gozd posekati, einen Wald abtreiben
 posest, z. der Besitz
 pesestvo, s. das Besitztum, das Gut
 posijati, posijem, ein wenig scheinen oder strahlen
 poskakati, poskačem, springen

- poskok, m. der Aufsprung, der Sprung
- poskrbeti, poskrbim, Vorsorge treffen, sorgen
- poskusiti, einen Versuch machen, versuchen
- posladiti, ansüßen, versüßen
- poslanec, m. der Abgesandte, der Abgeordnete
- poslati, pošljem, schicken, senden
- poslopje, s. das Gebäude
- posloviti se, sich verabschieden, Abschied nehmen
- poslušati, anhören, horchen; Folge leisten
- poslušen, gehorsam
- posmehovati se, posmehujem se, spöttisch oder höhniisch lachen, bespötteln, höhnen
- posnažiti, säubern, aufsäubern, putzen
- posoda, ž. das Gefäß
- posoditi, leihen
- pospravljati, aufräumen, einbringen (Feldfrüchte)
- posrečite se, glücken, gelingen
- postajati, werden
- postarati se, alt werden
- postati, postanem, werden
- postava, ž. das Gesetz
- postaviti, stellen; postaviti hišo, ein Haus bauen; postaviti se, sich aufstellen
- postelja, ž. das Bett; na smrti postelji, auf dem Todtenbette
- postlati, posteljem, betten, aufbetten, das Bett machen
- postopati, müßig gehen
- postreči, postrežem, bedienen, aufwarten
- postrežljiv, bedienfam, dienstfertig, gefällig
- postrv, ž. die Forelle
- posušiti, trocknen, dörren, selchen, räuchern; posušiti se, trocken werden
- posuti, posujem, mit trockenen Dingen beschütten; cesto posuti, die Straße beschottern; bestreuen
- posvečevati, posvečujem, heiligen; posvečevati praznike, die Feiertage heiligen
- pošiljati, schicken, senden
- pošta ž. die Post
- pošten, ehrsam, ehrlich, redlich
- póšten, Post; poštni urad, das Postamt
- poštenjak, m. der Ehrenmann
- poštenje, s. die Ehrlichkeit, die persönliche Ehre
- pot, ž. der Weg; po poti, unterwegs
- pot, m. der Schweiß
- potapljati se, versinken, untergehen
- potegniti, potegnem, ziehen
- potem, darauf, hernach, nachdem, sodann, ferner
- potepuh, m. der Bagabund, der Landstreicher
- poterjati, fordern
- potica, ž. eine Art Kuchen aus zusammengerolltem und gefülltem Teig, der Rollkuchen
- potičica, ž. ein kleiner Rollkuchen
- potlej, hernach, dann
- pótnica, ž. das Schweißloch, die Pore
- potočnica, ž. das Bergsüßmeinnicht

- potok, m. der Bach; potoki solzá, Ströme von Tränen
- potoniti, potonem, versinken, ertrinken
- potopiti, versinken machen, versenken; ertrinken machen, ertränken; potopiti se, versinken
- potovati, potujem, reisen, wandern
- potrditi, potrdim, hart machen, härten
- potreben, bedürftig, nötig, notwendig
- potrebovati, potrebrjem, nötig haben, bedürfen, brauchen
- potresati, streuen
- potresti se, potresem se, zittern, erbeben
- potreti, potarem, brechen, beschädigen
- potrkati, klopfen, pochen, anklopfen
- potrpeti, potrpin, sich gedulden
- potrpežljiv, geduldig, duldsam
- potrpežljivost, z. die Geduldigkeit, die Duldsamkeit, die Geduld
- potrpljenje, s. die Geduld; potrpljenje železna vrata prebije, Geduld bringt Rosen
- potuhniti se, potuhnem se, sich ducken, sich verleugnen; potuhnjen, tücksch
- poudariti, hervorhebend betonen; poudarjen, betont
- pouk, m. der Unterricht
- povedati, povem, sagen, erzählen
- povedek, m. das Prädikat
- poveden, Aussage-, Erzähl-; poveden stavek, Erzählsatz
- povesiti, hängen machen, senken
- povest, z. die Erzählung
- povešati, hängen lassen
- poviševati, povišujem, höher machen, erhöhen
- poviti, povijem, einwickeln, umwickeln
- povoden, Wasser-; povodni mož, der Wassermann
- povprašati, eine Frage tun, anfragen, fragen
- povraten, zurückkehrend; reflexiv; povratni glagoli, reflexive Zeitwörter; povratno-svojilni zaimek rückbezügliches Fürwort
- povrniti se, povrnem se, wiederkommen, zurückkehren
- površje, s. die Oberfläche
- povsod = povsodi, überall
- povzdigniti, povzdignem, erheben, emporheben
- povzdigovanje, s. die Wandlung (als Teil der Messe), das Emporheben
- povzdigovati, povzdigujem, emporheben
- pozabiti, vergessen
- pozdraviti, grüßen, begrüßen
- pozdravljati, grüßen
- pozen, spät; pozna jesen, der Spätherbst; pozneje, später
- pozimi, im Winter
- pozivati, auffordern, einladen
- poznati, kennen
- pozobati, pozobjem, aufspicken, aufessen
- požar, der Brand, die Feuerbrunst
- požeruh, m. der Nimmersatt, der Vielfraß
- požeti, požanjem, mit der Sichel abschneiden, absicheln, abernten
- požigati, verbrennen, niederbrennen, fengen

požrešen, eßgierig, gefräßig
 praded, m. der Urgroßvater
 prag, m. die Schwelle
 prah, m. der Staub; cvetni prah,
 der Blütenstaub
 praskati, krazen
 prašen, mit Staub bedeckt, staubig
 prašič, m. das Schwein
 prašnik, m. das Staubgefäß
 prati, perem, waschen
 prav, recht, richtig; prav koristen,
 sehr nützlich; prav nič, ganz
 und gar nichts; pravi pot, der
 richtige Weg
 pravda, ž. das Gesetz, das Recht
 pravica, ž. das Recht
 praviti, sagen, erzählen; kaj pra-
 viš? was meinst du?
 pravljica, ž. die Sage, das
 Märchen
 pravočasen, rechtzeitig
 prazen, leer
 praznik, m. der Feiertag, der
 Festtag
 praznovati, praznujem, feiern,
 festlich begehen
 prebirati, ausklauben, auslesen;
 prebirati si, sich das Bessere
 aussuchen
 prebiti, prebijem, durchschlagen;
 potrppljenje železna vrata pre-
 bije, Geduld überwindet alles;
 überstehen, aushalten
 prebivalec, m. der Bewohner
 prebivati, sich aufhalten, wohnen
 prebuditi se, wach werden
 prebujati se, im Erwachen be-
 griffen sein
 přecej, sogleich; ziemlich; precěj
 veliko, ziemlich viel
 precejšnji, ziemlich groß

prečitati, durchlesen
 pred, vor
 preden, ehe, bevor
 predlog, m. das Vorwort
 predmet, m. der Gegenstand, das
 Objekt; učni predmet, der Lehr-
 gegenstand
 prednik, m. der Vorgänger, der
 Vorfahr
 predpona, ž. die Vorsilbe
 predpretek, längst vergangen,
 vorübergegangen; predpretekli čas,
 die Vorübergehenheit
 predrzen, verwegen, dreist
 predstavljati si, sich vorstellen,
 sich denken
 pregnjati, verjagen, vertreiben,
 verfolgen
 pregledati, durchsehen, überblicken
 pregledovati, pregledujem, durch-
 sehen, revidieren
 pregnati, preženem, vertreiben
 pregorek, allzuwarm, überaus
 warm
 pregovor, m. das Sprichwort
 pregrešek, m. die Verfündigung,
 das Vergehen, der Fehltritt,
 ein begangener Fehler
 prehladiti se, sich verkühlen, sich
 erkälten
 prehud, zu schlimm; prehuda
 svetloba, zu großes Licht
 prej, vorher, früher
 preja, ž. das Gespinnst, das Garn
 prejasen, zu heiter, überaus heiter
 prejšnji, der frühere
 prek = preko, über, quer über
 prekaniti, überlisten, betrügen,
 täuschen
 prekašati, übertreffen, überflügeln
 prekositi, übertreffen, überflügeln

prekrasen, zu herrlich, überaus herrlich, prachtvoll, wunderschön
 prelep, zu schön, überaus schön, wunderschön
 preliiti, prelijem, übergießen, vergießen
 prelivati, übergießen, vergießen
 preljub, zu lieb, überaus lieb
 prem, gerade, direkt; premi govor, die direkte Rede
 premagati, überwinden, besiegen
 premagovati, premagujem, überwinden, besiegen, überwältigen
 premalo, zu wenig
 premekniti, premaknem, verrücken, bewegen
 premeniti, ändern, verwandeln
 premeten, durchtrieben, schlau, pfliffig
 premikanje, s. das Verrücken, die Verschiebung
 premočen, zu stark, überaus stark
 premog, m. die Steinkohle
 premožen, vermöglich, wohlhabend, begütert
 premrl, abgefroren
 prenočišče, s. das Nachtlager, die Nachtherberge
 preobleči, preoblečem, umkleiden
 preorati, preorjem, überpflügen, umackern
 prepelica, z. die Wachtel
 prepeliti, schlagen (von der Wachtel)
 prepevati, singen
 prepirati se, streiten, zanken
 prepisati, prepisem, abschreiben
 prepisovati, prepisujem, abschreiben
 preprost, einfach, schlicht
 presežen, presežna stopnja, die dritte Stufe, der Superlativ

preskrbeti, preskrbim, versorgen, versehen; preskrbeti se, sich versorgen, sich versehen
 presrčen, zu herzlich; herzgeliebt
 prestanek, m. das Absetzen; brez prestanka, ohne Unterlaß
 presti, predem, spinnen
 prestopiti, übertreten
 prestrašen, zu schrecklich, überaus schrecklich
 prestrašiti, erschrecken, prestrašen, erschrocken
 prestreliti, durchschießen
 prešernost, z. die Ausgelassenheit, der Mutwille
 prešteti, preštejem, durchzählen, überzählen
 pretakati se, fließen, zirkulieren
 pretresati, erschüttern
 pretrgati se, reißen; oblak se je pretrgal, ein Wolkenbruch ging nieder
 pretvoriti, umwandeln, verwandeln
 preveč, zu viel, zu sehr; kar je preveč, še s kruhom ni dobro, allzuviel ist ungesund
 prevelik, zu groß, überaus groß
 previden, vorsichtig, klug; previdno ravnati, behutsam vorgehen
 previdnost, z. die Vorsicht
 prevoziti, hindurchführen, hinüberfahren
 prevpiti, prevpijem, überschreien
 prevrniti se, prevrnem se, umfallen, umstürzen, umkippen
 prevzeti, übermütig, eingebildet
 prezirati, mißachten, zurücksetzen
 preža, z. die Lauer
 prežati, prežim, lauern, passen

- preživeti, preživim, durchleben, verleben, zubringen
 prhutati, flattern
 pri, bei
 pribiti, pribijem, befestigen, an-schlagen; kakor pribit, wie an-genagelt
 približati se, nahe kommen, sich nähern
 približevati se, približujem se, sich nähern, nahen
 priboljšek, m. die Verbesserung, die Aufbesserung
 pribrenčati, pribrenčim, summend herbeikommen
 priča, ž. der Beuge; pri tej priči, sogleich, augenblicklich
 pričakovati, pričakujem, erwarten
 prid, m. der Nutzen, der Vorteil; ni nič prida, er ist nichts nutz; kaj prida, viel
 pridelati, erarbeiten, fesseln
 pridelek, m. die Fehlung; je-senski pridelki, die Herbst-früchte
 priden, brav, fleißig, emsig
 pridevnik, m. das Eigenschafts-wort
 pridnost, ž. die Bravheit, die Em-sigkeit
 pridrčati, pridrčim, gleitend, glit-schend herankommen
 priganjati, antreiben, anhalten
 prihajati, kommen, ankommen, her-ankommen; — werden; prihaja vedno silovitejši, es wird im-mer ungestümer
 prihodnji, künftig; prihodnji čas, die Zukunft; prihodnji dan, am folgenden Tage
 prijatelj, m. der Freund
 prijateljski, freundschaftlich, Freundschafts-
 prijati, günstig sein, zusagen, wohl-tun
 prijazen, freundlich
 prijeten, angenehm
 prijeti, primem, erfassen, ergreifen; trdo koga prijeti, jemanden hart hernehmen
 prikazati se, prikažem se, zum Vorschein kommen, erscheinen
 prikimavati, durch Zunicden be-jagen, zunicden
 prikipeti, prikipim, aufwallend oder siedend gelangen; do vrha prikipeti, den höchsten Grad erreichen
 prikrasti se, prikradem se, ver-stohlener Weise herankommen, heimlich heranschleichen
 prikrivati, verdecken, verheimlichen, verhehlen
 prilastek, m. die Beifügung
 pilepiti, anleben
 pilesti, pilezem, herangekrochen kommen, langsam herbeikommen
 prileteti, priletim, herangeflogen kommen
 priljubljen, beliebt
 priložiti, dazulegen, heilegen
 primakniti, primaknem, dozu-rücken
 primeren, entsprechend
 primerjalen, vergleichend; pri-merjalna stopnja, die Ver-gleichungsstufe
 primerjati, vergleichen
 primerjava, ž. die Vergleichung
 prinašati, bringen; s sabo pri-našati, mitbringen

- prinesti, prinesem, bringen; s
 sabo prinesti, mitbringen
 pripekati, anbacken; solnce pri-
 peka, die Sonne brennt
 pripeljati, pripeljem, herbeiführen,
 hinzufügen; s sabo pripeljati,
 mitbringen
 pripeti, pripnem, anheften
 pripetiti se, sich ereignen, zustoßen,
 geschehen
 pripihati, wehend herankommen
 pripisati, pripišem, dazuschreiben
 priplavati, herangefschwommen
 kommen
 priplaziti se, herangefschlichen
 kommen
 pripogibati se, sich bücken
 pripogniti se, pripognem se, sich
 beugen, sich hücken
 pripona, z. die Endsilbe
 priporočati, empfehlen
 pripovedka, z. die Erzählung, das
 Hiftörchen
 pripovedovati, pripovedujem, er-
 zählen
 priprava, z. die Vorrichtung;
 šolska priprava, das Schulgerät
 pripravljati, bereiten, vorbereiten,
 zurechten; pripravljen, bereit
 pri rastek, m. der Anwuchs, das
 Augment
 priroda, z. die Natur
 prisijati, prisijem, strahlend, schei-
 nend hervorkommen
 priskočiti, herzuspringen, hinzu-
 springen
 prisloniti, anlehnen
 prislov, m. das Adverb
 prisloven, Umstands-
 prispodoba, z. der Vergleich
 prisrčen, herzlich, innig, herzlichliebt
 pristati, pristojim, wohl anstehen,
 passen
 pristaviti, hinzustellen, hinzufügen,
 beifügen
 pristopiti, hinzutreten, beitreten
 pristriči, pristrižem, mit der Schere
 ein wenig beschneiden, stygen
 prišumeti, prišumim, rauschend,
 brausend herankommen
 priteči, pritečem, herangelaufen
 kommen, heransfließen
 priti, pridem, kommen, ankommen
 pritiskati, drücken, darauf drücken;
 überhandnehmen
 pritisniti, pritisnem, andrücken
 pritrđiti, befestigen; pritrjen, be-
 festigt
 priveslati, angerudert kommen, an-
 rudern
 privleči, privlečem, herbeischleppen,
 herbeiziehen; privleči se, sich
 heranschleppen, mühsam heran-
 kommen
 privoščiti, vergönnen
 prizanašati, schonen, nachsehen
 prizanesti, prizanesem, nachsehen,
 verschonen
 prizor, m. der Anblick; die Szene
 proč, weg
 prodajalna, z. = prodajalnica,
 der Kaufladen
 prodajati, verkaufen
 prodati, verkaufen
 prodirati, vorwärts dringen, ein-
 dringen
 prodreti, proderem, durchdringen,
 durchbrechen
 prositi, bitten
 prost, frei; gewöhnlich, einfach,
 schlicht; na prostem, unter
 freiem Himmel

prostor, m. der Raum, der Platz
 prostran, geräumig, ausgedehnt,
 weit

prostreti, prostrem, ausbreiten
 prošnja, ž. die Bitte, das Bitten,
 das Gesuch

proti, gegen, in der Richtung
 prozoren, durchsichtig
 prožen, spannkraftig, elastisch
 prsa, s. = prsi, ž. die Brust
 prsen, Brust-; prsna stran, die
 Brustseite

prst, m. der Finger; die Zehe
 prst, ž. die Erde

prt, m. das Tischtuch; mrtvaški
 prt, das Todtentuch

prtljaga, ž. das Gepäck
 prvi, der erste

prvič, zum erstenmal, erstens
 psiček, m. das Hündchen

pšenica, ž. der Weizen
 pšeničica, ž. der liebe Weizen

ptica, ž. der Vogel; ptica selilka,
 der Zugvogel

ptič, m. der Vogel

ptičar, m. der Vogelfänger, der
 Vogelhändler

ptiček, m. das Vöglein

ptičica, ž. das Vöglein

ptičji, Vogel-; ptičje petje, der
 Vogelgesang

punca, ž. das Mädchen, die Puppe

pust, wüst, öde, leer

pustiti, lassen

puščava, ž. die Wüste, die Einöde

puška, ž. die Flinte, das Schieß-
 gewehr

R

rabiti, gebrauchen, benützen, dienen
 raca, ž. die Ente

račica, ž. das Entchen

računar, m. der Rechner

računati, rechnen

računski, Rechnungs-, Rechen-; ra-
 čunska naloga, die Rechenauf-
 gabe

računstvo, s. das Rechnen

rad, gern; rajši, lieber; iz rade
 volje, aus freiem Willen

radost, ž. die Freude, die Fröh-
 lichkeit, die Wonne

radoveden, neugierig, wißbegierig

rabel, locker, gebrechlich

raj, m. das Paradies

rajanje, s. das Tanzen

rajati, tanzen

rajni, verstorben, jelig

rajski, paradiesisch, himmlisch

ran, früh, frühzeitig; rana ura,
 zlata ura, die Morgenstunde

hat Gold im Munde; rano,
 früh, frühmorgens

rana, ž. die Wunde

rasti, rastem, wachsen

rastlina, ž. die Pflanze

raven, eben; ravno, gerade; rav-
 notako, ebenso; ravnokar, soe-
 ben

ravnati, ebenen, in Ordnung bringen,
 handeln; prav ravnati, recht

handeln; ravnati se, sich richten

ravnilo, s. das Lineal

ravnina, ž. die Ebene

raz, von — herab

razbiti, razbijem, zerschlagen, zer-
 stören; razbiti se, zerfallen;

bogastvo se razbije, der Reich-
 tum zerfällt

razbojnik, m. der Räuber

razčlenba, ž. die Gliederung

- razdeliti, zerteilen; razdeljen, ge-
 teilt
 razdreti, razderem, auseinander-
 reißen, zerstören
 razen, verschieden; razna mesta,
 verschiedene Städte
 razen, außer
 razglednica, z. die Ansichtskarte
 raziti se, razidem se, auseinander-
 gehen, sich trennen
 razkazovati, razkazujem, ausfüh-
 rlich zeigen
 razkladati, auseinandersetzen, er-
 klären, auslegen
 razklati, razkoljem, zerspalten
 razkoračen, mit ausgeprägten
 Füßen
 različni, verschieden
 razliti, razlijem, ausgießen, aus-
 schütten
 razlivati se, sich ergießen
 razloček, m. der Unterschied
 razločevati, razločujem, unter-
 scheiden
 razločno, deutlich
 raznašati, austragen, zerstreuen
 razobesiti, aushängen
 razpasti, razpadem, zerfallen
 razpeti, razpnem, auseinander-
 spannen
 razpostavljati, auseinanderstellen,
 an verschiedenen Orten aufstellen
 razprostirati se, sich ausbreiten
 razred, m. die Klasse
 razrezati, razrežem, zerschneiden
 razriti, razrijem, auseinander-
 wühlen, zerwühlen
 razrušiti, zerstören, umreißen
 razsajati, toben, wüten
 razsvetliti, erleuchten, beleuchten
 razstajati se, zerschmelzen
 raztolmačiti, erklären, ausdeuten
 razumeti, razumem, verstehen, be-
 greifen
 razvedrilo, s. die Erheiterung, die
 Erholung
 razveseliti, erfreuen, erheitern, lu-
 stig machen; razveseliti se, von
 Freude erfüllt werden
 razveseljevati, razveseljujem, er-
 freuen, erheitern
 razviti se, razvijem se, sich ent-
 falten, sich entwickeln
 razzveneti, razzvenim, verschallen
 razžagati, zersägen
 rdeč, rot
 rdečiti, röten
 recept, m. das Rezept
 reč, z. die Sache, das Ding
 reči, rečem, sagen; reksi, in der
 Meinung; rekoč, sagend
 red, m. die Ordnung; der Orden
 redak, nicht dicht, spärlich, dünn;
 redko, selten
 reden, Ordnungsz.; redno, regel-
 mäßig
 rediti, nähren
 rega, z. der Laubfrosch
 regati, quaken
 rejen, genährt
 reka, z. der Fluß
 reklo, s. die Phrase, der Spruch
 rep, m. der Schweif, der Schwanz
 repatica, z. der Komet
 res, wahr; res je, es ist wahr,
 in der That, wirklich
 resen, ernst, ernstlich; resno, wahr-
 lich
 resnica, z. die Wahrheit
 resnicoljuben, wahrheitsliebend
 rešeto, s. die Reiter, das Sieb

- rešitev, z. die Lösung, die Erledigung, die Befreiung
 rešiti, lösen, losmachen, erlösen, befreien, retten; rešiti se, sich retten
 reven, arm, elend
 revež, m. der Arme, der Elende
 rezanje, s. das Schneiden
 rezati, rezem, schneiden
 riba, z. der Fisch
 ribič, m. der Fischer
 ribji, Fisch-
 ribnik, m. der Teich
 riniti se, rinem se, sich drängen, dringen
 risanje, s. das Zeichnen
 risati, rišem, zeichnen
 riti, rijem, wühlen
 rja, z. der Rost
 rjav, braun
 rob, m. der Rand, die Kante
 robat, kantig, rauh
 robec, m. das Tüchel
 roč, m. der Henkel; der Griff, der Stiel
 rod, m. die Abstammung; die Brut
 rodbinski, Familien-; rodbinsko ime, der Familienname
 rodilnik, m. der Genitiv
 roditelji, m. die Eltern
 roditi, Früchte tragen; roditi se, geboren werden; rojen, geboren
 rodovina, z. das Geschlecht, die Familie
 rog, m. das Horn; rogovi, das Geweih
 rojiti, schwärmen
 roka, z. die Hand
 rokav, m. der Armel
 rokodelec, m. der Handwerker
 rokodelski, Handwerks-, Handwerker-
 rokodelstvo, s. das Handwerk
 roparica, z. die Räuberin; ptica roparica, der Raubvogel
 ropati, rauben
 ropot, m. das Gepolter, das Getöse
 ropotača, z. die Klapperschlange
 ropotati, polstern, rumpeln, klappern
 rosa, z. der Tau
 rosen, Tau; rosna kaplja, der Taupfen; taubeneht; rosne oči, feuchte Augen
 rositi; es taut, es regnet in feinen Tropfen
 rov, m. der Graben, der Stollen
 roža, z. die Blume, die Rose
 ruda, z. das Erz
 rudnina, z. das Mineral
 rumen, gelb
 rumeneti, rumenim, gelb werden
 ruša, z. der Rasen
 rutica, z. das Tüchelchen
 rž, z. der Roggen
- S
- s = z, mit, vom
 sablja, z. der Säbel
 sad, m. die Frucht
 saden, Obst-; sadno drevo, der Obstbaum
 sadež, m. die Fruchtart
 saditi, pflanzen, setzen
 sadje, s. das Obst
 saj, ja, doch
 saje, z. der Ruß
 sam, allein, selbst, selber
 samica, z. das Weibchen

- samo, allein, nur, lediglich, ausschließlich
- samoglasnik, m. der Selbstlaut
- samokres, m. die Pistole, der Revolver
- samostalnik, m. das Hauptwort
- samostan, m. das Kloster
- samotež, selbstziehend (ohne Zugvieh)
- sani, ž. der Schlitten
- sanjariti, träumerische Gedanken haben, träumen
- sanjati, träumen; sanja se mi, es träumt mir
- sanje, ž. der Traum
- sankač, m. der Schlittensfahrer
- sanke, ž. der Schlitten
- sapa, ž. der Atem; sapo mi je vzelo, es hat mir den Atem bekommen
- sapica, ž. das Lüftchen
- seči, sežem, langen; v žep seči, mit der Hand in die Tasche fahren
- sedaj, jetzt
- sedanji, ježig, gegenwärtig; sedanji čas, die Gegenwart
- sedeti, sedim, sitzen
- sedlar, m. der Sattler
- sedlo, s. der Sattel
- segati, langen, reichen
- sejati, sejem, säen
- sekati, hacken, hauen; drva sekati, Holz hacken
- sekira, ž. die Axt
- selilka, ž. das Wandertier; ptice selilke, Zugvögel
- selo, s. die Ansiedelung, der Wohnsitz, die Ortschaft, der Weiler
- sem, her, hieher
- semanji, Markt-; semanji dan, der Markttag
- seme, s. der Same
- semenj, m. der Markt
- semintja = semtertja, hin und her semkaj, hieher
- sen, sna, m. der Schlaf
- senca, ž. der Schatten
- senčnat, schattig
- senen, Heu-; senen voz, ein Heuwagen
- seno, s. das Heu
- sestavek, m. der schriftliche Aufsatz; berilni sestavek, das Lesestück
- sestaviti, zusammenstellen, aufsetzen; sestavljen, zusammengeleht
- sesti, sedem, sich setzen
- sestra, ž. die Schwester
- sestrica, ž. das Schwesterchen
- setev, ž. die Saat
- seveda, freilich, natürlich
- severen, nördlich, Nord-severovzhoden, nordöstlich
- sezidati, erbauen
- sfrfotati, aufflattern
- shajati se, zusammenkommen, sich versammeln
- shladiti se = izhladiti se, ganz kühl, kalt werden
- shramba, ž. der Aufbewahrungsort, das Magazin
- shraniti, aufbewahren; shranjen, aufbewahrt
- sicer, sonst, andernfalls; zwar
- sijati, sijem, scheinen, strahlen
- sila, ž. die Gewalt, die Not; za silo, zur Not, notdürftig; sila je, es drängt; ni sile, es hat keine Eile; s silo, mit Kraft

silen, heftig, gewaltig, ungestüm;
silno požrešen, ungemein ge-
fräßig

siliti, zwingen, nötigen

silovit, gewaltig, ungestüm

sin, m. der Sohn

sinček, m. das Söhnchen

sinica, ž. die Meise

siničica, ž. das Meisichen

sinko, m. der Sohn, das Söhnlein

sinoči, gestern abends

siromak, m. der Arme

siromašen, arm, dürftig

sirota, ž. die Waise

sirotica, ž. die Waise; — das drei-
farbige Weisichen

sirotka, ž. die Verwaiste; — das
Käsewasser, die Motten

sit, satt

siten, lästig

siv, grau

sivka, ž. eine graue Kuh

sivočrn, grauschwarz

sivolas, grauhaarig

skakati, skačem, springen, herum-
springen, hüpfen

skakljati, hüpfen

skala, ž. der Fels, der Felsblock

skalnat, felsig, felsenreich

skeleti, skelim, brennenden

Schmerz verursachen

skesati se, es bereuen; skesan,
reumütig, zerknirscht

skipeti, skipim, aufwallen

sklanjatev, ž. die Biegung

sklanjati, biegen

skleda, ž. die Schüssel

skleniti, sklenem, zusammenfügen;

skleniti, roke, die Hände falten;

mir skleniti, Frieden schließen

sklépati, skleпам, zusammen-
fügen; roke sklepati, die Hände
falten

sklepáti, sklepljem, ausbengeln

sklon, m. der Fall

skloniti, sklonem, neigen; skloniti

se, sich bücken

skloniti se, sklonim se, sich in

die Höhe richten, sich aufrichten

skobec, m. der Sperber

skočiti, springen

skop, geizig

skopec, m. eine eiserne Falle, das
Schlageisen

skopuh, m. der Geizhals

skoraj, bald; beinahe, fast

skorja, ž. die Rinde, die Kruste;

ledena skorja, die Eiskruste

skoz = skozi, hindurch, durch

skrb, ž. die Sorge

skrben, sorgfältig, besorgt

skrbeti, skrbim, sorgen, besorgt
sein

skrhan, schartig

skrinja, ž. die Truhe, die Kade

skriti, skrijem, verstecken, ver-
bergen; skriti se, sich verstecken,

sich verbergen

skrivaj, heimlich

skrivati se, sich verstecken, sich
verbergen

skriven, geheim

skrivši, heimlich, geheimer Weise

skromen, bescheiden, anspruchslos

skuhati, gar kochen, abkochen,
kochen

skupaj, zusammen

skupen, gemeinsam, gemeinschaft-
lich; skupno ime, der Sammel-
name

skupina, ž. die Gruppe

- slab, unkräftig, schwach; nicht gut, schlecht; slabo mi je, es ist mir übel
- slabost, z. die Schwachheit, die Schwäche
- slaboten, schwächlich
- sladek, süß
- sladkor, m. der Zucker
- sladkosneden, naschhaft, schleckerhaft
- slak, m. die Ackerwinde
- slama, z. das Stroh
- slamica, z. das Strohhalmchen
- slamnat, aus Stroh, Strohschlamm
- slamnik, m. der Strohhut
- slan, salzig, gesalzen
- s'ana, z. der Reif
- slast, z. der Wohlgeschmack; v slast mi gre, es schmeckt mir
- slava, z. der Ruhm; slava Bogu, Gott sei gepriesen!
- slavec, m. die Rachtigall
- slaven, berühmt, ruhmvoll, glorreich
- slavili, preisen, verherrlichen
- sled, m. die Spur
- slediti, der Spur nachgehen, ausspüren
- slednjič, zuletzt, endlich
- sleherni, jeglicher, jeder einzelne
- slep, blind
- slični, ähnlich
- slika, z. das Bild
- slikati, abbilden, malen
- slisati, slisim, hören; slisi se, man hört
- sliva, z. die Pflaume
- sloga, z. die Eintracht
- slon, m. der Elefant
- sloveč, berühmt
- slovenski, slovenisch
- slovesnost, z. die Feierlichkeit
- slovo, s. der Abschied
- slučaj, m. ein zufälliges Ereignis, der Fall, der Zufall
- sluga, m. der Diener
- slušati, hören, folgen, befolgen
- slutiti, ahnen
- služabnik, m. der Diener
- služba, z. der Dienst; služba božja, der Gottesdienst
- služiti, dienen; služiti pri kom, bei jemandem in Diensten stehen
- smehljati se, lächeln
- smejati se, smejem se, lachen
- smešen, lächerlich
- smetana, z. der Milchrahm, die Sahne
- smeti, smem, dürfen, wagen, sich getrauen
- smiliti se, Mitleid einflößen, dauern, erbarmen
- smokva, z. die Feige
- smreka, z. die Fichte
- smrekov, Fichten-
- smrt, z. der Tod; nagla smrt, ein plötzlicher Tod
- smrten, Todes-; na smrtni postelji, auf dem Todtenbette; smrtna kosa, die Sense des Todes
- snaga, z. die Sauberkeit, die Reinlichkeit
- snažen, sauber, rein
- sneg, m. der Schnee
- snet, m. der Brand am Getreide
- sneti, snamem, herabnehmen
- snetiv, brandig
- snežen, Schnee-
- snežiti, schneien
- snežnik, m. der Schneeberg

- snidenje, s. das Zusammentreffen,
die Zusammenkunft
sniti se, snidem se, zusammen-
kommen, sich treffen, zusammen-
treffen
snivati, träumen
snop, m. die Garbe
soba, z. das Zimmer
sobota, z. der Samstag; velika
sobota, der Chrsamstag
sočuvstvovati, sočuvstvujem, mit-
fühlen
sod, m. der Faß
soden, Gerichts= gerichtlich; sod-
nji dan, das jüngste Gericht
sodišče, s. der Gerichtsplatz, das
Gericht
soditi, urteilen, richten
sodnik, m. der Richter
soglasnik, m. der Mitsaut
sol, z. das Salz
solnce, s. die Sonne
solnček, m. liebe Sonne
solnčen, Sonnen=, sonnig; solnčni
žarki, die Sonnenstrahlen
solnčnica, z. die Sonnenblume
solza, z. die Träne
solzen, tränenbenetzt; solzne oči
imeti, Tränen in den Augen
haben
solziti se, tränen, Tränen vergießen
soparen, dunstig, schwül
sopsti, sopem, vernehmlich atmen;
težko sopsti, schweren Atem
haben, keuchen
sorodnik, m. der Verwandte
sosed, m. der Nachbar
sosednji, Nachbars=, nachbarlich,
benachbart
soteska, z. die Talenge, der Eng-
paß
součenec, m. der Mitschüler
součenka, z. die Mitschülerin
sovraštvo, s. die Feindschaft, der
Haß
sovražen, Feindes=, feindlich,
feindselig, feind
sovražiti, feind sein, Haß hegen,
hassen
sovražnik, m. der Feind
spanje, s. das Schlafen, der Schlaf
spati, spim, schlafen; legati spat,
schlafen gehen
speči, spečem, backen, braten
spet = zopet, wieder, abermals
spis, m. die Schrift, der Aufsatz;
berilni spis, das Vefestück
spisati, spisem, zusammenschreiben,
schriftlich ausarbeiten
spisovnica, z. das Aufsatzbuch
splav, m. das Floß
splaziti se, kletternd, schlüpfend
gefangen
splezati, hinaufklettern
sploh, allgemein
spodaj, unterhalb
spodnji, unterhalb befindlich, der
untere; spodnji del, der untere
Teil
spodobiti se, sich schicken, sich ge-
ziemen
spol, m. das Geschlecht
spolzeti, spolzim, rutschen, gleiten
spomin, m. das Gedächtnis, die
Erinnerung, das Andenken
spominjati, erinnern; spominjati
se, sich erinnern, gedenken, sich
besinnen
spomniti se, sich erinnern
spomladi, im Frühlinge
sporočati, Nachricht geben, be-
richten, mitteilen

- spoštljiv, ehrerbietig
 spoštovan, geehrt
 spoštovati, spoštujem, in Ehren halten, achten
 spovedovati, spovedujem, die Beichte hören
 spoznati, erkennen, zur Erkenntnis gelangen
 spoznavati, erkennen, kennen lernen
 sprava, z. der Vergleich, ein gültliches Abkommen, die Versöhnung
 spraviti, (an einen Ort) schaffen, bringen; proč spraviti, weg-schaffen; spraviti se, sich fort-machen; na nič spraviti, auf den Bettelstab bringen
 spravljati, aufbewahren; einheim-sen, einbringen; aufräumen
 spredaj, vorne
 sprednji, der Vordere, Vorder-spregetev, z. die Abwandlung
 spregati, abwandeln
 sprejemati, aufnehmen
 sprejeti, sprejemem, aufnehmen, übernehmen
 spreletavati se, himundherfliegen
 spremljati, begleiten
 spretnost, z. die Geschicklichkeit, die Fertigkeit
 sprevodnik, m. der Kondukteur
 sproti, für jeden einzelnen Fall, jedesmal, sogleich
 sprožiti, losgehen machen; puško sprožiti, das Gewehr losdrücken
 spustiti, herablassen, hinablassen; spustiti se, sich in Bewegung setzen; spustili se v tek, zu laufen anfangen; v beg se spu-stiti, die Flucht ergreifen
 spuščati, loslassen, freien Lauf lassen
 srajca, z. das Hemd
 sram, m. die Scham; sram me je, ich schäme mich
 sramota, z. die Schande, die Schmach
 sramovati se, sramujem se, sich schämen
 srce, s. das Herz
 srčkan, herzlich, innig
 srdit, zornig
 srebrn, silbern, Silber-srebrnočist, silberhell
 srebro, s. das Silber
 sreča, z. das Glück
 srečati se, begegnen
 srečen, glücklich; srečno pot! glück-liche Reise! srečno! lebe wohl!
 sreda, z. die Mittè; der Mittwoch
 sredi, mitten in
 srednji, der mittlere; srednja šola, die Mittelschule
 srna, z. das Reh
 stan, m. der Stand
 stanje, s. der Zustand
 stanovališče, s. die Wohnung, der Wohnort
 stanovanje, s. die Wohnung
 stanovati, stanujem, wohnen
 star, alt; starejši älter
 starček, m. der Greis
 starešina, m. der Älteste, der Vor-steher
 starost, z. das Alter
 starši, m. die Eltern
 stati, stojim, stehen
 stava, z. die Wette
 stavek, m. der Satz
 staviti, stellen, setzen, aufstellen
 steči, stečem, zu laufen anfangen
 steklo, s. das Glas
 stena, z. die Wand

- steza, z. der Fußweg
 stiskalnica, z. die Presse
 stiskati, zusammendrücken, pressen
 sto, hundert
 stoječ, stehend
 stok, m. das Ächzen, der Jammer
 stokati, ächzen, stöhnen, jammern
 stol, m. der Stuhl
 stoleten, hundertjährig
 stolelje, s. das Jahrhundert
 stolp, m. der Turm
 stopati, treten, schreiten
 stopinja, z. der Grad
 stopiti, treten
 stopnja, z. die Stufe
 stopnjevati, stopnujem, steigern
 storiti, tun, verrichten, machen
 stoter, hunderterlei
 stradati, darben, hungern
 strah, m. der Schrecken, die Angst,
 die Furcht; das Schreckgespenst
 stran, z. die Seite
 stran, weg; stran vreči, wegwerfen
 strašiti, schrecken
 strd, z. der Honig
 streči, strežem, bedienen; pri
 maši streči, ministrieren
 streha, z. das Dach
 strel, m. der Schuß
 streljati, schießen
 strelovod, m. der Blitzableiter
 stresati, herausschütteln, schütteln
 strežnik, m. der Bediente, der
 Ministrant
 strgati, stržem, schaben; korenček
 strgati, durch Reiben der Zeige-
 finger Schadenfreude bekunden
 stric, m. der Oheim, der Onkel
 striči, strizem, scherzen
 strm, steil, jäh, abschüssig
 strmeli, strimim, staunen
 stroj, m. die Maschine
 strojar, m. der Gerber
 strop, m. die Zimmerdecke
 struna, z. die Saite
 strup, m. das Gift
 strupen, giftig
 stružec, m. der Hobel
 studenčnica, z. das Quellenwasser
 studenec, m. die Quelle
 stvar, z. das Ding, die Sache
 stvarca, z. das Dingchen
 stvarnik, m. der Schöpfer
 suh, trocken, dürr, mager
 sukati se, sučem se, sich drehen,
 sich herumtummeln
 suknja, z. der Rock
 suk njica, z. das Röckchen
 sukno, s. das Tuch
 suniti, sunem, einen Stoß ver-
 setzen, stoßen
 sušiti, trocknen
 svariti, mahnen, warnen
 svat, m. der Hochzeitsteilnehmer;
 v svate iti, zur Hochzeit gehen
 sveča, z. die Kerze
 svečica, z. das Kerzchen
 svét, m. die Welt; der Boden;
 Grund und Boden
 svèt, m. der Rat; dober svèt
 dati, einen guten Rat erteilen
 svet, heilig; sveti večer, der Christ-
 abend; vsi svéti, das Aller-
 heiligerefest
 svetal = svetel, glänzend, hell,
 licht
 svetišče, s. die heilige Stätte, das
 Heiligtum
 svetiti, leuchten; svetiti se, glänzen
 svetlikati se, schimmern
 svetnik, m. der Heilige; vseh svet-
 nikov dan, das Allerheiligerefest

svetovati, svetujem, raten
 svež, frisch
 svidenje, s. das Wiedersehen; na
 svidenje! auf Wiedersehen!
 svila, z. die Seide
 svilnat, seiden, Seide-
 svinčnik, m. der Bleistift
 svinec, m. das Blei
 svinja, z. das Schwein
 svoboda, z. die Freiheit
 svojec, m. der Seinige, der An-
 gehörige
 svojilen zaimek, besitzanzeigendes
 Fürwort

Š

šala, z. der Scherz, der Spaß,
 die Posse
 šapica, z. das Pfötchen
 ščet, z. die Bürste
 škink, m. der Finkenschlag
 škinkati, wie ein Fink pfeifen,
 schlagen
 škinkavec, m. der Fink
 še, noch
 šele, erst
 šepetati, flüster, rauschen
 šetati se, spazieren, lustwandeln
 šiba, z. die Gerte, die Rute
 šibek, biegsam, schlank, dünn,
 schwach
 šilast, ahlenförmig, spitzig
 šilo, s. die Ahte
 šipa, z. die Fensterscheibe
 širen, weit
 širiti se, sich ausbreiten, sich ver-
 breiten,
 širok, breit, weit
 šivati, nähen
 škarje, z. die Schere

škoda, z. der Schaden; škoda,
 da nimam, schade, daß ich es
 nicht habe
 škodljiv, schädlich
 škodljivec, m. ein schädlicher
 Mensch, ein schädliches Tier
 škodovati, škodujem, schaden
 škof, m. der Bischof
 škorec, m. der Star
 škriga, z. die Riemen
 škrjanček, m. die Lerche
 škrjanec, m. die Lerche
 šmarnica, z. das Maiglöckchen
 šola, z. die Schule
 šolski, Schul-; šolska tabla, die
 Schultafel
 šopek, m. das Sträußlein, das
 Büschel
 šopiriti se, sich breit machen, groß
 tun, prohlen
 šteti, štejem, zählen
 številka, z. die Ziffer
 število, s. die Zahl
 števnik, m. das Zahlwort; glavni
 števnik, das Hauptzahlwort;
 nedoločni števnik, das unbe-
 stimmte Zahlwort

šum, m. das Geräusch
 šumeti, šumim, rauschen
 šumljati, sanft rauschen, säuseln
 švigati, sich schnell hin und her
 bewegen, hin und her fahren,
 hin und her schießen

T

ta, ta, to, dieser, diese, dieses
 tabernakelj, m. das Tabernakel
 tačas, damals, dann
 tak, so beschaffen, solcher
 tako, so
 takoj, sogleich

- takrat, damals
 takšen, so beschaffen, solcher
 tal, aufgetaut
 tam, dort
 tamkaj, dort
 taščica, z. das Rotkehlchen
 tat, m. der Dieb
 tatiček, m. ein kleiner Dieb
 teči, tečem, laufen, fließen
 tedaj, damals; daher, folglich, also
 teden, m. die Woche; cvetni teden,
 die Palmwoche; veliki teden,
 die Charwoche
 tek, m. der Lauf; v tek se spu-
 stiti, zu laufen anfangen
 tekoč, fließend
 tekočina, z. die Flüssigkeit
 tele, s. das Kalb
 telo, s. der Körper, der Leib
 teloh, m. die schwarze Nießwurz
 telovaditi, turnen
 telovnik, m. die Weste; telovnikov
 žep, die Westentasche
 temen, dunkel, finster
 temveč, vielmehr, sondern
 tenak, = tenek, dünn, fein
 tenčica, z. feine Leinwand, der
 Schleierstör
 tepsti, tepem, schlagen, prügeln
 tesar, m. der Zimmermann
 tesen, eng, knapp; tesno mi je,
 es ist mir bange
 teta, z. die Tante, die Muhme
 tetka, z. die Tante
 teža, z. die Schwere, das Gewicht
 težava, z. die Schwierigkeit
 težek, schwer; težko, schwerlich
 tih, still
 tihota, z. die Stille
 tik, knapp
 tilnik, m. der Nacken
 tisti, derselbe, derjenige
 tja, dorthin
 tjakaj, dorthin
 tkati, tkem, weben
 tla, s. der Boden
 tlaka, z. der Frohndienst, die Robot
 tleti, tlim, glimmen
 tobak, m. der Tabak
 toča, z. der Hagel
 tod, auf diesem Wege, da herum,
 in dieser Gegend
 toda, indessen, jedoch, allein
 tolažba, z. die Tröstung, der Trost
 tolažnik, m. der Tröster
 toliko, so viel
 tolpa, z. die Schar, die Rotte
 tolst, feist, fett
 tolsča, z. das Fett
 top, m. die Kanone
 top, stumpf
 topel, warm; toplejši, wärmer
 topiti, schmelzen, zerlassen
 toplomer, m. das Thermometer
 toplota, z. die Wärme
 torej, deshalb, darum, daher, also
 torek, m. der Dienstag
 tovariš, m. der Geselle, der Ge-
 fährte, der Genosse
 tovarišija, z. die Gesellschaft
 tožilnik, m. der Accusativ
 tožiti, klagen, jammern; toži se
 mi, ich empfinde Langeweile
 trajati, dauern, anhalten
 trata, z. der Nasenplatz, der Nasen-
 trava, z. das Gras
 traven, Gras-; travna bilka, der
 Grassalm
 travica, z. das Gräslein
 travnik, m. die Wiese
 trd, hart; trdo koga prijeti, je-
 manden hart hernehmen

trden, fest; trdneje, fester
 trdilen, behandelnd
 trditi, behaupten, versichern
 trdosrčen, hartherzig
 treba, notwendig; ni treba, es ist
 nicht nötig
 trebuh, m. der Bauch
 trenutek, m. der Augenblick
 trepetati, beben, zittern
 tresti, tresem, schütteln
 tresčiti, einschlagen
 treti, tarem, brechen, brecheln; be-
 drücken, bedrängen
 tretji, der dritte; tretjič, zum
 drittenmal, drittens
 trg, m. der Markt; der Markt-
 flecken
 trgáč, m. der Pflücker, der Wein-
 leser
 trgatev, z. die Weinlese
 trgati, reißen, zerreißen; pflücken;
 grozdje trgati, Weinlese halten
 trgovec, m. der Handelsmann
 trgovka, z. die Handelsfrau
 trhel, morsch
 trkati, klopfen, pochen
 trobentica, z. die Frühlingseschlüs-
 selblume
 trobojnica, z. die Textilore
 trohneti, trohnim, modern, morsch
 werden, verwesen
 trojica, z. drei Personen; sv. Tro-
 jica, die heilige Dreifaltigkeit
 tropa, z. die Schar, der Schwarm
 trositi, streuen, austreuen
 trot, m. die Drohne
 trpen, leidend; trpna oblika, die
 leidende Form
 trpeti, trpim, leiden
 trpljenje, s. das Leiden

trska, z. der Holzspan; der Stock-
 fisch
 trst, m. das Schilfrohr
 trta, z. die Weinrebe
 trtje, s. die Reben; der Weingarten
 trud, m. die Mühe, die Bemü-
 hung
 truden, müde
 truditi se, sich abmühen, sich be-
 mühen
 truma, z. die Schar
 trumoma, scharenweise
 trup, m. der Rumpf
 tržan, m. der Marktstellenbewohner
 tu, hier, da; tuintam, hie und da
 tudi, auch
 tuj, fremd
 tujec, m. der Fremde, der Fremd-
 ling
 tujina, z. die Fremde, fremdes
 Land
 tukaj, hier, da
 tulipan, m. die Tulpe
 tusem, hieher
 tvoj, dein
 tvoren, tätig; tvorna oblika, tä-
 tige Form
 tvoriti, bilden

U

ubad, m. der Stich
 ubegniti, ubegnem, entfliehen;
 ubegla ptica, der entflozene
 Vogel
 ubežati, ubežim, entfliehen, sich
 flüchten
 ubiti, ubijem, zerschlagen, brechen,
 zerbrechen
 ubog, arm
 ubogljiv, folgsam, gehorsam
 uboštvo, s. die Armut

ubožec, m. der Arme
 ubožnica, ž. das Armenhaus
 ućakati, erwarten, erleben, erreichen
 učén, Lehr-, Unterrichts-; učni
 predmet, der Lehrgegenstand;
 učén, gelehrt
 učénec, m. der Schüler
 rčenjak, m. der Gelehrte
 ućenje, s. das Lehren; das Lernen
 ućenka, ž. die Schülerin
 učilna, ž. das Lehrzimmer; die
 Schule
 učitelj, m. der Lehrer
 učiteljica, ž. die Lehrerin
 učiti, lehren, unterrichten; učiti
 se, lernen
 ud, m. das Glied
 udariti, schlagen; udariti jo kam,
 den Weg irgendwohin einschlagen
 ugajati, genehm sein, gefallen
 uganka, ž. das Rätsel
 ugasiti, auslöschen, löschen; uga-
 siti žejo, den Durst löschen
 ugašati, auslöschen, löschen
 ugleden, ansehnlich, angesehen
 ugonobiti, se, sich zugrunde richten
 ugrabiti, entrossen, entwenden, weg-
 nehmen, rauben
 uhajati, durchgehen, entschlüpfen
 uho, s. das Ohr
 uiti, uidem, durchgehen, entgehen
 ujec, m. der Dheim
 ujedinenje, s. die Vereinigung
 ujeti, ujamem, fangen, auffangen;
 ujeti se, sich fangen
 ujetnik, m. der Gefangene
 ujna, ž. die Ruhme
 uk, m. das Lehren, der Unter-
 richt, die Lehre
 ukati, jauchzen

ukrasti, ukradem, stehlen, ent-
 wenden
 ulica, ž. die Gasse
 uliti se, ulijem se, sich ergießen;
 ploha se je ulila, es kam ein
 Regenguß
 uljnjak, m. das Bienenhaus, der
 Bienenstand
 umakniti se, umaknem se, Platz
 machen, weichen, ausweichen
 umazan, schmutzig
 umikati se, ausweichen, Platz
 machen, weichen
 umirati, sterben, im Sterben liegen,
 in den letzten Zügen liegen
 umiti, umijem, waschen, ab-
 waschen; umiti se, sich waschen
 umivanje, s. das Waschen
 umivati se, sich waschen
 umoriti, ermorden, tödten
 umreti, umrjem, sterben; umrli,
 der Verstorbene
 uničiti, vernichten, zugrunde richten
 upati, hoffen, erwarten; upati si,
 sich trauen, sich getrauen
 upirati se, sich widersetzen, sich
 weigern, sich sträuben
 upogibati, biegen, beugen
 uporabiti, anwenden, verwenden
 uporabljati, anwenden, verwenden
 ura, ž. die Uhr, die Stunde; zad-
 nja ura, die Sterbestunde
 urad, m. das Amt
 uradnik, m. der Beamte
 urejati, ordnen, zurechtlegen
 uren, hurtig, rasch, flink, schnell
 urezati, urežem, abschneiden; ure-
 zati se, sich schneiden
 urica, ž. eine kleine Uhr; das
 Stündchen
 uropati, rauben

uslišati, uslišim, erhören
 usmiliti se, sich erbarmen
 usmiljenje, s. die Erbarmung, das
 Mitleid
 uspeh, m. der Erfolg, das Gelingen
 usta, s. der Mund
 ustaviti se, stehen bleiben
 ustreči, ustrezem, nach Wunsch
 tun, einen Gefallen erweisen,
 willfahren
 ustreliti, schießen, einen Schuß ab-
 geben; erschießen, todt schießen
 usuti se, usujem se, in Menge
 herabzufallen anfangen
 utegniti, utegnem, Zeit, Muße
 haben; ne utegnem, ich habe
 keine Zeit
 utioni, utionem, unterinken, er-
 trinken
 utopiti, ertränken
 utrditi, fest machen, befestigen
 utrgati, abreißen, pflücken; oblak
 se je utrgal, ein Wolkenbruch
 stürzte nieder
 utripati, utripljem, zucken, pochen,
 schlagen
 utrniti, utrnem, puzen, schnenzen;
 solza se mu je utrnila iz
 očesa, eine Träne entfiel seinem
 Auge
 utrujen, müde, ermüdet
 uživati, genießen

V

v, in, nach, gegen
 vabiti, locken, einladen
 vaditi se, sich üben
 vadnica, z. das Übungsbuch
 vajenec, m. der Lehrling
 val, m. die Welle, die Woge; va-
 lovi, die Wellen

valiti se, sich wälzen
 varen, sicher, gefahrlos
 varovati, varujem, achtgeben,
 schützen, hüten; varovati se, sich
 hüten, sich schützen
 varstvo, s. der Schutz, die Hut,
 die Obhut
 vas, z. das Dorf
 vaščan, m. der Dorfbewohner
 vaški, Dorf-
 vbogajme, in Gottes Namen;
 prositi vbogajme, um Almosen
 bitten, betteln
 včasi = včasih, zuweilen
 včeraj, gestern
 vdan, ergeben
 vdova, z. die Witwe
 več, mehr
 večer, ewig; večno spanje, der
 Todesschlaf
 večer, m. der Abend
 večerja, z. das Abendessen, das
 Nachtmahl
 večernica, z. der Abendstern
 večinoma, größtenteils
 večji, größer
 večkrat, mehrmals, öfter
 vedenje, s. das Benehmen, die
 Aufführung
 veder, regenfrei, heiter
 vedeti, vem, wissen
 vedno, immer, immerfort, fort-
 während
 vedoma, wissenschaftlich
 vedro, s. der Eimer
 veja, z. der Ast
 vejevje, s. das Astwerk, das Ge-
 zweige
 vejica, z. das Ästchen, das Zweig-
 lein; der Beistrich
 vel, welf

- velelen, Befehl-; velelni stavek, der Befehlsatz
 velelnik, m. die Befehlsart
 veličasten, erhaben, herrlich
 velik, groß; veliki teden, die Charwoche; velika noč, Ostern
 velikanski, riesengroß
 veliko, viel
 velikonočen, Oster-, österlich
 veljati, gelten, kosten, einen Wert haben
 veljava, z. die Geltung, das Ansehen; die Währung
 venčen, Kranz-, Kronen-
 vendar, vendarle, dennoch, doch
 venec, m. der Kranz
 veniti, venem, welken
 venomer, in einem fort
 vera, z. der Glaube
 veren, gläubig
 verjeti, verjamem, glauben
 vernik, m. der Gläubige
 verovali, verujem, glauben
 ves, vsa, vse, all, gesamt, ganz
 vesel, froh, fröhlich, lustig
 veseliti, freuen, Freude machen; veseliti se, sich freuen
 veselje, s. die Freude, das Vergnügen
 veslati, rudern
 veslo, s. das Ruder
 vesoljni, gesamt, allgemein; vesoljni svet, die ganze Welt
 vest, z. das Gewissen; die Kunde, die Nachricht
 vešč, erfahren, kundig, geschickt
 veter, m. der Wind
 vetrček, m. das Windchen
 vetrič, m. das Windchen
 veverica, z. das Eichhörnchen
 veznik, m. das Bindewort
 videti, vidim, sehen; meni se vidi, es dünkt mir, es scheint mir
 vihar, m. der Sturmwind, der Sturm
 vihteti, vihtim, schwingen
 vijolica, z. das Weilschen
 vijoličast, veilschenblau, violett
 vile, z. die Gabel, die Heugabel
 vilice, z. die Gabel, die Eßgabel
 vino, s. der Wein
 vinograd, m. der Weingarten
 viseti, visim, hängen
 visok, hoch; višji, höher
 višava, z. die Höhe, die Anhöhe
 vitek, biegsam, schlant
 vitez, m. der Ritter
 viti se, vijem se, sich winden, sich schlängeln
 vjeti se, vjamem se, sich fangen
 vkljub, zum Troße, Trotz
 vkup, zusammen
 vlačiti se, herumstreifen, sich herumtreiben
 vladar, m. der Herrscher
 vladarski, Herrscher-
 vladarstvo, s. die Regierung, die Herrschaft
 vladati, herrschen, regieren
 vladika, m. der Bischof
 vlaga, z. die Feuchtigkeit, die Nässe
 vlak, m. der Zug, der Eisenbahnzug
 vlažen, feucht
 vleči, vlečem, ziehen
 vljuden, höflich, artig, freundlich
 vloga, z. die Einlage
 vloviti, fangen, abfangen
 vmes, dazwischen, darunter
 vnapred = vnaprej, im voraus

- vneti se, vnamem se, sich entzünden, ausbrechen
 vnuk, m. der Enkel
 voda, z. das Wasser
 voden, wässerig, Wasser=
 voditelj, m. der Führer, der Leiter
 voditeljica, z. die Führerin, die Leiterin
 voditi, führen, leiten
 vodja, m. der Führer, der Leiter;
 šolski vodja, der Schulleiter
 vodnjak, m. der Wasserbrunnen, die Zisterne
 vodovje, s. das Gewässer, die Gewässer
 vogel, m. die Gede
 voglat, eckig
 vojak, m. der Soldat
 vojna, z. der Krieg
 vojska, z. das Heer
 vojščak, m. der Krieger
 vol, m. der Ochse
 volčji, Wolfs-, wölfisch
 volek, m. das Ochsenlein
 volič, m. das Ochsenlein
 volja, z. der Wille; dobre volje biti, guter Laune sein, lustig sein; rade volje, gutwillig, gern; po volji, nach Wunsch
 voljen, willig, bereit
 volk, m. der Wolf
 volna, z. die Wolle
 vosek, m. der Wachs
 voščenica, z. die Wachskerze
 voščilce, m. ein kurzer Glückwunsch
 voščilo, s. der Wunsch, der Glückwunsch
 votel, hohl
 votlina, z. die Höhle, die Höhlung
 voz, m. der Wagen
 vozen, Wagen-; Fahr-, Fuhr-; vozni listek, die Fahrkarte
 vozič, m. das Wägelchen
 voziti, fahren; voziti se, fahren
 voznja, das Fahren
 vpisati, vpišem, einschreiben, eintragen
 vprašalen, Frage-; vprašalni stavek, der Frageatz
 vprašalnica, z. das Fragewort
 vprašanje, s. die Frage
 vprašati, fragen
 vrabček, m. ein kleiner Spatz
 vrabec, m. der Sperling, der Spatz
 vrabiček, m. ein kleiner Spatz
 vračati se, umkehren, zurückkehren
 vrag, m. der Teufel
 vran, m. der Rabe
 vrana, z. die Krähe
 vrat, m. der Hals
 vrata, s. die Tür, das Thor
 vrba, z. die Weide
 vrč, m. der Krug
 vreča, z. der Sack
 vreči, vržem, werfen
 vrečka, z. das Säckchen
 vreden, würdig, wert; vreden biti, verdienen
 vrel, siedend heiß, brühheiß
 vrec, m. eine hervorsprudelnde Quelle
 vreme, s. das Wetter, die Witterung
 vreščati, vreščim, schreien, kreischen
 vreti, vrem, sieden, gähren; sprudeln, quellen, hervorströmen
 vrh, m. das obere Ende; vrh gore, der Gipfel
 vrh = vrhu, oben, auf

- vriskanje, s. das Jauchzen, das Freudengeschrei
- vrniti, vrnem, zurückerstatten, zurückgeben, zurückzahlen; vrniti se, zurückkehren, zurückkommen wiederkommen
- vroč, heiß
- vročina, z. die Hitze
- vrsta, z. die Reihe; moje vrste, meinesgleichen
- vrstica, z. die Zeile
- vrstilen, Ordnungs-; vrstilni števnik, die Ordnungszahlwörter
- vrta, m. der Garten
- vrtec, m. das Gärtchen
- vrteti, vrtim, drehen; vrteti se, sich drehen
- vrtnar, m. der Gärtner
- vrtnica, z. die Gartenrose
- vrva, z. das Seil, der Strick
- vrvar, m. der Seiler
- vsaj, wenigstens
- vsak, jeder
- vsakateri, jeder einzelne, jedweder
- vsakdanji, täglich
- vsakdo, jedermann
- vsakokrat, jedesmal
- vse, alles, ganz
- vsejati, vsejem, säen, einsäen
- vselej, jedesmal, immer
- vsemogočen, allmächtig
- vsepovsod, überall
- vseveden, allwissend
- vsevprek, überall
- vsikdar, jederzeit, immer
- vsota, z. die Summe
- vstajati, aufstehen
- vstajenje, s. die Auferstehung
- vstati, vstanem, aufstehen, sich erheben; od mrtvih vstati, auferstehen
- vstopiti, eintreten
- vsuti se, vsujem se, in Menge herabzufallen anfangen
- všeč, nach Wunsch, erwünscht, angenehm
- vtakniti, vtaknem, einstecken, stecken
- vun, hinaus
- vzcvesti, vzcvetem, ausblühen, erblühen
- vzdigniti, vzdignem, heben, emporheben
- vzdihovati, vzdihujem, seufzen
- vzeti, vzamem, nehmen
- vzgajati, erziehen, aufziehen; vzgojen, erzogen
- vzgojiti, erziehen, aufziehen
- vzhajati, emporsteigen
- vzkaliti, zu keimen anfangen
- vzkipeti, vzkipim, aufgähren, aufwallen
- vzklikniti, vzkliknem, laut aussprechen, ausrufen
- vzkliti, vzklijem, emporkeimen, empor sprossen
- vznožje, s. der Fuß des Berges
- vzplameneti, vzplamenim, aufflammen, auflodern
- vzročen, ursächlich; vzročni pri-slov, das Umstandswort des Grundes
- vzrok, m. die Ursache, der Grund
- vztrajnost, z. die Ausdauer
- vžgati se, vžgem se, Feuer fangen, sich entzünden

Z

z = s, mit, vom

za, hinter, für

zabava, z. die Unterhaltung, die Kurzweil

- zabiti, vergessen
 zabliskati se, aufblitzen; zabliskalo se je, es blitzte
 zacvesti, zacvetem, Blüten ansetzen, zu blühen anfangen
 začenjati se, den Anfang nehmen, beginnen
 začetek, m. der Anfang, der Beginn; v začetku, anfänglich
 začeti, začnem, anfangen, beginnen
 začetnica, ž. die Anfängerin; der Anfangsbuchstabe
 začuditi se, sich verwundern, erstaunen
 začuti, začujem, durch den Gehörsinn wahrnehmen, vernehmen
 začutiti, empfinden, wahrnehmen
 zadaj, hinten, rückwärts
 zadehteti, zadehtim, zu duften, beginnen
 zadeti se, zadenem se, anstoßen
 zadišati, zadišim, zu riechen anfangen, aufduften
 zadnji, der hintere, der letzte
 zadoneti, zadonim, ertönen, erschallen, erhalten
 zadosti, zur Genüge, genug
 zadostovati, zadostujem, genügen
 zadoščati, Genüge leisten, genug tun
 zadovoljen, zufrieden, genügsam
 zadovoljevati se, zadovoljubem se, sich mit einer Sache zufrieden geben
 zadovoljnost, ž. die Zufriedenheit
 zadrega, ž. die Verlegenheit, die Klemme
 zadušnica, ž. das Seelenamt
 zagledati, erblicken
 zagnati se, zaženem se, sich einen Schwung geben, stürzen, schnellen
 zagodrnjati, anfangen zu murren
 zagorel, sonnenverbrannt, gebräunt
 zagovarjati, durch Worte verteidigen
 zagrabit, einen Griff tun, ergreifen
 zagrinjalo, s. die Verhüllung, der Schleier, der Vorhang
 zagrzniti, zagrznem, hineinbeißen
 zagrmeti, zagrmm, zu donnern anfangen, aufdonnern
 zagnjen, verhüllt, verdeckt,
 zahajati, zu kommen pflegen, besuchen
 zahreščati, zahreščim, zu knistern, zu krachen anfangen
 zahtevati, verlangen, fordern
 zahvaliti, danken
 zahvaljevati se, zahvaljubem se, sich bedanken, seinen Dank abstatten
 zaimek, m. das Fürwort
 zaiti, zaidem, irre gehen, abirren
 zajec, m. der Hase
 zajokati, zu weinen anfangen
 zakaj, warum? — denn
 zakasniti se, sich verspäten
 zaklicati, zakličem, zurufen
 zakuriti, einheizen, Feuer anmachen
 zalepiti, verkleben
 zalesti, zalezem, schleichend hinter jemanden kommen, beschleichen, etwas schleichend finden
 zaliti, zalijem, begießen
 zalivati, begießen
 zaman, umsonst, vergebens
 zamašiti, verstopfen, zustopfen
 zamolkel, dämpfend, gedämpft
 zamrzniti, zamrznem, zufrieren, einfrieren, sich mit Eis überziehen
 zamujati, zu versäumen pflegen
 zanetiti, Feuer anmachen, einheizen

- zaničevati, zaničujem, verachten, geringschätzen
- zaničljiv, geringschätzig, verächtlich
- zapasti, zapadem, fallen (vom Schnee)
- zapaziti, bemerken, wahrnehmen
- zapenjati, zuhefteln, zuknöpfen, zuschnallen
- zapeti, zapojem, zu singen anfangen, anstimmen; zvon zapoje, die Glocke ertönt
- zapeti, zapnem, zuknöpfen, zuhefteln
- zapirati, zuschließen
- zapisati, zapišem, aufschreiben, verschreiben
- zaplapolati, auflobern; zu flattern anfangen
- zapoved, m. das Gebot, der Befehl; božje zapovedi, die Gebote Gottes
- zapravlјiv, verschwenderisch
- zapreti, schließen, zumachen; einschließen, einsperren; zaprt, eingesperrt
- zapustiti, verlassen; (nach dem Tode) zurücklassen, hinterlassen; zapuščen, verlassen
- zarad = zaradi, wegen
- zarana, früh morgens, frühzeitig
- zardeti, zardim, rot werden, erröten; je zardel, er ist rot geworden
- zares, wahrlich, wahrhaftig, in der That, wirklich
- zarja, z. die Himmelsröte
- zarod, m. die Nachkommenschaft, die Brut
- zasesti, zasedem, einen Platz besetzen
- zaslediti, auf die Spur kommen, ausspüren
- zaslužiti, verdienen
- zasmejati se, zasmejem se, zu lachen anfangen, auslachen
- zaspanka, z. die Langschläferin
- zaspati, zaspim, einschlafen; zaspam, schläfrig, verschlafen
- zastava, z. die Fahne, die Flagge
- zastokati, zu ächzen, zu stöhnen anfangen
- zastor, m. die Verhüllung, der Vorhang
- zasukati se, zasučem se, sich wenden
- zasuti, zasujem, zuschütten
- zašiti, zašijem, zunähen, vernähen
- zateči se, zatečem se, Zuflucht nehmen
- zategadelj, deswegen
- zategel, gedehnt
- zatirati, bedrücken, bedrängen, verfolgen
- zato, deshalb, darum
- zatorej, deswegen, darum
- zavornica, z. die Schub- oder Falltür im Wasserbau, die Schleufe
- zaupanje, s. das Vertrauen
- zaupati, vertrauen
- zavesa, z. der Vorhang
- zavetje, s. die Zuflucht, der Zufluchtsort
- zavidati, neidisch sein, beneiden
- zavihati, aufstülpen, umschlagen, aufstreifen
- zavisen, abhängig; zavisen govor, indirekte Rede
- zavit, eingewickelt, eingehüllt
- zavitek, m. das Paket; der Briefumschlag

- zavleči se, zavlečem se, sich ver-
 ziehen, sich in die Länge ziehen
 zavoj, m. die Verpackung, das
 Paket
 zavoljo, wegen; zavoljo tega, des-
 halb
 zavoziti, fahrend einbiegen
 zavpiti, zavpijem, aufschreiben
 zavreči, zavržem, werfen, ver-
 stoßen
 zavriniti, zavrnem, zurückweisen,
 abweisen
 zavrteti se, zavrtim se, sich zu
 drehen anfangen
 zažgati, zažgem, anzünden
 zbati se, zbojim se, in Furcht
 geraten, erschrecken
 zbirati se, sich sammeln, sich ver-
 sammeln
 zbogom, adieu! lebe wohl!
 zboleti, zbolim, erkranken
 zbor, m. die Versammlung, der
 Chor
 zbrati, zberem, sammeln, ver-
 sammeln; zbran, versammelt
 zbuditi se, erwachen
 zbuhati, wecken
 zdaj, jetzt; zdaj pa zdaj, ein- und
 das anderemal
 zdaniti se, tagen
 zdeti se, zdim se, scheinen, vor-
 kommen; dünken; znan se mi
 zdi, er kommt mir bekannt vor
 zdih, m. der Seufzer
 zdrav, gesund
 zdravilen, heilend, heilsam; zdra-
 vilna moč, die Heilkraft
 zdravilo, s. das Heilmittel, die
 Arznei
 zdraviti, heilen, ärztlich behandeln
 zdravje, s. die Gesundheit
 zdravnik, m. der Arzt
 zdrčati, zdrčim, dahingleiten,
 ausgleiten, ausrutschen
 zdrkniti, zdrknem, dahingleiten,
 dahintrutschen, ausrutschen
 združiti, vereinigen; združiti se,
 sich vereinigen
 zdržati, zdržim, aushalten
 zebsi, zebe, frieren; zebe me,
 es friert mich, es ist mir kalt
 zelen, grün
 zeleneti, zelenim, grün werden,
 grünen
 zelenje, s. das Grüne
 zelenkast, grünlich
 zelišče, s. die Pflanze, das Kraut
 zeljce, s. das Kräutchen
 zelo, sehr
 zemlja, ž. die Erde
 zemljepis, m. die Erdkunde
 zemljevid, m. die Landkarte
 zenica, ž. das Sehloch, die Pu-
 pille
 zgeniti, se, zganem se, eine Be-
 wegung machen, sich rühren,
 zucken
 zglavje, s. der Kopfteil des Bettes;
 der Kopfpolster
 zgled, m. das Beispiel
 zgodaj, frühmorgens, früh, früh-
 zeitig
 zgoditi se, eintreffen, geschehen,
 sich ereignen
 zgorej, oberhalb, oben
 zgrabiti, zusammenrechen; unsanft,
 hastig ergreifen, packen
 zibati se, zibljem se, sich wiegen
 zibelka, ž. die Wiege
 zid, m. die Mauer
 zidar, m. der Maurer

- zidati, mauern, bauen; zidan, ge-
 mauert
 zidovje, s. die Mauern, das Ge-
 mäuer, das Mauerwerk
 zima, ž. der Winter
 zimica, ž. der Winter
 zimovati, zimujem, den Winter
 zubringen, überwintern
 zimski, winterlich, Winter-
 ziniti, zinem, den Mund öffnen
 zjutraj, am Morgen, des Morgens
 zlagati, zusammenlegen; drva zla-
 gati, Holz schichten
 zlahka, mit Leichtigkeit
 zlat, golden
 zlatica, ž. der Hahnenfuß
 zlatiti, vergolden, golden erscheinen
 lassen
 zlato, s. das Gold
 zleteti, zletim, auffliegen
 zlikati, qlätten, plätten, bügeln
 zlo, das Übel
 zlomiti, zerbrechen, brechen
 zložen, zusammengesetzt
 zložiti, zusammenlegen; schichten
 zmeniti se, sich besprechen, sich
 verabreden; etwas beachten
 zmeraj, immer, fortwährend
 zmeren, mäßig, anspruchslos
 zmernost, ž. die Mäßigkeit
 zmlatiti, zusammendreschen
 zmleti, zmeljem, vermahlen; zer-
 malmen
 znota, ž. die Verirrung, der Irr-
 tum
 zmotiti, irre machen, beirren
 zmrzovati, zmrzujem, gefrieren,
 frieren
 značaj, m. der Charakter
 značiti, bedeuten
 znamenit, hervorragend, wichtig
 znamenje, s. das Kennzeichen,
 das Zeichen; ein religiöses Stand-
 bild
 znamka, ž. das Kennzeichen; poš-
 na znamka, die Briefmarke
 znan, bekannt
 znanec, m. der Bekannte
 znašati, zusammentragen
 znati, können; kennen; Bog zna,
 Gott weiß es
 znesti, znesem, zusammentragen;
 jajce znesti, ein Ei legen
 znositi, zusammentragen
 znotraj, innerhalb, inwendig
 zob, m. der Zahn; se v zobe
 dati, Anlaß zur Rede geben
 zob, ž. hartes Futter, das Kör-
 nerfutter, besonders der Hafer
 zobati, zobljem, mit dem Schnabel
 aufspicken; češnje zobati, Kir-
 schen essen
 zopet, wieder
 zora, ž. die Morgenröte
 zorati = izorati, zorjem, mit
 dem Acker fertig werden, aus-
 pflügen
 zoreti, zorim, reifen
 zrak, m. die Luft
 zrakoplov, m. der Luftballon, das
 Luftschiff
 zrasti, zrastem, emporkwachsen,
 aufwachsen, wachsen
 zraščati, zusammenwachsen
 zrcalo, s. der Spiegel
 zrediti se, dick, feist werden
 zrel, reif
 zrnce, s. das Körnchen
 zrnje, s. Körner
 zrno, s. der einzelne Korn
 zunaj, draußen, außerhalb
 zvbiti, herabstoden

zvati se, zovem se, heißen
 zvečer, abends
 zvedeti, zvem, in Erfahrung
 bringen, erfahren
 zveličar, m. der Seligmacher, der
 Heiland
 zver, z. das wilde Tier, das Raub-
 tier
 zverinjak, m. der Tiergarten, die
 Menagerie
 zverjad, z. wilde Tiere, das Wild,
 das Raubwild
 zveseliti, erfreuen; zveseliti se,
 von Freude erfüllt werden
 zvest, treu; zvesto poslušati, auf-
 merkjam zuhören
 zvestoba, z. die Treue
 zveza, z. die Verbindung
 zvezda, z. der Stern; zvezda ve-
 černica, der Polarstern
 zvezek, m. das Heft
 zvit, listig, schlau
 zviti, zvijem, zusammenwickeln;
 überwältigen
 zvon, m. die Glocke
 zvonček, m. das Glöckchen, das
 Schneeglöckchen
 zvonik, m. der Turm
 zvoniti, läuten
 zvrniti, zvrnem, umwerfen, um-
 stürzen; zvrniti se, umkippen,
 umstürzen, umfallen

Ž

žaba, z. der Frosch
 žabica, z. das Fröschlein; božja
 žabica, der grüne Laubfrosch
 žaga, z. die Säge, die Sägemühle
 žal, leid; kaj žalega storiti, et-
 was zuleid tun
 žaliti, kränken, beleidigen

žalost, z. die Traurigkeit, die
 Trauer
 žalosten, traurig
 žalovati, žalujem, trauern, Leid
 tragen
 žar, m. die Glut, die Gluthitze
 žarek, m. der Lichtstrahl, der
 Strahl
 žareti, žarim, glühen, strahlen
 že, schon
 žeja, z. der Durst
 želesen, Wunsch; želesni stavek,
 der Wunschschaf
 želesnik, m. der Optativ
 želeti, želim, wünschen, verlangen
 želesen, eisern, Eisen-
 železnica, z. die Eisenbahn; južna
 železnica, die Südbahn
 železo, s. das Eisen
 želja, z. der Wunsch, das Ver-
 langen
 željen, begierig, ein Verlangen
 habend
 želodec, m. der Magen
 žena, z. das Weib, die Frau
 ženjica, z. die Schnitterin
 ženski, weiblich
 žep, m. der Sack, die Tasche
 žetev, z. die Getreideernte
 žeti, žanjem, mit der Sichel
 schneiden
 žganje, s. der Brantwein
 žgati, žgem, brennen
 žgolevati, zwitschern
 žima, z. das Roßhaar
 žiten, Getreide-; žitno polje, das
 Getreidefeld
 žitnica, z. der Getreidespeicher, die
 Kornkammer, der Schüttboden
 žito, s. das Getreide

- živ, lebendig, lebend; vse svoje
 žive dni, seine Lebtagē; žive
 oči, lebhaftē Augen; vse živo
 je česa, es wimmelt von etwas
 živahen, lebhaft, munter
 žival, ž. das Tier
 živalca, ž. das Tierchen
 živetī, živim, leben
 živež, m. die Nahrung, das Lebens-
 mittel
 živilo, s. der Nahrungstoff, das
 Nahrungsmittel
 živina, ž. das Vieh
 živiti, ernähren, erhalten
 življenje, s. das Leben
 životen, wohlbeleibt
 žlahten, adelig; edel
 žoga, ž. ein weicher Spielball
 žrtovati se, žrtvujem se, sich opfern
 žuborenje, s. das Rauschen, das
 Rieseln
 župan, m. der Gemeindevorsteher,
 der Bürgermeister
 župen, Pfarr-; župna cerkev, die
 Pfarrkirche
 župnik, m. der Pfarrer
 žuzelka, ž. das Käserchen, das
 Insekt
 žvižgati, pfeifen
 žvrgoleti, žvrgolim, žwitzern,
 trillern

KAZALO.

A. Berila:

I. Jesen.	Stran
1.* Jesen (Fr. Ločniškar)	3
2. Peška (Po Levu grofu Tolstem — Solovej)	4
3. Orehova lupina (Iz »Zvončka«)	6
4.* Kmetovalčeva sreča (E. Gangl)	8
5. Trgatev (Ferdo Kleinmayer)	9
6. Pijače (Ferdo Kleinmayer)	11
7.* Zbogom, lastovice! (Čika Jova — Gradnik)	12
8. Trije otroci (Iz Widrovega Mojega prvega berila)	14
9. Pogovor o šoli	15
10. Bogastvo in sreča (Anka Mešičkova)	16
11.* Bogu je pisala (L. Černej)	17
12. Materina slika (Janko Leban)	19
13. Naša družina in sorodniki (L. Černej)	20
14.* Anka (Anton Aškerc)	21
15. Na pokopališču (Iz Ganglove Druge čitanke)	22
16. Nezadovoljna bukev (L. Černej)	24
17.* Bog (Iz »Zvončka«)	25
18. Človeška duša (Iz Ganglove Druge čitanke)	26
19. Vest (Anka Mešičkova)	28
20.* Srce — oltar (Anton Medved)	29
21. Drago zeljce (Po K. Schmidu)	31
22. Ne želi tujega blaga (Peter Gros)	33
23.* Na semanjl dan (Franjo Neubauer)	34
24. Če Bog da (Iz Černejeve Tretje čitanke)	36
25. Pametni sluga (Frančišek Hubad)	37
26. Zvesti pes (Iz Černejeve Tretje čitanke)	39
II. Zima.	
27.* Prvo zimsko jutro (Ksaver Meško)	40
28. Sanke (Iz Widrovega Mojega prvega berila)	42
29. Božični prazniki (Po Francu Erjavcu)	44
30.* Božičnica (Ksaver Meško)	46
31.* Voščilo za novo leto (Iz Krulčeve Moje prve čitanke)	47
32. Jelka (Ferdo Kleinmayer)	47
33.* Prišle so ptičice (L. Černej)	49

34. Taščica (Ivan T.)	50
34. Huda zima (Iz Koprivnik-Majcnove Začetnice)	51
36. Medsebojna pomoč (Miroslav Pretnar)	53
37. Naša hiša (L. Černej)	54
38. Naša domovina (Pavel Flere)	56
39. Pismo	57
40.* Domovina (Andrej Praprotnik)	59
41. Naša trobojnica (Po Venčeslavu Novaku)	60
42. Ivanček pripoveduje, kako je v mestu (Iz Ganglove Druge čitanke)	62
43. Pogovor na kolodvoru	64
44. Drava, Sava in Soča (Iz Sketove vadnice)	64
45. Turki v Kostelu (Leopold Podlogar)	66
III. Pomlad.	
46.* Pomlad (J. Stritar)	67
47. Zvonček-bahač (Ivo Trošt)	69
48.* Trije angelčki so potovali (France Zbašnik)	70
49. Gnezdece (Iz Ganglove Druge čitanke)	71
50.* Stoji učilna zidana (Fran Levstik)	73
51. Slavec (Ferdo Kleinmayer)	74
52.* Ubegla ptica (Silvin Sardenko)	76
53. Pri božjem grobu (Ksaver Meško)	77
54.* Krist je vstal (Utva)	79
55.* Setev (Cvetko Golar)	80
56. Gospodarsko orodje (Iz hrvaščine — Anica)	81
57. Kako je kralj Peter I. Osvoboditelj spoštoval kmetiški stan (L. Černej)	82
58.* Bog, porosi! (Cvetko Golar)	84
59. Binkošti (Iz Ganglove Druge čitanke)	85
60. Češnje (Po Macherju)	86
61.* Uganka (J. Stritar)	87
62. Bodi postrežljiv (Iz Ganglove Druge čitanke)	88
63. Mravlje (Ferdo Kleinmayer)	89
64. Čebelica in čmrlj (Dragotin Kette)	90
65.* Lenka (Oton Župančič)	91
IV. Poletje.	
66.* Poletna (France Žužek)	92
67. Kres (Lud. Potočnik)	94
68.* Kosec (J. Stritar)	95
69. Žito (Ferdo Kleinmayer)	97
70.* Pot do kruha (L. Černej)	98
71. Najboljši gospodar (Gašper Križnik)	99
72. Hrast (Jos. Heric)	101
73.* Uganka (Oton Župančič)	103
74. Sekire in drevje (A. M. Slomšek)	103
75.* Lovec (Janko Leban)	107
76. Jelen in volk (Pavel Strmšek)	110
77.* Veverica (Oton Župančič)	111
78. Gobe (Ferdo Kleinmayer)	112

79. Strupene jagode (A. M. Slomšek)	114
80.* V vodi (Simon Palček)	115
81. Umivanje in kopanje (Iz Ganglove Druge čitanke)	116
82. Trije najboljši zdravniki (Anton Kosi)	118
83. Pogovor pri zdravniku in v lekarni	120
84.* Žabe (Oton Župančič)	121
85. Nevihta (Po Anton Janežiču)	122
86.* Kam in kje? (M. Kračmanov-Valjavec)	123
87. Milan (Ivo Trošt)	124
88.* Nasvet (Janko Leban)	124
89. Bratovska ljubezen (Marica Gregorčičeva)	125
90.* Lepa naša domovina (A. Mihanovič-Silvin Sardenko)	128
91.* Narodna himna (Jovan Džordžević)	128

B. Slovnica:

Sklanjatev samostalnikov moškega spola	4
Samostalniki z naglašenim ú ali á v edninskem rodilniku	6
Sklanjatev samostalnika »otrok«	7
Rodilnik množine brez končnice	9
Sklanjatev samostalnika »dan«	10
Sklanjatev samostalnikov ženskega spola	12
Rodilnik množine na — á	13
Sklanjatev samostalnikov »mati« in »hči«	14
Sklanjatev samostalnika »gospa«	17
Sklanjatev moških samostalnikov s končnico — a	18
Sklanjatev samostalnika »ljudje«	20
Sklanjatev samostalnikov srednjega spola	21
Sklanjatev samostalnika »pot«	22
Sklanjatev samostalnika »oko«	23
Skupna imena	25
Samostalniki, navadni le v množini	26
Podobno glaseče se besede	27
Istoglasne besede z različnim pomenom	29
Sklanjatev pridevnikov	30
Pridevniki nasprotnega pomena	32
Določna in nedoločna oblika pridevnikova	34
Stopnjevanje pridevnikov	35, 37, 38
Osební zaimki	41
Sklanjatev osebnih zaimkov	43, 45, 46, 48, 49
Krajše oblike osebnih zaimkov	50
Zaimki s predlogi	52
Povratno-osebni zaimek	54
Svojlíni zaimki	55
Povratno-svojlíni zaimek	57
Nedoločni zaimki	60
Sklanjatev nedoločnih zaimkov	61
Glavni in nedoločni števniki	63
Nedoločni zaimki, oziroma nedoločni števniki	65
Vrstilni števniki	66

Spregatev glagolov	68
Brezosebni glagoli	70
Sestavljeni glagoli	70
Dovršni in nedovršni glagoli	72
Povratni glagoli	74
Predpretekli čas	75
Železnik	77
Pogojnik	78
Krajša oblika tretje množinske osebe	79
Pridevni deležnik	80
Trpni deležnik	82
Namenilnik	83
Glagolnik	84
Besedna družina	86
Krajevni prislov	87
Časovni prislov	88
Načinovni prislov	90
Vzročni prislov	91
Stavek	93
Določeni glagol	95
Povedek	96
Najkrajši stavek	97
Osebek	98
Osebkova beseda	100
Povedkov imenovalnik	102
Predmet	104
Prilastek	108
Prislovno določilo kraja	110
Prislovno določilo časa	112
Prislovno določilo načina	113
Prislovno določilo vzroka	114
Prosti in zloženi stavki	116
Premi govor	118
Zavisni govor	120
Razčlenba prostega stavka	112

C. Slovensko-nemški slovarček . . . . .

129—191

